

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Міністерство освіти і науки України

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Ситник Ілона Василівна

УДК 811.581: 33'37

ДИСЕРТАЦІЯ

**Системно-структурні особливості лексики китайськомовного педагогічного
дискурсу**

Спеціальність 035 – Філологія

Галузь знань 03 – Гуманітарні науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і
текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ І.В. Ситник

Науковий керівник Ісаєва Наталя Станіславівна, доктор філологічних наук, доцент

Київ – 2022

АНОТАЦІЯ

Ситник І. В. Системно-структурні особливості лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2022.

Дисертація є реалізацією дослідницьких намагань опанувати системно-структурні особливості лексики китайськомовного педагогічного дискурсу (КПД). Матеріал дослідження представлений лексикою навчальних текстів підручників з китайської мови початкового рівня: «Новий практичний курс китайської мови» (《新实用汉语课本》), «Комплексний курс китайської мови Фачжань ханьюй: початковий рівень» (《发展汉语初级综合》), «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» (《博雅汉语初级》), «Курс китайської мови» (початковий рівень) (《汉语教程》).

У роботі вперше випрацьовано методику створення і створено лінгвістичний анований корпус текстів КПД початкового рівня, як мультифункціональний ресурс вивчення лексики, морфології, семантики та інших аспектів дискурсу; корпус можна використовувати для розв'язання різноманітних лінгвістичних завдань, а саме: автоматичний пошук і аналіз колокацій, встановлення системних відношень між вибіркою мовних одиниць, групування дібраних слів у кластери тощо; фактична довжина корпусу текстів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня становить 74 640 слів, що сформований на основі навчальних текстів 236 уроків підручників з китайської мови початкового рівня; укладено частотний список усіх навчальних текстів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня; обґрунтовано та реалізовано на практиці принципи квантитативної параметризації лексики китайськомовного педагогічного дискурсу, яка демонструє внутрішню статистичну структуру текстів за багатьма параметрами; здійснено повну інвентаризацію лексичного складу текстів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, виявлено та описано фундаментальні параметри статистичної структури китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня на

лексичному, морфологічному та надфразовому рівнях. На лексичному рівні – індекс різноманітності КПД становить 8%. Середня повторюваність слів – 13 разів. Кількість слів, що трапилися в корпусі один раз – 2664 слів, тому індекс винятковості словника становить 44,7%, індекс винятковості корпусу становить 3,6%. Кількість високочастотної лексики в корпусі – 62974 слововживань, тому індекс концентрації корпусу становить 84%. Кількість високочастотної лексики в словнику – 935 лексем, тому індекс концентрації словника корпусу становить 16%. На морфологічному рівні підраховано морфолого-статистичні характеристики у словнику: іменники 56,8%, дієслова 21,2% та прикметники 8,4%, числівник 3%, лічильні слова 1,8%, займенник 1,9%, службові 6,9%. На рівні тексту визначено, що самостійні частини мови становлять 72,73% і службові частини мови 27,27% тексту.

Завдяки створеному електронному, персоналізованому, користувацькому корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» здійснено інвентаризацію лексичного складу китайськомовного педагогічного дискурсу. Створений конкорданс демонструє контексти вживання усіх лексем у тексті. Завдяки аналізу специфіки системно-структурної організації лексики КПД, на внутрішньолексемному, міжлексемному та внутрішньогруповому рівнях, встановлено, що 74% словника пов'язані внутрішньолексемними зв'язками, міжлексемними зв'язками в КПД пов'язані 68,5% її одиниць, зокрема, гіперогіпонімією – 10% від її загальної кількості, синонімією – 23.5%, антонімією – 35%. Лексичний склад КПД творить семантичні угруповання різного характеру та величини залежно від частиномовної приналежності. Іменники об'єднано в п'ять фундаментальних онтологій. Кількісно найбільшою є онтологія Конкретний предмет – 1203 іменники. Найменше іменників представляють онтологію Простір – 52 іменники. Дієслова систематизовано в межах трьох найзагальніших лексико-семантичних полів. Дієслова з виразною семантикою «здійснювати діяльність, процес дії» складають 91% усіх дієслів словника, дієслова з значенням буття становлять 5%, дієслова об'єднані спільним значенням «відчувати якість почуття» – 5%. Найбільша кількість дієслів належить до першої групи – 582, що відповідає 73% частоти використання усіх дієслів корпусу. Одержані результати показали, що кількісно

найбільшими є лексико-семантичне поля прикметників Ознаки предмета (95 прикметників) і Ознаки людини (93 прикметники). Завдяки ЧС отримано також частотні зони словника. Найчастотніша лексика поділяється на дві зони: лексика із верхньою високою частотністю (ранг 1-7) – це сім слів, які займають 17,63% тексту корпусу і представлені двома допоміжними словами 的 (3036), 了 (2211), двома займенниками 我 я (2624), 你 ти (1233), одне дієслово 是 бути (1507), один прислівник 不 не (1304), один числівник 一 один (1244). Лексика КПД із нижньою високою частотністю – це 105 слів (ранг 8-112, частота 743-100), займає 36,19% тексту. Серед самостійних частин мови переважають іменники з конкретним значенням та антропоніми, дієслова із найзагальнішим значенням, дієслова мовлення і мислення. Лексика із середньою частотністю (ранг 113-945, частота 99-10) займає 30,55% тексту і за складом суттєво не відрізняється від лексики із нижньою середньою частотністю (ранг 946-3312, частота 9– 2) — це топоніми, загальні назви людей тощо; дієслова соціальної діяльності і зміни. Лексика, що трапляється в тексті один раз, *harax legomena* займає 44,7% словника і покриває 3,59% тексту. Варто зауважити, що найменше *harax legomena* серед займенників і службових частин мови.

Усі результати дисертаційної роботи можуть бути використані як основа для подальшого наукового дослідження проблем лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. Результати дослідження, представлені у численних додатках до роботи, можуть бути використані для наукових теоретичних, прикладних та методичних праць, а також при укладанні друкованих та електронних навчальних матеріалів, орієнтованих на потреби українських студентів.

Ключові слова: Китайська мова, лексика, системно-структурна організація, концепт, концептуальна структура, дискурс, китайськомовний педагогічний дискурс, лінгвістичний корпус, корпус текстів, корпусні технології, квантитативні розрахунки; семантичне відношення, частотний словник, анотування.

ABSTRACT

Sytnyk I. V. Systemic-structural features of Chinese pedagogical discourse lexis. – PhD dissertation manuscript.

Thesis for obtaining a Doctor of Philosophy degree, majoring in 035 – Philology. Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2022.

This thesis is devoted to the research of the main systemic and structural features of Chinese pedagogical discourse (CPD) lexis. This thesis focuses specifically on the analysis of four Chinese elementary textbooks lexis: «Practical Chinese Reader» 《新实用汉语课本》, «Developing Chinese. Comprehensive course. Beginner level» 《发展汉语初级综合》, «Boya Chinese. Elementary» 《博雅汉语初级》, «Chinese course» 《汉语教程》.

For the first time in Ukrainian Chinese studies, the methods, and principles of creating a linguistic annotated corpus of CPD were outlined to provide multifunctional recourse for studying morphology, semantics, and other aspects of discourse. CPD can be used to solve various linguistic tasks: automatic search and analysis of collocations, identifying systematic relationships between linguistic units, grouping selected words into clusters, etc. The actual length of CPD corpus is 74 640 words. The created concordance demonstrates the contexts of use of all lexemes in the text. The frequency dictionary of CPD were compiled. This thesis aims to parameterize the vocabulary of CPD. A complete inventory and paradigmatic lexical relationships study of CPD lexis was conducted. In order to identify quantitative database, the corpus has been constructed based on the words in the textbooks. The fundamental parameters of the statistical structure of CPD were identified and described at the lexical, morphological, and supraphrase levels. At the lexical level, the index of CPD vocabulary diversity is 8%. The average repetition of the word in text is 13. The number of words that occurred once (hapax legomena) in the corpus is 2 664 words, so the exclusiveness index of vocabulary is 44.7%, while the exclusiveness index of the corpus is 3.6%. The number of words in text with frequency 10 and higher is 62 974, so the concentration index for the corpus is 84%. The number of words in vocabulary with frequency 10 is 935, so the vocabulary concentration index of the corpus is 16%. The statistical morphological characteristics of CPD vocabulary were calculated: nouns 56.8%, verbs 21.2% and adjectives 8.4%, numerals 3%, count words 1.8%, pronouns 1.9%, official

6.9 %. The statistical morphological characteristics of CPD text were calculated: notional parts of speech 72.73% and functional 27.27%.

A comprehensive analysis of system-structural organization of CPD vocabulary was also performed, and the following results were obtained: 74% of the vocabulary is connected by intralexeme connections, 68.5% of its units are connected by interlexeme connections – hyper-hyponymy – 10% of its total amount, synonymy – 23.5%, antonymy – 35%. The lexical composition of CPD is made of semantic groupings of different nature and size depending on the part-language affiliation. Nouns are combined into five fundamental ontologies. The Concrete subject ontology is the largest – 1203 nouns. The Space ontology is represented by the fewest number of nouns – 52 nouns. Verbs are systematized within the three most general lexical-semantic fields. Verbs with the expressive semantics of «to carry out an activity, the process of action» make up 91% of all verbs in the dictionary, verbs with the meaning of «being» make up 5%, verbs united by the common meaning of «feel some feelings» – 5%. The largest number of verbs belongs to the first group – 582, which corresponds to 73% of the frequency of use of all verbs in the corpus. The obtained results showed that the lexical-semantic field of adjectives: the biggest group is Characteristics of an object (95 adjectives) and the Characteristics of a person (93 adjectives). Based on frequency dictionary the frequency zones of the dictionary were also obtained. The most frequent vocabulary is divided into two zones: the vocabulary with the upper high frequency (rank 1-7) is seven words that occupy 17.63% of the text of the corpus and are represented by two auxiliary words 的 (3036), 了 (2211), two pronouns 我 я (2624), 你 you (1233), one verb 是 to be (1507), one adverb 不 not (1304), one numeral 一 one (1244). The KPD vocabulary with the lower high frequency is 105 words (rank 8-112, frequency 743-100), occupies 36.19% of the text. Among independent parts of speech, nouns with a specific meaning and anthroponyms, verbs with the most general meaning, verbs of speech and thinking prevail. Vocabulary with an average frequency (rank 113-945, frequency 99-10) occupies 30.55% of the text and does not significantly differ in composition from vocabulary with a lower average frequency (rank 946-3312, frequency 9-2) - these are toponyms, common names people, etc., verbs of social activity and change. Vocabulary that occurs once in the text, hapax legomena occupies 44.7% of the dictionary and covers only

3.59% of the text. It is worth noting that hapax legomena is the least among pronouns and official parts of speech.

All the results of the conducted research can be used in Chinese language teaching. The results of the study can also become the basis for further development of CPD with a pragmatic goal (compilation of new educational materials oriented to the needs of Ukrainian students). This work has proved that there is great variation in the number and selection of words across the books indicating that there does not seem to be a common thought behind word selection in textbooks used to teach Chinese as a foreign language. The present findings have important implications for future textbook development and may be used for writing Chinese textbook for Ukrainian students. Future studies on the current topic are therefore required to establish a frequency dictionary and a quantitative proficiency guideline for material development.

Key words: Chinese language, lexis, systemic-structural organization, concept, conceptual structure, discourse, Chinese pedagogical discourse, linguistic corpus, text corpus, corpora technology, quantitative calculations, semantic relationship, frequency dictionary, annotation.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ситник І.В. Дискурс у китайській лінгвістиці: огляд наукових праць. *«Актуальні питання гуманітарних наук» Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. № 33 (2). С. 156-160.
2. Ситник І.В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2020. № 46 (2). С. 123-126.
3. Ситник І.В., Ісаєва Н.С. До проблеми виділення базової лексики китайськомовного педагогічного дискурсу: аналітичний огляд наукових праць. *Науковий вісник Національного університету «Острозька академія». Серія Філологія*. 2021. № 12 (80). С. 47-51.
4. Ситник І.В. Педагогічний дискурс у типології дискурсу. *«Нова філологія»*. 2021. № 83. С. 244-250.
5. Ситник І.В. Особливості створення корпусу текстів підручників китайської мови початкового рівня. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71), № 5, ч. 2. С. 35-41.
6. Ситник І.В. Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2021. Том 9 (76), № 260. С. 64-67.
7. Ситник І.В., Ісаєва Н.С. Квантитативні характеристики лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня. *Сходознавство*. 2022. № 89. С. 207-226.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Ситник І.В. Навчальний текст як основа навчально-педагогічного дискурсу. *Філологічні науки на перехресті культур і цивілізацій: актуальні питання* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 листопада 2020 р., м. Київ). Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2020. С. 144-146.

9. Ситник І.В. Частотний словник, його функції та укладання. *Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників філологічних наук* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24-27 лютого 2021 р., м. Одеса). Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 89-91.
10. Ситник І.В. Корпус підручника «Новий практичний курс»: квантитативний аналіз. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 листопада 2021 р., м. Львів). Львів : Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2021. С. 123-126.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	13
ВСТУП.....	14
РОЗДІЛ 1. КИТАЙСЬКОМОВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС І СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ ДИСКУРСУ	21
1.1. Китайськомовний педагогічний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження	21
1.1.1. Термін «дискурс» в сучасній лінгвістиці	21
1.1.2. Педагогічний дискурс у типології дискурсів.....	29
1.1.3. Лексичний склад текстів як основа китайськомовного педагогічного дискурсу	36
1.2. Застосування корпусного і математичного інструментарію до дослідження лексики китайськомовного педагогічного дискурсу.....	45
1.2.1. Китайськомовний корпус як інструмент обробки мовного матеріалу....	45
1.2.2. Лінгвостатистичний аналіз лексики китайської мови.....	56
1.3. Ідеографічна систематизації лексики китайськомовного педагогічного дискурсу	69
Висновки до Розділу 1	77
РОЗДІЛ 2. КОРПУС КИТАЙСЬКОМОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ ЯК БАЗА Й ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ	80
2.1. Китайськомовний педагогічний дискурс у контексті корпусної лінгвістики ..	80
2.1.1. Принципи й етапи створення корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу	80
2.1.2. Морфологічне анотування китайського тексту	86
2.1.3. Джерела і структура корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу	96
2.2. Китайськомовний педагогічний дискурс у лінгвостатистичній параметризації	104

2.2.1. Методика, принципи й етапи укладання частотного словника	104
2.2.2. Статистичні характеристики китайськомовного педагогічного дискурсу	109
Висновки до Розділу 2	118
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА СИСТЕМНО-СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОМОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ	120
3.1. Методика ідеографічної систематизації лексики	120
3.2. Парадигматичні відношення на внутрішньогруповому рівні	122
3.2.1. Системно-структурна організація самостійних частин мови	122
3.2.1.1. Іменник	122
3.2.1.2. Дієслово	141
3.2.1.3. Прикметник, прислівник і займенник	148
3.2.1.4. Числівник і лічильні слова	155
3.2.2. Системно-структурна організація службових частин мови	159
3.3. Парадигматичні відношення на внутрішньолексемному та міжлексемному рівнях	162
3.3.1. Полісемія та омонімія	162
3.3.2. Гіперо-гіпонімія	165
3.3.3. Синонімія	170
3.3.4. Антонімія	174
3.4. Частотні зони лексики китайськомовного педагогічного дискурсу	178
3.5. Активність частин мови в словнику й тексті	187
Висновки до Розділу 3	189
ВИСНОВКИ	192
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	197
ДОДАТКИ	217
Додаток А. Фрагмент словника «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» (сто найчастотніших слів)	217
Додаток Б. Фрагмент словника «Новий практичний курс китайської мови» 《新实用汉语课本》 (сто найчастотніших слів)	222

Додаток В. Фрагмент частотного словника «Комплексний курс китайської мови <i>Фачжань ханьюй</i> : початковий рівень» 《发展汉语初级综合》 (сто найчастотніших слів).....	227
Додаток Г. Фрагмент частотного словника «Поглиблений курс китайської мови» 《博雅汉语初级》 (сто найчастотніших слів).....	231
Додаток Д. Фрагмент частотного словника «Курс китайської мови» (《汉语教程》) (перших сто найчастотніших слів).....	236
Додаток Е Класифікація іменників КПД (початковий рівень).....	240
Додаток Ж Класифікація дієслів КПД (початковий рівень).....	267
Додаток К Класифікація прикметників КПД (початковий рівень)	275
Додаток Л Полісеми КПД (початковий рівень).....	278
Додаток М Субстанціальні антонімічні пари КПД (початковий рівень)	308
Додаток Н Предикатні антонімічні пари КПД (початковий рівень)	311
Додаток П Список публікацій за темою дисертації	314

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ІС	– ідеографічний словник
ККМ	– «Курс китайської мови» (початковий рівень) (《汉语教程》)
КПД	– китайськомовний педагогічний дискурс
НПККМ	– «Новий практичний курс китайської мови» 《新实用汉语课本》
НТ	– навчальний текст
ПККМ	– «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» 《博雅汉语初级》
СД	– смислова домінанта
ФХ	– «Комплексний курс китайської мови <i>Фачжань ханьюй</i> : початковий рівень» 《发展汉语初级综合》
ЧС	– частотний словник
СЕФ	– «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою»
ЕВСЛ	– Європейського стандарту володіння китайською мовою»

ВСТУП

У процесі взаємодії учасників китайськомовного педагогічного дискурсу (далі – КПД) ядром і універсальним носієм знань є навчальний текст, що має певну структуру, жанрові особливості і відповідний тезаурус. Навчальний текст – не тільки усна або письмова форма вираження думки в межах освітнього процесу, а й найважливіший засіб організації і представлення знань у процесі досягнення навчальної мети. Функція навчального тексту – бути засобом збереження й передавання навчальної інформації для формування певних знань, умінь і навичок на певному етапі навчання. Це означає, що на перший план у КПД виходить лексика, адже методично опрацьований і попередньо продуманий лексичний склад дає змогу створити найефективніший навчальний текст.

Лінгвістичні напрями аналізу лексики КПД торкалися багатьох важливих питань: особливості тематики і структури (Чи Хуейцянь (迟惠倩 2017), Хоу Яньдін (侯艳婷 2018), Чжао Даньхуей (赵丹慧 2016), Ван Фенлін (王凤玲 2020) та інші), активність частин мови (Цзян Цзіїн (江子莹 2019), Лі Сяолін (李小玲 2019), Лю Їн (刘颖 2016) та інші), словниковий склад навчальних текстів КПД на різних рівнях вивчення китайської мови (Чжан Хуну (张红武 2007), Юань Паньпань (袁攀攀 2016), Го Шулунь та Ян Сяохуей (郭曙纶, 杨晓惠 2016), Го Шулунь та Лі Юйчжун (郭曙纶, 李愚中 2015), Кан Яньхун і Дун Мін (康艳红, 董明 2005) та інші), порівняння навчальних текстів різних підручників КПД (Цао Маньвень (曹漫雯 2018), Чжан Ніннін (张宁宁 2015), Сунь Янь (孙彦 2009), Чу Ці (褚琦 2018) та інші) семантична систематизація лексики КПД (Го Шулунь та Лі Юйчжун (郭曙纶, 李愚中 2015), Чи не найширшого висвітлення отримали парадигматичні класи слів і семантичні зв'язки між ними (Ван Мяо (王淼 2017), Хуан Жуньшан (黄润杉 2018)), а також визначання регулярності розподілу лексичних одиниць у текстах (Ген Чжи (耿直 2019), Чжоу Сяоє (周晓晔 2020), Бай Ваньїн (白婉莹 2020) та інші).

Проте, незважаючи на досить широку тематичну різновекторність опрацьованих проблем, усе ж залишають майже не розв'язані питання. Серед них – створення частотного словника мови КПД, анотованого корпусу його текстів, а також інвентаризація і квантитативне дослідження лексики текстів КПД. Ці питання набувають ваги, оскільки в лінгвістиці ХХІ ст. особливо актуальними є міждисциплінарні дослідження, до яких належить застосування статистичних методів аналізу до лексичного складу, зокрема – його параметризації й систематизації. Із цього погляду особливої уваги заслуговує задум створення електронного корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)», що уможливить встановлення системно-структурної і статистичної організації лексики КПД.

Дослідження системно-структурних характеристик лексичного наповнення китайськомовного навчального тексту здатні зробити вагомий внесок до аналізу КПД. Виявити специфіку системно-структурної організації словникового складу китайської мови – означає інвентаризацію, логіко-понятійну класифікацію її елементів і фіксацію системних зв'язків, якими між собою поєднані ці елементи, а також встановлення структури груп, які вони утворюють. Такий підхід дає можливість визначити, що словниковий склад навчальних текстів КПД не є хаотичним конгломератом, набором слів, а є певним чином організованою системою.

Отже, **актуальність дослідження** зумовлена потребою формування лінгвістичної теоретичної бази, надважливої для вирішення питань кількісного та якісного добору навчальних матеріалів, а також необхідністю здобуття і опрацювання об'єктивних даних про системно-структурні і статистичні особливості лексичних одиниць китайськомовного педагогічного дискурсу, які можуть бути використані на різних рівнях вивчення китайської мови, що є вкрай важливим для створення навчально-методичних матеріалів (підручників, посібників, збірників текстів для домашнього читання тощо), які б задовольняли потреби сучасної комунікації. Водночас актуальність дослідження підсилюється сучасними вимогами синтезу якісного та кількісного аналізу лексики китайськомовного педагогічного дискурсу, що забезпечить повну інвентаризацію й параметризацію лексики та може стати

основою для її подальшого опрацювання з прагматичною метою (укладання нових навчальних матеріалів, орієнтованих на потреби українських студентів).

Мета дослідження полягає у створенні корпусної бази КПД початкового рівня, інвентаризації її лексичного складу, а також виявленні та аналізі системно-структурної організації елементів цієї бази та лінгвостатистичній параметризації цих елементів.

Мета дослідження зумовила необхідність розв'язання низки **завдань**:

- окреслити теоретико-методологічні засади інвентаризації, параметризації та систематизації лексики КПД;
- уточнити визначення понять і термінів, пов'язаних із системно-структурним і лінгвостатистичним описом словника й тексту КПД;
- зібрати репрезентовану базу текстів КПД;
- здійснити інвентаризацію лексичного складу КПД через побудову лінгвістично маркованого корпусу текстів;
- укласти частотний словник КПД і схарактеризувати його статистичну структуру, а також основні кількісні параметри на лексичному й морфологічному рівнях;
- класифікувати склад КПД на лінгвістично релевантні групи;
- виявити основні системні парадигматичні відношення між одиницями КПД на внутрішньолексемному, міжлексемному та внутрішньогруповому рівнях;
- охарактеризувати частоті зони КПД.

Об'єктом дослідження є лексика навчальних текстів КПД.

Предметом дослідження – системно-структурна організація та лексикостатистичні параметри лексики навчальних текстів КПД.

Матеріал дослідження представлений навчальними текстами підручників із китайської мови початкового рівня: «Новий практичний курс китайської мови» (кит. 《新实用汉语课本》), «Комплексний курс китайської мови Фачжань ханьюй: початковий рівень» (кит. 《发展汉语初级综合》), «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» (кит. 《博雅汉语初级》), «Курс китайської мови» (початковий рівень) (кит. 《汉语教程》). Фактичний матеріал дисертації становить

корпус текстів КПД початкового рівня обсягом 74 640 слів, що сформований на основі навчальних текстів 236 уроків підручників із китайської мови початкового рівня.

Для досягнення поставленої мети були використані взаємодоповнювальні **методи** лінгвістичного аналізу: *deskриптивний метод*, за допомогою якого описано основні теоретичні школи китайського мовознавства, які мали вплив на методи аналізу лексичних одиниць КПД початкового рівня, а також основні теоретичні засади семантики та лексикології китайської мови, на яких базувалося представлене дослідження; *deskриптивний метод* також використано для експлікації і викладу матеріалу в праці, для deskрипції кількісних та якісних характеристик лексичного й морфологічного складу КПД, а також в основному при розв'язанні проблеми експлікації семантичної будови лексичних одиниць, семантичних зв'язків між ними, лексико-семантичних груп та полів у межах КПД початкового рівня; *метод ідеографічної систематизації* використано для систематизації лексики за семантичним параметром і встановлення її семантико-кореляційних характеристик; *структурний метод* (зокрема, аналіз словникових дефініцій та компонентний аналіз) – для виявлення семантичної структури слова, уточнення лексичного значення слова в процесі визначення системно-структурної організації КПД початкового рівня; *компаративний метод* – для порівняльного дослідження лінгвостатистичних характеристик низки підручників з китайської мови початкового рівня, представлених у працях сучасних китайських лінгвістів; *методи корпусної лінгвістики* – для створення значного за обсягом, представленого в електронному вигляді, уніфікованого і структурованого корпусу текстів як основи для аналізу; *дистрибутивно-статистичний метод* – для дослідження частотних розподілів лексем; *елементи кількісного і статистичного аналізу* – для виділення лексики КПД початкового рівня, підрахунку відсоткового співвідношення кількості лексем, пов'язаних між собою певним типом семантичних зв'язків і укладання частотного списку та виявлення частотних закономірностей лексичного складу КПД початкового рівня за допомогою статистичних формул; *кореляційний аналіз* – для порівняльного аналізу частот лексем у досліджуваному матеріалі.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вперше у вітчизняному китаєзнавстві:

- 1) створено лінгвістично анотований корпус текстів КПД початкового рівня, як мультифункціональний ресурс вивчення лексики, морфології, семантики та інших аспектів КПД початкового рівня;
- 2) укладено частотний список усіх навчальних текстів КПД початкового рівня;
- 3) виконано повну інвентаризацію лексичного складу текстів КПД початкового рівня, виявлено фундаментальні параметри статистичної структури КПД початкового рівня на лексичному рівні: обсяг тексту і словника КПД початкового рівня, багатство словника (індекс різноманітності), обсяг низькочастотної лексики (нарах legomena), індекс варіативності (індекс винятковості) тексту і словника, обсяг високочастотної лексики в тексті і словнику, індекс концентрації в тексті і словнику;
- 4) зроблено повну інвентаризацію частин мови КПД початкового рівня, підраховано морфолого-статистичні її характеристики: кількість кожної частини мови в тексті, їхнє кількісне співвідношення;
- 5) проведено класифікацію лексики КПД початкового рівня на базі китайської семантичної класифікації лексичних одиниць;
- 6) проаналізовано внутрішню організацію КПД початкового рівня, а саме: виявлено, які лексико-семантичні поля і групи творить її склад, визначено основні семантичні відношення між одиницями КПД початкового рівня на внутрішньолексемному, міжлексемному і внутрішньогруповому рівнях.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці електронного корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)», який може використовуватися як ілюстративний матеріал у навчальному процесі. Результати дослідження можуть бути використані для вирішення лінгвістичних, лексикографічних, методичних проблем, а також при укладанні друкованих та електронних навчальних матеріалів, орієнтованих на потреби українських студентів. Схеми класифікації семантичних відношень на внутрішньогруповому (іменник, дієслово, прикметник, прислівник) та на внутрішньолексемному, міжлексемному

рівнях (гіперонімія, антонімія, полісемія, синонімія, омонімія) дозволили сформувані різноманітні типи класифікацій, що можуть бути використані як у дидактичних цілях, так і для укладання ідеографічних словників. Зазначені схеми та корпуси можуть бути розвинуті у контекстуально зумовлені лексичні узагальнення, використані при створенні сучасних інформаційних систем, що працюють на базі штучного інтелекту. Інвентаризація, аналіз системно-структурної організації та лінгвостатистична параметризація КПД початкового рівня – це нові важливі результати спрямовані на прагматичне застосування: розробка корпусів КПД середнього та високого рівнів, укладання навчальних матеріалів, корекція методик засвоєння лексики китайської мови в навчальному процесі тощо.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є відображенням наукового дослідження й теоретичного узагальнення, проведеного одноосібно, та висвітлює результати, отримані одноосібно. Будь-які форми використання праць інших авторів супроводжують відповідні покликання. Здобувачем уперше у вітчизняному китаєзнавстві сформовано лінгвістично анотований корпус текстів КПД початкового рівня, на основі якого укладено частотний список, виконано інвентаризацію, аналіз системно-структурної організації та лінгвостатистичну параметризацію. Текст дисертації, анотація написані здобувачем одноосібно. Основні результати та висновки дисертації здобувач отримала самостійно. Сім публікацій одноосібно. У двох статтях, написаних у співавторстві з Н. Ісаєвою, здобувачеві належить лінгвістична складова змісту, а також інтерпретація результатів. Тексти спільних публікацій підготовлено за безпосередньої участі здобувача.

Публікації. Результати дослідження викладено у 7-ми публікаціях, з них: статей у фахових виданнях України – 6, статей у періодичних наукових виданнях іноземних держав – 1, виданнях, індексованих у Scopus – 1.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертації представлені в доповідях на трьох наукових конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Філологічні науки на перехресті культур і цивілізацій: актуальні питання» (27-28 листопада 2020 р., м. Київ); Міжнародна науково-практична конференція «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників

філологічних наук» (24-27 лютого 2021 р., м. Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів» (12-13 листопада 2021 р., м. Львів).

Структура та обсяг дисертації. Структура роботи зумовлена її загальною концепцією й завданнями. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (309 позицій, з них 179– іноземними мовами) та додатку. Обсяг основного тексту 181 сторінка, загальний обсяг роботи 315 сторінок

РОЗДІЛ 1. КИТАЙСЬКОМОВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС І СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ ДИСКУРСУ

1.1. Китайськомовний педагогічний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження

1.1.1. Термін «дискурс» в сучасній лінгвістиці

З часу введення в науковий обіг терміна «дискурс» дискусії щодо його походження і змісту ніколи не вщухали, а з початком ХХІ століття вони набули особливого розмаху. У лінгвістичних дослідженнях останніх років термін «дискурс» розглядається дуже широко, як усе, що говорить або пишеться або «як процес чи результат мовної діяльності, як синхронно здійснюваний процес породження тексту або ж його сприйняття, у кінцевому рахунку, як явище процесуальне» (Гурочкина 1990, 46).

Нідерландський лінгвіст Т. А. ван Дейк (1989) пропонує почати вивчення еволюції розвитку міждисциплінарного поняття «дискурс» з античних трактатів із риторики та етики, у яких дискурс використовувався в значенні бесід (діалогів, монологів) вчених. Уперше зафіксовано полісемічність терміна «дискурс» у ХІХ столітті. В «Німецькому словнику» (нім. Deutsches Wörterbuch) братів Грімм 1860 року вказані такі визначення «дискурсу»: 1) діалог, бесіда; 2) мова, лекція. У 50-х рр. ХХ століття американський лінгвіст і соціолог Зелліг Харріс публікує статтю «Аналіз дискурсу» в якій уперше використовує поняття «дискурс» як лінгвістичний термін. Зелліг Харріс визначає дискурс як «послідовність сказаних або написаних, одною чи кількома людьми, речень у конкретній ситуації» (1952, 4). Згодом французький лінгвіст Еміль Бенвеніст у своїх працях використовує термін «discours» в іншому значенні. Вчений розглядає «discours», як характеристику «мови, що привласнюється мовцем» (2009, 296). На його думку, дискурс це «будь-яке висловлення, що зумовлює наявність комунікантів: адресата, адресанта, а також наміри адресанта певним чином впливати на свого співрозмовника» (2009, 296). Еміль Бенвеніст розділяє процес використання мови – дискурс і результат цього процесу – текст (2009, 296). У 60-х рр. ХХ століття Мішель Фуко (1996, 67), розвиваючи ідеї Е. Бенвеніста, пропонує своє

визначення дискурсу – «сукупність виловлювань, що належать одній системі формацій. Тому можемо говорити про кліматичний дискурс, економічний дискурс, політичний дискурс». Науковець вважає, що «кожна наукова дисципліна володіє своїм дискурсом – специфічним для даної дисципліни знанням у вигляді системи пов'язаних між собою понять» (Савельєва 2015, 93).

На початку 80-х дискурс починають сприймати по-іншому. Т. А. ван Дейк зазначає, що «дискурс – складне комунікативне явище, яке включає в себе текст (усний чи письмовий) та екстралінгвістичні фактори (цілі адресата, думки, установки, знання про світ), які необхідні для розуміння тексту. У дискурсі відображається менталітет і культура» (1989, 34).

У роботах останніх років неодноразово здійснювалися спроби систематизації та класифікації сучасних дефініцій. У результаті аналізу досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців В. Чернявська виділяє два підходи до визначення дискурсу – комунікативно-мовний і структурно-текстовий. У межах першого підходу дискурс розглядається як комунікативна подія, що має своє відображення як в письмових текстах, так і в усному мовленні і «здійснюється у визначеному когнітивно і типологічно обумовленому комунікативному просторі» (2009, 66). З погляду другого підходу дискурс розглядається як сукупність текстів, однієї теми, при цьому «зміст (тема) дискурсу розкривається не одним окремим текстом, а через інтертекстуальність, в комплексній взаємодії багатьох окремих текстів» (2009, 66). Обидва підходи взаємодоповнюють один одного і в «практиці лінгвістичного аналізу дискурсу варто враховувати обидва підходи» (2009, 68). В. Чернявська робить висновок: «Залежно від дослідницьких завдань дискурс в одному випадку позначає окрему конкретну комунікативну подію, в іншому випадку, має на увазі інтегративну сукупність визначених комунікативних актів, результатом яких є змістовно-тематична спільність багатьох текстів» (2009, 118). Схожу думку висловлює А. Гурочкіна, визначаючи дискурс як послідовність пов'язаних мовних одиниць, які були створені або створюються людиною, що говорить або пише для слухача або читача в певний час у певному місці з певною метою (1990, 48).

Кожний підхід зосереджується на якомусь конкретному аспекті дискурсу: комунікативно-мовний підхід – на складному процесі формування та сприйняття мовного висловлювання, а структурно-текстовий підхід – на закономірностях утворення тексту (Селезнева 2011, 120).

Потрібно зазначити, що мовлення й текст розглядаються як два аспекти дискурсу науковцем В. Богдановим. Така інтеграція, на думку вченого, дає змогу тлумачити дискурс, як мовну діяльність, реалізовану в звуковий або графічній формі (Богданов 1993, 45). Погоджуючись із ним, М. Макаров зазначає: «Широке вживання дискурсу як родової категорії по відношенню до понять мовлення, текст, діалог сьогодні все частіше зустрічається в лінгвістичній літературі, в той час як у філософській, соціологічній або психологічній термінології воно вже стало нормою» (2003, 89).

В. Карасик, Н. Арутюнова, Ю. Караулов, В. Петров розглядають дискурс як зв'язний текст у ситуації спілкування; М. Йоргенсен, Ю. Степанов, Л. Філліпс, В. Чернявська, П. Серіо, А. Кісельова, А. Баранов трактують дискурс як масив тематично пов'язаних текстів; Е. Кубрякова, О. Александрова, Т. А. ван Дейк, О. Іссерс, Е. Падучева тлумачать дискурс як мовленнєвий твір (письмовий або усний) у різноманітті його когнітивно-комунікативних функцій. Науковці Кембриджського університету Браун Джилліан та Юль Джордж розглядають у своїй роботі дискурс-аналіз і зазначають, що «дискурс – процес», а «текст – результат цього процесу» (Brown, G., Yule, G. 1983, 34).

В. Карасик, аналізуючи визначення К. Сєдова, Н. Арутюнової, М. Димарського, В. Червоних, О. Вишняковій, П. Зернецької, приходять до висновку: «текст і дискурс – це реальні явища, їх не можна ні поєднувати, ні роз'єднувати» (2000, 5-20), «текст і дискурс це явища, що існують в структурі і змісті комунікації» (2000, 5-20). Науковець пропонує визначення дискурсу, в якому відбилася його багатоаспектність і міждисциплінарна сутність: «Дискурс являє собою явище проміжного порядку між мовою, спілкуванням, мовною поведінкою, з одного боку, і фіксується текстом, що залишаються в «сухому залишку» спілкування, з іншого» (2000, 5-20).

На думку лінгвіста Ю. Степанова: «Дискурс існує перш за все і головним чином в текстах, але таких, за якими постає особлива граматики, особливий лексикон, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика, в решті решт, особливий світ» (1995, 47). Схожу думку висловлює російський лінгвіст А. Баранов, а також додає, що дискурс це «масив текстів, присвячених конкретній проблематиці» (2006, 34).

Загально визнаним визначенням дискурсу вважається визначення Н. Арутюнової, яка тлумачить дискурс як «зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними і прагматичними, соціокультурними та іншими факторами; як текст, взятий у подійєвому аспекті; мовлення, розглянуте, як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і в механізмах їхньої свідомості (когнітивних процесах)» (1990, 57). У цьому визначенні дискурс розуміється як мовна практика, спрямована на розуміння учасниками комунікації сенсу контексту і тих умов, в яких створюється текст з певними мовними одиницями.

Схожу думку висловлює лінгвіст М. Олешков та зазначає, що дискурс це поточна мовна діяльність, яка обслуговує комунікативну сферу, «в результаті цієї діяльності виникають тексти, які реалізуються в семіотичному просторі за допомогою вербальних і невербальних знаків, які мають певну структуру (модель мовної діяльності в вигляді послідовності мовних актів), жанрові особливості та прецедентний тезаурус» (2006, 65).

Ф. Бацевич (2002, 30) у своїх дослідженнях трактує термін «дискурс» в межах двох глобальних підходів. Перший підхід визначає дискурс як «текст, занурений у життя» (Арутюнова 1990, 23). Тобто дискурс є у текстах, в котрих є особлива лексика, граматики, семантика, синтаксис, – «в кінцевому підсумку – особливий світ» (Бацевич 2002, 31). Другий підхід тлумачить дискурс як «тип комунікативної діяльності, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, внутрішню), відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників спілкування, становить синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психологічних та ін.) чинників, залежних від тематики

спілкування, і має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» (Бацевич 2002, 31).

Зі свого боку А. Мартинюк тлумачить термін «дискурс» як «ситуативно обумовлену інтерсуб'єктну мовленнєво-розумову діяльність, спрямовану на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості» (2012, 32). Ширшого визначення дотримується К. Серажим, яка розуміє дискурс як «соціолінгвістичний феномен, який, по-перше, детермінується (прямо чи опосередковано) його соціокультурними, політичними, прагматично-ситуативними, психологічними та іншими (конституючими чи фоновими) чинниками, по-друге, має «видиму» – лінгвістичну (зв'язний текст чи його семантично значущий та синтаксично завершений фрагмент) та «невидиму» – екстралінгвістичну (знання про світ, думки, настанови, мету адресанта, необхідні для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризується спільністю світу, який «будується» впродовж розгортання дискурсу його репродуцентом (автором) та інтерпретується його реципієнтом (слухачем, читачем тощо)» (Серажим 2002, 20). На основі результатів досліджень К. Серажим і В. Карасика, М. Янкович визначає дискурс як «соціолінгвістичний феномен, що сформувався в певному соціальному середовищі та активно структурує та моделює соціальну дійсність, матеріальним втіленням якого є текст (усний чи письмовий), що відображає спосіб мислення, ціннісні орієнтири, моральні норми, як власне адресата, так і середовища загалом» (2015, 123).

Питання визначення терміна «дискурс» неодноразово порушується й у наукових колах Китаю.

У грудні 1978 року на Третньому пленарному засіданні ЦК КПК 11-го скликання дано старт проведенню Політики реформ та відкритості. Основним завданням стало здійснити модернізацію промисловості, сільського господарства, національної оборони, науки й техніки. Ден Сяопін¹ (邓小平) закликав тоді використовувати знання і досвід Заходу та шукати найефективніший шлях для повномасштабного

¹ У цій роботі транскрипцію китайських власних імен подано за академічною системою транскрибування українською мовою китайських слів та власних назв.

реформування та досягнення Китаєм науково-технічного та економічного рівня великих держав світу.

На початку 80-х років ХХ ст. нова Політика реформ та відкритості не оминула й науково-дослідницькі інституції. Було створено безліч проектів різного масштабу та важливості, які вплинули на кількість та якісь наукових досліджень в різних галузях гуманітарних та точних наук. В Китаї відкривається приблизно 60 наукових центрів, які, окрім дослідження лінгвістики тексту, займаються дослідженням теорії та типів дискурсу, його структури та функцій (Нагибина 2017). Зародження китайської дискурсології як нової дисципліни, що спеціалізується на вивченні різних форм і видів дискурсу, відбулося за допомогою перекладу на китайську мову «західних» публікацій про теорію дискурсу й дискурс-аналіз, їхнє тлумачення синологами і спробами застосування методів дискурс-аналізу в китайському дискурсивному просторі. Термін «дискурс» китайські лінгвісти експортували із Заходу. Китайські дослідники у своїх роботах критично осмислюють наукові праці європейських лінгвістів У. Чейфа, З. Харріса, П. Хоппера, Т. Гівона, С. Томпсона, П. Браун, С. Левінсона, Г. П. Грайса, М. М. Бахтіна (Нагибина 2017). «Дискурс» стає ключовим поняттям значної кількості наукових робіт того часу, котрі мають стосунок до лінгвістики тексту, критичного дискурс-аналізу, теорії аргументації, дискурсивної психології, прагматики та ряду інших гуманітарних наук. У низці наукових праць аналізуються етапи встановлення теорії дискурсу в китайській мові: «Лінгвістика китайського тексту в ХХ ст.» (《二十世纪的中国话语语言学》) Шень Цзясуань (沈家煊 1998), «Текст і прагматика: синтаксичний аналіз» (《篇章与语用和句法研究》) Ляо Цючжун (廖秋忠 1991), «Дискурс-аналіз у Китаї» (《话语分析在中国》) Сюй Цзяцзюй (徐赳赳 1997), «Лінгвістика тексту в китайській мові» (《现代汉语话语语言学》) Шень Кайму (沈开木 1996), «Основи і принципи дискурсу: аспект прагматики» (《话语规则与知识基础: 语用学维度》) Шен Сяомін (盛晓明 2000).

Пошук наукових праць на національній науково-дослідницькій та інформаційно-видавничій платформі Китаю CNKI показав, що є понад 20 основних літературних джерел із ключовим словом 话语语言学 *дискурсивна лінгвістика*.

Аналіз змісту наукових праць дав підстави виокремити 11 досліджень лінгвістики дискурсу (邓军 1998; 汤姆哈根, 张允文 1978; 王福祥 1982; 周小成 1996; 岑惠芬 1983; 吴朝华 1999; 蔡毅 1999; 王福祥 1989; 王秉钦 1987; Т.М.尼柯拉耶娃 1979; 王福祥 1994, 1994), які головним чином зосереджуються на передісторії, історії розвитку, галузях досліджень, основних галузях, підходах до визначення дискурсу та на інших питаннях дискурсивної лінгвістики. У п'яти статтях ідеться про взаємозв'язок між викладанням та дискурсивною лінгвістикою (邓军 1998; 汤姆哈根, 张允文 1978; 王福祥 1982; 周小成 1996; 岑惠芬 1983), них переважно досліджується конкретний об'єкт дискурсивної лінгвістики – речення, групи речень, розділи, текст тощо, приділяється увага взаємозв'язку дискурсу зі словами та реченнями, а також абзацами, розділами. Чотири дослідження розглядають взаємозв'язок між дискурсивною лінгвістикою та перекладом (吴朝华 1999; 蔡毅 1999; 王福祥 1989; 王秉钦 1987). Три наукові праці (Т.М.尼柯拉耶娃 1979; 王福祥 1994, 1994) детально аналізують тексти в руслі дискурсивної лінгвістики.

Так, перша наукова праця була опублікована в 1978 році в галузі дискурсивної лінгвістики, мовознавства та викладання другої мови, автори Том Хаген та Чжан Юнвен (汤姆哈根, 张允文 1978). У статті «Дискурсивна лінгвістика та викладання другої мови» (《话语语言学和第二语言的教学》) в основному говориться про розвиток наукової думки у галузі дискурсивної лінгвістики, а також про її тісний взаємозв'язок з методикою викладання іноземної мови, дослідники зосередилися на внутрішньому дискурсі, лінгвістиці мовної взаємодії, комунікативній ситуації з акцентом на аудіо-візуальному навчанні (汤姆哈根, 张允文 1978, 32). Згодом, у 1979 році в китайських наукових колах з'являється публікація Т. М. Ніколаєвої та Лян Да (Т.М.尼柯拉耶娃 1979) «Дискурсивна лінгвістика та загальні проблеми лінгвістики» (《话语语言学和普通语言学问题》), в якій дискурс часто використовується як синонім поняття «функціональний стиль» та тлумачиться як «зв'язний текст; усно-розмовна форма тексту, діалог, група висловлювань, зв'язаних між собою за змістом» (Т.М.尼柯拉耶娃 1979, 21).

У наукових працях 1978–2010 рр. здійснюється детальний аналіз сутності терміна «дискурс», досліджуються взаємозв'язки дискурсу з лінгвістикою, з методикою навчання іноземної мови, з перекладом. Варто виділити дослідження китайського лінгвіста Ван Фусяна (王福祥), у своїх статтях «Встановлення й розвиток дискурсивної лінгвістики» (《话语语言学的兴起与发展》) (王福祥 1994) та «Встановлення й розвиток дискурсивної лінгвістики (продовження)» (《话语语言学的兴起与发展 (续)》) (王福祥 1994).

Характерні особливості та авторські визначення дискурсу надаються в статтях науковців Ху Юйшу (胡裕树 1995), Ден Цзюнь (邓军 1998), У Чаохуа (吴朝华 1999). Головний висновок, що формулюється лінгвістами Тан Гуанцаєм (唐光才 1988) та Ван Сяоцзюнем і Лю Фенчжи (王孝军, 刘凤枝 1991) полягає у тому, що головною ознакою дискурсу є особлива комунікативна ситуація. Водночас, акцентується увага, що в межах комунікативної ситуації відбувається створення відповідних мовних конструкцій, тобто лексики, семантики, прагматики й синтаксису, які знаходять свій прояв у комунікації й текстах.

У публікаціях Чень Піна (陈平 1087), Ван Фусяна (王福祥 1989) аналізуються етапи становлення дискурсивних теорій, типи, категорії і структура дискурсу в західному мовознавстві. Водночас у статтях Лі Фаюаня і Чжен Хун (李发元, 郑虹 2000), Чжоу Сяочен (周小成 1996) розкрито генезис поняття «дискурс» в російській лінгвістиці та методиці викладання.

Загалом в китайських наукових колах трапляється щонайменше два слова на позначення терміна «дискурс», а саме: 话语 та 语篇. Британські лінгвісти Г. Браун і Г. Юль (Brown, G., Yule, G. 1983) зазначають, що 话语 – це процес використання мови в комунікативній ситуації для передачі інформації, тоді як 语篇 – результат цього процесу, який може бути письмовим або усним. 话语 – це власне «дискурс», що розуміється як використання мови в певній комунікативній ситуації, іншими словами, є усним або письмовим текстом, тобто 语篇 в особливій комунікативній ситуації.

Отже, дискурс (话语) складається з двох складових частин: текст (语篇) + комунікативна ситуація (施旭 2010, 54).

Наведений огляд наукових праць китайських лінгвістів дає змогу сформулювати загальний висновок про безсумнівно висхідний розвиток теоретичних засад дискурсу в китайській лінгвістиці, які стають все більш цілісними, глибокими і системними знаннями. Проте, незважаючи на значну дослідницьку цікавість, певне коло проблем залишається невирішеними. Дотепер немає чіткого визначення терміна «дискурс». Також виявлено, що здебільшого в публікаціях застосовуються теоретичні моделі і методології, розроблені в межах «західної» традиції дискурс-аналізу.

Отже, проаналізувавши наукову літературу в межах встановлених нашим дослідженням завдань, варто зазначити, що зарубіжні, зокрема китайські, та вітчизняні науковці трактують термін «дискурс» з різних взаємодоповнювальних ракурсів, що призвело до відсутності єдності в розумінні та визначенні поняття «дискурс». Зважаючи на зазначені підходи до визначення дискурсу, в нашій дисертаційній роботі ми пропонуємо таке його визначення: **дискурс – це сукупність створених із певною метою низки усних або письмових зв'язних текстів у певній комунікативній ситуації, які поєднані спільною темою, яким притаманна особлива граматика та лексика, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика, які взаємодіють між собою у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними та іншими чинниками.**

1.1.2. Педагогічний дискурс у типології дискурсів

У лінгвістичних дослідженнях останніх років дискурс класифікують на основі різних критеріїв, залежно від предмета дослідження.

А. Кібрик (2009, 67-92) у якості критеріїв для класифікації дискурсів висуває модус (канал передачі інформації), категорію формальності, жанр, функціональний стиль. Через канал передачі інформації виділяють усний та письмовий дискурси. За сферою й середовищем спілкування виділяють побутовий, науковий, політичний, діловий, конфесійний (Валгина 2003, 53). За національно-лінгвокультурними

параметрами дискурс поділяють на англійський дискурс, український дискурс, іспанський дискурс тощо (Ревзіна 2005, 31).

Розглянемо докладніше типологію українського науковця Г. Почепцова (2001). Його типологія створена на основі кількох критеріїв: особливості мовлення в контексті певного дискурсу, особливості знакового (символічного) відображення реальної ситуації (у зіставленні з базовою комунікативною ситуацією – звичайному спілкуванні обох осіб у ситуації безпосереднього контакту). За цими ознаками науковець виділяє: радіо- і теледискурс, фольклорний, газетний, театральний, візуальний, літературний, рекламний, педагогічний, політичний, релігійний, офіційний, міфологічний, іронічний, святковий, невербальний, міжкультурний, неправдивий дискурс, кінодискурс, дискурс у сфері PR.

А. Белова (1997) запропонувала класифікацію дискурсів з урахуванням двох основних чинників: характер комунікації і сфера функціонування. За характером комунікації – офіційний, неофіційний, спонтанний, підготовлений, чоловічий, жіночий, дитячий, дискурс підлітків, людей похилого віку, конфліктний, авторитарний, лайливий. За сферами комунікації виділено такі типи дискурсу: академічний, педагогічний, рекламний, релігійний, бізнес-дискурс, дипломатичний, переговорів, політичний, риторичний, сімейного спілкування, юридичний, інтернет-дискурс, медичний, психотерапія/НЛП.

За сферою спілкування А. Баранов, О. Михайлова, О. Шипова (2006, 76) розрізняють політичний, юридичний, військовий, економічний, педагогічний та інші види. Деякі різновиди дискурсу досліджували багато вчених, наприклад: Н. Волкогон – рекламний, А. Габідулліна – навчально-педагогічний, Л. Колток – педагогічний, С. Коновець – газетний, К. Серажим – політичний, Т. Скуратовська – судовий, І. Соболева – публіцистичний дискурс (Нікітіна 2017, 104).

Варто також зазначити, що лінгвісти термін «дискурс» часто пов'язують із певною лінгвокультурою: американський дискурс (С. Пак), англомовний дискурс (Т. Мартинова), англійський дискурс (Е. Селіванова) тощо. Тип дискурсу може визначатися й гендерними параметрами (О. Прокудіна): жіночий і чоловічий дискурси (Габідулліна 2009, 123).

Педагогічний дискурс почали системно вивчати після активізації досліджень у галузі освітньої лінгвістики, що як самостійна царина виникла в середині 70-х років минулого століття, завдяки роботі Б. Сполскі (Spolsky, V., Hult, Francis M. 2008). Він був першим, хто використав термін «педагогічна лінгвістика» в 1972 році в своїй науковій праці «Педагогічна лінгвістика: вступ». Б. Сполскі тлумачить педагогічну лінгвістику як модель, що випливає із теорії мови, теорії вивчення (психології), теорії вивчення мови (психолінгвістики), з використання мови (соціолінгвістики), і все це спрямовано до педагогіки навчання другої мови (2008, 35). Поділяє погляди Б. Сполскі шведський лінгвіст Франсіс М. Хульт, котрий стверджує, що педагогічна лінгвістика – «галузь дослідження, яка інтегрує дослідницькі засоби лінгвістики та інших суміжних дисциплін соціальних наук з метою цілісного дослідження широкого кола питань, пов'язаних з мовою та освітою» (Spolsky, V., Hult, Francis M. 2008, 88). Інші думки висловлює англійський лінгвіст М. Холлідей. Він стверджує, що є дві дисципліни: педагогіка і лінгвістика, які об'єднуються в процесі взаємодії і призводять до деякої нової площини досліджень, де вже немає цих двох об'єктів, а є тільки один – педагогічна лінгвістика, процес вивчення мови учнем та навчання мови вчителем, процес успішного обміну інформацією між учнем та вчителем (Halliday M.A.K. 2007, 91). Згодом представники Бірмінгемської школи дискурс-аналізу Д. Синклер та М. Кулхардт (Sinclair, J. M., Coulthard, R. M. 1975) використали метод дискурс-аналізу для дослідження педагогічного спілкування та здійснили масштабне дослідження, предметом якого стала лінгвістична взаємодія вчителя та учня в класі. Дослідники вперше використовують термін «педагогічний дискурс» та розуміють його як ситуативно й соціально визначену мовленнєву діяльність між вчителем та учнями (Sinclair, J. M., Coulthard, R. M. 1975, 23). Вивчаючи мовленнєву взаємодію учнів та вчителів на уроках, Д. Синклер і М. Кулхардт (Sinclair, J. M., Coulthard, R. M. 1975) охарактеризували зв'язки між висловлюваннями в потоці мовлення, а також функції висловлювань та способи їхнього тлумачення, хто і як керує ходом спілкування, як змінюються ролі мовця і слухача та реалізується їхнє право на мову, як вводяться нові теми та закономірності їхнього розвитку.

У країнах СНД основні ідеї педагогічної лінгвістики перейняла педагогічна риторика, у якій вивчається спілкування в процесі викладання і виховання. Наголосимо на тому, що перші дослідження педагогічного дискурсу в країнах СНД відбувалися саме в межах педагогічної риторики. Педагогічний дискурс трактується як процес мовної поведінки вчителя на уроці та складається з вербальної поведінки, гучності, висоти тону, темпу, ритму, жестів, міміки, пози, знакове використання простору під час мовної поведінки (А. Михальська, Т. Ладиженська, Л. Антонова, О. Філіпова, А. Мурашов, В. Русецький, Н. Антонова).

Н. Антонова (2007, 54) розглядає педагогічний дискурс як один із інституційних видів дискурсу і становить спілкування, що характеризується певними стратегіями та тактиками в рамках статусно-рольових відносин між вчителем та учнем.

Дослідниця А. Михальська (1998, 91) розуміє під педагогічним дискурсом мовну поведінку в тому різновиді комунікативних ситуацій, для яких природа комунікативної події визначається як «навчання і виховання у професійній та освітній діяльності».

Як процес спільної діяльності учасників освітнього процесу, який має педагогічну ціль, розглядає педагогічний дискурс дослідниця Т. Єжова (2006, 63). На думку дослідниці, для педагогічного дискурсу характерними є такі властивості – динамічність, соціальність, інтегративність, персоналізація, діалогічність, контекстуальність, цілісність, когерентність, ситуативна обумовленість, інтенціональність. Щодо функцій педагогічного дискурсу Т. Єжова зазначає, що він включає всі базові функції педагогічної діяльності, а саме: трансляція соціального досвіду, комунікативна, регулятивна, креативна, аксіологічна, культуротворча, інтеркультурна комунікація.

Зараз немає єдиного розуміння та дефініції терміна «педагогічний дискурс». Проаналізовано праці вчених, котрі розглядали тлумачення цього поняття, які засвідчують, що педагогічний дискурс визначається як: спілкування, що характеризується певними стратегіями і тактиками, в рамках статусно-рольових відносин між вчителем та учнем, відповідно викладачем та студентом (Антонова 2007,

13); форму «суспільної практики» (Карасик 1999, 34); певну об'єктивно існуючу систему ціннісно-сислової комунікації суб'єктів освітнього процесу, що функціонує в освітньому середовищі вишів (Суворова 2012, 65); взаємодію сторін в межах комунікативної ситуації, як поточну мовну діяльність, яка обслуговує комунікативну сферу, що виникає в результаті цієї діяльності і реалізуються за допомогою вербальних і невербальних знаків текстів, що мають певну структуру, жанрові особливості і особливий тезаурус (Олешков 2006, 73); процес спільної діяльності учасників освітнього процесу, який має педагогічну ціль – соціалізація нового члена суспільства (Ежова 2006, 63); семіотичний процес формування та інтерпретації навчальних текстів у цілісній, замкненій комунікативній ситуації у сфері організованого навчання (Габідулліна 2009, 76).

Російський мовознавець В. Карасик у науковій праці «Про типи дискурсу» класифікує дискурс з позиції соціолінгвістики і виділяє два головних його типи: персональний (індивідуально-орієнтований) та інституційний (статусно-орієнтований) (2000, 96). В цій класифікації дискурс визначається прийнятими в суспільстві сферами спілкування і сформованими інститутами. У першому типі мовець – особистість зі своїм багатим внутрішнім світом, а в другому – представник тієї або іншої соціальної групи. Інституційний дискурс мовознавець розділяє на науковий, військовий, політичний, адміністративний, сценічний діловий, спортивний і масово-інформаційний. Інституційний дискурс, за В. Карасиком (2000, 101), – це особливий різновид спілкування, знайомих або незнайомих, людей один з одним з використанням регулярно повторюваних у певних умовах і контекстах мовних зворотів, тобто кліше. Дослідник відносить педагогічний дискурс до різновиду інституційного типу дискурсу та трактує як форму «суспільної практики», як спілкування в рамках статусно-рольових відносин, якому властиві мета, тактика і стратегії, хронотоп, цінності, дискурсивні формули та жанри. Метою педагогічного дискурсу, на думку В. Карасика (2000, 103), є соціалізація нового члена суспільства. Для досягнення поставленої мети реалізуються стратегії, що складаються з комунікативних інтенцій. В порівнянні з іншими дискурсами, педагогічний дискурс відрізняється нерівністю основних учасників спілкування (вчителя та учня).

Хронотоп педагогічного дискурсу – навчальний заклад, школа, університет, навчальна аудиторія і спеціально відведений час для цього різновиду спілкування (урок, лекція, іспит). Центральна ланка в процесі комунікації основних учасників спілкування – текст (Карасик 2000, 193).

Отже, ми ґрунтуємося на розумінні «педагогічного дискурсу» як інституційного типу дискурсу, що є систематичним процесом взаємодії статусно-рольових учасників навколо тексту, що має певну структуру, жанрові особливості й особливий тезаурус, в межах локалізованого хронотопу зі встановленою метою, зафіксованими цінностями і стратегіями.

Для розуміння сучасних напрямів педагогічного дискурсу важливою є проблема його типології. Український лінгвіст Ф. Бацевич (2004, 57) пропонує гомогенну класифікацію і зазначає, що термін «дискурс» класифікують на основі різних критеріїв, залежно від предмета дослідження. Цю класифікацію можна також застосовувати при класифікації конкретних видів дискурсу, зокрема педагогічного. Отже, педагогічний дискурс поділяється:

- за виявом комунікації в суспільстві дискурс може визначатися як: комунікативний, мовний; вербальний, невербальний, сучасні дискурсивні практики, дискурс мовчання;
- за каналами спілкування: візуальний, слуховий; тактильний;
- за різновидами мовлення (формами мовленнєвої діяльності): усний, письмовий;
- за типами й формами мовлення, принципами побудови повідомлення: монологічний; діалогічний; наративний, риторичний, іронічний;
- за індивідуальними характеристиками мовлення: особистісний, неповторний, колективістський, авторитарний;
- за реалізацією в різних сферах спілкування: юридичний, політичний, газетний, кінодискурс, театральний, рекламний, святковий;
- за етнокультурними особливостями спілкування: міжкультурний, різномовний;
- за функціональним стилем: науковий, діловий, художньо-белетристичний;
- за виявом правил спілкування, способів викладу та втілення прагматичної мети мовців: етикетний, лайливий, дидактичний.

Взаємодія учасників педагогічного дискурсу навколо тексту відбувається за допомогою певних засобів і каналів передачі інформації, що є характерними для вербального або невербального рівнів педагогічного дискурсу.

Провідну роль у педагогічному дискурсі відіграє вербальний (словесний) рівень, тому що мовні засоби є основними носіями навчальної інформації. Головними поняттями вербального рівня є мова (як знакова система) і мовлення (як діяльність) (Нікітіна 2013, 33). Особливо важливим є вербальний рівень в процесі засвоєння іноземної мови, зокрема китайської, тому що опановуючи мовну систему, студенти формують іншомовну комунікативну компетентність.

Мова – це система знаків, одиниці якої та відношення між ними утворюють ієрархічно упорядковану структуру. Одиниці мови (фонемі, морфемі, слова, речення) утворюють взаємопов'язані рівні мовної системи (Головінський 2003, 65). Вміння використовувати ці мовні одиниці для реалізації певних тактик мовленнєвої поведінки в основних видах мовленнєвої діяльності (читанні, письмі, говорінні й аудіюванні) – рівень володіння мовою (Головінський 2003, 65).

У 2012 році опубліковано «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою» (англ. The Common European Framework of Reference for Languages, далі CEF). CEF це керівний міжнародний нормативний документ, що чітко визначає основні компетенції, якими має оволодіти студент на кожному із шести рівнів володіння іноземною мовою, від початкового (A1) до найвищого (C2). Саме CEF є основою «Європейського стандарту володіння китайською мовою» (European Benchmarks for the Chinese Language, далі EBCL). Рівні володіння китайською мовою як іноземною (EBCL) відповідають рівням володіння європейськими мовами (CEF), а саме – A1, A2, B1, B2, C1 та C2.

Доцільно в межах педагогічного дискурсу, особливо це стосується процесу навчання іноземної мови, виокремити ще один критерій класифікації – рівень володіння мовою, тому що від нього залежить підхід до створення або добору засобів навчання, формування тактик і стратегій, необхідних для формування іншомовної комунікативної компетентності. Допускаємо, що за рівнями володіння мови педагогічний дискурс можна умовно поділити на початковий, середній і високий.

Педагогічний дискурс початкового, середньо і високого рівнів володіння іноземної мови – систематичний процес взаємодії статусно-рольових учасників навколо навчального тексту відповідного рівня володіння мови, що має певну структуру, жанрові особливості і особливий словниковий склад, а також створений або дібраний з метою досягнення кінцевої мети навчання – формування іншомовної комунікативної компетентності, що відповідає вимогам певного рівня володіння іноземною мовою.

Визначення особливостей добору словникового складу, будови та структури навчального тексту, що становить ядро і утворює педагогічний дискурс певного рівня є одним із першочергових завдань і може стати об'єктом деяких досліджень. У нашій дисертаційній роботі зосереджено увагу на дослідженні та інвентаризації лексики педагогічного дискурсу початкового рівня для встановлення і опису характерних системно-структурних і квантитативних особливостей для словникового складу навчальних текстів, що утворюють педагогічний дискурс початкового рівня китайської мови, що дасть змогу розв'язати проблему добору лексики для написання вітчизняного підручника з китайської мови початкового рівня для українських студентів.

1.1.3. Лексичний склад текстів як основа китайськомовного педагогічного дискурсу

Ціннісно-сміслові комунікації учасників освітнього процесу, які виникають в сфері організованого навчання, забезпечуються «процесом зустрічної соціальної і педагогічної взаємодії комунікантів, який стратегічно організовується навколо навчальних текстів (НТ)» (Габідулліна 2009, 141). Тобто, НТ є основним елементом у спілкуванні між учасниками педагогічного дискурсу. У процесі навчання китайської мови НТ займає особливе місце, тому що головним проявом китайськомовної комунікативної компетентності є здатність сприймати і продукувати тексти в процесі комунікації.

Термін «навчальний текст» сучасні науковці тлумачать по-різному. Аналіз сучасного стану проблеми засвідчив, що у вузькому розумінні НТ розглядяться як

письмовий текст науково-навчального підстилю наукового стилю, що відповідає програмі навчання, містить ті чи інші предметні знання, створений автором підручника (посібника, довідника тощо) і призначений для навчальної діяльності (Лавров 2004); у широкому розумінні навчальними є всі тексти, які використовують і створюють учасники освітнього процесу (письмові/усні, навчальні наукові/ті, що набувають статусу навчальних, підготовлені/створені вчителем або учнем без попередньої підготовки) (Александров 2008). Під НТ А. Бабайлова розуміє «текст, створений з дидактичною метою у змістовому, мовному та композиційному відношенні в єдину систему, частину загальної інформації підручника, що призначена для керованого становлення текстової діяльності, на основі якої подається система знань з певної дисципліни, прививаються вміння і навички людям певної групи і на певному етапі навчання» (1987, 23).

Статусу навчального набуває текст, що створений з навчальною метою для розв'язання певного навчального завдання (Швець 2021). Навчальна мета, автор тексту, продуманість створення і використання тексту – це ключові моменти, за якими можна визначити специфіку і відмежувати НТ від усіх інших текстів, що утворюють педагогічний дискурс.

Навчальна мета – критерій, що є основним у визначенні НТ, тому що з-поміж текстів, які утворюють педагогічний дискурс є тексти, що спрямовані на розв'язання не тільки навчальних, але й регулятивних, інформаційних, виховних та інших завдань. Однак, на досягнення власне навчальної мети, сформувані певні знання, уміння й навички у процесі текстової діяльності, спрямовані лише НТ.

Критерій автора – встановлює специфіку НТ, адже є НТ первинні (створені компетентним автором, організатором навчального процесу) і вторинні (створені учнями/студентами на основі НТ). Вторинні навчальні тексти є реакцією на первинний НТ і через свій вторинний характер не мають властивих власне первинним НТ (Швець 2021).

Методично опрацьований, продуманий і попередньо підготовлений текст дає змогу створити найефективніший текст, який адресований певному реципієнту або групі, характеризується організованістю і продуманістю, спрямований переважно на

«передання когнітивної інформації та реалізації стратегій керування пізнавальною діяльністю» (Габідулліна 2009, 45).

Отже, ми ґрунтуємося на розумінні «навчального тексту» як усного або письмового тексту, дібраного або створеного, попередньо продуманого і методично опрацьованого організатором навчального процесу (вчителем, викладачем, автором підручника) згідно з навчальною метою сформувані певні знання, уміння й навички у процесі текстової діяльності певного контингенту учнів/студентів.

Встановивши специфіку НТ, звернемося до проблеми типології. НТ класифікують на основі декількох параметрів (Швець 2021, 63):

- 1) походження текстів – створені (авторські тексти підручників, посібників та інших матеріалів) або дібрані (залучаються до навчального процесу, але початкового ці тексти не були орієнтовані на навчальний процес). Дібрані тексти можуть бути автентичними адаптованими і автентичними неадаптованими, що є особливо актуальним для методики навчання китайської мови, тому що саме тут НТ посідає центральне місце і є фрагментом реальної комунікації;
- 2) форма мовлення – форма існування – усні та письмові. В навчанні китайської мови основним навчальним матеріалом є усний і письмовий НТ. Так, навчання аудіювання і говоріння відбувається на основі аудіо- і відеозаписів реальних фрагментів комунікації;
- 3) стилістична належність – науково-навчальний («писемне або усне висловлювання науково-навчального стилю, що містить пізнавальну наукову інформацію загальнонаукового та фахового характеру» (Андрієць 2007, 88)) і тексти інших стилів мовлення. В методиці навчання іноземної мови, зокрема китайської, тексти усіх стилів мовлення є «основним об'єктом для рецепції, відтворення, обговорення, продукування власних висловлювань» (Швець 2021, 101).

Залишається дискусійним питання зарахування вправ і завдань до НТ. Вважається (Швець 2021), що текст, як лінійна послідовність мовних знаків, яка

становить цілісне повідомлення (монолог) чи відповідає певній ситуації (діалог), є комунікативним НТ, а ряд мовних знаків (слів, словосполучень, речень) без загальної комунікативної функції і без зв'язку з певною ситуацією є некомунікативним НТ, який виконує специфічні навчальні, дидактичні функції (Жофкова 1999). Некомунікативність суперечить розумінню тексту як змістового мовленнєвого повідомлення, комунікативної одиниці вищого рівня, якій притаманна смислова завершеність і яка утворює інформаційну і структурну цілісність (Валгіна 2003). «Текст – писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних смисловими і формальнограматичними зв'язками, спільною тематичною і сюжетною заданістю» (Мацько 2007, 98), а отже, послідовність слів, які не утворюють такого зв'язку, не може вважатися текстом. Однак у теорії підручника простежується широке розуміння тексту (весь текстовий матеріал підручника – тексти, вправи, презентація), що дає «можливість розв'язувати проблему ролі й місця навчального тексту в загальній концепції підручника, охопити (зарєєструвати) весь процес становлення навчальної мовленнєвої діяльності» (Жофкова 1999, 53). «Вправи, як і формулювання завдань до них, інструкції виконання, алгоритми навчальних дій, виступають частиною метамови підручника» (Ушакова 2010, 103) і є методичним супроводом до НТ, який «визначає межі, зміст і специфіку взаємодії комунікантів» (Габідулліна 2009, 23) у структурі педагогічного дискурсу. У дисертаційній роботі дотримуємося розуміння вправ і завдань як різновиду некомунікативних НТ, які є методичними і штучно утвореними механізмами організації матеріалу, що функціонують у навчальному процесі для безпосереднього регулювання навчальної діяльності учнів/студентів, водночас власне комунікативні НТ утворюють навчальний процес. Комунікативні НТ є основною одиницею навчання і становить ядро навчального процесу, особливо в навчанні іноземних мов. «Вибір тексту в якості основної одиниці матеріалу дозволяє згрупувати мовний матеріал таким чином, що стає можливим побачити кожен мовну одиницю з погляду функцій, що вона виконує в побудові тексту, у її зв'язку з іншими одиницями. Підхід із позицій тексту дозволяє показати взаємодію й ієрархію мовних одиниць у їхньому функціонуванні» (Мотина 1988, 112).

Комунікативний НТ поділяється на основний, додатковий та пояснювальний. Основний НТ підручника – це дидактично та методично опрацьований і систематизований автором навчальний матеріал. Додатковий НТ доповнює та поглиблює зміст основного. Він спрямований на посилення наукової доказовості та емоційного навантаження підручника. Пояснювальний НТ містить навчальний матеріал, необхідний для розуміння та ґрунтовного засвоєння (різноманітні пояснення термінів, що розташовані наприкінці кожного тексту).

Джерелом дослідження власне основних комунікативних НТ китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня є підручники з китайської мови, які видані у Китаї з 2006 по 2011 рік, а саме: «Новий практичний курс китайської мови» 《新实用汉语课本》(刘珣 2002), «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень» 《发展汉语初级综合》(荣继华 2011), «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» 《博雅汉语初级》(任雪梅, 徐晶凝 2004), «Курс китайської мови» (початковий рівень) 《汉语教程》(杨寄洲 2009). Увага до цих підручників пояснюється тим, що натепер їх активно використовують на практичних заняттях з китайської мови у всьому світі, а також під час підготовки до міжнародного іспиту з китайської мови HSK (郭曙纶, 杨晓惠 2016).

«Новий практичний курс китайської мови» 《新实用汉语课本》(далі НПККМ) – це підручник з китайської мови як іноземної, виданий на початку ХХІ ст. авторським колективом Пекінського лінгвістичного університету (北京语言大学) за редакцією Лю Сюня (刘珣), видатного професора у галузі викладання китайської мови як іноземної. Композиційно цей комплект підручників складається із шести томів. З першого по четвертий том – це початковий рівень (初级), а п'ятий та шостий – це середній рівень (中级). Підручники початкового рівня складаються із 50 уроків. Кожний урок складається із основного, додаткового і пояснювального НТ. Основні НТ в першому, другому і третьому томах представлені у вигляді діалогу або полілогу для легкого засвоєння вимови і формування базових навичок читання і письма. У четвертому томі до діалогів і полілогів додається текст. НПККМ має свої відмінні риси щодо стилю, добору матеріалів, системи навчання тощо (袁攀攀 2016).

Наприклад, автори НПККМ звернули особливу увагу на систематичне вивчення і повторення китайських ієрогліфів і слів, ввели модульний метод навчання. В перший чотирьох томах розвивається декілька сюжетних ліній, що розповідають про життя трьох іноземних студентів в Китаї, про їхню дружбу, кохання, стосунки з викладачами китайської мови, а також спілкування з журналістами й екскурсоводом. У першому і другому томах вивчення щоденних фраз відбувається через ситуації із студентського життя. Студенти дізнаються про основні культурні норми. У третьому й четвертому томах розкривається тема культурних подібностей і відмінностей між Китаєм і західними країнами. Послідовність викладу матеріалу, наявність зв'язків – важлива вимога до підручників. У випадку НПККМ усі уроки побудовані так, що новий матеріал вивчається на основі вже відомого.

«Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень» 《发展汉语初级综合》 (ФХ) – підручник виданий Пекінським лінгвістичним університетом. Композиційно комплект підручників ФХ поділений на три рівні (початковий, середній та високий) і кожний рівень розділено на п'ять серій (комплексний курс, розмовна мова, аудіювання, читання, письмо). Кожна серія поділяється на дві частини. У нашій роботі вибрано саме комплексний курс початкового рівня, тому що саме ця серія підручника є синтезом всіх інших чотирьох серій та сприяє комплексному розвитку усіх навичок, натомість інші чотири серії спрямовані на одну навичку, а саме розмовну мову або аудіювання, або читання, або письмо. Дві частини підручника «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень» складаються з 55 уроків. Усі уроки пов'язані між собою однією сюжетною лінією – різні ситуації із суспільного життя п'яти іноземних студентів в Китаї, їхнє соціально-побутове і соціально-культурне спілкування. Перша частина складається із 30 уроків, що містять основний і пояснювальний НТ. Перші чотири уроки знайомлять з елементами китайської фонетики і найпростішими словами. Наступні уроки допомагають формувати навички правильної побудови фраз і примножити словниковий запас. Основний НТ представлений у вигляді діалогу між головними героями підручника. Друга частина складається із 25 уроків, що містять основний, додатковий і пояснювальний НТ. Основний НТ другої частини

представлений у вигляді тексту. На початку кожного уроку присутня коротка авторська ремарка з поясненням відносин між героями уроку і ситуації в якій відбуваються всі події із текстів уроку.

«Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» 《博雅汉语初级》 (далі ПККМ) – підручник китайської мови початкового рівня розроблений за редакцією професорки Пекінського університету (北京大学) Лі Сяоці (李晓琪) в 2004 році. Комплект підручників ПККМ поділяється на три рівні (початковий, середній, високий). Початковий рівень ПККМ складається із двох частин, що містять в сумі 55 уроків. Кожний урок складається з основного, додаткового і пояснювального НТ, що представлені діалогами, полілогами і текстами. НТ кожного уроку пов'язані спільною сюжетною лінією – розповідь про побутові життєві ситуації декількох іноземних студентів в Китаї, студенти дізнаються про китайську культуру, менталітет і спосіб життя китайців. Наприклад, із п'ятого уроку другої частини студенти дізнаються про особливості китайської кухні, а із 18 уроку про пекінську оперу.

«Курс китайської мови» (початковий рівень) (《汉语教程》) (далі ККМ) – це підручник китайської мови написаний за редакцією Ян Цзічжоу (杨寄洲) і виданий Пекінським лінгвістичним університетом. Після видання підручник був високо оцінений і обраний для навчання китайської мови багатьма університетами в КНР та за кордоном. Підручник призначений для навчання початківців та складається з трьох томів, кожний том ділиться на дві частини. Композиційно підручник складається з 76 уроків, які студенти мають опрацювати за один навчальний рік. Перший том складається з 30 уроків, другий том з 20 та третій з 26. НТ першого і другого томів (50 уроків) представлені діалогами і короткими текстами, третій том складається із НТ представлених виключно текстами. Кожний урок складається із основного і пояснювального НТ на найбільш актуальні соціально-побутові теми спілкування.

Отже, зазначені підручники китайської мови початкового рівня складаються з комунікативних основних, додаткових і пояснювальних НТ. В процесі навчання китайської мови НТ є основною ланкою в тріаді «текст – студент – викладач». Для

доцільного добору і ефективного використання НТ під час навчання мови важливим є усвідомлення цілісної композицій і складу словника НТ (Швець 2021, 103).

Словниковий склад НТ підручників НППКМ, ФХ, ПККМ і ККМ сформований згідно з вимогами навчальної програми «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами сучасної китайської мови» 《汉语水平词汇与汉字等级大纲》 (国家汉语水平考试...2001), що укладена комітетом Екзаменаційного центру HSK на основі частотних словників китайської. Ця навчальна програма є нормативним документом, розроблена для викладання китайської мови як іноземної в Китаї і закордоном, поділена за рівнями, використовується як основа тесту HSK, для написання навчальних матеріалів, навчання, оцінювання, тестування, а також як основу словникового складу підручників китайської мови. Згідно з вимогами навчальної програми словниковий запас, який має опанувати студент поділяється на чотири ступені: перший А (甲级词) – 1033 слова, другий В (乙级词) – 2018 слів, третій С (丙级词) – 2202 слова, четвертий D (丁级词) – 3569 слів. Усю лексику цих ступенів студент має засвоїти після завершенню трьох навчальних рівнів – початкового (初级), середнього (中级) та високого (高级). Тривалість кожного навчального курсу становить 800 академічних годин. Так, за один навчальний курс студенти початкового рівня (初级) мають засвоїти приблизно 3000 слів ступеня А (甲级词) та В (乙级词). Студенти середнього рівня (中级) – 5000 слів ступеня А (甲级词), В (乙级词) та С (丙级词). Студенти високого рівня (高级) вивчають приблизно 8000 слів рівня А (甲级词), В (乙级词), С (丙级常用词) та D (丁级词).

Однак, попередній аналіз даних з метою виявлення найзагальніших кількісних характеристик словникового складу засвідчив, що, не зважаючи на вимоги зазначеної навчальної програми, в обраних підручниках кількісний склад лексики вказано нечітко. Так, у підручнику ККМ зазначено, що кількість лексики початкового рівня становить «понад 2900». В підручнику ПККМ кількість лексики не уточнюється, але вказано, що початковий рівень містить слова рівня А і частково рівня В, тобто підручник складається із 1033 слів рівня А і невизначеної кількості слів рівня В. Водночас автори підручника ФХ підкреслюють, що при написанні підручника

переймали найкраще з багатьох нормативних навчальних програм і документів. Зокрема і з навчальної програми «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами сучасної китайської мови». Не уточнюється кількість лексики, яку охоплює початковий рівень, але зазначено, що навчатися на середньому рівні може студент, який успішно засвоїв 2000-2500 слів початкового рівня. Автори підручника НПККМ не вказують кількість слів, яку опанує студент на кожному із рівнів, але підкреслюють, що підручник написано згідно з вимогами навчальної програми «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами сучасної китайської мови». Як свідчить попередній аналіз словникового складу НТ, проблема сучасних китайських підручників початкового рівня полягає у відсутності узгодженості у розмірі словникового складу підручника, не зважаючи на встановлені вимоги (3015 слів).

Отже, висновок такий: ядром педагогічної взаємодії учасників в навчальному процесі вивчення китайської мови є навчальний текст, що розуміється як усний або письмовий текст, дібраний або створений, попередньо продуманий і методично опрацьований текст згідно з навчальною метою – сформувати знання, уміння і навички у процесі текстової діяльності певного контингенту студентів на певному етапі навчання. Навчальний текст у змістовому, мовному і композиційному відношеннях формує єдину систему загальної інформації підручника. Підручники з китайської мови початкового рівня складаються з основного, додаткового і пояснювального навчальних текстів, які представлені у формі діалогів, полілогів або текстів різної довжини на найактуальніші соціально-побутові та соціально-культурні теми суспільного життя. Для ефективного використання навчальних текстів важливим етапом є формування словникового складу підручника. Словниковий склад підручників китайської мови «Новий практичний курс китайської мови», «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень», «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень», «Курс китайської мови» (початковий рівень) сформовано згідно з навчальною програмою «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами сучасної китайської мови». Однак, не зважаючи на спільні для всіх підручників вимоги до обсягу словникового складу, розвідковий аналіз кількісних даних словникового складу цих підручників засвідчив нечіткі межі

кількості лексики, яку, після завершенні роботи з підручником, має опанувати студент, що впливає на досягнення поставленої навчальної мети.

1.2. Застосування корпусного і математичного інструментарію до дослідження лексики китайськомовного педагогічного дискурсу

1.2.2. Китайськомовний корпус як інструмент обробки мовного матеріалу

Дослідженням, розробленням, створенням та використанням текстових (лінгвістичних) корпусів, а також лінгвістичним аналізом на їхній основі займається корпусна лінгвістика (Широков, Бугаков, Грязнухіна 2005).

Своєрідним прототипом китайських корпусів можна вважати сукупність китайських текстів для дослідження частотності «Використання сучасної літературної мови» (《语体文应用字汇》) (陈鹤琴 2022). Автором збірника, опублікованого в 1922 році, став лінгвіст Чень Хецінь (陈鹤琴 2022), який досліджував частотність китайських ієрогліфів. Ця сукупність текстів не тільки містила емпіричний матеріал для вивчення частотності ієрогліфів китайської мови, а й стала основою для створення цілої низки шкільних підручників. При складанні свого корпусу Чень Хецінь звернув увагу на важливу особливість: якщо упорядкувати ієрогліфи відповідно до частоти їхнього використання в порядку спадання, то частотність окремо взятого ієрогліфа буде характеризуватися зворотною пропорційністю його місця в такому конкордансі. Аналогічна статистична закономірність була відзначена американським лінгвістом Джорджем Ціпфом (George K. Zipf) в 1949 р і стала широко відомою як закон Ціпфа. Так, передова лінгвістична методика дала змогу китайському вченому за чверть століття до досліджень Дж. Ціпфа передбачити відкриття подібної закономірності в умовах добре розвиненої лінгвістики США. Наприкінці збірника автор пропонував список ієрогліфів, який був укладений згідно з частотою їхнього вживання. «Використання сучасної літературної мови» Чень Хеціня – це перший в своєму роді частотний словник китайської мови, а також прототип лінгвістичного корпусу в Китаї.

З 1979 р. в Китаї почали створювати корпуси китайської мови, які могли зчитуватися комп'ютерами. Зокрема, це були чотири найбільші проєкти: 1) «Корпус

сучасної літератури китайської мови» (1979 р.) обсягом в 5,27 млн. ієрогліфів, розроблений Уханьським університетом; 2) «Корпус сучасної китайської мови» (1983 р.) 20 млн. ієрогліфів, розроблений Пекінським університетом авіації та космонавтики; 3) «Корпус шкільних підручників з філології» (1983 р.) 1,068 млн. ієрогліфів, розроблений Пекінським педагогічним університетом; 4) «Корпус частотних слів сучасної китайської мови» (1983 р.) 1,82 млн. ієрогліфів, розроблений Пекінським інститутом мов (冯志伟 2011), на основі якого був укладений і виданий в 1986 р «Частотний словник сучасної китайської мови».

У сучасному Китаї проблеми і потенціал корпусної лінгвістики все більше привертають увагу лінгвістів (顾益军, 樊孝忠, 王建华等 2005; 黄昌宁, 李涓子 2002; 刘开瑛 2000; 王兰 2015). В останні десятиліття корпусна лінгвістика в Китаї набула широкого значного поширення, створено низку сучасних корпусів китайських текстів: письмові та усні корпуси, наприклад, «Китайський он-лайн корпус» паралельні корпуси, наприклад, китайсько-англійський паралельний корпус юридичних текстів, публіцистичні корпуси, наприклад, сегментований корпус текстів газети «Женьмінь Жибао», Пекінський університет мови та культури створив корпус обсягом у два мільйони слів із статистичними даними про частоту слів сучасної китайської мови, «Міжмовний корпус для іноземних студентів» на три з половиною мільйони слів, «Китайський дослідницький корпус» (два мільйони слів). Університет Сямень уклав корпус у 250 мільйонів слів – «Сучасний загальний китайський корпус», що містить «сучасний загальний корпус», «корпус новин», «корпус сучасної літератури», «корпус підручників початкової та середньої школи» «корпус китайських словників» та інші (张红武 2007).

У Шанхайському університеті та в університеті Шансі з 1990 року здійснюється робота над широкомасштабним корпусом державного рівня – «Сучасного китайського корпусу державної мови». Корпус спільно укладається експертами та науковцями в галузі лінгвістики та інформатики. Дотепер завершено сегментацію та маркування всього корпусу із 70 мільйонів слів. Наприкінці 2006 року Го Шулунь (郭曙纶) із Школи міжнародної освіти Шанхайського транспортного

університету заповнив корпус китайських підручників для початкових та середніх шкіл Шанхаю у понад 1,3 мільйона слів. У 2007 році на базі Шанхайського педагогічного університету університету здійснювалося формування корпусу з 5 мільйонів слів для підручників початкових шкіл Шанхаю (张红武 2007).

Зараз у процесі складання чи перегляду багатьох словників для збирання лексичних даних різною мірою використовуються корпусні чи електронні документи різного призначення, з конкордансом речень тощо. В останні роки Нанкінський університет розробив NULEXID – систему складання корпусних та двомовних словників, яка включає англійську та китайську мови, що відіграє важливу роль у процесі укладання нового англо-китайського словника. Аналізуючи загальну ситуацію з лексикографією, китайським науковим дослідженням все ще бракує достатніх корпусних ресурсів та ефективних аналітичних інструментів. Наприклад, аналіз взаємозв'язків слів у корпусі, використання корпусу для розрізнення значення слів тощо. Прикладом використання корпусу для навчання мови є JDEST корпус англійської мови Шанхайського транспортного університету. Цей корпус використовується для викладання англійської мови в коледжі, а саме – застосовується мовне порівняння, статистика, що надає загальний словник та забезпечує надійну кількісну основу. Цей корпус також зіграв певну роль у дослідженнях англійської мови, надаючи частотні характеристики граматики англійської мови, заснованої на корпусі, зворотному мовленні слів та інших дослідженнях (张红武 2007).

У 2001 році в Університеті Цінхуа відбувся «Симпозіум з корпусної та комп'ютерної лінгвістики», який організував Інститут мовознавства Китайської академії соціальних наук (головним чином, обговорюючи питання побудови та застосування корпусу, обробки мовної інформації). В 2003 році в Шанхайському транспортному університеті відбулася міжнародна конференція з корпусної лінгвістики, яку організував Шанхайський транспортний університет. Темою конференції було дослідження корпусу та викладання іноземних мов (张红武 2007).

Того ж року Шанхайське видавництво з питань вивчення іноземних мов опублікувало «Корпус англійської мови для китайських учнів». Цей корпус є письмовим корпусом англійської мови, що містить понад один мільйона слів, що

охоплює навчальний зміст програми китайського державного іспиту з англійської мови CET4 та CET6. На основі цього корпусу створено таблиці 1) частотних слів, 2) орфографічних помилок, 3) категорій слів, 4) розподілу частоти слів, 5) частот анотацій граматики, 6) помилок мовлення тощо, і зроблено порівняння між цими даними та деяким корпусом англійської мови (Стандартний корпус університету Брауна в сучасній американській англійській мові та його суміжні корпуси LOB, FROWN, FLOB). Цей корпус забезпечує необхідні ресурси для лексикографії, написання підручників та тестування рівня володіння англійською мовою. Зараз Шанхайський транспортний університет створює усний корпус англійської мови для тих, хто вивчає англійську мову (张红武 2007).

На основі побудови та застосування корпусу впродовж останніх кількох років у 2003 році був створений Національний консорціум лінгвістичних даних (Chinese Linguistic Data Consortium або ChineseLDC). ChineseLDC – це відкритий мовний альянс, який залучає до участі вітчизняні університети і дослідницькі установи та компанії. Мета – створити універсальну базу даних з інформацією про китайську мову, яка може відображати сучасний рівень обробки інформації китайською мовою. ChineseLDC буде створювати та збирати всі різновиди мовних ресурсів, необхідних для обробки інформації китайською мовою, включаючи словники, корпуси, різноманітні дані, інструменти тощо. На основі створених та зібраних мовних даних розроблятимуться та уніфікуватимуться стандарти та норми китайської мови, що забезпечить підтримування основних досліджень та розроблення програм обробки інформації китайською мовою.

В останні роки побудова та застосування корпусу є однією з важливих тем наукових конференцій у галузі лінгвістики. Основна увага в обговоренні зосереджена на корпусному підході до мовного аналізу, а також на анотації, управлінні та стандартизації корпусу. Лінгвістів більше цікавить планування та побудова корпусу та застосування корпусних методів у вивченні та викладанні мови.

Прикладом успішної роботи розроблення структурованого корпусу, який претендує на статус «національного», є «Корпус Центру досліджень китайської мови Пекінського університету». Окрім корпусного проєкту в Центрі досліджень

китайської мови Пекінського університету, паралельно розробляються граматичний, семантичний і двомовний словники, двомовний китайсько-англійський корпус лінгвістичних термінів та ін. В складі корпусу більш 477 мільйонів ієрогліфів, з 2000 року функціонують три субкорпуси: корпус сучасної китайської мови (307 317 060 ієрогліфів), корпус давньої китайської мови (170 214 641 ієрогліфів), паралельний корпус китайської та англійської мов.

Китайські корпуси створюються і використовуються для порівняльних досліджень особливостей мов (в галузі лексикології, граматики, стилістики, соціолінгвістики, лексикографії тощо) та даних про ймовірності для статистичних моделей мов, а також в навчальних цілях на базі найбільших освітніх центрів країни. На думку відомого експерта в галузі лінгвістичної статистики Го Шулунь (郭曙纶), китайські корпусні дослідження перебувають в стані активного розвитку, а також дослідник стверджує, що всі сучасні китайські лінгвістичні дослідження і роботи зі складання словників так чи інакше орієнтовані на використання репрезентативних корпусів текстів та частотних статистичних результатів (张红武 2007).

Отже, встановлено, що ранні корпуси китайської мови були розроблені переважно для визначення частотності ієрогліфа для оптимізації викладання китайської мови. Сучасні корпуси китайської мови проходять інтенсивний період розвитку, входять у групу найбільших корпусів світу, пропонують програмне забезпечення для швидкого пошуку лінгвістичної інформації та широко використовуються в різних сферах науки, але не вирішеною залишається проблема формування педагогічного корпусу, зокрема корпусу навчальних текстів підручників початкового рівня китайської мови.

Корпусні дослідження китайських текстів поширені не тільки в Китаї. Так, у Великобританії були створені: в 2003 році The Lancaster Corpus of Mandarin Chinese (LCMC) (Ланкастерський корпус китайської мови), а в 2007 р – The Sheffield Corpus of Chinese (SCC) (Шеффілдський корпус китайської мови) до яких включено переважно тексти художньої літератури та публіцистики.

В Україні корпусний підхід активно розробляють як в академічних установах, так і у вищих навчальних закладах. Корпусна лінгвістика в Україні вже має кілька

корпусів писемного й усного українського мовлення, які становлять науковий інтерес і можуть слугувати дослідницьким матеріалом. Водночас є ще багато проблем, а головне, перспектив у цій сфері. Наприклад, в Україні створено кілька корпусів української мови, але в них не передбачено створення підкорусів навчальних текстів. Зокрема зараз нема корпусу навчальних текстів провідних підручників китайської мови початкового рівня для іноземців, що визначає актуальність нашого дослідження. Крім того, ми поділяємо висновки проф. Н. Дарчук (2015, 260): потреба у створенні корпусу навчальних українсько-, англійсько-, німецько-, китайськомовних тощо текстів покликана практичними потребами вдосконалення методики викладання цих мов у вищій, середній школі тощо, а також підготовки навчально-методичної продукції.

Отже, не зважаючи на стрімкий розвиток досліджень в межах корпусної лінгвістики у Китаї, в Україні та закордоном, дотепер немає корпусу навчальних текстів провідних підручників китайської мови початкового рівня для іноземців. Тому у нашому дослідженні для розв'язання зазначених вище завдань необхідно створити спеціалізований корпус текстів зазначеної предметної галузі.

В останні роки науковці різних галузей мовознавства особливу увагу приділяють розв'язанню проблеми формалізації мовних одиниць всіх рівнів з метою створення універсальних ресурсів зберігання, обробки, використання і аналізу мовних одиниць. Активізація досліджень в галузі створення інструментів автоматизованої обробки великої кількості інформації, для підвищення об'єктивності і достовірності результатів обробки мовних даних, призвела до виникнення нового напрямку мовознавства – корпусна лінгвістика. За твердженням В. Жуковської, корпусна лінгвістика «є галуззю прикладного мовознавства, що займається визначенням принципів побудови та експлуатації даних лінгвістичних корпусів із використанням сучасних комп'ютерних технологій, розробленням методики збору реальних мовних явищ – писемних та усних текстів, а також способів їх збереження та аналізу» (Жуковська 2013, 9). Відповідно, корпусний підхід є унікальною «методикою або набором методик вивчення мови, а не теорією опису мов» (Матвєєва 2020, 140). Сьогодні корпусний підхід є одним з найсучасніших напрямів дослідження, який відкриває широкий діапазон теоретичних і практичних

можливостей розв'язання цілої низки лінгвістичних завдань: пошук і підрахунок частотності вживання словоформ, лексем, граматичних категорій, синтаксичних конструкцій; реалізація лексико-граматичного аналізу тексту; виявлення термінів і термінологічних словосполучень в тексті; складання різноманітних словників; отримання даних про конкретні форми слова і граматичні категорії; встановлення найближчого лексичного і граматичного оточення слова; пошук перекладних еквівалентів у паралельних текстах; пошук контекстів слів, що мають кілька перекладних еквівалентів тощо. Адже з тексту як необмеженого джерела для граматик і словників науковці отримують інформацію про основні фонетичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні та інші властивості мови. Потрібну вище зазначену лінгвістичну інформацію для подальшого її дослідження у філологічних студіях можна отримати з корпусів текстів.

Під корпусом текстів розуміється певним чином організоване електронне зібрання усних і/або писемних текстів будь-якої національної мови, якому притаманні обов'язкові ознаки і яке призначене для розв'язання конкретних лінгвістичних завдань (Демська-Кульчицька 2005) За твердженням І. Мейзерської (2014, 53), лінгвістичний корпус є складної цілісною системою зі своєю структурою і диференційними ознаками. На противагу звичайним текстам, для яких характерна лінійна, горизонтальна організація, жанрова і стильова специфіка, авторська індивідуальність, структурна і смислова цілісність, певна комунікативна мета, корпус текстів не має спільної комунікативної мети і мовний матеріал розміщується за принципом конкордансу (Мейзерська 2014, 54). В конкордансі фіксується функціонування мовної одиниці в різних стилях мовлення, ситуаціях, «даючи широку картину реальної мовної практики» (Мейзерська 2014, 54)

Ми ґрунтуємося на розумінні терміна «лінгвістичний корпус текстів» **як електронного, уніфікованого, розміченого, великого за обсягом масиву репрезентативної групи текстів будь-якою національною мовою, що доповнений універсальними програмними інструментами пошуку і опрацювання різної лінгвістичної інформації.**

Класифікують лінгвістичні корпуси текстів на основі різних параметрів (Дем'янчук, 2017, 286-288): 1) за обсягом текстів: повнотекстові, фрагментарні; 2) за типом даних: письмові, розмовні, змішані; 3) за паралельністю: одномовні, двомовні, багатомовні; 3) за хронологією: синхронічні, діахронічні; 4) за динамічністю: статичні, динамічні; 5) за розміром: малі, середні, великі; 6) за жанром тексту: художні, фольклорні, драматичні, публіцистичні; 7) за художніми властивостями: художні, діалектні, розмовні, термінологічні, змішані; 8) за призначенням: дослідницькі, ілюстративні; 9) за розміткою: розмічені, нерозмічені; 10) за характером розмітки: морфологічні, синтаксичні, семантичні, стилістичні; 11) за мовою текстів: українська, китайська тощо 12) за доступністю: доступні, комерційні, закриті; 13) за структурою: центральні й архівні або ядерні й периферійні.

Як правило, застосування корпусного підходу вимагає послідовного виконання трьох основних кроків: 1) ідентифікація мовних даних за допомогою категоріального аналізу; 2) визначення співвідношення мовних даних за допомогою статистичного аналізу; 3) інтерпретація результатів (Жуковська 2013, 19).

Первинна ідентифікація мовних даних відбувається за допомогою автоматичного розмічування тексту, яке передбачає сегментацію тексту, токенізацію, морфологічний аналіз. Сегментація тексту – процес визначення абзаців і речень. Під токенізацію розуміють процес «сегментації тексту, що є послідовністю символів, таких як букви, пробіли, знаки пунктуації та цифри, на слова і фрази» (Матвєєва 2010, 143) Морфологічний аналіз – лематизація і визначення граматичних категорій. Після автоматизованого виконання процедури первинного автоматичного опрацювання текстового матеріалу, користувач може автоматично визначити частотність вживання мовних одиниць і здійснити подальшу якісну інтерпретацію отриманих результатів згідно з дослідницькими завданнями.

Одним із найвідоміших і найбільш репрезентативних корпусів сучасної китайської мови є «Китайський он-лайн корпус» (语料库在线 2022), який був створений Міністерством освіти КНР і вважається одним з найбільших досягнень китайської корпусної лінгвістики.

В 1991 році Державний комітет у справах писемності та мови запропонував проєкт створення національного корпусу китайської мови. В 1992 році відбулася експертна дискусійна зустріч щодо принципу добору матеріалів сучасного національного корпусу китайської мови. Згодом, в 1993 році, сформульовано основні принципи добору матеріалів до корпусу і розпочалася робота над укладання першого національного корпусу китайської мови. До кінця 1998 року укладено корпус об'ємом 70 мільйонів ієрогліфів. Зараз розмір корпусу становить 100 мільйонів ієрогліфів і 50000 речень. 50 мільйонів ієрогліфів є сегментованими з частиномовними позначеннями і готовими до використання. Тексти корпусу можна розділити на такі групи: 1) гуманітарні та соціальні науки (становить 50% всього корпусу): політичні, історичні, економічні та літературні та художні тексти; 2) природничі науки (становить 30% всього корпусу): сільське господарство, промисловість, медицина і технологія; 3) комплексна категорія (становить 20% всього корпусу): ділове мовлення та інші тексти.

Корпус побудовано логічно і ергономічно. Коли користувач заходить на сайт, він отримує доступ до вікна з чотирма основними функціями:

语料检索 / ПОШУК МОВНОГО МАТЕРІАЛУ, 语料分析处理 / КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ І ОБРОБКА, 研究资源 / ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕНЬ, 关于网站 / ІНФОРМАЦІЯ ПРО САЙТ.

Пошук мовного матеріалу можна зробити за одним із трьох варіантів: 现代汉语语料库 / Корпус сучасної китайської мови, 古代汉语语料库 / Корпус давньої китайської мови, 语料库字词索引 / індекс ієрогліфа і слова в лінгвістичному корпусі.

Усі ці параметри пов'язані з певним відображенням даних на екрані, залежно від критеріїв, які цікавлять користувача. Функція 现代汉语语料库 / Корпус сучасної китайської мови дає змогу шукати конкорданси, або ж контексти з деякими словами або фразами.

Наприклад, іменника *книга*:

Рис. 1.1. Фрагмент конкордансу іменника книга у Китайському он-лайн корпусі.

З цією функцією можна отримати список із фрагментів текстів із словом, за яким відбувається пошук (із вказівкою на джерело). За допомогою функції 输出 / *Результат* можна отримати дані у в розміченому на частини мови вигляді, а функція 模式 / *Зразок* надає інформацію щодо повного (整词匹配) або часткового (模糊匹配) співпадіння слова або фрази із фрагментами текстів у конкордансі. Результати можуть бути представлені із місця використання слова в реченні (语料出处) або із зображенням ключового слова в центрі (关键词居中).

Корпусний аналіз і обробку можна зробити за одним із трьох варіантів: 分词和词性标注 / *Сегментація і морфологічна розмітка*, 汉语拼音标注 / *Позначення пін'їну*, 字词频率统计 / *Частотність вживання ієрогліфа або слова*.

На жаль, Китайський он-лайн корпус не надає можливості для здійснення пошуку за деяким словом із отриманням результатів за конкордансами, темами, частинами мови тощо в створених користувачьких персоналізованих віртуальних корпусах. Однак, цей ресурс дає змогу укласти частотний список на основі власного корпусу текстів, а також здійснити автоматичну морфологічну анотацію і завантажити отримані результати в текстовому форматі на комп'ютер.

Для укладання лінгвістичних корпусів і отримання різноманітної лінгвістичної інформації використовують інструменти системи *Sketch Engine* (Sketch Engine 2022). Вибраний ресурс – це корпусний менеджер, що дає змогу користувачеві працювати із вже побудованими і морфологічно розміченими корпусами (понад 400 корпусів на понад 80 мовах), а також збирати, будувати і досліджувати власний корпус. Ця мережева платформа дає змогу переглядати варіанти сполучуваності слів, порівнювати слова, формувати лексико-семантичне поле корпусу і укладати частотні списки лексичних одиниць та граматичних категорій, що входять у корпус.

Розглянемо основні інструменти системи *Sketch Engine*, а саме: «список слів» (Word List), «Лексичні шаблони» (Word Sketch), «Кластеризація» (Clustering), «конкорданс» (Concordance), «Тезаурус» (Thesaurus), «ключові слова» (Keywords).

«Список слів» (Word List) містить частотні списки всіх лексичних одиниць із корпусу.

«Лексичні шаблони» (Word sketch) дає змогу здобути дані про граматичну і лексичну сполучуваність лексичних одиниць. Система формує списки слів на основі морфологічно розміченого корпусу. В сформованих списках слів міститься інформація про їхню «лінгвістичну структуру». Інструмент «лексичні шаблони» дає змогу отримати найчастотніші і найстійкіші словосполучення, що класифікуються за типами відповідно до лексикосинтаксичних шаблонів граматики.

«Кластеризація» (Clustering) – групування одиниць тезауруса у лексико-семантичні групи.

«Конкорданс» (Concordance) дає змогу переглядати списки всіх текстів, в яких трапляється певне слово.

«Тезаурус» (Thesaurus) формує списки синонімів або близьких за семантичним значенням слова.

«Ключові слова» (Keywords) дає змогу укладати списки ключових слів, що є характерними для певної сфери.

При укладанні корпусу китайською мовою в якості довідкового корпусу платформою *Sketch Engine* вибрано корпус «Chinese Web 2017 Simplified» («zhTenTen17»), що складається із 13 мільярдів слів, що вказує на його авторитетність.

Перевага *Sketch Engine* в тому, що за допомогою його інструментів науковець може створити власний віртуальний корпус і зберегти його в базі системи *Sketch Engine* для вільного, необмеженого і відкритого користування усіма бажаючими в будь-який час. Водночас в «Китайському он-лайн корпусі» ця функція відсутня. Найважливішим, на наш погляд, є можливість за допомогою інструментів *Sketch Engine* здійснювати пошуку за деяким словом або фразою із отриманням результатів за кластерами, конкордансами і пов'язаними словами для кожної окремої одиниці в межах власного електронного корпусу.

Вважаємо, що при дослідженні лінгвістичних особливостей лексики китайськомовного лінгвістичного корпусу варто водночас застосовувати інструменти *Sketch Engine* і «Китайського он-лайн корпусу», тому що інструменти цих корпусних менеджерів доповнюють один одного і уможливають отримання об'єктивних та достовірних даних.

1.2.2. Лінгвостатистичний аналіз лексики китайської мови

Китайська мова є однією з найдавніших мов світу, якою спілкується наразі понад мільярд людей. В Україні з кожним роком збільшується кількість охочих вивчати китайську мову. Про зростання популярності китайської мови в Україні свідчить щорічне збільшення кількості абітурієнтів, які бажають навчатися на китаєзнавчих відділеннях університетів. Однак, на сучасному етапі викладання китайської мови педагоги часто зіштовхуються з проблемою відсутності належної лінгвістичної теоретичної бази, необхідної для вирішення питання кількісного та якісного добору навчального матеріалу, а також з відсутністю практичних об'єктивних даних про одиниці мови, які можуть бути використані на різних рівнях вивчення китайської мови. Вирішити вищезазначені проблеми можна за допомогою лінгвостатистичного методу дослідження.

Лінгвостатистичний метод – це сукупність статистичних методик, прийомів і процедур, які використовуються для отримання кількісних даних про мовні явища для виявлення статистичних закономірностей функціонування одиниць мови та мовлення (Селіванова 2006). Застосування методів статистики у дослідженні

лінгвістичних об'єктів є одним з актуальних напрямів сучасного мовознавства, оскільки дає підстави глибше зрозуміти багато явищ мови та мовлення. Квантитативні методи дають змогу отримати кількісну інтерпретацію лінгвістики тексту, яка доповнює якісний лінгвістичний аналіз. Якісний аналіз мови – це категоризація мови, тобто виділення у ній окремих класів явищ, об'єднаних якісними ознаками (Левицький 2012). Однак, будь-яка категоризація пов'язана з квантифікацією мови, тобто її кількісним аналізом. Наприклад, мова характеризується певною кількістю відмінкових форм, словник мови характеризується певною кількістю лексем, які можна згрупувати у лексико-семантичні поля за своїми кількісними характеристиками. Досліджуваний текст також можна охарактеризувати загальною кількістю лексем, кількістю лексем кожної частини мови, кількістю тих чи інших речень тощо.

Слідом за Р. Мельничук, вважаємо, що тенденція щодо застосування статистичних прийомів при дослідженні лінгвістичних явищ обґрунтовується такими чинниками: «об'єктивною властивістю мови і кількісних характеристик; внутрішньою залежністю, яка є між якісними і кількісними характеристиками мовної структури; підвладністю частоти різних елементів мови у мовленнєвому потоці тим чи іншим статистичним законам» (2016, 37). Результатом використання лінгвостатистичного методу в дослідженні мовних одиниць є частотний словник (далі ЧС). Такі словники дають уявлення про статистичну структуру тексту, на основі якого словник укладений, адже ЧС є статистичною моделлю тексту.

Однак, при лінгвостатистичному аналізі китайської мови потрібно враховувати її типологічні особливості. Китайська мова належить до китайської групи сино-тибетської мовної сім'ї, за морфологічною класифікацією належить до кореневих (ізолюючих) мов. Результати лінгвостатистичного аналізу можуть стати джерелом достовірних кількісних даних за умови урахування основних типологічних особливостей китайської мови:

- 1) Диференціація термінів «ієрогліф», «морфема», «склад», «слово» в китайській мові.

Мова – закономірно організована сукупність взаємопов’язаних рівнів. Кожен рівень мовної системи (фонологічний, лексичний, морфологічний, синтаксичний) складається з однотипних одиниць мови. Найменшою мовною одиницею є фонема, що служить для побудови та розрізнення знаків, але якій не властива двоїста природа лінгвістичного знаку – план вираження і план значення, тобто форма є (наявність голосної у її складі), а значення немає. Варто зазначити, що склад також не є лінгвістичним знаком, тому що йому також властивий лише план вираження.

Морфема та слово є двосторонніми лінгвістичними знаками, тобто мають і план вираження, і план значення. Морфема є найменшою значеннєвою одиницею мови і є складовою частиною слова та не може бути самостійною одиницею комунікації. Тобто її варто вважати лінгвістичним напівзнаком (Кочерган 2003).

В «Словнику сучасної лінгвістики» слово трактується як: «слово – основна номінативна і когнітивна одиниця мови, що є засобом найменування й повідомлення про предмети, ознаки, процеси та їхні відношення, має відповідне морфологічне оформлення і здатна займати відповідну синтаксичну позицію (повнозначні слова) або входити до складу синтаксичної позиції іншого (службові слова) у реченні або ж виступати самостійним еквівалентом речення (частки і под.); структурно-семантична двобічна одиниця мови, мовний знак, якому властиві форма (план вираження) і значення (план змісту)» (Загнітко 2012, 316).

Центральне місце в лексичній системі китайської мови займає слово. Однак, межі китайського слова є розмитими та неоднозначними, тому що часто ототожнюється із складом, морфемою або ієрогліфом. В китайській мові, як і в українській, слово поділяється на склади. Однак, в українській мові складу властивий лише план вираження, це звукова одиниця за допомогою якої будують слова. Водночас в китайській мові, як правило, склад має і план вираження, і план значення. Тобто, в китайській мові поділ слова на склади збігається із морфологічним поділом, тому морфему називають складоморфемою. Загальноприйнятим є розуміння морфеми як складової частини слова, що не може виступати самостійною одиницею комунікації. Це трактування морфеми не може застосовуватися в межах китайської мови. Адже особливістю китайською мови є те, що майже всі морфеми водночас є

односкладовими словами, тому важко провести межу між морфемою та словом. На письмі морфема фіксується окремим знаком – ієрогліфом 字. А. Семенас (1992, 23) визначає 字 *ієрогліф* як первинну лексему. Первинним лексемам властива граматична визначеність, їх вимовляють певним тоном і вони є мовною реальністю, що пов'язано з особливим типом китайської мови і мовного мислення китайців. Більшість первинних лексем передається одним ієрогліфом і одним складом, а багатоскладові лексичні одиниці вважаються складними за своєю морфологічною структурою, тобто вони складаються з декількох первинних лексем. Такі складні слова і стійкі словосполучення, в свою чергу, утворюють лексичні комплекси за певними словотворчим типам або словотворчим моделям. За такими моделями будуються як загальноповживані слова китайської мови, так і вузькоспеціалізовані терміни і термінологічні сполучення. Якщо в українській мові первинним є слово, а вторинним морфема, то в китайській мові первинним є ієрогліфів (первинна лексема), а вторинним слово (Семенас 1992, 25).

В китайській лінгвістиці є два підходи до визначення терміна «слово». В межах першого підходу, на думку китайських дослідників (Чжан Шичжао (章士钊), Чжао Юаньжень (赵元任), Хуан Бочжун (黄波忠), Ляо Сюйдун (廖徐东) та інші), в китайській мові відсутнє поняття «слово» у загальноприйнятому розумінні, замість нього наявний термін 字 *ієрогліф*. Ієрогліф являє собою мінімальну одиницю з двоїстою природою лінгвістичного знаку – план вираження і план значення (Курдюмов 2005).

Хуан Бочжун (黄波忠) та Ляо Сюйдун (廖徐东) визначають ієрогліфи як систему знаків, за допомогою якої записується мова (1996, 56). Чжан Шичжао (章士钊) поєднує терміни «ієрогліф» та «слово»: «Один ієрогліф може бути словом, але слово не обов'язково складається з одного ієрогліфа» (2010, 84). Чжао Юаньжень (赵元任) зазначає, що «<...> термін «слово» в мовах індоєвропейської сім'ї не має відповідника в китайській мові <...>, слово – це термін європейської лінгвістики, що не тотожне ієрогліфу» (1979, 21).

Представники другого підходу (Ху Юйшу (胡裕树), Гао Мінкай (高名凯), Фу Хуайцін (符淮青)) не розглядають 字 *ієрогліф* як основну одиницю мови, а послуговуються терміном 词 *слово*. Гао Мінкай (高名凯 1957, 103) визначає 词 *слово* як основну одиницю лексики або будівельний матеріал мови. Фу Хуайцін (符淮青 2004, 91) розуміє 词 *слово* як мінімальну одиницю, яка може окремо використовуватися або утворювати речення.

У традиційній граматиці китайської мови визначено, що «词 *слово* являє собою певний сенс, має фіксовану фонетичну форму, воно є мінімальною одиницею, яка може вживатися самостійно» (胡裕树 1995, 87). Одиницею нашого дослідження китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня визначаємо 词 *слово*.

2) Явище омонімії в китайській мові.

Ще однією характерною типологічною особливістю для китайської мови є відсутність однозначних зв'язків між графічною та фонетичною репрезентацією одного і того самого ієрогліфа. Саме особлива фонетична організація китайської мови є основною причиною омонімії. Китайська мова – одна з мов із найбільшою кількістю омонімів. Омоніми (同音词) – слова однієї частини мови або їхні окремі граматичні форми, а також стійкі словосполучення, морфеми, синтаксичні конструкції, що за однакового звучання (або написання) мають абсолютно різні значення (Семенас 1992, 45). Водночас під однаковим звучанням варто розуміти не тільки ідентичний склад фонем, але також один і той же тон. Тон – це маніпуляція з висотою голосного звуку, яка здійснюється за допомогою зміни швидкості коливань голосових зв'язок (Кірносова 2010, 21). Тони виконують смислорозрізнявальну функцію. У китайській мові склад завжди вимовляється відповідним тоном, а неправильна вимова тонів спричиняє зміну значення слів (Кірносова 2010, 22).

У китайській мові омонімія властива як односкладовим, так і двоскладовим і навіть трискладовим словам. Більшість омонімів китайської мови графічно диференційовані. Одній односкладовій (а також багатоскладовій) лексичній одиниці, виділеній на фонетичному рівні, зазвичай, відповідають на графічному рівні декілька

різних ієрогліфів. Для того, щоб зрозуміти особливості китайських омонімів потрібно розглянути їхню класифікацію. А. Хаматова (1981, 93) виділяє три типи омонімів:

1. Слова збігаються за звучанням і написанням (同音同形词). У цьому випадку один і той же ієрогліф записується та звучить однаково. Наприклад, 词 cí «слово», та 词 cí «назва стародавнього поетичного жанру ци».
2. Слова збігаються за звучанням, але не збігаються з написання (同音异形词). Це фонетичні омоніми, або омофони. Наприклад, 班 bān «група» і 斑 bān «пляма», 八 bā «вісім» і 扒 bā «викопувати». У китайській мові саме цей тип омонімії є найпоширенішим.
3. Слова мають однакове написання, але різне звучання (同形异音词). Це омографи. Наприклад, 还 вимовляється як hái «ще» і huán «повертати», 重 zhòng «важкий» і chóng «знову», 长 cháng «довгий» і zhǎng «рости».

У нашому дослідженні при укладанні ЧС ми здійснювали усунення омонімії шляхом додавання до одного з омонімічної пари умовної позначки при розмітці і сегментації текстів у корпусі за допомогою мережевої програми Chinese Corpus online – Automatic POS-tagging and segmentation (分词和词性标注) (语料库在线, 2022). Таким чином ці слова графічно розрізнялися, і програма визначала частоту вживання кожного з них окремо. Наприклад, в укладеному нами корпусі є чотири 下: дієслово 下 (下课 *завершувати урок*, 下班 *завершувати роботу*), прийменник 下 (下 *pid*), іменник (下面 *низ*), рахівне слово (看一下 *подивитись*).

3) Кількісне співвідношення між складами в китайській мові.

Слова в китайській мові можуть бути простими або складеними. Прості слова складаються з однієї складоморфеми, тобто є односкладовими (наприклад, 天 *небо*, 去 *йти*, 他 *він*) або багатоскладовими (往往 *часто*, 咖啡 *кава*). Складені слова складаються з декількох морфем. У китайській мові наявні різні типи складених слів, що класифікуються за їхньою внутрішньою структурою, а саме: атрибутивний (偏正型), копулятивний (联合型), дієслівно-об'єктний (述宾型), дієслівно-результативний (补充型), суб'єкт-предикативний (主谓型), афіксація (附加式), редуплікація (重叠式),

абревіація (简称), цифрові скорочення (数词缩语), запозичення (外来词) (Козоріз, 2011, 16-18).

У китайській мові іноді неможливо провести межу між морфемами та словами, з одного боку, та між словами і фразами, з іншого боку. Зараз є цілий комплекс критеріїв для визначення слів різних типів, наприклад, слово «фонологічне», «морфологічне», «лексичне», «синтаксичне», «граматичне», «семантичне», «соціологічне», «психологічне», «фонологічне», «просодичне». Так, наприклад, на основі аналізу таких критеріїв Роберт Діксон та Олександра Айхенвальд (Dixon, R. M. W., Aikhenvald, A. Y. 2002) пропонують чітко розділяти фонологічне та граматичне слово, які можуть збігатися або не збігатися. Хоча автори визнають, що критерії, які вони застосовують для визначення фонологічного слова, застосовуються не в кожній мові, вони пропонують три «універсальні критерії», що визначають граматичне слово: «Грамматичне слово складається з ряду граматичних елементів, які (а) завжди використовуються разом, а не розкидані (критерій згуртованості); (б) використовуються у фіксованому порядку; (с) мають узгодженість і значення» (Dixon, R. M. W., Aikhenvald, A. Y. 2002).

Слова, що мають дієслівно-об'єктну (述宾型) внутрішню структуру не відповідають жодному з цих критеріїв. Морфема, що утворюють такі слово, можуть не тільки бути розкидані по реченню, але й не використовуватися разом (наприклад, 睡觉 *спати*: 睡了一天觉 *спав цілий день*), вони можуть використовуватися навіть у зворотному порядку (наприклад, 上学 *ходити до школи*: 学, 我爱上就上, 不爱上就不上, 谁管得着. *Школа, якщо мені подобається, то я піду, якщо не подобається, то не піду, хто має право втручатися.*). Р. Діксон та О. Айхенвальд (2002) зазначають, що критерій (с) означає, що, оскільки слово має свою узгодженість і значення, носії мови «можуть говорити про слово (але навряд чи говорять про морфему)». Цей критерій не застосовується в китайській мові, тому що морфема в китайській можуть бути узгодженими та мати значення (односкладове слово складається з однієї морфему), а також навіть зв'язані морфема в розділених словах, таких як 请客 *запросити гостя (гостей)* про них можна «говорити», наприклад, 请了

一桌客 *запросив стіл гостей*. За словами Р. Діксона та О. Айхенвальд (2002, 71) «(граматичне) слово поєднує морфологію та синтаксис. Морфологія має справу зі складом слів, тоді як синтаксис має справу з поєднанням слів». Однак у китайській мові внутрішні структури слів подібні до синтаксичних структур, як це можна побачити у розглянутих вище типах китайських складних слів.

Послуговуючись результатами досліджень американського дослідника Сун Цзяна (Jiang 2004, 63), при укладанні ЧС ми не здійснювали розділення деяких складених іменників шляхом додавання умовної позначки при розмітці і сегментації текстів у корпусі за допомогою інструментів мережевої програми «Китайський онлайн корпус» (语料库在线, 2022). Таким чином ці слова графічно не розрізнялися, і програма визначала частоту вживання кожного з них як одного слова. Наприклад, слова *卖 продавати* та *完 завершувати* Сун Цзян у своєму дослідженні розрізняє як окремі слова у складеному іменнику *卖完了 розпроданий*. У нашій роботі складені іменники автоматично визначалися комп'ютерною програмою як одне слово *卖完/v*.

4) Визначення частиномовної приналежності слів в китайській мові.

Тривалий час дослідження граматичної будови китайської мови залишалося поза увагою китайських лінгвістів. Така ситуація спричинена тим фактом, що упродовж тривалого часу китайське мовознавство розвивалося окремо від загальної наукової полеміки через ізольованість Китаю. Період до ХІХ ст. вважається періодом класичного китайського мовознавства, тому китайські лінгвісти у своїх дослідженнях розглядають тлумачення стародавніх слів, дослідженню структури і етимології ієрогліфів, пошуку фонетичних відмінностей у мові та базувалися на принципах, які були не пов'язані із європейською мовознавчою традицією (Любимова 2016, 73). У ХІХ ст. відбувається знайомство китайських лінгвістів із західною мовознавчою традицією. Починається процес впровадження європейських лінгвістичних здобутків у китайське мовознавство, граматику стає одним із центральних об'єктів дослідження китайських мовознавців. Першою вдалою спробою зрозуміти, граматичну будову китайської мови є праця Ма Цзяньчжуна (马建忠) 《马民文通》 («Грамматичний компендіум пана Ма») (马建忠 2000). На основі змістовного критерію всю лексику

китайської мови автор поділив на дві категорії: 实字 shízì (повні, тобто повнозначні) і 虚字 xūzì (порожні, тобто допоміжні/ службові) слова. За теорією Ма Цзяньчжуна (马建忠) слова, що мають реальне значення, називаються повними, а слова, що вказують на відношення між словами – порожніми. Беручи за основу функціонально-семантичний критерій, Ма Цзяньчжун (马建忠) виділив такі класи слів: іменники (名字), слова-замісники, тобто займенники (代字), дієслова (动字), прикметники (静字), обставинні слова / прислівники (状字); службові слова діляться на прийменники (介字), сполучники (连字), допоміжні слова (助字) і вигуки (叹字) (2000). Звичайно, «Граматичний компендіум пана Ма» містить багато неточностей, наприклад, тлумачення і визначення різних лінгвістичних термінів, проте, Ма Цзяньчжуна (马建忠) вперше застосував так звану «європейську модель» для вивчення особливостей граматичної будови письмової мови *веньянь*. Різні аспекти граматичної будови китайської мови, що відбувалися на основі європейської моделі, розглядають у своїх працях Гао Мінкай (高名凯 1957), Лу Чживей (陆志韦 1964), Люй Цзіпін (吕冀平 2000), Чжу Десі (朱德熙 1999), Ван Лі (王力 1990), Лі Цзіньсі (黎锦熙 (1924) 2007). Так, Чжу Десі і Ван Лі присвятили чималу увагу проблемі виокремлення частин мови, Лу Чживей і Люй Цзіпін розподілу слів на граматичні категорії. Лі Цзіньсі основною одиницею китайської мови вважав речення, тому частиномовна приналежність слова може бути визначена тільки залежно від його позиції та функції в реченні, поза реченням слово не має частиномовної приналежності.

У китайській мові слова не мають граматичної афіксації, словозмін та морфологічно закріплених частиномовних характеристик, що дає змогу лексичній одиниці без жодних змін виступати в різних семантико-синтаксичних умовах у ролі різних лексико-граматичних класів. Тобто відбувається перехід слова з однієї частини мови в іншу або його використання у функції іншої частини мови. Функційна транспозиція – це підстава одночасного поєднання в одній одиниці функції декількох граматичних класів. Китайські вчені формулюють цю проблему у стислій формі 一次多类 (одне слово – багато категорій).

Аналіз сучасного стану проблеми поділу слів на частини мови засвідчив, що через специфіку морфології китайської мови досі немає однастайності серед китайських лінгвістів щодо того, до якого лексико-граматичного класу належить те чи інше слово. Авторитетним є поділ словникового складу на повнозначні (实词) і службові (虚词) слова. Повнозначні і службові слова істотно відрізняються один від одного. Повнозначні слова позначають предмети та ознаки, службові слова позначають зв'язки між самостійними словами. В цьому полягає їхнє семантичне розходження. Повнозначні слова у складі речення виконують функції тих чи інших членів речення і мають не фіксовану позицію в реченні, службові слова не мають такого синтаксичного функціонування, вони мають чітке розташування і не можуть самостійно будувати речення. У цьому полягає їхня граматична відмінність. До повнозначних слів китайської мови зараховують іменники, дієслова, прикметники, числівники, лічильні слова, займенники і прислівники. До службових слів належать прийменники, сполучники, допоміжні слова, вигуки і звуконаслідування.

Отже, досліджено, що при лінгвостатистичному аналізі лексики китайськомовного педагогічного дискурсу для забезпечення достовірності отриманих статистичних даних необхідно враховувати типологічні особливості китайської мови, а саме: 1) відсутність «слова» у загальноприйнятому значенні цього терміна, і, як наслідок, складність виділення одиниць лексичної системи; 2) кількісний склад лексичних одиниць китайської мови, що пов'язано з відсутністю узгодженості в питанні визначення довжини китайського «слова»; 3) дворівнева структура китайської лексики – відсутність однозначної відповідності між графічною та фонетичною формами репрезентації мовних одиниць; 4) проблема відсутності формально виражених частиномовних характеристик; 5) відсутність форм словозміни, тому слово не має в собі жодних показників синтаксичного зв'язку з іншими словами у реченні; 6) синтаксичний зв'язок між словами будуються на основі незмінного порядку слів у реченні; 7) граматичні значення виражаються способом прилягання одних слів до інших; 8) тонізація як ключове явище смислотворення та смислорозрізнення.

Китайський мовознавець Чжан Хуну (张红武 2007) за допомогою корпусних та лінгвостатистичних методів досліджує слова, котрі використовуються в китайських підручниках загальноосвітніх шкіл Шанхаю. Науковець встановив: 1) майже три чверті слів, використаних у підручниках, належать до загальноповсякденної лексики, а одна чверть є не загальноповсякденними словами; 2) із переліку найчастотніших слів китайської мови 97.23% з'являються в підручниках; 3) чим більший обсяг корпусу, тим менша частка низькочастотних слів. Схоже дослідження здійснив Юань Паньпань (袁攀攀 2016). Науковець проаналізував лексику підручників усіх рівнів комплексу НПККМ та виявив, що частка загальноповсякдених слів у першому томі становить 84%. У другому томі частка слів початкового рівня (甲级词) і другого рівня (乙级词) становить 72%. Кількість загальноповсякдених слів у третьому томі становить 59% та 55% у четвертому томі. Отже, значна кількість загальноповсякдених слів у підручнику припадає саме на початковий рівень та зменшується із кожним наступним рівнем.

Китайські лінгвісти Го Шулунь та Ян Сяохуей (郭曙纶, 杨晓惠 2016) у своїх наукових дослідженнях порівнюють статистичні дані окремо китайських слів (词次数) та ієрогліфів (字次数). Насамперед, дослідники оцифрували всі тексти трьох підручників, автоматично розділили на слова та позначили частини мови. Наступним кроком став статичний аналіз кожного підручника окремо для отримання даних про слова 词, а потім даних про ієрогліфи 字. Науковці порівняли отримані статистичні дані трьох підручників для того, щоб визначити, який відсоток лексики є спільним для усіх трьох підручників. Наступним кроком стало порівняння статистичних даних трьох підручників із таблицею загальноповсякдених слів (《词汇大纲》), списками слів для підготовки до міжнародного екзамену на визначення рівня китайської мови HSK та зі списком 3500 найчастотніших слів китайської мови. Завдяки статистичним порівнянням та аналізу слів, що використовуються у трьох комплектах підручників, науковці виявили, що спільними для усіх підручників було 40% слів.

В іншому дослідженні лінгвісти Го Шулунь та Лі Юйчжун (郭曙纶, 李愚中 2015) здійснили ретельний аналіз підручників з китайської мови для початкових класів

через порівняння статистичних даних про частоту та розподіл ієрогліфів, що використовуються у корпусі текстів восьми різних підручниках китайської мови для початкової школи. Спеціально науковцями аналізуються відмінності частоти та розподілу вживання китайських ієрогліфів, щоб з'ясувати, які слова є високочастотними, але з низьким розподілом, а які слова, навпаки, достатньо поширені, але не часто використовуються. В результаті статистичного аналізу виявлено, що спільними для усіх восьми підручників є тільки 52.65% лексики.

Кан Яньхун і Дун Мін (康艳红, 董明 2005) наголошують на важливості частоти повторень слів у китайських підручниках і забезпеченні певного рівня повторення слів у межах підручника.

Китайська дослідниця Чу Ці (褚琦 2018) порівнює лексику двох комплектів підручників китайської мови початкового рівня НПККМ і ФХ. Наведемо лише кілька висновків, важливих для нашого дослідження.

Міністерство освіти та Державна мовна комісія у 2010 році опублікували документ, що стандартизує лексику, яку використовують у процесі написання навчальних підручників китайської мови – «Градація китайської лексики у викладанні китайської мови як іноземної» (《汉语国际教育用音节汉字词汇等级划分》) (刘英林 2010). У цьому стандарті китайська лексика, на основі статистичних даних, розділена на три рівні – слова першого рівня, слова другого рівня, слова третього рівня та додаток до слів третього рівня, уся лексика є загальноновживаною лексикою сучасної китайської мови.

Дослідниця Чу Ці у своїй роботі підрахувала кількість лексики у двох комплектах підручників китайської мови початкового рівня НПККМ і ФХ та порівняла з «Градацією китайської лексики у викладанні китайської мови як іноземної». Чу Ці дійшла висновку, що в обох комплектах підручників китайської мови початкового рівня лексика першого рівня становить найбільшу частку, лексика другого рівня – лише незначну частину загальної лексики, а лексика третього рівня – найменшу. Дослідниця виявила, що кількісні дані лексики підручників відрізняються. Загальний словниковий склад становить – 1569 та 1161 відповідно. Крім того, шляхом

порівняння загальної кількості слів в кожному томі двох комплектів підручників загальна кількість слів у першому томі становить 867 та 486, а загальна кількість слів у другому томі – 702 та 675 відповідно. Середній словниковий запас кожного уроку двох томів підручника ФХ становить 29 слів, тоді як середній словниковий запас двох томів підручника НПККМ становить 45. У середньому кількість нових слів на урок у підручнику ФХ менша, ніж у підручнику НПККМ. Це пов'язано з тим, що кількість уроків у підручнику НПККМ становить майже половину від уроків підручника ФХ.

Лексика усіх рівнів одного комплекту підручників – НПККМ стала об'єктом дослідження Сунь Яня (孙彦 2009). Науковець стверджує, що згідно з статистичними даними, середня кількість повторень всіх нових слів у чотирьох підручниках становить 30,81. З першого по четвертий том повторення нових слів у кожному наступному томі зменшується. Оскільки перший том призначений для студентів, які лише починають вивчати китайською мовою, і слова, які вони вивчають, – це найосновніші односкладні слова, що володіють сильними словотворчими можливостями, тому частота повторень природно висока в наступних текстах та вправах. Ієрогліфи і слова, що мають найвищий коефіцієнт повторення в підручниках, повинні бути тими, що найчастіше використовуються у щоденному спілкуванні. Наприклад, Сунь Янь (виокремлює 10 ієрогліфів із найвищим рівнем повторень у першому та другому томах: 我、你、是、不、他、学、的、们、有、语, а також у третьому томі: 了、家、着、为、可、地、花、最、喜、对. Усі ці ієрогліфи використовуються у спілкуванні та мають сильну словотворчу здатність. Дотримання їхнього високого рівня повторення відповідає практичному принципу складання підручників. Сунь Янь підрахував слова з нульовим повторенням у підручнику. На ці слова припадає 8,33% від загальної кількості нових слів, які переважно є власними назвами, ідіомами та деякими загальноприйнятими приказками. У цій категорії також трапляються поширені слова, зокрема 面包 *хліб*, 机场 *аеропорт*, які є словами класу А (甲级词) у навчальній програмі (教学大纲) – їх необхідно повторювати частіше.

Отже, лінгвостатистичні дослідженнями лексики китайськомовного педагогічного дискурсу можна розділити на дві групи: перша група науковців

(Сунь Янь, Чу Ці, Цзян Цзиїн, Лі Сяолін, Лю Їн, Фен Цай, Тань Сін) комплексно досліджує два різних комплекти навчальних матеріалів, порівнює різні аспекти, такі як структура, граматичні конструкції, теми текстів та словниковий склад тощо; друга група (Лю Хишань, Чжоу Сяоє, Бай Ваньїн, Хуан Цзін, Пен Мін, Ян Даньдань, Ген Чжи) здійснює порівняльний аналіз двох різних підручників у межах одного аспекту, наприклад, словникового складу. Наше дослідження є першою спробою у вітчизняній науці за допомогою лінгвостатистичного методу здійснити аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня.

1.3. Ідеографічна систематизація лексики китайськомовного педагогічного дискурсу

Лексику розглядають як цілісну, динамічну, відкриту і самоорганізовану систему взаємозумовлених і пов'язаних між собою системою лінгвальних відношень лексичних одиниць. Загально визнаним у лінгвістиці є розуміння лексичної (лексико-семантичної) системи як найскладнішого рівня лінгвальної ієрархії, що зумовлено багатовимірністю її структури, неоднорідністю і численністю її елементів, різноманітністю відображених у них відношень і відкритістю для постійного поповнення новими одиницями (словами та значеннями) (Кочерган 2003, 215). Системність як властивість лексики полягає: «1) у вивідності одних лексичних одиниць з інших, тобто у можливості тлумачення будь-якого слова іншими словами тієї самої мови; 2) у можливості опису всіх лексичних одиниць за допомогою обмеженого числа елементів – семантично найважливіших слів...; 3) у системності й упорядкованості зафіксованого в лексиці об'єктивного світу» (Кочерган 2003, 282). Системні зв'язки між лексичними одиницями виявляються у відношеннях чотирьох типів: 1) внутрішньослівних, 2) парадигматичних, 3) синтагматичних, 4) асоціативно-дериваційних. Опис лексико-семантичної системи передбачає, передусім, встановлення системних парадигматичних і синтагматичних відношень між лексичними одиницями. Найбільший інтерес для нас представляють парадигматичні відношення, тому що їхнє виявлення дасть змогу систематизувати за семантичним параметром лексику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, а

також встановити її семантико-кореляційні характеристики (синонімічні, антонімічні та інші відношення властиві лексиці в системі).

Парадигматичні відношення – семантичні відношення між лексичними одиницями, що пов'язані між собою як самостійні одиниці лексичної системи в їхній основній, номінативній функції. Парадигматичні відношення – характеристика мови, адже лексичні одиниці розглядаються поза межами функціонування у мовленні, що дає змогу визначити формальну чи семантичну подібність слів або їхню протилежність, а також диференціювати у лексико-семантичній системі мови. До основних типів парадигматичних зв'язків слів А. Уфимцева (1968, 67) відносить синонімію, гіпонімію, антонімію.

Найпростішим способом встановлення парадигматичних відношень між лексичними одиницями вважається опис семантики слова через його синоніми, що демонструється в тлумачних, синонімічних, тезаурусних словниках, де семантику слова описано за допомогою інших, близьких за значенням, слів, або слова представлено у вигляді певних угруповань, об'єднаних спільною семантичною ознакою. Посилений інтерес до системного опису парадигматичних відношень між лексичними одиницями зумовлений здобутками лексикографії і стрімким розвитком сучасних технологій, які уможливають демонстрацію практичної реалізації цих відношень (синонімічних, антонімічних, гіперо-гіпонімічних, партонімічних) в одній лексикографічній праці – семантичному словнику. З-поміж лексикографічних словників комплексним семантичним словником є тезаурус, у якому задаються парадигматичні відношення через фіксацію найпростіших смислових відношень між словами.

Термін «тезаурус» уживається щодо різних лінгвістичних ресурсів і словників (Дарчук 2015, 260):

1. ідеографічний словник, лексика якого систематизується за тематичним принципом;
2. інформаційно-пошукові тезауруси, в яких описуються відношення між термінами предметної галузі;

3. лінгвістичні ресурси, типу WordNet, UNBIS і EUROVOC, в яких описуються відношення між лексичними значеннями природної мови у вигляді груп синонімів – синсетів;
4. «асоціативні тезауруси», в яких описуються психологічні асоціації між словами, що виникають у людей.

Різні за призначенням і структурою, вони об'єднуються під назвою «тезаурус», тому що: а) в них згруповані слова з подібним значенням; б) вони мають концептуальний вхід і фіксовані семантичні зв'язки між одиницями (Дарчук 2015, 261).

Н. Лукашевич (2011, 20) пропонує таке визначення: **тезаурус – це словник, в якому слова і словосполучення з близькими значеннями згруповані в одиниці, що називаються поняттями, концептами або дескрипторами, і в якому явно (у вигляді відношень, ієрархії) вказуються семантичні відношення між цими поняттями (концептами, дескрипторами).**

О. Мельничук (1974, 91) у «Словнику іншомовних слів» подає таке розуміння поняття «ідеографічний словник» (далі ІС) – словник, у якому слова розміщені за тематичним принципом (а не за алфавітним). Оскільки зазначені словники упорядковані не в алфавітному порядку, а в поняттєвому, вони яскравіше представляють цілісну картину світу, в якій «лексичний склад об'єднано в єдине ціле» (Форманова 2020, 20). До ІС зараховуються лексикографічні праці укладені за ономасіологічним принципом, тобто від концепту (поняття) до лексичних засобів його вираження. ІС відображає будову лексичної системи будь-якої мови, оскільки забезпечує інвентаризацію лінгвістичних мікросистем і комплексний опис системних парадигматичних відношень між лексичними одиницями (Середницька 2015, 64). Реєстровими одиницями ІС є концепти (поняття), які відображають класи «суспільно значущих сутностей, розрізняваних людьми» (Дарчук 2015, 298). Кожному концепту відповідає множина лексичних одиниць, які відіграють роль мовних вербалізаторів концепту (Дарчук 2015, 299). При укладанні ІС концепт виконує функцію класифікатора, поняттєвої основи для добору слів і семантичного центру, навколо якого групуються слова. Основними типами зв'язку між концептами є: рід-вид;

частина-ціле; причина-наслідок; сировина-продукт; адміністративна ієрархія; процес-об'єкт; функціональна подібність; процес-суб'єкт; властивість-носій властивості; антонімія (Лукашевич, с. 30). Такі типи зв'язку записуються за допомогою невеликого набору відношень, які поділяються на два класи – ієрархічні й асоціативні. Ієрархічні відношення можуть використовуватися для встановлення відношень рід-вид, частина – ціле, екземпляр – клас (Дарчук 2015, 262). Через те, що між концептами існують зв'язки рід-вид, частина-ціле або екземпляр-клас їх систематизують і поєднують в синоптичну схему – система концептів, що узагальнюють значення великих груп слів і фіксують найбільш істотні мовні характеристики дійсності (Громко 2000, 62). У масштабах словника синоптична схема дає змогу згрупувати лексику в сукупність семантичних полів, назвами яких і є концепти. За конкретними диференційними лексико-семантичними і лексико-граматичними ознаками концепти поділяються на лексико-семантичні групи, які можуть містити безліч слів і поділятися на безліч ще тісніше пов'язаних семантичних об'єднань – мікросистеми (синонімічні ряди, антонімічні пари, гіперо-гіпоніми, конверсиви тощо). У результаті між групами слів в синоптичній схемі встановлюються ієрархічні відношення, що уможлиблює розкриття значення слова через його поетапне включення в класи понять різного рівня узагальнення (Громко 2000, 62).

ІС словники з'явилися у ХІХ ст. Сьогодні сформовано міжнародні стандарти укладання ІС й відповідно до них ІС – це словник, у якому слова тематично структуровані, тобто згруповані за їхнім значенням.

Створюють ІС з метою: 1) забезпечення пошуку слова, яке найоптимальніше виражає певне поняття; 2) дослідження словникового складу мови в комплексному системно-функціональному вимірі, його системно-структурні відношення і особливості функціонування впродовж віків; 3) виявлення закономірностей будови лексико-семантичних полів і груп та дослідження відношень між словами в лексико-семантичних полях і групах (синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія та інші); 4) виокремлення архілексем і синонімів-домінант; 5) добору синонімів і близьких за смислом слів при написанні тексту; 6) дослідження словотвірних зв'язків слів,

полісемії, семної структури слова; 7) укладання синонімічних, антонімічних словників, словників-мінімумів, коротких тлумачних словників; 8) створення систем автоматичного опрацювання текстів.

У світовій ідеографічній лексикографії чимало ІС: словники П. М. Роже, Р. Халліга, В. Вартбурга, Й. Касареса, П. Буасьєра, Ф. Дорнзайфа, Е. Блана, В. Морковкіна, Ю. Караулова. В українському мовознавстві теоретичні ідеографічні дослідження проводили І. Сабадош, Н. Дарчук, Н. Клименко, Н. Сніжко, Ж. Соколовська, А. Середницька та інші. Китайські філологи також розробили низку лексикографічних праць і електронних лінгвістичних ресурсів ідеографічного типу, до яких належать «Китайський семантичний словник для обробки інформації» (《信息处理用汉语语义词典》), «Електронний словник дієслів сучасної китайської мови» (《现代汉语述语动词机器词典》), Hownet (《知网》), «Китайський концептуальний словник» (《中文概念辞书》), «Тематичний словник сучасної китайської мови» (《A Thematic Dictionary of Contemporary Chinese》), «Семантичний словник сучасної китайської мови» (《现代汉语语义词典》), «Тезаурус сучасної китайської мови» (《现代汉语分类词典》), «Словник синонімів Цилінь» (《同义词词林》), «Словник антонімів китайської мови» (《汉语反义词词典》) і «Словник антонімів Цилінь» (《反义词词林》).

Систематизація лексики за предметно-поняттєвими групами в ІС здійснювалася кожним автором згідно з особистим задумом укладання словника. У словнику англійського лінгвіста П. М. Роже поняттєве поле англійської мови розділено на чотири великі класи: абстрактні відношення, простір, матерія та дух (розумі, воля, почуття). У словнику П. М. Роже уся лексика англійської мови згрупована у вісім рівнозначних між собою груп: абстрактні відношення, простір, фізика, матерія, зовнішні відчуття, розум, воля, почуття. Кожне з них потім розподіляється на категорії (роди), наприклад, простір – на абстрактний простір, обмежений простір, існування в просторі, відносний простір (Roget (1994) 2011). Німецький лінгвіст Ф. Дорнзайф (Форманова 2020, 23) створив семантичну класифікацію словникового складу німецької мови. Він поділив усю лексику німецької мови на 20 класів: І.

Неорганічний світ. Речовини. II. Рослинний і тваринний світ. Людина (фізична суть). III. Простір. Положення в просторі. Форма. IV. Величина. Маса. Кількість. Ступінь. V. Існування. Відношення. Причинність. VI. Час. VII. Світло. Колір. Звук. Температура. Вага. Стан. Нюх. Смак. VIII. Рух. IX. Бажання і поступки. X. Відчуття. XI. Почуття. XII. Мислення. XIII. Знак. Повідомлення. Мова. XIV. Писемність. Знання (наука). XV. Мистецтво. XVI. Суспільство. XVII. Житло. XVIII. Господарство. XIX. Право. Етика. XX. Релігія. Паранормальне (Форманова 2020, 42). У результаті створення словника, автор у словнику подав систему, що належить до структури слів, тобто розподіл слів за частинами мови. Це дає змогу відтворити «семантичну сітку» й здійснити обробку ієрархічної поняттєвої системи для німецької мови. Згідно з концепцією іспанського мовознавця Й. Касареса, вищою ланкою синоптичної схеми ІС іспанської мови є поняття Бог; нижче – Всесвіт, у межах якого виділяється органічна і неорганічна матерія. Група Людина входить до першої і поділяється на підгрупи Індивід та Суспільство (Форманова 2020, 61). Синоптична частина ІС Й. Касареса містить поняттєву класифікацію змістового боку іспанської мови. Увесь смисловий континуум Й. Касарес розподілив спочатку на 38 поняттєвих класів, які врешті розпалися на 2000 поняттєвих груп. Словник Касареса – це перший словник, у якому показано лексичне багатство живої мови в усьому її обсязі як єдине ціле (Форманова 2020, 51). Російським дослідником В. Морковкіним (1970) запропоновано концепцію ієрархічної логічної структури бачення світу за принципами дихотомічного поділу. У межах поняття Всесвіт виокремлюються такі концептуальні сфери: абстрактні відношення – матеріальний світ, неорганічний світ – органічний світ, рослини – істоти, нерозумні істоти – людина.

Теоретичне обґрунтування ІС, в українському мовознавстві належить професорові І. Сабадошу (2003, 196). Він класифікував такого типу словники на універсальні (охоплюють лексику, яка стосується всієї поняттєвої системи мови), спеціальні (містять лексику певної тематичної групи), для укладання яких «береться якийсь фрагмент дійсності (тема), який членується на окремі сегменти – підтеми, пункти, поняття». Ідеографічну класифікацію іменників української мови досліджувала Н. Сніжко, дієслів – О. Сірук, А. Середницька. Н. Німчук досліджує

походження і розвиток масиву лексики давньоруської мови на позначення предметів і явищ дійсності та систематизує її за такими ієрархічними групами: I. Всесвіт. Простір. Час. II. Земля: нежива природа; III. Земля: жива природа. IV. Людина як частина живої природи. Н. Сніжко здійснила ідеографічну класифікацію 53 тисяч іменників на основі одинадцятитомного «Словника української мови» і визначила співвідношення ідеографічних груп та підгруп і з'ясувала вагомість семантичних сфер людина, дія, абстрактні назви, предмет, місце, знаряддя праці, назви тварин тощо. А. Середницька, укладаючи ІС дієслів переміщення, проаналізувала визначення 8066 лексико-семантичних варіантів дієслів переміщення і згрупувала їх навколо 56 концептів синоптичної схеми. Н. Сологуб у праці «Мовний світ Олеся Гончара» здійснює комплексну ідеографічну параметризацію багатства мови письменника і виокремлює концептуальні домінанти: Планета, Земля, Людство, Взаєморозуміння, Гармонія та інші.

Найвідомішим ідеографічним словником китайської мови є «Семантичний словник сучасної китайської мови» 《现代汉语语义词典》 (苏新春 (2013) 2021) укладений Інститутом комп'ютерної лінгвістики Пекінського університету та Інститутом комп'ютерних технологій Китайської академії наук. Понад 20 компаній та університетів, у тому числі IBM, Intel, Fujitsu, Toshiba, NTT, Canon, saic-Labs та інші, придбали ліцензію на словник. Останні чотири роки Інститут комп'ютерної лінгвістики Пекінського університету активно удосконалює, використовує і популяризує словник. Словник містить розгорнуту синоптичну схему, що є основою розгорнутої семантичної класифікації лексики китайської мови. Спершу слова згруповані за частинами мови. В межах окремих частин мови, семантична класифікація розгалужується в межах кожної частини мови від найзагальніших понять до найбільш специфічних лексико-семантичних груп. Методика укладання ІС складається з декількох етапів. Спершу за тлумаченнями членів кожного синонімічного ряду обирається смислова домінанта (СД). СД становить семантичну основу синонімічного ряду і є ядром, навколо якого групуються всі члени ряду. Далі визначаються типи семантичного зв'язку між домінантою та синонімічною групою: родо-видові, частина-ціле, асоціативні. Отже, сутність підходу до поняттєвого

структурування лексики в ІС полягає в тому, що за вихідну точку береться значення, точніше його предметно-логічне ядро, представлене СД, і на його підставі вибудовується загальне поняття, яке об'єднує під собою організовані на основі парадигматичних кореляцій лексико-семантичні групи (поля). СД оформляється найчастіше іменником, оскільки іменникам властива своєрідна денотативна основа предмета, реалії (Дарчук 2015, 318), що сприяє носіям мови краще зорієнтуватися у виборі класифікаційної основи. Основними відношеннями, встановленими між іменниками у словнику, є родо-видове, відношення частина-ціле і відношення антонімії. Найчастотнішим відношенням між синсетами іменників є родо-видове відношення. Розробникам вдалося зробити так, щоб для кожного синсету існував його гіперонім. Іменники поділено на кілька ієрархій, кожна зі своїм початковим поняттям. Всього для іменників встановлено 5 найзагальніших синсетів (конкретний предмет, абстрактний предмет, процес, час, простір). Прикметники в словнику поділяються на якісні та відносні. Семантичний опис якісних прикметників базується не на відношенні гіпонімії, а на відношенні антонімії. Дієслова представлені семантичними полями. На першому етапі опису дієслова, що позначають дії і події, відокремлювалися від дієслів стану. Наприклад, перша група розподілена на 14 семантичних полів: дієслова руху, сприйняття, контакту, комунікації, пізнання, змагання, емоцій тощо, але автори зазначають, що границі між групами нечіткі, а через те, що дієслова ще й полісемічні, вони часто входять до різних семантичних полів. Цей словник в багатоступеневих угрупованнях слів представляє систему лексики кількістю 6 мільйонів одиниць. Загальна база даних включає слова, пін'їнь, семантичні значення, частини мови, граматичні категорії, семантичні поля і лексико-семантичні групи.

Для опису лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня використано матеріали ідеографічного словника китайської мови «Семантичний словник сучасної китайської мови» (苏新春 (2013) 2021). Цей словник обрано за основу класифікації з двох причин: по-перше, концепція словника має потужну теоретичну базу – дослідження системної організації лексичного значення колективом науковців Пекінського університету та Інститутом комп'ютерних

технологій Китайської академії наук; по-друге, для цього словника розроблено ієрархічну логіко-поняттєву класифікацію лексики (синоптичну схему).

Оскільки перед нами стоїть мета – представити поняттєву системно-структурну організацію лексики, ми скористалися розробленою системою логіко-поняттєвих зв'язків «Семантичного словника сучасної китайської мови», результати дослідження системно-структурної організації лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня представлені у розділі 3.

Отже, через ідеографічну систематизацію лексики за семантичним параметром і встановлення її семантико-кореляційних характеристик відбувається виявлення парадигматичних відношень, які є проявом системності лексики. Демонстрація практичної реалізації цих відношень можлива в лексикографічній праці – ідеографічному словнику тезаурусного типу. Ідеографічна систематизація уможлиблює інвентаризацію, логіко-поняттєву класифікацію і фіксацію практичної реалізації системних відношень між словами китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня.

Висновки до розділу 1

Аналіз сучасних тенденцій дослідження лексики китайськомовного педагогічного дискурсу доводить, що корпусний, лінгвостатистичний та ідеографічний напрями є провідними в лінгвістиці. Вивчення основних мовознавчих праць, які мали вплив на формування сучасних методів корпусного, лінгвостатистичного та ідеографічного аналізу лексики китайськомовного педагогічного дискурсу, наприклад (Чи Хуейцян (迟惠倩 2017), Хоу Яньдін (侯艳婷 2018), Чжао Даньхуей (赵丹慧 2016), Ван Фенлін (王凤玲 2020), Цзян Цзіїн (江子莹 2019), Лі Сяолін (李小玲 2019), Лю Їн (刘颖 2016), Чжан Хуну (张红武 2007), Юань Паньпань (袁攀攀 2016), Го Шулунь та Ян Сяохуей (郭曙纶, 杨晓惠 2016), Го Шулунь та Лі Юйчжун (郭曙纶, 李愚中 2015)), виявляє, що китайські лінгвісти працюють у двох напрямках: перша група науковців комплексно досліджує два різні комплекти навчальних матеріалів, порівнює різні аспекти, такі як структура, граматичні

конструкції, теми текстів та словниковий склад тощо; друга група здійснює порівняльний аналіз двох різних підручників у межах одного аспекту, наприклад, словникового складу. Крім того, виявлено, що сучасні корпуси китайської мови розроблені здебільшого для визначення частотності ієрогліфа для оптимізації викладання китайської мови. Сучасні корпуси китайської мови проходять інтенсивний період розвитку, входять до складу найбільших корпусів світу, але водночас не вирішеним залишається проблема формування педагогічного корпусу, зокрема корпусу навчальних текстів підручників початкового рівня китайської мови.

Аналіз понять «дискурс», «педагогічний дискурс», «навчальний текст» і «лінгвістичний корпус» доводить їхню неоднозначність і варіативність, зумовлену методологічними та цільовими чинниками дослідницьких підходів. Для висвітлення специфіки представлених понять, використовуваних у дослідженні, у розділі з'ясовано їхню сутність і уточнено дефініції, якими надалі керуватимемося під час проведення практичної частини дослідження, а саме:

- дискурс – сукупність створених із певною метою низки усних або письмових зв'язних текстів у певній комунікативній ситуації, які поєднані спільною темою, яким притаманна особлива граматики та лексика, особливі правила слововживання й синтаксису, особлива семантика, які взаємодіють між собою в сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними та іншими чинниками;
- педагогічний дискурс – інституційний тип дискурсу, що є систематичним процесом взаємодії статусно-рольових учасників навколо тексту, що має певну структуру, жанрові особливості й особливий тезаурус, у межах локалізованого хронотопу з встановленою метою, зафіксованими цінностями і стратегіями;
- навчальний текст – усний або письмовий текст, дібраний або створений, попередньо продуманий і методично опрацьований організатором навчального процесу (вчителем, викладачем, автором підручника) згідно з навчальною метою сформувані певні знання, уміння й навички в процесі текстової діяльності певного контингенту учнів/студентів;

– лінгвістичний корпус текстів – електронний, уніфікований, розмічений, значний за обсягом масив репрезентативної групи текстів будь-якою національною мовою, що доповнений універсальними програмними інструментами пошуку й опрацювання різної лінгвістичної інформації.

Аналіз поняття «педагогічний дискурс» виявляє, що навчальний текст є його ядром на всіх рівнях володіння іноземною мовою, оскільки комунікація учасників китайськомовного педагогічного дискурсу забезпечується організованою соціально-педагогічною взаємодією навколо навчальних текстів. Методично опрацьована й попередньо продумана лексика дає змогу створити найефективніший навчальний текст і успішно досягти навчальної мети. Вивчення кількісних даних словникового складу навчальних текстів підручників із китайської мови початкового рівня засвідчив нечіткі межі лексики, яку, після завершення роботи з підручником, має опанувати студент, що впливає на досягнення поставленої навчальної мети. У зв'язку з цим постає необхідність корпусного і лінгвостатистичного дослідження лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. У розділі презентований огляд найвідоміших корпусних менеджерів «Китайський он-лайн корпус» і *Sketch Engine* для дослідження лексики.

Вивчення лексики як цілісної, динамічної і відкритої системи взаємозумовлених і пов'язаних між собою системою лінгвальних відношень лексичних одиниць виявляє, що посилений інтерес до системного опису відношень між лексичними одиницями зумовлений здобутками лексикографії і стрімким розвитком сучасних технологій, які уможливають демонстрацію практичної реалізації цих відношень (синонімічних, антонімічних, гіперо-гіпонімічних, партонімічних) в одній лексикографічній праці – ідеографічному словнику. Аналіз поняття «ідеографічний словник» довів, що ідеографічна систематизація лексики китайськомовного педагогічного дискурсу дасть змогу інвентаризувати, класифікувати й зафіксувати практичну реалізацію системних відношень між словами китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня.

Розділ ґрунтується на публікаціях (Ситник 2020а, 123-126; Ситник 2020б, 156-160; Ситник 2020в, 144-146; Ситник 2021а, 64-67; Ситник 2021г, 244-250).

РОЗДІЛ 2. КОРПУС КИТАЙСЬКОМОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ ЯК БАЗА Й ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКИ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ

2.1. Китайськомовний педагогічний дискурс у контексті корпусної лінгвістики

2.1.1. Принципи й етапи створення корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу

У визначенні поняття «корпус текстів» спираємося на висновки проф. Н. Дарчук (2015, 367): Корпус текстів – це інформаційний лінгвістичний ресурс, в якому користувач може автоматично створити вибірку мовних одиниць та контекстів їхнього вживання на матеріалі текстів певної мови, представлених в електронному варіанті. До створення корпусів, вслід за проф. Н. Дарчук, визначаємо такі вимоги: 1) відцифрованість текстів; 2) наявність певної процедури добору текстів до Корпусу; 3) єдина методика представлення відомостей про тексти та їхні одиниці; 4) кінцевий розмір Корпусу текстів.

У типології мовних корпусів виділяють педагогічні та дослідницькі корпуси.

Педагогічні корпуси – це сукупність текстів, що використовуються в освітньому процесі, і можуть включати в себе академічні підручники і навчальні посібники, письмові записи комунікації, яка відбувається під час уроків, а також будь-які інші письмові тексти або записи усної мови, які виникають в освітньому середовищі (Bennett 2010).

Дослідницькі корпуси широко використовуються в практиці лінгвістичних досліджень і призначені переважно для вивчення різних аспектів функціонування мовної системи і зорієнтований на широкий клас лінгвістичних завдань (Баранов 2012). Підтипами цих корпусів є об'єктний корпус (той, на який спрямовані дії, передбачені практикою представленої експертної галузі відповідно до поставлених завдань) і різні фонові (або референтні) корпуси (підмножини текстів, з якими порівнюють об'єктний корпус).

Отже, корпус текстів підручника – окремий різновид педагогічно-дослідницького корпусу, оскільки він включає в себе тексти навчальних підручників і розроблений з метою вирішення лінгвістичних завдань, тому процедура його створення буде визначатися чинниками, що впливають на створення більш широких типів корпусів даних, до яких він належить (Карамнов 2013, 59-69).

Важливою особливістю корпусу текстів, на думку В. Захарова і С. Богданова (Захаров, Богданова 2011), є те, що він створюється не просто як безліч випадковим чином об'єднаних текстів тієї чи іншої мови. Метою створення китайськомовного педагогічного корпусу є дослідження системно-структурної організації лексики китайської мови початкового рівня, тому при створенні корпусу текстів ми дотримувалися специфічних принципів, які умовно можна розділити на *принципи формування корпусу* та *змістові принципи добору текстів*.

До основних принципів формування корпусу текстів належать: репрезентативність, автентичність, відібраність, збалансованість, машиночитаність (Жуковська 2013, 55).

Репрезентативність полягає в здатності корпусу відображати всі властивості предметної галузі, тобто рівень реалізації мовної системи, що підлягають лінгвістичному описові. У статистиці під репрезентативністю розуміється відповідність характеристик, отриманих в результаті вибіркового спостереження, показниками, які характеризують всю генеральну сукупність. У корпусній лінгвістиці можна говорити про кількісну і якісну моделі репрезентативності. Кількісна модель репрезентативності будується на основі частоти явищ в проблемній сфері. Це означає, що створюваний корпус має відображати всі властивості проблемної сфери (наприклад, мова підручника китайської мови) в певній пропорції. Якісна модель репрезентативності ґрунтується на встановленні параметрів проблемної сфери, які задають верхню і нижню межу всіх можливих поєднань корпусних характеристик. Реалізація цієї моделі, швидше за все, не дасть стовідсоткового результату, але дасть змогу максимально врахувати всі складові проблемної сфери. Так, при параметризації в процесі створення корпусу формується список релевантних параметрів, поєднання значень яких утворює матрицю. Потім на кожну можливу комбінацію відшукується

приклад, який і стає частиною корпусу. Наприклад, якщо застосувати таку модель репрезентативності до корпусу завдань для підручника китайської мови, то до його релевантних параметрів можна буде віднести такі: а) цільова установка (завдання, вправа); б) вид мовної діяльності (читання, письмо, говоріння, аудіювання, переклад); в) синтаксична структура завдання й інші можливі параметри. Описані вище репрезентативні моделі, однак, використовуються набагато рідше суцільного добору даних з огляду на їхню технологічну ускладненість, оскільки імовірнісні моделі мають на увазі безпосередні кількісні вимірювання, а якісні моделі нерідко вимагають участі експертних груп для оцінки суттєвості параметрів проблемної сфери (Баранов 2012). При суцільному доборі до корпусу вносяться всі відповідні його призначенням і цілям дослідження дані, що мають свої труднощі в подальшій оцінці репрезентативності корпусу такої моделі.

Автентичність передбачає дотримання принципу оригінальності, тобто не змінювати першоджерело. У зв'язку з цим варто зазначити, що поняття автентичності часто досить широко тлумачиться. Так, зміст підручника може бути автентичним за своїм походженням, коли він написаний носіями мови, автентичним за своїми властивостями, коли написаний автором-носієм мови і не відрізняється від написаного в природно-мовному середовищі, і автентичним за своїми функціями, коли матеріал природно вписується в навчальний процес незалежно від авторства (Millrood 2010). Тому головним критерієм автентичності тексту підручника варто вважати те, що його мовне наповнення не було спеціально придумано з єдиною метою наповнення корпусу.

Відібраність ставить вимогу обмеження фактичного матеріалу через добір певних фрагментів мови з усього мовного континууму. Принцип відібраності заснований на розумінні того, що зміст корпусу не може бути випадковим і відбирається відповідно до визначених критеріїв. Це особливо важливо при проведенні вузькопрофільних досліджень. Наприклад, якщо метою є вивчення слів в академічній промові, то важливо звертатися до корпусу, який буде складатися тільки з фрагментів академічних текстів. Тому матеріалом нашого дослідження є виключно тексти найпопулярніших підручників китайської мови початкового рівня для

іноземних студентів, а саме: «Новий практичний курс китайської мови», «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень», «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень», «Курс китайської мови» (початковий рівень).

Збалансованість полягає у введенні до корпусу пропорційної кількості всієї лексики початкового рівня китайської мови, що дасть змогу отримати статистично достовірну інформацію про її використання. Тому корпус потребує необхідний і достатній обсяг текстів з кожного із дібраних підручників.

Машиночитаність передбачає спеціальну попередню підготовку текстів до їхньої подальшої комп'ютерної обробки, а саме: оцифрування текстів з наступною їхньою автоматичною обробкою та анотуванням. Цей принцип також передбачає можливість автоматизованого аналізу корпусних даних програмними засобами. Для цього корпус має бути збережений в одному з електронних форматів (.txt, .rtf, .html та ін.) Залежно від комп'ютерної програми, яка буде використовуватися для обробки текстових даних.

Принципи формування корпусу підручника китайської мови об'єднує низка вимог, виконання яких формує стратегію його побудови. Тому важливо знайти правильний баланс між повнотою явищ проблемної сфери, представленої в корпусі, та їхньою репрезентативністю, упорядкуванням текстових даних, форматами їхнього зберігання і наявністю програмних засобів їхньої обробки. Не менш важливо враховувати і принципи автентичності та відібраності.

Отже, згідно з принципами формування корпусу текстів, запропонованих В. Жуковською, ми трактуємо створений нами корпус текстів як «машиночитане, збалансоване, репрезентативне зібрання особливо розмічених (анотованих) текстів, дібраних згідно з фіксованими параметрами для досягнення визначеної лінгвістичної мети» (Жуковська 2013, 58).

Як вже зазначалось, процес створення корпусу пов'язаний також з проблемою виділення тексту, який необхідно внести до його складу. Ми дотримувалися кількох змістовних принципів добору тексту власне навчальних підручників, запропонованих

А. Карамновим (2013, 59-69): принципу цілісності, принципу відповідності проблемній сфері, а також принципу структурної спрямованості.

Принцип **цілісності** полягає в орієнтації на певну категорію підручників, відповідно до вимог дослідження. Китайські підручники, наприклад, переважно складаються з певного набору тем, навколо яких будується вся навчальна діяльність – добираються завдання, формується зміст тощо. Мовне наповнення таких багаторівневих курсів (початковий, середній, високий) ґрунтується на прототиповому підході (Ghsoon 2003, 260-268), коли з кожним рівнем розширюється лексичне поле тієї чи іншої теми. Отже, відповідно до принципу цілісності та залежно від поставлених завдань дослідження, створюваний корпус підручника може включати як зміст книг всієї серії певного рівня (початкового, середнього та високого), так і матеріал окремих підручників. Крім того, може бути складений корпус окремих компонентів (робочого зошита, записів мультимедійних додатків тощо) або всього навчального комплексу.

Принцип **відповідності** проблемній сфері орієнтує укладача корпусу на визначення меж наявної мовної проблеми, яку має відобразити корпус. Відповідно до мети та завдань дослідження корпус підручника китайської мови може містити все його текстове наповнення, включаючи назву самого видання та уроків, посилання на словникові статті, граматичні пояснення тощо, або обмежуватися певною вибіркою даних. Така вибірка може проводитися, наприклад, за видами мовленнєвої діяльності, в результаті чого буде сформовано корпус завдань і текстів для читання, говоріння, аудіювання (включно з письмовим записом аудіо). Іншим критерієм, за яким відбирається матеріал, є його відповідність компонентам комунікативної компетенції (лінгвістичному, дискурсивному, прагматичному, стратегічному, культурному) (Мильруд 2005).

Принцип **структурної спрямованості** полягає в тому, що стратегія створення мовного корпусу підручника орієнтована на компонентний склад книги. Структура підручника не раз розглядалася в теорії і практиці навчання іноземних мов, зокрема в роботах Д. Зуєва (1983), В. Бейлінсон (1986), Е. Гельфман, М. Холодної (2006). Згідно із зазначеним принципом може бути змодельований: а) корпус основного тексту

підручника китайської мови, який буде містити матеріал, що є ключовим джерелом навчальної інформації; б) корпус додаткових текстів, який буде включати в себе матеріал, призначений для закріплення і поглиблення знань (наприклад, тексти для домашнього читання); в) корпус пояснювальних текстів, який об'єднує різні приклади, довідки, примітки, словникові статті та інший матеріал, покликаний забезпечити більш повне розуміння і засвоєння інформації. Крім цього, тут можна говорити і про побудову корпусу навчальних завдань (завдання і вправи), корпусу текстів для організації (заголовків, планів, параграфів, прикладів, нагадувань, підписів до зображень та схем тощо), корпусу текстів для орієнтування (передмови, вступи, зміст, рубрики, вказівки тощо).

Отже, змістові принципи створення корпусу підручника китайської мови, що підкреслюють ідею цілісності навчального матеріалу в багаторівневих і лінійних курсах, ідею відповідності корпусного змісту конкретній проблемі, а також ідею градуйованої значущості структурних компонентів видання, виконують роль орієнтирів у плануванні стратегії побудови лінгвістичного корпусу навчального підручника. Саме тому, згідно із зазначеними вище змістовими принципами створення корпусу, нами укладено корпус основних текстів підручників початкового рівня китайської мови для іноземців.

Лінгвістичний корпус китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня укладено послідовно напівавтоматичним способом у декілька етапів:

- 1) створення електронної форми тексту через сканування з подальшим детальним його вичитуванням. Аналізу підлягають усі слова в тексті, включно з англійськими словами і цифрами;
- 2) введення електронного тексту в базу корпусного менеджера «Китайський он-лайн корпус»;
- 3) морфологічне анотування за допомогою інструментів корпусного менеджера «Китайський он-лайн корпус», що забезпечує інформацією про частиномовну належність кожного слова і уможливлює обчислення кількісного співвідношення частин мови у корпусі.
- 4) введення електронного тексту в базу корпусного менеджера *Sketch Engine*;

- 5) створення власного відкритого он-лайн корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» в базі корпусного менеджера *Sketch Engine*. Результатом цієї операції стає конкорданс, що подає до кожного реєстрового слова усі або вибірккові контексти його вживання, достатні для ідентифікації його лексичного значення;
- б) автоматичне обчислення абсолютної частоти кожного слова за допомогою інструментів корпусного менеджера *Sketch Engine*. Результатом цієї операції стає частотний список слів за спадом частот.

2.1.2. Морфологічне анотування китайського тексту

Технологічний процес творення власного корпус вимагав від нас поступового виконання таких кроків (Жуковська 2013, 85). Спершу були визначені джерела лінгвістичних даних. У нашому дослідженні – це публічно доступні тексти підручників з китайської мови початкового рівня. Наступний крок – введення даних. Є три способи введення даних у корпус: адаптація даних в електронному форматі, сканування та ручне введення. У нашому дослідженні використано метод ручного введення, оскільки нас цікавлять лише основні тексти кожного уроку підручників. У нашому дослідженні не було враховано тексти вправ, пояснень граматичного матеріалу тощо. Ґрунтуючись на дослідженнях Го Шулуня та Ян Сяохуей (郭曙纶, 杨晓惠 2016) , ми вважаємо, що основні лексичні дані містяться в НТ, котрі «відкривають» урок та репрезентують ключову лексику, основні граматичні конструкції уроку і є базовим джерелом навчальної інформації. Після введення даних, здійснено анотування (розмітку) корпусів текстів, тобто процес введення формалізованої лінгвістичної інформації в електронний текст. Аплікативне призначення корпусних даних – морфологічні, синтаксичні, лексикологічні, лексикографічні дослідження – детермінує тип лінгвістичної анотації корпусу. Проф. Н. Дарчук надає необхідні для нашого дослідження пояснення типів лінгвістичної анотації корпусу. Зокрема, **морфологічна** анотація передбачає визначення морфологічних параметрів слова: частиномовну приналежність і категорійні ознаки кожної словоформи тексту. **Морфна** анотація полягає у сегментуванні кожної

словоформи тексту за типами морфів і подальшому автоматичному укладанні серії морфемних та словотвірних словників із частотними характеристиками морфа/морфеми, за якими можна вивчати комбінаторно-дистрибутивну будову слова. **Синтаксична** анотація пов'язана з автоматичним опрацюванням кожного речення: виокремленням у ньому словосполучень та приписуванням кожному з них інформації про тип (дієслівний, іменниковий тощо), вид синтаксичного зв'язку та семантичного відношення. **Лексико-семантична** інформація, яка приписується кожному слову, відповідає таксономічній класифікації, розробленій відповідно до кожної частини мови (Дарчук 2013, 181). Варто зазначити, що у процесі обробки китайськомовних текстів за основу береться морфологічний аналіз. Важлива особливість китайської мови полягає в тому, що на письмі ієрогліфи не відокремлюються пробілом, що ускладнює поділ тексту на слова. Водночас через відсутність показників категорій числа, відмінка і роду, а також узгодження, функція слова в китайській мові стає зрозумілою не на підставі форми слова, а завдяки його зв'язку з іншими словами (Кочергин 2018). У процесі створення корпусу процедура поділу тексту на слова та словосполучення називається сегментацією, яка створює основу для розмітки.

У 2006 році Інститут прикладної лінгвістики Міністерства освіти КНР видав нормативний документ «Принципи розмітки за частинами мови при обробці інформації сучасною китайською мовою» 《信息处理用现代汉语词类标记规范》(刘源, 谭强, 沈旭昆 1993), який встановлює конкретний стандарт морфологічної розмітки.

Це нормативний документ визначає всі основні терміни, що застосовуються в процесі обробки інформації китайською мовою.

Обробка інформації китайською мовою (汉语信息处理) – вся сукупність операцій (введення, реєстрація, сортування, зберігання, зчитування, перетворення, статистика і знищення) інформації китайською мовою за допомогою технічних і програмних засобів (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993).

Одиниця сегментації/сегмент (切分单位) – основна значуща одиниця, що виокремлюється в процесі обробки інформації китайською мовою, а саме слова,

фрази, фразеологізми, аббревіатури, скорочення, розділові знаки та інші визначені стандартом сегменти (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993).

Частини мови (词类) – великі за обсягом класи слів, що об'єднані спільними граматичних функціями. Таксономія частин мови ґрунтується на дослідженнях граматичної будови китайської мови Люй Шусяна (吕叔湘), Чжу Десі (朱德熙) і Ху Юйшу (胡裕树) (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993).

Тег (标记) – код, прописаний для кожного окремого класу сегментів в тексті (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993).

Згідно з цим стандартом у китайській мові виділяються такі морфологічні категорії (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993):

Таблиця 2.1.

Основний набір тегів частиномовної розмітки в корпусах китайської мови

№	Частина мови	Тег	Приклад
1	Іменник	n	花/n 人/n 马/n 书/n 教师/n 飞机/n 道德/n 理论/n 历史/n 思想/n 文化/n 因素/n 作风/n 哲学/n 桌子/n 椅子/n
2	Темпоративи	nt	星期一/nt 年/nt 月/nt 日/nt 分/nt 秒/nt 现在/nt 过去/nt 昨天/nt 去/nt 年/nt 将来/nt 宋朝/nt
3	Локативи	nl	门前/nl 空中/nl 高处/nl 隔壁/nl 门口/nl 附近/nl 边疆/nl
4	Директиви	nd	北/nd 上/nd 下/nd 左/nd 右/nd 前/nd 后/nd 里/nd 外/nd 中/nd 东/nd 西/nd 南/nd 前边/nd
5	Антропоніми	nh	马克/nh
6	Етноніми	nn	回族/nn 藏族/nn 壮族/nn 蒙古族/nn 维吾尔族/nn
7	Назви установ	ni	联合国/ni 教育部/ni 北京大学/ni 中国科学院/ni
8	Топоніми	ns	中国/ns 亚洲/ns 加拿大/ns 北京/ns

9	Дієслово напрямку	vd	(走)上/vd (趴)下/vd (进)来/vd (回)去 /vd (跑)上来/vd (掉)下去/vd (提)起来/vd
10	Перехідні дієслова	vl	是/ vl
11	Модальні дієслова	vu	能/vu 应该/vu 可以/vu 可能/vu 情愿/vu 愿意/vu 要 /vu
12	Прикметник	a	漂亮/a 好/a 高/a 美/a 大/a 勇敢/a 危险/a 漂亮
13	Числівник	m	百/m 千/m 百万/m 一百零八/m
14	Лічильні слова	q	个/q 条/q 片/q 匹/q 辆/q 尺/q 斤/q 支/q 回/q 次/q
15	Прислівник	d	常常/d 都/d 只/d 就/d 仅/d 很/d 再三/d
16	Займенник	r	他/r 我/r 你/r 他/r 这/r 那/r 谁/r 我们/r 你们/r 他们/r
17	Сполучник	c	但是/c 和/c 同/c 与/c 及/c 并/c 或/c
18	Частка	u	的/u 地/u 得/u 了/u 着/u 过/u 等等/u 似的/u 一样/u
19	Вигук	e	啊/e 嗯/e 唉/e 哎/e 哼/e 哦/e 哎哟/e 哎呀/e
20	Прийменник	p	由于/p 把/p 被/p 从/p 向/p 对/p 按照/p 对于/p 为了 /p
21	Абревіатура	j	北大/j 五四/j
22	Звуконаслідування	o	砰/o 滴答/o 扑通/o 咕咚/o 丁丁当当/o
23	Фразеологізми	i	丰富多彩/i
24	Знак пунктуації	w	,/w ? /w ! /w

Окрім зазначених у таблиці 2.1., виділяються ще кілька важливих категорій.

У китайській мові є **атрибутивні слова**, які відображають різницю між об'єктами одного типу або характеризують особливості або якості предметів. Наприклад: 鸡 – загальна назва для курки і півня, китайське слово 母鸡 *курка*, а 公鸡 *півень*, в цих словах жіночий рід виражається складоморфемою 母, а чоловічий рід 公. Тому ієрогліфи 母 і 公 є атрибутивними складоморфемами і позначаються спеціальним тегом f: 公/f, 鸡/f. До деякої міри атрибутивні слова мають функцію,

аналогічну функції прикметників. Однак, на відміну від прикметників, атрибутивні слова не вживаються самостійно у реченнях і перед ними не можна використовувати прислівник (周浪 2019).

Китайські слова, внутрішня структура яких відповідає принципу композиційності, потребують поділу на одиниці сегментації. Якщо принцип композиційності не виконується, то в поділі немає необхідності. Принцип композиційності – значення складного висловлювання визначається значеннями його значущих компонентів плюс певний спосіб їхньої композиції (Фраге 2000). Сутність композиційності полягає в тому, що значення складного висловлювання дорівнює поєднанню значень його складових частин (郭曙纶 2016):

- 1) атрибутивно-суб'єктний, при якому визначальний компонент передує центральному елементу, щоб описати або охарактеризувати його. Наприклад, 外语 *іноземна мова*, де 外 *іноземний*, а 语 *мова*;
- 2) предикативно-об'єктний спосіб, при якому дієслово, як домінувальний елемент, регулює і контролює відповідний елемент. Наприклад, 洗手 *мити руки*, де 洗” *мити*, а 手 *рука*;
- 3) суб'єктно-предикативний, при якому підмет висуває тему, яка викладена або охарактеризована присудком. Наприклад, 头疼 *голова болить*, де 头 *голова*, а 疼 *боліти*

Значення вищезазначених слів 外语 *іноземна мова*, 洗手 *мити руки*, 头疼 *болить голова* формується завдяки поєднанню значень компонентів, одним з вищезазначених способів. Відповідно, внутрішня структура такого слова відповідає принципу композиційності і потребує поділу на одиниці сегментації, між якими ставиться скісна риска (слеш) з подальшим позначенням відповідними частиномовними тегами, як 外/a 语/n, 洗/v 手/n, 头/n 疼/v.

Як уже було зазначено, слова в китайській мові представлені одним ієрогліфом, це прості слова, а поєднанням двох і більше ієрогліфів – це складні слова. Очевидно, що прості слова не спричиняють труднощів під час сегментації: 钱/n, 人/n, 跑/v. В складних словах між складоморфемами існують різноманітні зв'язки, які

ускладнюють сегментацію при створенні корпусу текстів китайської мови. Отже, правильність розмітки і сегментації визначається коректним встановленням зв'язків між складоморфемами складних слів, умінням розбивати складні слова згідно з принципом композиційності. Зв'язки між морфемами визначаються способами утворення складних китайських слів. В словотворчій системі китайської мови основними способами словотворення є словоскладання, редуплікація і контракція (潘文国 2004). Для того, щоб здійснити сегментацію і частиномовну розмітку тексту при створенні корпусу, проаналізуємо зв'язки між морфемами з погляду способу утворення складних слів і додамо до них інформацію відповідно до принципу композиційності.

У китайській мові група слів, утворених способом **словоскладання**, найчисленніша. Словоскладання відіграє провідну роль в системі утворення слів китайської мови. Як правило, словоскладання як спосіб словотвору здійснюється простим примиканням одного компонента до іншого. Слова, які утворюються способом словоскладання, залежно від типу зв'язку, що є між їхніми компонентами, можна поділити на дві великі групи: складні слова з сурядним зв'язком і складні слова з підрядним зв'язком.

Складні слова з **сурядним зв'язком** – складання функціонально-синтаксично і семантично рівноправних морфем (лексем), що в поєднанні мають єдине значення (蔡梅 1999). Згідно з позицією А. Семенас (1992, 63), копулятивний тип складання поширений в усіх підсистемах китайської лексики. Виникнення копулятивних комплексів пов'язане з явищами полісемії і омонімії і обумовлюється специфікою китайської мови, як мови ізольюючого типу (任学良 1981). Під час аналізу цієї моделі, насамперед, дослідники звертають увагу на значення поєднаних основ. Складні слова з сурядним зв'язком діляться на три типи: сумувальні, синонімічні і антонімічні.

Сумарний тип – слова цього типу утворюються за допомогою поєднання значень двох складоморфем, що позначають дві ознаки (якості або дії). Розглянемо це на прикладах: 宽大 *великий*, де 宽 *широкий*, 大 *великий*; 眉目 *зовнішність*, де 眉 *брови*, 目 *очі*. Значення цих складних слів сумує значення двох незалежних

складоморфем. Тому слова цього типу не відповідають принципу композиційності, тобто їхнє значення неподільне, вони не потребують поділу і позначаються як одне слово 宽大/a, 眉目/n.

Синонімічний тип – складні слова цього типу утворюються з використанням двох складоморфем з однаковим або близьким значенням. Вони позначають два предмети або дві ознаки (якості або дії). Наприклад, 树木 *дерева*, де 树 *дерево*, 木 *дерево*; 语言 *мова*, де 语 *слово*, 言 *слово*; 阅读 *читати*, де обидва слова 阅 і 读 позначають *читати*. Ці нові слова виникають в результаті злиття значень цих незалежних морфем. Тому слова цього типу не відповідають принципу композиційності і в корпусі будуть позначені як лексичні одиниці 树木/n, 语言/n, 阅读/v.

Антонімічний тип – це складні лексичні одиниці, що утворюються в результаті поєднання двох антонімічних складоморфем. З'єднання антонімів спричиняє узагальнення значень і семантичному перетворенню складових лексичної одиниці морфем: з'являється слово з іншим значенням, яке до того ж зазвичай має й іншу категорійну належність. Наприклад, 快慢 *швидкість*, де 快 *швидкий*, а 慢 *повільний*; 多少 *скільки*, де 多 *багато*, а 少 *мало*; 天地 *світ*, де 天 *небо*, а 地 *земля*. Значення цих слів формується в результаті узагальнення значень складоморфем. Тому в корпусі вони будуть позначені як окремі лексичні одиниці 快慢/n, 多少/r, 天地/n.

Складні слова з **підрядним зв'язком** – між частинами складного слова одна частина підпорядкована іншій, а загальне значення залежить цього підпорядкування. Підрядне складання являє собою з'єднання складоморфем, нерівноправних в смислового і функціонально-синтаксичному відношеннях. Складні слова з підрядним зв'язком утворюють чотири основні типи: означальний, додатковий, результативний і предикативний.

При **означальному** типі зв'язку між компонентами складного слова перша частина пояснює другу. У китайській мові означальний тип являє собою одну з найбільш продуктивних словотворчих моделей, яку іноді називають атрибутивною моделлю. Наприклад: 善心 *милосердя*, де 善 *добрий*, а 心 *душа*. Значення слів даного

типу являють собою поєднання значень їхніх складоморфем, між якими є певний зв'язок: друга частина позначає предмет, а перша служить позначенням якісної ознаки предмета. Тому слова даного типу відповідають принципу композиційності і діляться на дві лексичні одиниці 善/a 心/ n.

При **додатковому** типі зв'язку між компонентами похідного слова перший компонент позначає дію, а другий – об'єкт, на який спрямована дія або який цю дію виконує. Наприклад, 上课 *відвідувати заняття*, де 上 *відвідувати*, а 课 *заняття*. Хоча компоненти слів цього типу комбінуються предикативно-об'єктним способом, значення даних складних слів походять від розширених значень, а не оригінальних значень їхніх складоморфем. Тому вони не відповідають принципу композиційності і позначаються як 上课/v.

При **результативному** типі зв'язку між частинами складного слова перша морфема позначає дію, а друга – результат (наслідок) цієї дії (潘文国 2004). Наприклад, 扩大 *збільшити розмір*, де 扩 *розширити*, а 大 *великий*; 吃饱 *насититися*, де 吃 *їсти*, а 饱 *ситий*. Слова цього типу, що виникають в результаті складання цих складоморфем, не відповідають принципу композиційності, тому в корпусі вони позначені як окремі одиниці сегментації – 扩大/v, 吃饱/v.

При **предикативному** типі зв'язку реалізується поєднання предмет + ознака (дія як змінна ознака чи якість як постійна ознака). Частини слова знаходяться в суб'єктно-предикативних відносинах. Наприклад: 耳聋 *глухий*, де 耳 *вухо*, а 聋 *глухнути*; 眼瞎 *сліпий*, де 眼 *очі*, а 瞎 *сліпнути*. Слова цього типу виникли в результаті лексикалізації речень, побудованих за схемою: підмет-присудок. Тому вони позначаються як дві окремі одиниці сегментації – 耳/n 聋/v, 眼/n 瞎/v.

Редуплікація – це спосіб словотворення, який полягає в подвоєнні основної морфеми або складанні двох ідентичних морфем. У китайській мові трапляється значна кількість редуплікацій, які діляться на такі типи:

Редуплікація іменників:

- a) AA. Наприклад: 人人 *кожна людина*, де 人 *людина*. Згідно із зазначеними вище принципами сегментації, такі слова не потребують сегментації і позначаються як 人人/n.
- b) AABV. У цьому випадку АВ являє собою складне слово, що складається з двох складоморфем (ієрогліфів) А і В. Слово АВ може використовуватися самостійно. Наприклад, 方面 *сторона*, 方方面面 *різні аспекти*. У той же час, ні слово 方方, ні слово 面面 не існують, тому такі слова не потребують сегментації і позначаються як 方方面面/n;
- c) AABV. У тих випадках, коли АВ не є словом, але А і В являють собою прості слова, які складаються з одного ієрогліфа, AABV потребує сегментації AA/n BV/n Наприклад, 家 *сім'я*, 户 *сім'я*, але немає слова 家户, тоді 家家户户 *кожна сім'я* позначається як 家家/n 户户/n.

Редуплікація дієслів:

- a) AA. Дієслова цього типу складаються з двох однакових простих слів. Наприклад: “看看” *дивитися*, де “看” має те ж значення. Згідно із зазначеними вище принципами сегментації, такі слова не потребують сегментації і позначаються як 看看/v.
- b) AVAV. У цьому випадку АВ є самостійним складним словом, що складається з двох ієрогліфів А і В. Тому структура AVAV розбивається на АВ/АВ. Наприклад: “考虑” *думати*, “考虑考虑” *подумати, поміркувати* позначається як 考虑/v 考虑/v.

• **Редуплікація прикметників:**

- a) AA. Як і дієслова, подібні прикметники також складаються з двох однакових простих слів і не потребують сегментації. Наприклад, “轻轻” *легенький* позначено в корпусі як 轻轻/a.
- b) AABV. АВ є самостійне складне слово, яке включене в словосполучення AABV. Тоді AABV не ділиться і позначається як AABV/a. Наприклад, “干干净净” *дуже*

чистий, чистесенький, слово “干净” *чистий* теж використовується, тоді воно позначається як 干干净净/a.

- с) АВВ. У цьому випадку редуплікація представляє собою фонетичне повторення другого ієрогліфа. Згідно з державним стандартом (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993) всі слова типу АВВ не потребують сегментації незалежно від того, чи представляє АВ собою слово, і позначаються як АВВ/a. Наприклад, 亮堂 *світлий*, 亮堂堂 *дуже світлий* позначається в корпусі 亮堂堂/a.

Контракція – це спосіб словотворення, який полягає в скороченні складних лексичних одиниць. Він являє собою процес усунення зі складу багатоскладного слова або словосполучення окремих морфем. Є різні типи і способи морфемної контракції, наприклад: опущення, спрощення.

При *опущенні* за складу багатоскладового слово усувається остання морфема і, таким чином, незмінно виникає скорочене слово, що складається з початкових морфем. Наприклад, 清华大学 *Університет Цінхуа* скорочується до лексичної одиниці 清华/j. Крім цього, найбільш продуктивною моделлю є різновид контракції, при якій опускаються другий і четвертий компоненти лексичної одиниці. Наприклад, 北京大学 *Пекінський університет* скорочується до 北大/j.

В китайській мові аббревіатура словосполучення часто складається з складоморфем, витягнутих з його компонентів. Внутрішня структура подібних аббревіатур відповідає принципу композиційності, і в корпусі вони потребують поділу, відбувається *спрощення*. Наприклад, 中国 *Китай*, 乌克兰 *Україна*, 关系 *зв'язки*, термін «китайсько-українські відносини» перекладається на китайську мову як 中国乌克兰关系, проте в ЗМІ Китаю часто використовують скорочене словосполучення 中乌关系, яке в корпусі позначається як словосполучення 中/js 乌/js 关系/n.

Заключний етап – на основі вказаних вище принципів розмітки та сегментації тексту здійснено конвертування розмічених текстів у структуру спеціалізованої

лінгвістичної інформаційно-пошукової системи «Китайський он-лайн корпус – автоматична морфологічна розмітка та сегментація тексту» (分词和词性标注) (语料库在线, 2022) (Рис. 2.1.).

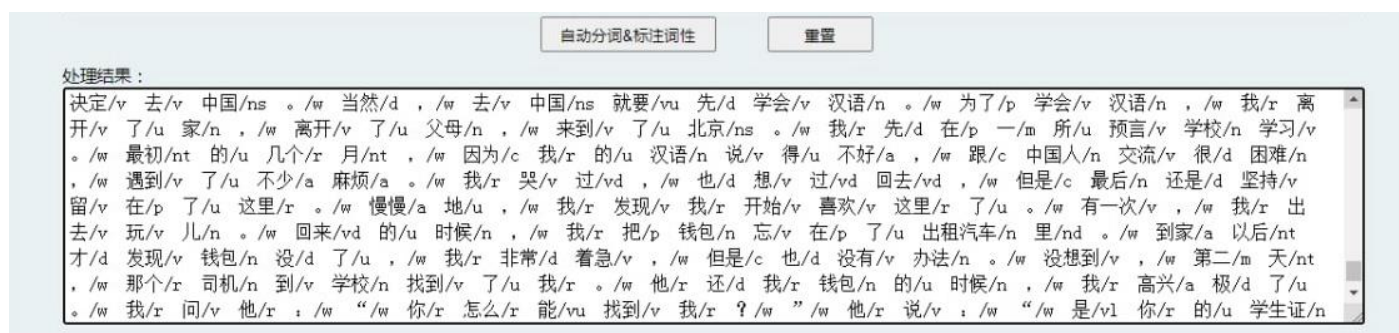

Рис. 2.1. Результат автоматичної розмітки і сегментації корпусу (фрагмент)

Після проведення розмітки і сегментації текстів у корпусі за допомогою інструментів мережевої програми *Sketch Engine* визначається частота слів. У результаті отримано частотний список слів, розташованих у порядку зменшення частоти. Наступними етапами дослідження є кількісний та якісний аналіз отриманих даних.

2.1.3. Джерела і структура корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу

Лінгвістичний корпус китайськомовного педагогічного дискурсу охоплює основні навчальні тексти 50 уроків підручника «Новий практичний курс китайської мови», 55 уроків підручника «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень», 55 уроків підручника «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» і 76 уроків підручника «Курс китайської мови» (початковий рівень).

Дослідженням НПККМ займалися Цао Маньвень (曹漫雯 2018), Чжан Ніннін (张宁宁 2015), Сунь Янь (孙彦 2009), Чу Ці (褚琦 2018). Так, Цао Маньвень здійснила порівняльний аналіз двох комплектів написаних і виданих у Китаї підручників з китайської та англійської мов, а саме: НПККМ та «Нова концепція англійської мови» 《新概念英语》. З'ясовуючи теоретичні проблеми, котрі виникають при формуванні словникового складу підручників китайської мови як іноземної, Цао Маньвень (曹漫

雯) висновує про те, як можуть бути використані ефективні методи навчання підручника англійської мови для китайців «Нова концепція англійської мови» при написанні підручників китайської мови для іноземних студентів. Чжан Ніннін у своїй роботі порівняв НПККМ з підручником «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» 《博雅汉语初级》. На підставі порівняльного аналізу двох комплектів підручників за всіма аспектами (граматика, словниковий склад, вправи тощо), науковець визначає способи поліпшення якості написання майбутніх підручників китайської мови. Сунь Янь у своїй статті досліджує частотність вживання ієрогліфів у НПККМ початкового рівня. Сунь Янь визначив 10 найчастотніших ієрогліфів: “我、你、是、不、他、学、的、们、有、语”. Чу Ці (褚琦) порівнює НПККМ з підручником «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень» 《发展汉语初级综合》 (далі ФХ) в різних аспектах. Наведемо лише кілька важливий висновків Чу Ці. По-перше, у словниковому складі аналізованих підручників простежується суттєва різниця. Загальна кількість слів у НПККМ (I, II) становить 1569, а у ФХ 1161 слово. Крім того, варто зазначити, що кількість слів у I та II томах НПККМ становить 867 та 486, а в I та II томах ФХ 702 та 675. Загальна кількість нових слів у кожному уроці становить 29 слів в ФХ та 45 в НПККМ. Отже, праця Чу Ці засвідчує відсутність узгодженості у доборі лексики при написанні підручників китайської мови початкового рівня.

Питання переваг та недоліків підручника ФХ у китайських наукових колах порушувалося у працях Цзян Цзиїн (江子莹 2019), Лі Сяолін (李小玲 2019), Лю Їн (刘颖 2016). Так, Цзян Цзиїн досліджував методи ефективного навчання китайській ієрогліфіці; ознайомлення з культурою Китаю, як тематичною складовою підручників китайської мови, було предметом дослідження Лі Сяолін. Лю Їн зробив внесок у дослідження проблеми репрезентації та частоти повторення нової лексики в підручниках. Дослідник розглядав питання лексичного складу підручників на початковому етапі, а також інші питання щодо лексики китайської мови теоретичного і практичного характеру. Всі згадані праці стосуються окремих аспектів ФХ, однак

цілісні частотні словники китайської мови на різних її рівнях є актуальним напрямом, який залишається на стадії незавершеності.

Ретельний аналіз останніх розвідок окреслив два основні напрями наукових досліджень ПККМ, а саме: визначення особливостей самого підручника ПККМ або порівняння основних характеристик ПККМ з іншими підручниками. Дослідженням виключно особливостей ПККМ займалися Ген Чжи (耿直 2019), Чжоу Сяоє (周晓晔 2020), Бай Ваньїн (白婉莹 2020) та інші. Для виявлення недоліків та переваг «博雅» Чи Хуейцянь (迟惠倩 2017), Хоу Яньдін (侯艳婷 2018), Чжао Даньхуей (赵丹慧 2016) та інші зіставляли ПККМ з іншими підручниками китайської мови. Особливу увагу дослідників привертає кількісний склад лексики підручника. Ген Чжи, аналізуючи лексику початкового рівня ПККМ, встановив, що: 1) в корпусі текстів, укладеного на основі 55 уроків, обсягом 9364 слова зафіксовано 1658 різних слів; 2) з 1658 слів 793 слова трапляються лише один раз, що становить майже половину (47,83%) усієї кількості слів; 3) у 65 уроках підручника «Курс китайської мови» (початковий рівень) («汉语教程», далі ККМ) налічується 1328 слів, що менше, ніж в ПККМ; 4) хоча у підручнику ККМ кількість слів менша, ніж у ПККМ, але частотність їхнього вживання у підручнику ККМ значно перевищує ПККМ (15599 та 9364 відповідно). Отже, кількість слів у підручниках та частотність вживання значно відрізняється, що вимагає подальших досліджень проблеми добору лексичного складу підручників.

«Курс китайської мови» (початковий рівень) призначений для навчання початківців та складається з трьох томів, кожен із яких діляться на дві частини (上/下). Корпус текстів ККМ укладений на основі основних навчальних текстів 76 уроків трьох томів початкового рівня. Ґрунтовні дослідження особливостей підручника ККМ здійснили Хуан Жуньшан (黄润杉 2018), Ван Фенлін (王凤玲 2020) і Ван Мяо (王淼 2017).

Отже, усі вищезазначені дослідження можна розділити на дві групи: перша група – це комплексні дослідження різних комплектів підручників, наприклад, НППКМ, ФХ і ПККМ, з порівняльним аналізом різних аспектів, як-от: структура, граматичні конструкції, тематичне наповнення, словниковий склад тощо; друга група

охоплює порівняльний аналіз комплектів двох різних підручників за однією характеристикою, наприклад, структурою. Дослідники висловлюють різні погляди, керуючись однією метою, яка полягає у дослідженні та удосконаленні навчальних матеріалів з китайської мови як іноземної.

За допомогою інструментів корпусного менеджера *Sketch Engine* створено власний он-лайн корпус «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» (<https://ske.li/s1e>) (Рис. 2.2.).

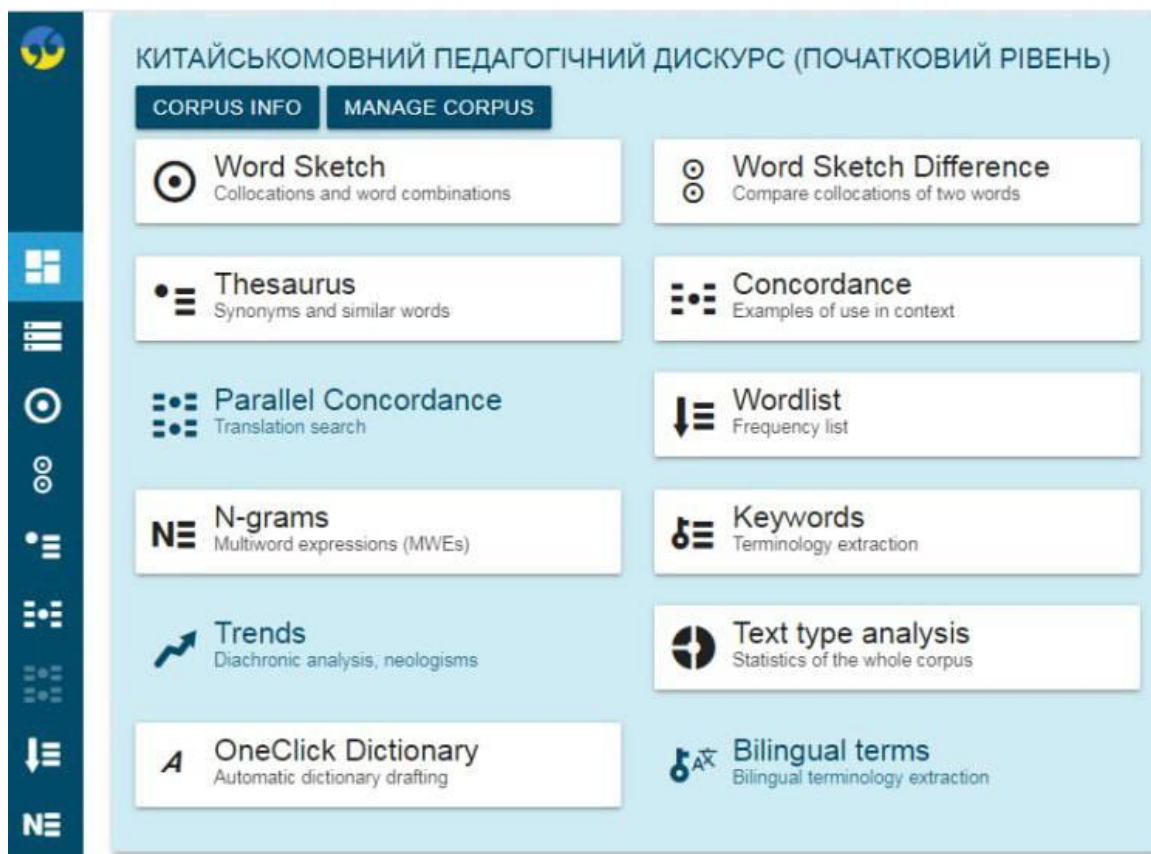

Рис. 2.2. Інтерфейс корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» в базі системи корпусного менеджера *Sketch Engine*

Корпус текстів складається з основних НТ 236 уроків із підручників китайської мови початкового рівня. Як наслідок, загальний обсяг текстів отриманого корпусу текстів китайськомовного педагогічного дискурсу становить приблизно 92730 токенів, з яких 74421 – це слова, у 6919 реченнях. Загальна кількість окремих слів становить 5948 слів.

За допомогою інструменту «Лексичний шаблон» (Word Sketch) користувач може переглядати списки слів, в яких міститься інформація про граматичну і лексичну сполучуваність слова і найбільш стійкі співвіднесення для обраного слова в корпусі китайськомовного педагогічного дискурсу. Наприклад, іменник 书 *книга* (Рис. 2.3.):

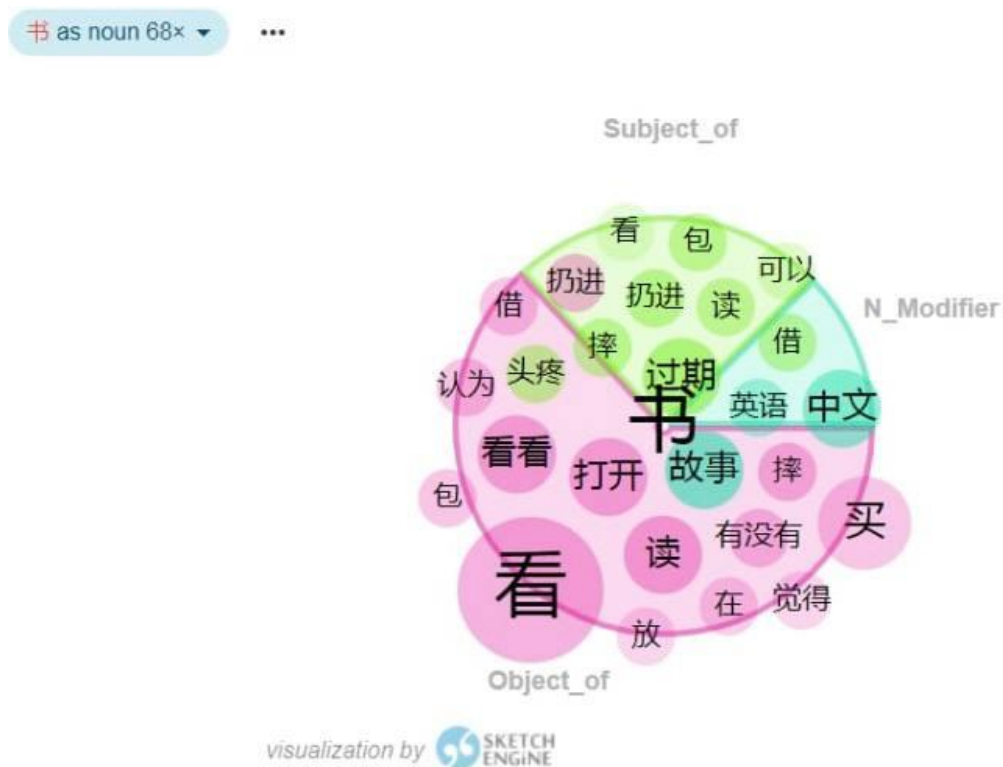

Рис. 2.3. Типи зв'язків у корпусі для слова *книга*

Перша позиція, яку пропонує інструмент, є “verbs with 书 as object”, тобто система пропонує розглянути ті дієслова, які розташовані біля слова *книга*, яка в реченні є додатком. Налічується 14 прикладів із завантаженого нами корпусу. Друга позиція представляє запит із пошуку слова *книга*, який виконує функцію підмета (verbs with 书 as subject). У корпусі налічується 9 прикладів використання слова *книга* в ролі підмета. Третя позиція представляє із атрибутивний іменник слова *книга* (N_Modifier). За бажанням можна додати й інші позиції, наприклад, запит із пошуку слова, що виконує функцію непрямого додатка, або які прикметники чи лічильні слова використовуються із заданим словом в корпусі тощо.

Інструмент «Тезаурус» (Thesaurus) формує списки слів, які трапляються з такими ж словами, що і обране ключове слово. Користувач отримує дані про те, які слова в корпусі мають дистрибуцію схожу із заданим словом. Програма відображає слова із схожими граматичними зв'язками у вигляді бульбашкової діаграми. Елементи діаграми мають спільні системні (синтагматичні і парадигматичні) відношення, що відображають їхню семантичну близькість. Наприклад, іменник 书 *книга* (Рис. 2.4.):

Рис. 2.4. Типи дистрибуції у корпусі для слова *книга*

Розмір бульбашки вказує на частоту слова в словнику. Так, 生活 *життя* трапляється частіше ніж 电视 *телевізор*. Відстань від центру вказує на рівень спорідненості. Рівень спорідненості визначається програмою автоматично через порівняння лексичних шаблонів заданого слова з лексичними шаблонами усіх інших слів корпусу, що належать до однієї частини мови, тобто встановлюється кількість

подібних найбільш стійких співвіднесень для обраного слова. Так, слово 电视 *телевізор* семантично спорідненіше слову 书 *книга*, ніж слову 生活 *життя*.

За допомогою інструменту «N-грами» (N-grams) можна встановити найчастотніші стійкі словосполучення, що складаються від 2 до 6 слів. Так, встановлено, що кількість N-грам, що складаються із чотирьох слів, в нашому корпусі становить 19 (Рис. 2.5.).

4-grams, word (Items: 19, total frequency: 122)

Word	Frequency ?	Word	Frequency ?
1 一天比一	11 ...	11 我每天都	6 ...
2 天比一天	11 ...	12 你每天都	6 ...
3 是哪国人	8 ...	13 有几口人	5 ...
4 你叫什么名字	7 ...	14 是语言学院的	5 ...
5 你是不是	7 ...	15 刚来的时候	5 ...
6 我有一个	7 ...	16 说得很对	5 ...
7 你说得很	6 ...	17 我的一个	5 ...
8 就会使我们	6 ...	18 我买了一	5 ...
9 了多长时间	6 ...	19 你是哪国	5 ...
10 两座大山	6 ...		

Rows per page: 50 1-19 of 19

Рис. 2.5. Частотність N-грами із чотирьох слів у корпусі

Інструменти корпусного менеджера дають змогу шукати конкорданси, або ж контексти з окремими словами або фразами на підставі простого (Рис. 2.6.) або розширеного (Рис. 2.7.) пошуку і виведенням заданого слова/фрази на екран таким чином, що слово/фраза розташовується в центрі в один стовпчик, що полегшує їхній швидкий перегляд і аналіз.

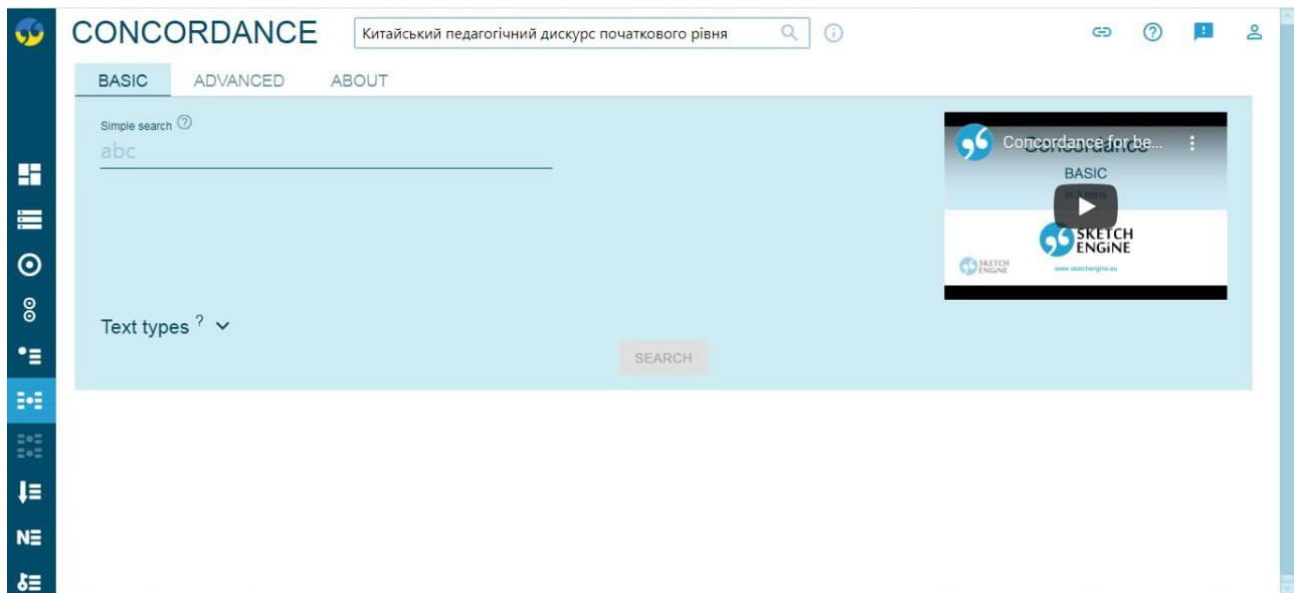

Рис. 2.6. Інтерфейс просто пошуку

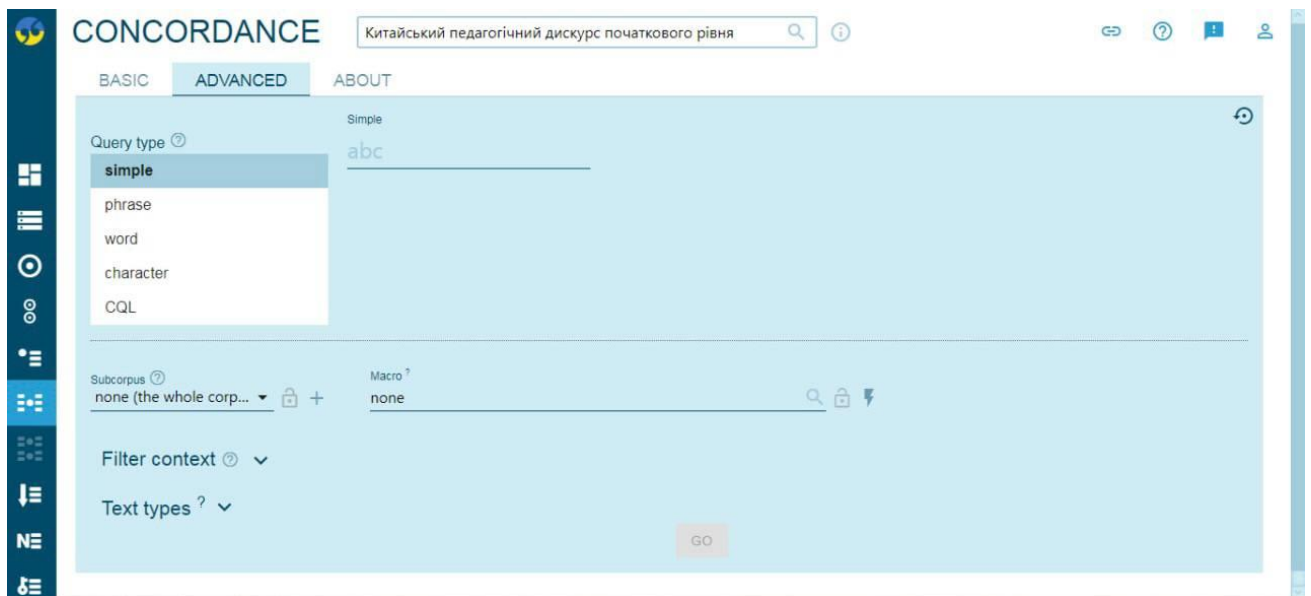

Рис. 2.7. Інтерфейс розширеного пошуку

Наприклад, слово 吃 їсти (Рис. 2.7.):

Рис. 2.7. Фрагмент конкордансу дієслова 吃 їсти в корпусі

За допомогою конкордансу можна дослідити і порівняти різні використання дієслова 吃 їсти в корпусі.

Отже, створено електронний, персоналізований, користувацький і відкритий корпус китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня за допомогою корпусного менеджера *Sketch Engine*. Цей корпус можна використовувати для розв'язання різноманітних лінгвістичних завдань, а саме: автоматичний пошук і аналіз колокацій, встановлення системних відношень між вибіркою мовних одиниць, групування дібраних слів у кластери, виявлення співпадіння слова або фрази із фрагментами текстів у конкордансі тощо.

2.2. Китайськомовний педагогічний дискурс у лінгвостатистичній параметризації

2.2.1. Методика, принципи й етапи укладання частотного словника

Унаочнює статистичну структуру тексту частотний словник (далі ЧС). Цей особливий тип словника доказово виявляє відповідність місця, яке слово посідає у списку всіх лексичних одиниць тексту, його частоті повторюваності в тексті. Ті слова, що повторюються найчастіше, очолюють частотний список і утворюють високочастотну зону.

Частотний словник, за П. Алексєєвим, – це лексикографічна праця, де представлена сукупність слів або інших лінгвістичних одиниць (словоформи, словосполучення), які зареєстровані укладачем у досліджуваному тексті (або текстах), із вказівкою на частоту їхнього вживання в цьому тексті (текстах). Саме чітка вказівка частотності використання слова в тексті (текстах) відрізняє ЧС від інших словників. До ЧС потрапляє тільки та лексика, яку укладач виявив в конкретному тексті (групі текстів, корпусі текстів). Поділяючи думку П. Алексєєва (2001, 76), варто зазначити, що ЧС як модель організації лексики допомагає не тільки розв'язати проблему невизначеності словникового запасу слів та його реалізації в мові, а також дає змогу встановити ієрархію, в основі якої є частота використання слова. Частотність лексичної одиниці – це важлива характеристика слова, оскільки вона свідчить про активність його функціонування в тексті, про його вагу у статистичній структурі тексту тощо.

Макроструктура словника – це загальна структура словника, обсяг і характер подання в ньому лексичних одиниць. Словникова макроструктура може бути повною або усіченою. Повна макроструктура передбачає наявність усіх структурних частин (вступу, інформацію про засади укладання і користування словником, основної частини, списку джерел тощо), натомість усічена словникова макроструктура – наявність неповний набір структурних частин.

Макроструктура ЧС китайськомовного педагогічного дискурсу є усіченою і охоплює основну частину та корпус словника. Основна частина ЧС складається із рангово-частотного списку слів, який подає всі слова корпусу за спадом частот.

Принцип добору матеріалу – вибірковий, тобто в ЧС увійшли тільки слова китайської мови. Вилучено англійські слова інші позначки. *Принцип подання слів у реєстрі* – частотний. *Принципи розрізнення омонімії* – усунення омонімії через додавання до одного слова із омонімічної пари умовної позначки. Отже, ці слова графічно розрізнялися, і програма рахувала частоту вживання кожного слова окремо.

Мікроструктура словника – структура словникової статті. В рангово-частотному списку слів словникова стаття подає інформацію про ранг і слово, що

йому відповідає. Також зазначається абсолютна й відносна частота вживання слова. Абсолютна частота події у лінгвостатистиці – це кількість реалізацій цієї події у процесі дослідження. Відносна частота події – це відношення абсолютної частоти до числа проведених дослідів або до числа одиниць у дослідженому масиві.

Методика укладання ЧС – напівавтоматична: програма рахує слова і визначає абсолютну і відносну частоти. Вручну вираховувалися ранги в слів, які мають однакову частоту. В такому випадку таким словам присвоюють середнє арифметичне рангів. ЧС укладалися окремо для кожного комплекту підручників.

Отже, за класифікацією частотних словників, наведеною В. Перебийніс (2002, 3), ЧС китайськомовного педагогічного дискурсу є: 1) за одиницями підрахунку – частотний словник слів; 2) за обсягом вибірки – невеликий; 3) за характером вибірки – частотний словник конкретного твору; 4) за обсягом – повний; 5) за характером подання матеріалу – рангово-частотний; 6) за статистичними характеристиками одиниць – частотний словник абсолютної та відносної частоти.

Словник укладався напівавтоматизованим способом у декілька етапів:

1. відцифрування текстів;
2. цифри, передані знаками від 0 до 9, розписувалися ієрогліфами та рахувалися як одне слово. Наприклад, 55 ієрогліфами записується 五十五 та рахується як одне слово.
3. формування корпусу текстів та автоматичний підрахунок кількості слів;
4. автоматичне обчислення абсолютної частоти кожного слова корпусу за допомогою інструментів корпусного менеджера *Sketch Engine*;
5. розташування всіх слів через сортування слів за спадом частот і присвоєння кожному слову рангу, тобто порядкового номера слова у цьому списку.
6. ручне присвоєння середнього арифметичного рангів слів, які мають однакову частоту.

Отже, у роботі представлено принципи та етапи укладання ЧС. Результатом цієї операції є рангово-частотний словник китайськомовного педагогічного дискурсу і підручників НППКМ, ФХ, ПККМ і ККМ з вказівкою на абсолютну та відносну частоту використання слів. В лінгвістичному корпусі китайськомовного

педагогічного дискурсу обсягом 74421 слово (N) зафіксовано 5948 різних слів (V) (див. додаток А). В корпусі текстів НПКМ обсягом 25641 слів (N) зафіксовано 2718 різних слова (V) (див. додаток Б). В корпусі текстів ФХ обсягом 14867 слів (N) зафіксовано 2054 різних слова (V) (див. додаток В). В корпусі текстів ПКМ обсягом 9615 слів (N) зафіксовано 1738 різних слів (V) (див. додаток Г). В корпусі текстів КМ обсягом 24298 слова (N) зафіксовано 3717 різних слів (V) (див. додаток Д).

Ми вважаємо доцільним підрахувати співвідношення між рангом слів (R) та величиною тексту, який вони покривають (Π). Це покаже мінімальну частоту, потрібну для покриття певної частини тексту. Обчислення велися так: у списку слів за спадом частот бралось послідовно перших за рангом (тобто найчастотніших) декілька (n) позицій, сума (F) їхніх абсолютних частот (F_i) ділилася на загальну кількість слів в корпусі ЧС китайськомовного педагогічного дискурсу ($N = 74421$) і множилася на 100% (оскільки нам зручно оперувати результатом у відсотках):

$$\Pi = F / N \times 100\%$$

$$F = F_1 + F_2 + \dots + F_n = \sum_{i=1}^n F_i$$

Наприклад, для перших за рангом 25 слів сума абсолютних частот становить 23010 (визначено за списком слів за спадом частот), тоді формула набуває вигляду: $\Pi = 23010 / 74421 \times 100\% = 30,9\%$

Результати обчислень для слів всіх рангів подано в таблиці 2.2.:

Таблиця 2.2.

Співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту

(за даними ЧС китайськомовного педагогічного дискурсу)

Ранг	Покриття, %
1	4
1-25	30,8
1-50	40,8
1-100	52,1

За тією ж методикою підраховано співвідношення між рангом слів (R) та величиною тексту, який вони покривають (L) в НПККМ, ФХ, ПККМ, ККМ. Результати обчислень для слів всіх рангів подано в таблицях 2.3.:

Таблиця 2.3.

Співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту

(за даними ЧС НПККМ)

Ранг	Покриття, %
1	4,1
1-25	31,3
1-50	43,5
1-100	55,6

Із Таблиці 2.3. видно, що перших за частотністю 25 слів покривають 31,3% тексту, перших 50 слів – 43,5%, 100 слів – 55,6% тексту НПККМ.

Таблиця 2.4.

Співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту

(за даними ЧС ФХ)

Ранг	Покриття, %
1	4,1
1-25	32,3
1-50	42,8
1-100	54,8

Із Таблиці 2.4. видно, що перших за частотністю 25 слів покривають 32,3% тексту, перших 50 слів – 42,8%, 100 слів – 54,8% тексту ФХ.

Таблиця 2.5.

Співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту

(за даними ЧС ПККМ)

Ранг	Покриття, %
1	4
1-25	34,3
1-50	45
1-100	56,4

Із Таблиці 2.5. видно, що перших за частотністю 25 слів покривають 34,3% тексту, перших 50 слів – 45%, 100 слів – 56,4% тексту ПККМ.

Таблиця 2.6.

Співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту

(за даними ЧС ККМ)

Ранг	Покриття, %
1	4
1-25	31,7
1-50	42
1-100	51,8

Із Таблиці 2.6. видно, що перших за частотністю 25 слів покривають 31,7% тексту, перших 50 слів – 42%, перших 100 слів – 51,8% тексту ККМ.

2.2.2. Статистичні характеристики китайськомовного педагогічного дискурсу

Статистичні характеристики ЧС – кількісна організація словникового складу частотного словника. Потенційно «аналіз статистичної структури тексту дає змогу встановити чимало різних його властивостей: побудувати лексичний спектр (розподіл частот слів у тексті) для кожного ЧС, виявити ступінь близькості лексичних спектрів для реєстру і для тексту <...> вирахувати індекси різноманітності співвідношень реєстру і тексту (співвідношення обсягу реєстру до обсягу тексту), індекси винятковості (співвідношення слів з частотою 1 до обсягу тексту або до обсягу

реєстру), індекси концентрації (відношення кількості слів з високими частотами до обсягу реєстру або тексту) і багато інших» (Перебийніс 2014, 51).

Обсяг словника – це величина, яка демонструє, скільки окремих слів трапилося у відповідних проаналізованих корпусах текстів (Таблиця 2.7.).

Таблиця 2.7.

ЧС	Обсяг словника (V)	Обсяг тексту (N)
ККМ	3717	24298
НПККМ	2718	25641
ФХ	2054	14867
ПККМ	1738	9615

Як видно із порівняльної таблиці, найбільший обсяг тексту зафіксовано в підручнику ККМ, найменший в ПККМ, за ними за зменшенням ідуть НПККМ та ФХ, відповідно обсяг словника більший в ККМ, а найменший в ПККМ. Можна було б припустити, що, чим більший за довжиною проаналізований текст, тим різноманітніший і, відповідно, більший за обсягом його словник. Але при майже однаковій довжині першого і другого масиву, словник першого значно перевищує за обсягом словник другого. Однак, третій і четвертий словники все-таки цю думку підтверджують. Отже, кількісно лексичний склад підручників китайської мови початкового рівня істотно відрізняється.

Індекс словникової різноманітності (багатство словника) – це співвідношення обсягу словника лексем (V) до обсягу тексту (N), що обчислюється за формулою:

$$B = V / N$$

При вираховуванні цього показника до уваги потрібно брати обсяг тексту, адже чим більший обсяг, тим більша повторюваність слів і менший показник лексичної насиченості, тим потенційно менше з'являється у ньому нових слів (Перебийніс, Муравицька, Дарчук 1985, 143). Якщо довжина тексту дорівнює десять слів, то його лексична насиченість буде в межах 80% –100%. Якщо кількість слів 1 000, то лексична насиченість вже зменшиться до 50%. Після 200 тисяч слів кількість різних

слів вже перестає збільшуватись. Тобто чим довший текст, тим меншим буде індекс різноманітності.

Підставивши відповідні дані у формулу, ми отримали, що в ККМ індекс різноманітності становить 0,132, в НПККМ – 0,106, в ФХ – 0,138, в ПККМ – 0,181 (Таблиця 2.8.).

Таблиця 2.8.

Порівняння індексу різноманітності (багатства словника) ККМ, НПККМ, ФХ, ПККМ

ЧС	Обсяг словника (V)	Обсяг тексту (N)	Індекс різноманітності
ККМ	3717	24298	0,132
НПККМ	2718	25641	0,106
ФХ	2054	14867	0,138
ПККМ	1738	9615	0,181

Результати обчислення індексу різноманітності абсолютно точно корелюють із даними обсягу словника. Найвищий індекс різноманітності в ПККМ, тому що обсяг тексту найменший. Найнижчий індекс різноманітності в НПККМ, тому що обсяг тексту найбільший, посередині – ФХ та ККМ.

Середня повторюваність (частота) слова у тексті (A) показує, скільки приблизно разів кожне слово вживається у тексті, тобто це відношення обсягу тексту (N) до обсягу словника лексем (V) – величина, обернена до індексу різноманітності, – обчислюється за формулою:

$$A = N / V$$

Ця величина для ККМ становить – 6,54, для НПККМ – 9,43, для ФХ – 7,24, для ПККМ – 5,53. Кожне слово в середньому найчастіше траплялося в НПККМ (приблизно 10 разів). (Таблиця 2.9.).

Таблиця 2.9.

**Порівняння середньої повторюваності слова
ККМ, НПККМ, ФХ, ПККМ**

ЧС	Обсяг словника (V)	Обсяг тексту (N)	Середня повторюваність слова
ККМ	3717	24298	6,54
НПККМ	2718	25641	9,43
ФХ	2054	14867	7,24
ПККМ	1738	9615	5,53

Індекс винятковості або *hарах legomena*, для тексту характеризує варіативність лексики, тобто показує частку тексту, яку займають слова, що трапилися 1 раз і обчислюється як співвідношення кількості слів з частотою 1 до обсягу словника лексем (V) або до обсягу тексту (N). А. Корнаї стверджує, що це загальнономовна універсалія: «гапакси покривають 40–60 % будь-якого тексту» (Корнаї 2008, 72). За допомогою величини *hарах legomena* обчислюють індекс винятковості словника і тексту. Для тексту обчислюється як відношення кількості *hарах legomena* до обсягу тексту (V_1/N), а для словника – як відношення кількості *hарах legomena* до обсягу словника (V_1/V). Для тексту (у нашому випадку для текстів різної довжини) (E_T), тобто відношення кількості слів із частотою 1 (V_1) до обсягу тексту (N), обчислюється за формулою:

$$E_T = V_1 / N$$

Індекс винятковості для словника (тобто для загальної кількості окремих слів, зведених до початкової форми V) (E_c) — за формулою:

$$E_c = V_1 / V$$

Кількість слів із частотою 1 (V_1) складає для ККМ 1899, для НПККМ – 1120, ФХ – 876, ПККМ – 868. Підставляємо числа, наприклад, ККМ у формули і множимо на 100%: $E_T = 1899 / 24298 = 0,0781 \approx 7,81\%$, $E_c = 1899 / 3717 \approx 0,4903 \approx 51,1\%$.

Аналогічно підраховуємо цей показник для решти словників і вносимо результати в Таблицю 2.10.

Таблиця 2.10

Порівняння індексу винятковості слова ККМ, НПККМ, ФХ, ПККМ

ЧС	Кількість слів із частотою 1 (V_1)	Обсяг тексту (N)	Обсяг словника (V)	Індекс винятковості слова	
				відносно обсягу тексту ($E_T = V_1/N$)	відносно обсягу словника ($E_c = V_1/V$)
ККМ	1899	224298	3717	7,81	51,1
НПККМ	1120	25641	2718	4,4	41,2
ФХ	876	14867	2054	5,9	42,6
ПККМ	868	9615	1738	9	49,9

Кількість слів, що трапилися один раз – *hapax legomena* (V_1) – в ККМ 51,1% словника, НПККМ 41,2%, ФХ 42,6%, ПККМ 49,9%. Найбільший індекс винятковості відносно обсягу тексту в підручнику ПККМ, найменший в НПККМ, відносно обсягу словника найбільший індекс винятковості в ККМ, найменший в НПККМ. Ці числа – показники варіативності лексики.

Індекс концентрації – величина, протилежна до індексу винятковості, що вказує, яку частку тексту (N) або словника (V) займає високочастотна лексика (з абсолютною частотою 10 і більше). Позначається відповідно $V_{10т}$ і $V_{10сл}$. Обчислюється за формулами $V_{10т}/N$ – індекс концентрації в тексті та $V_{10сл}/V$ – індекс концентрації у словнику. В тексті гапакси покривають приблизно 7 %, а високочастотна лексика — 75 %. Цей феномен, відкритий Дьюї на початку ХХ ст., називається законом переваги. Він полягає в тому, що мова і мовлення надають перевагу невеликій кількості одиниць, які функціонують часто, тоді як переважна кількість одиниць є низькочастотними. Чим менше в тексті високочастотних слів, тим різноманітніша лексика тексту і навпаки (Таблиця 2.11.).

Таблиця 2.11.

ЧС	Кількість високчастотн	Кількість високчастотн			Індекс концентрації

	ої лексики в тексті ($V_{10т}$)	ої лексики в словнику ($V_{10сл}$)	Обсяг текст у (N)	Обсяг словник а (V)	у тексті ($V_{10т}/N$)	у словник у ($V_{10сл}/V$)
ККМ	17296	390	24298	3717	0,7	0,11
НПКК М	20142	401	25641	2718	0,8	0,15
ФХ	10583	263	14867	2054	0,7	0,13
ПККМ	6253	170	9615	1738	0,6	0,10

Отже, основні кількісні характеристики лексики НПККМ, ФХ, ПККМ та ККМ унаочнені у Таблиці 2.12.:

Таблиця 2.12.

Порівняльна таблиця основних частотних показників НПККМ, ФХ, ПККМ, ККМ

	N	V	V / N	V_1 / N	V_1 / V	$V_{10т} / N$	$V_{10сл} / V$
ККМ	24298	3717	0,132	7,81	51,1	0,7	0,11
НПККМ	25641	2718	0,106	4,4	41,2	0,8	0,15
ФХ	14867	2054	0,138	5,9	42,6	0,7	0,13
ПККМ	9615	1738	0,181	9	49,9	0,6	0,10

Тут N – кількість слів у корпусі, V – кількість різних слів (обсяг словника лексем), тобто слів у словнику, V / N – індекс різноманітності, V_1 / N – індекс винятковості тексту, V_1 / V – індекс винятковості словника, $V_{10т} / N$ – індекс концентрації тексту, $V_{10сл} / V$ – індекс концентрації словника.

Отже, за допомогою статистичного аналізу встановлено основні квантитативні характеристики словникового складу НПККМ, ФХ, ПККМ, ККМ і зведеного словника лінгвістичного корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, а саме: співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту, кількість різних слів, індекс різноманітності, середня повторюваність слова в

тексті, кількість *haxax legomena*, індекс винятковості в тексті і в словнику, індекс концентрації. Попри те, що слів у корпусі (N) НПККМ в два рази більше, ніж в ПККМ, 25641 і 9615 відповідно, різних слів (V) в НПККМ лише на тисячу більше ніж в ПККМ, 2718 і 1738. Ці дані вказують на високу частоту повторень нових слів у текстах і діалогах НПККМ, що сприяє їхньому кращому запам'ятовуванню (王凤玲 2018). Суттєво, що довжина корпусів НПККМ та ККМ фактично однакова, 25641 та 24298, але кількість різних слів в ККМ на 1000 більше ніж в НПККМ, 3717 і 2718 відповідно, крім того частка слів, що трапляються один раз в ККМ та ПККМ становить майже половину словника (51,1% і 49,9%!!!), водночас в НПККМ та ФХ лише 41,2% та 42,6%. Перевага *haxax legomena*, тобто слів, що трапляються один раз, в підручниках початкового рівня не сприяє засвоєнню активного і пасивного лексичного мінімумів, адже, як відомо, чим слово частіше повторюється в текстах підручника, тим краще запам'ятовується (刘颖 2016). Що ще цікавіше, кількість лексики, що трапляється понад 10 разів у ККМ, тобто високочастотна лексика, становить лише 0,11% словника, водночас в НПККМ 0,15%. Промовистими також є кількісні дані індексу винятковості тексту. Статистика, за В. Перебийніс (2013), будується на так званому «законі великих чисел», згідно з яким результати статистичних підрахунків тим точніші й вірогідніші, чим більше матеріалу проаналізовано, але збільшення корпусу дає приріст нових слів. Так, в ПККМ кількість слів у корпусі становить 9615, корпус НПККМ втричі більший, відповідно в НПККМ кількість нових слів більша. Варто також зауважити, що згідно з навчальною програмою «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами сучасної китайської мови» (国家汉语水平考试...2001), лексика китайської мови поділяється на чотири ступені: А (甲级词) – 1033 слова, В (乙级词) – 2018 слів, С (丙级词) – 2202 слова, D (丁级词) – 3569 слів. Підручники початкового рівня складаються з лексики ступеня А (甲级词) та В (乙级词), тобто 3015 слів. Однак, отримані дані засвідчують, що кількість різних слів (V) у корпусах підручників не відповідає вимогам зазначеної навчальної програми, що є основою при формуванні словникового складу навчальних підручників. Квантитативні характеристики корпусів вказують на незбалансованість лексичного складу підручників з китайської

мови початкового рівня у кількісному співвідношенні. Ці характеристики у перспективі корисно буде зіставити з аналогічними квантитативними даними всіх підручників з китайської мови. Отримані кількісні дані можуть слугувати підтвердженням, що вже така невелика з позиції сучасної корпусної лінгвістики вибірка слів репрезентує основні відмінності у кількісному складі сучасних підручників китайської мови початкового рівня, а також вказує на відсутність єдиної навчальної системи поглядів щодо формування лексичного складу підручників. Тобто, правомірним і перспективним є використання отриманих квантитативних характеристик лексичного складу вже існуючих підручників китайської мови початкового рівня (оскільки цей матеріал перевірений практикою), виданих в КНР, з метою виокремлення і системно-структурного аналізу лексики та укладання частотного словника, що може стати основою при створенні концепції та написанні вітчизняного підручника з китайської мови для українських студентів.

На першому етапі здійснено квантитативну параметризацію текстів чотирьох підручників з китайської мови НПКМ, ФХ, ПКМ і КМ. Наступний етап – комплексна кількісна параметризація зведеного ЧС лінгвістичного корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, побудованого на основі основних НТ підручників НПКМ, ФХ, ПКМ і КМ. Такий підхід уможливить автоматичне отримання важливих даних статистичної структури тексту корпусу. За допомогою інструментів корпусного менеджера *Sketch Engine* виявлено такі основні параметри частотного словника і тексту корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу (початковий рівень): **обсяг тексту**, що є сумою усіх слів у тексті ($N = 74421$ слова), а також **обсяг словника** ($V = 5948$ слова), тобто загальна кількість різних слів тексту. Із цих даних отримано статистичні параметри китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня: індекси різноманітності, концентрації, винятковості тощо.

Індекс різноманітності (багатство словника) $V/N = 0,080$. Ця величина демонструє, що лексична насиченість тексту корпусу обсягом 74421 становить 8%. Такий низький індекс різноманітності зумовлений довжиною тексту корпусу, адже «... зі збільшенням довжини тексту приріст нових слів уповільнюється і поповнення

відбувається за рахунок повнозначних частин мови, у чому виявляються ... певні закономірності породження тексту» (Дарчук 2015, 102). Чим довший текст, тим потенційно менше з'являється в ньому нових слів і менший показник лексичної насиченості (Перебийніс, Муравицька, Дарчук 1985, 143).

Середня повторюваність слова в корпусі – відношення обсягу корпусу до обсягу словника (N/V). Встановлено, що повторюваність слова в корпусі $N/V = 12,5$, тобто кожне слово у досліджуваному корпусі в середньому вжито приблизно 13 разів.

Кількість слів, що трапилися в корпусі один раз – *haraх legomena* (V_1) – 2664 слів, тому **індекс винятковості словника** (V_1/V) становить 44,7%, **індекс винятковості корпусу** (V_1/N) становить 3,6%.

Кількість високочастотної лексики в корпусі ($V_{10г}$) – 62974 слововживань, тому **індекс концентрації корпусу** ($V_{10г}/N$) становить 84%.

Кількість високочастотної лексики в словнику ($V_{10сл}$) – 935 лексем, тому **індекс концентрації словника** корпусу ($V_{10сл}/V$) становить 16%.

Отже, встановлено, що 16% високочастотних одиниць словника становлять 84% корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, водночас 44,7% низькочастотних одиниць словника становлять 3,6% корпусу. Таке функціонування одиниць в тексті корпусу є закономірним і описується статистичним законом Дж. Дьюї – Закон переваги. Цей закон полягає в тому, що в мові та мовленні перевага віддається невеликій кількості одиниці, які часто використовуються і становлять ядро, тоді як переважна кількість одиниць є низькочастотними (Перебийніс 2002, 9).

Корпус китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня вперше отримав кількісну характеристику, комплексний квантитативний опис: обсяг словника і тексту корпусу, кількість різних слів, індекс різноманітності, середню повторюваність слова, індекс винятковості та концентрації словника і тексту корпусу, кількість *haraх legomena* і високочастотної лексики. Отримані дані дали змогу визначити структурно-кількісні закономірності будови тексту корпусу, зробити дослідження основних квантитативних параметрів лексичного і морфологічного рівнів, здійснити морфолого-статистичну і лексико-семантичну інвентаризацію лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня.

Висновки до Розділу 2

Створення корпусу КПД необхідний і важливий етап в опрацюванні лексики КПД, результатом якого стане спрощення доступу й опрацювання системно-структурних особливостей мовних одиниць навчальних текстів КПД. Відповідно до наукових класифікацій корпусів текстів, корпус КПД можна класифікувати як окремий різновид педагогічно-дослідницького корпусу, оскільки він включає в себе тексти навчальних підручників і розроблений з метою вирішення лінгвістичних завдань. В розділі охарактеризовано основні принципи формування корпусу текстів лексики КПД (репрезентативність, автентичність, відібраність, збалансованість, машиночитаність) і змістові принципи добору тексту власне навчальних підручників (принцип цілісності, принцип відповідності проблемній сфері, принцип структурної спрямованості). Типологічні особливості китайської мови зумовили необхідність виформувати етапи укладання корпусу КПД: 1) створення електронної форми тексту через сканування з подальшим детальним його вичитуванням; 2) введення електронного тексту в базу корпусного менеджера «Китайський он-лайн корпус», що забезпечує інформацією про частиномовну належність кожного слова і уможливорює обчислення кількісного співвідношення частин мови у корпусі; 3) морфологічне анотування; 4) введення електронного тексту в базу корпусного менеджера Sketch Engine; 5) створення он-лайн корпусу «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)» в базі корпусного менеджера Sketch Engine. Результатом цієї операції стає конкорданс, що подає до кожного реєстрового слова усі або вибіркові контексти його вживання, достатні для ідентифікації його лексичного значення; 6) автоматичне обчислення абсолютної частоти кожного слова за допомогою інструментів корпусного менеджера Sketch Engine. Результатом цієї операції стає частотний список слів за спадом частот, що може стати фундаментом для словника тлумачного типу.

У процесі морфологічного маркування і сегментації тексту виявлено і охарактеризовано особливості морфологічного анотування китайського тексту за допомогою інструментів мережевої програми *Sketch Engine*.

Джерелами корпусу КПД є основні навчальні тексти 50 уроків підручника «Новий практичний курс китайської мови», 55 уроків підручника «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень», 55 уроків підручника «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень» і 76 уроків підручника «Курс китайської мови» (початковий рівень). Загальна довжина тексту корпусу становить 74640 слів. Цей корпус можна використовувати для розв'язання різноманітних лінгвістичних завдань, а саме: автоматичний пошук і аналіз колокацій, встановлення системних відношень між вибіркою мовних одиниць, групування дібраних слів у кластери, виявлення співпадіння слова або фрази із фрагментами текстів у конкордансі тощо.

За допомогою статистичного аналізу встановлено основні квантитативні характеристики словникового складу НПККМ, ФХ, ПККМ, ККМ КПД початкового рівня, а саме: співвідношення між рангом слова та величиною покриття тексту, кількість різних слів, індекс різноманітності, середня повторюваність слова в тексті, кількість *hax* *legomena*, індекс винятковості в тексті і в словнику, індекс концентрації.

Встановлено, що **індекс різноманітності** КПД становить 8%, кожне слово в середньому вжито приблизно 13 разів. Кількість слів, що трапилися в корпусі один раз – *hax* *legomena* – 2664 слів, тому **індекс винятковості словника** становить 44,7%, **індекс винятковості корпусу** становить 3,6%. Кількість високочастотної лексики в корпусі – 62974 слововживань, тому **індекс концентрації корпусу** становить 84%. Кількість високочастотної лексики в словнику – 935 лексем, тому **індекс концентрації словника** корпусу становить 16%. Отримані дані дають змогу визначити структурно-кількісні закономірності будови тексту корпусу, зробити дослідження основних квантитативних параметрів лексичного і морфологічного рівнів, здійснити морфолого-статистичну і лексико-семантичну інвентаризацію лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня.

Розділ ґрунтується на публікаціях (Ситник 2021б, 123-126; Ситник 2021в, 35-41; Ситник, Ісаєва 2021д, 47-51; Ситник 2021е, 89-91; Ситник 2022, 207-226).

РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА СИСТЕМНО-СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОМОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

3.1. Методика ідеографічної класифікації лексики

До ідеографічного опису лексики та класифікації мовних даних можна застосувати два основні підходи: індуктивний і дедуктивний. Індуктивний метод полягає у моделюванні семантичних відношень у лексиці не у вигляді ієрархії (від більш загального до часткового), а у вигляді семантичної мережі, в якій відсутнє мотивоване розташування лексем (Дарчук 2015, 297). Дедуктивний підхід базується на апріорній класифікації понять, наприклад, у сфері філософії, логіки, психології, а лексикографу залишається лише адаптувати її до мовного матеріалу (Штерн 1998). Корпус китайськомовного педагогічного дискурсу містить інформацію про загальномовну лексику, тому ми вважали доцільним здійснити спробу з укладання ідеографічного словника дедуктивним способом, базуючись на синоптичній схемі найавторитетнішого ідеографічного словника китайської мови «Семантичний словник сучасної китайської мови» (苏新春 (2013) 2021). Одиницею опису ідеографічного словника є не множина слів, а поняття, які відображають класи суспільно значимих сутностей, розрізняваних людьми, а лексеми у словнику відіграють роль вербалізаторів понять.

Метою ідеографічної класифікації лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня є інвентаризація його елементів, встановлення їхньої поняттєвої системно-структурної організації і опис зв'язків, якими між собою поєднані ці елементи.

Ідеографічна класифікація здійснювалися за схемою у декілька етапів.

На *першому етапі* всі слова китайськомовного педагогічного дискурсу за допомогою інструментів корпусного менеджера *Sketch Engine* автоматично поділено за частинами мови, як найбільш загальними лексико-граматичними розрядами слів. Ми поділяємо думку Н. Дарчук (2015, 310) і вважаємо, що ідеографічна систематизація повинна створюватися окремо для кожної частини мови, «оскільки кожна з них має свою концептуальну систему». Частина мови є найзагальнішими

лінгво-філософськими категоріями, яким притаманне відповідне абстрактне категоріальне значення: іменнику – предметність, дієслову – процесуальність, прикметнику – атрибутивність, числівнику – квантитативність, прислівнику – ознаковість, прийменнику – релятивність, сполучнику – кон'юктивність, частці – модальність, вигуку – інтерсуб'єктність (Бук 2004, 65). На думку І. Ковалика (1970, 3-10), категоріальне значення – узагальнене лексичне значення, якому підпорядковуються всі конкретні лексичні значення. Ми поділяємо цю думку і під час поділу лексики словника китайськомовного педагогічного дискурсу на класи основним критерієм є лексичне значенням категоріального значення частин мови. Не висвітлюючи детально проблеми виділення частин китайської мови, приєднуємося до загальноприйнятого в китайському мовознавстві поділу словникового складу. Так, в китайській мові виділяються повнозначні (іменник, дієслово, прикметник, числівник, лічильні слова, займенник, прислівник) та службові (прийменник, сполучник, допоміжні слова, вигук, звуконаслідування) частини мови.

Метою *другого етапу* була поняттєва системно-структурна організація слів однієї частини мови, пов'язаних однорідними значеннями і семантика яких має схожі або ідентичні доміанти або сигніфікативні ознаки, у вигляді синоптичної (поняттєвої) схеми з вказівкою на абсолютну частотою вживання слова. Інформація про частоту вживання слова у тексті корпусу дає можливість встановити шар найуживанішої і характерної лексики для китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня. Самостійні частини мови виділяються на основі основних категоріальних значень і об'єднуються в групи на основі спільних семантичних ознак. Для службових частин мови питання про семантичну класифікацію не стоїть, адже ці слова становлять замкнений перелік загальновідомих лексико-семантичних угруповань, лексичне і граматичне значення службових частин мови не розрізняються. Іменники систематизовано згідно з списком онтологій, дієслова об'єднано в лексико-семантичні поля і групи. Такий поділ здійснено, тому що іменники підлягають концептуальному поділу, а дієслова – ні, адже вони представляють певні лексико-семантичні поля і групи. У цьому процесі виникали труднощі, пов'язані насамперед із визначенням семантичних ознак, а також з тим, що слова переважно мають низку

семантичних ознак і тому можуть входити одночасно в декілька лексико-семантичних угруповань. Для аналізу семної структури кожного окремого слова використано розгорнуті тлумачення лексичного значення із «Словника сучасної китайської мови» (2016).

Для ідеографічного опису лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня використано матеріали найавторитетнішого і найбільшого ідеографічного словника китайської мови «Семантичного словника сучасної китайської мови» (苏新春 (2013) 2021). Цей словник було обрано за основу нашого опису лексики китайськомовного педагогічного дискурсу, тому що він містить ієрархічну поняттєву класифікацію (синоптичну схему) лексики і в багатоступеневих семантичних угрупованнях слів представляє систему лексики кількістю 6 мільйонів одиниць. Значення лексичних одиниць взято із тлумачного словника «Словник сучасної китайської мови» (2016).

На *третьому етапі* виявлено і описано явище полісемії та омонімії, основні парадигматичні відношення між словами: синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія).

Отже, у роботі досліджено системні парадигматичні відношення між лексичними одиницями китайськомовного педагогічного дискурсу на трьох рівнях: 1) внутрішньослівному (полісемія і омонімія); 2) міжслівному (синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія); 3) внутрішньогруповому (лексико-семантичне поле, лексико-семантична група, лексико-семантична підгрупа).

3.2. Парадигматичні відношення на внутрішньогруповому рівні

3.2.1. Системно-структурна організація самостійних частин мови

3.2.1.1. Іменник

Провідне місце серед самостійних частин мови належить іменнику. В процесі комунікації саме іменник забезпечує можливість мислити предметно, а також за допомогою іменника відбувається інтерпретація предметної частини мовної картини світу.

Китайські лінгвісти визначають іменник (名词) як частину мови, що має категоріальне значення предметності, тобто «використовується для назви конкретних

предметів, істот, абстрактних понять і явищ» (孙浩成 2003). В китайській лінгвістиці виокремлюють дві класифікації іменників (王华 2012): граматична класифікація (в основі граматичне значення іменника) (Чжао Юаньжень (赵元任 1979), Чжу Десі (朱德熙 1999)) і семантична класифікація (в основі семантичне значення іменника) (Ма Цзяньчжун (马建忠 1898 (2000)), Лі Цзіньсі (黎锦熙 (1924) 2007), Ван Лі (王力 1990), Люй Шусян (吕叔湘 1981), Ван Хуа (王华 2012). Чжао Юаньжень поділяє іменники на такі граматичні розряди: індивідуальні (体名词) та загальні (物质名词) іменники, збірні (集体名词) і абстрактні (抽象名词) іменники. На основі граматичних зв'язків між іменником і класифікатором Чжу Десі виокремлює п'ять граматичних розрядів іменників: злічувальні (可数名词) і незлічувальні (不可数名词), збірні (集合名词), абстрактні (抽象名词) і власні (专有名词) іменники. Чжао Юаньжень і Чжу Десі виокремлюють ще три окремих розряди іменників, які не пов'язані із класифікацією на основі зв'язків класифікатора та іменника – темпоративи (时间词), директиви (方位名词) і локативи (处所名词).

На семантичному параметрі базується класифікація іменників Ма Цзяньчжуна, Лі Цзіньсі, Ван Лі, Люй Шусяна. Іменники китайської мови Ма Цзяньчжун поділяє на такі основні семантичні групи: власні назви (专有名词) і загальні іменники (普通名词). Загальні іменники поділяються на назви абстрактних понять (抽象名词) і сукупностей конкретних предметів і живих істот (群体名词). На основі семантичного значення також класифікує іменники Лі Цзіньсі і виокремлює індивідуальні назви конкретних предметів (特有名词), спільні назви однотипних предметів або явищ (普通名词) і назви абстрактних понять (抽象名词). Ван Лі поділяє іменники китайської мови на три групи: загальні (通名) і власні назви (专名) та іменники-класифікатори (单位名词). Люй Шусян іменники китайської мови поділяє на такі основні групи: назви людей (人物名词) і назви конкретних предметів (物件名词) (включно з назвами тварин і рослин), матеріально-речовинні (物质名词) та нематеріальні (无形名词) іменники. За основу власної класифікації іменників китайської лінгвіст Ван Хуа взяв

семи [实体 предмет], [生命义 життя], [抽象 абстракція], [人工 штучний], [时间 час], [空间 простір] із семантичної класифікації розробленої Чан Баобао (常宝宝), Чжань Вейдунем (詹卫东) і Ван Хуейї (王惠以). Основною семантичною ознакою іменника є категоріальне значення предметності. Предметність в лінгвістиці розуміють як узагальнену назву конкретних предметів або абстрактних понять, що позначаються іменниками в процесі лінгвалізації дійсності. Ван Хуа за семою [实体 предмет] поділив іменники на два семантичних класи: матеріальні [+实体 предмет] і нематеріальні [-实体 предмет]. За семою [生命义 життя] [+实体 предмет] на живі [+生命义 життя] і неживі [-生命义 життя] матеріальні іменники. Живі [+生命义 життя] матеріальні іменники поділяються на назви людей (人类名词), назви тварин (动物名词), назви рослин (植物名词), назви мікроорганізмів (微生物). Водночас неживі [-生命义 життя] матеріальні іменники згідно із семою [人工 штучний] умовно поділяють на штучні [+人工 штучний] і не штучні [-人工 штучний]. Іменники із семою [抽象 абстракція], [时间 час], [空间 простір] [-实体 предмет] класифіковано на групи абстрактних, часових і просторових іменників. Безсумнівно, в сучасній китайській мові іменник – це частина мови, найчисленніша серед інших, що ускладнює процес формування вичерпної класифікації. Однак, метою класифікації Ван Хуа є не виокремлення кожного іменника, а виокремлення кожного концептуального поля для розкриття лексико-семантичних зв'язків між одиницями поля. Спільний семантичний компонент, що об'єднує всі одиниці поля і формує його ядро – це основа семантичної класифікації іменників.

Встановлено, що в словнику, що автоматично сформований на основі корпусу текстів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня за допомогою інструментів корпусного менеджера «Китайський он-лайн корпус» (语料库在线, 2022), найбільшу частку лексики займають іменники – 1729 слова, сумарна частота використання в тексті корпусу становить 16330. Згідно з нормативним документом «Принципи розмітки за частинами мови при обробці інформації сучасною китайською мовою» (刘源, 谭强, 沈旭昆 1993) інструментами корпусного

менеджера «Китайський он-лайн корпус» автоматично визначено основні групи іменників: загальні іменники (普通名词), темпоративи (时间名词), директиви (方位名词), локативи (处所名词), антропоніми (人名), прізвища (姓), топоніми (地名), етноніми (族名), назви установ (机构名) та інші власні назви (其他专名). Застосований корпусним менеджером підхід до автоматичної класифікації іменників, з одного боку, деталізує лексико-семантичний склад іменників, які вживаються в словнику, а з іншого, – не є комплексним та системним, адже в цій класифікації відсутній детальний розподіл найбільшої групи іменників – загальні іменники. Однак ця класифікація може слугувати основою для нашої класифікації, адже універсально характеризує найзагальніші групи іменників. Накладаючи синоптичну схему «Семантичного словника сучасної китайської мови» на лексичний склад словника китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, отримаємо таку концептуальну класифікацію іменників за семантичним параметром.

У «Семантичному словнику сучасної китайської мови» (苏新春 (2013) 2021) зазначено п'ять фундаментальних онтологій іменників, які відображають найістотніші поняття: **Конкретний предмет** (具体事务); **Абстрактний предмет** (抽象事物); **Процес** (过程); **Час** (时间); **Простір** (空间). У нашій роботі іменники класифіковано згідно з основними онтологіями і концептами різних рівнях, а також зазначено загальну кількість іменників у словнику, які вербалізують концепт, сумарну частоту використання іменників у тексті і приклади високочастотної лексики для кожного концепту.

Серед великої кількості визначень онтології ми, слідом за проф. Н. Дарчук (2015, 301), використовуємо дефініцію Н. Лукашевич (2011, 101): **онтологія** – це система, яка складається з набору понять і набору тверджень про ці поняття, на основі яких можна створювати класи, об'єкти, функції, теорії. Основними компонентами онтології є: «а) поняття; б) атрибути (описують внутрішні властивості об'єктів, у цьому випадку – значення багатозначної лексеми); в) відношення (зв'язок між типами класів, напр., рід – вид, частина – ціле)» (2015, 301). Залежно від змісту поняття «представляється концептами 1-го, 2-го, 3-го...рівня, тому зміст та обсяг концептів –

це основа ієрархії відношень у логічній моделі онтологій. Концептуалізація – це структура реальності, яку дослідник аналізує незалежно від словника і конкретної ситуації» (2015, 302).

Перша онтологія **Конкретний предмет** складається із іменників, які є найменуваннями предметів матеріального світу і мають конкретне значення. Ця онтологія передається поняттями: **Істота** (生物); **Неістота** (非生物); **Частина** (构件).

Поняття **Істота** має у своєму складі спільний семантичний компонент, який об'єднує всі одиниці групи – позначення складних організмів, які здійснюють низку видів діяльності, які є основними для життя, що знаходить відбиття у таких концептах першого рівня, як: **Людина** (人); **Тварини** (动物); **Рослини** (植物); **Мікроорганізми** (微生物).

Зміст концепту **Людина** такий: це жива істота, яка володіє даром мислення й мови. Передається концептами другого рівня **Особа** (个人) і **Угрупування** (团体). Концепт **Особа** представлений словами, що називають осіб за дією, за ознакою перебування особи в обумовленій ситуації або становищі, за ознаками статі чи віку, за ознакою родинних, сімейних і соціальних стосунків, за національними ознаками, за ознакою соціального й майнового стану та іншими ознаками. Передається концептами третього рівня: **Особа. Стать** (人, 性别); **Вік** (年龄), **Зовнішність** (体格); **Професія** (职业); **Статус** (身份); **Натура** (人品); **Національність** (民族); **Родинні зв'язки** (亲属关系); **Соціальні зв'язки** (社交关系); **Власні назви** (专名).

Концепт **Особа. Стать** у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня представлений 12 іменниками, що є назвами із загальним значенням особи, сумарна частота вживання – 686: 人 *особа* (403), 姑娘 *панна* (55), 先生 *пан* (49), 小伙子 *юнак* (46), 妇女 *жінка* (32) (див. додаток Е). Концепт **Вік** вербалізується 8 іменниками на позначення віку людини, сумарна частота використання – 39: 年轻人 *молода людина* (15), 老人 *людина похилого віку* (13), 小孩子 *дитина* (4), 小孩儿 *дитина* (2), 小子 *хлопчик* (2) (див. додаток Е). Концепт **Зовнішність** передається чотирма іменниками, сумарна частота використання – 22: 病人 *хворий* (18), 残疾人 *інвалід* (1), 盲人 *сліпий* (1) (див. додаток Е). Концепт

Професія знаходить відбиття в іменниках, що мають спільну сему «професійне заняття» і називають людину за дією, що вона зобов'язана виконувати. Це значення виражають назви професій і посад. В тексті корпусу цей концепт представлений 49 іменниками, сумарна частота використання – 674: 老师 *вчитель* (311), 教授 *професор* (47), 服务员 *офіціант* (34), 司机 *водій* (31), 医生 *лікар* (21) (див. додаток Е). Концепт **Статус** представлений іменниками, що називають людей за ознакою соціального й майнового стану, а також за ознакою перебування особи в якомусь обумовленому становищі. В семантиці слів цієї групи присутня сема «особа певного соціального стану або діяльності». До цієї групи належать також назви керівників, правителів, титулованих осіб, монархів тощо. В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу виявлено 57 іменників, що передають концепт Статус, сумарна частота використання – 395: 学生 *учень* (79), 经理 *менеджер* (44), 留学生 *іноземний студент* (38), 工作人员 *працівник* (22), 大学生 *студент* (17) (див. додаток Е). Концепт **Натура** передається 10 іменниками, що є назвами осіб за ознакою властивих референту поведінкових, характерологічних, розумових і психофізичних особливостей, сумарна частота використання – 20: 小偷 *зłodій* (5), 傻瓜 *дурень* (3), 负责人 *відповідальна особа* (2), 骗子 *шахрай* (2) (див. додаток Е). Концепт **Національність** вербалізується 24 іменниками, що називають людей за національними ознаками і ознаками місця проживання, сумарна частота використання – 178: 中国人 *китаєць* (84), 美国人 *американець* (15), 北京人 *мешканець міста Пекін* (13), 外国人 *іноземець* (9), 韩国人 *кореець* (8) (див. додаток Е). Концепт **Родинні зв'язки** представлений 41 іменником, що називають людей за ознакою родинних і сімейних стосунків, сумарна частота використання – 548: 妈妈 *мама* (93), 儿子 *син* (64), 爸爸 *тато* (60), 父母 *батьки* (43), 母亲 *мати* (33) (див. додаток Е). Концепт **Соціальні зв'язки** вербалізується в 21 іменником, що називають осіб за ознакою міжособистісних відносин, сумарна частота використання – 280: 朋友 *друг* (160), 同学 *однокласник* (53), 男朋友 *друг* (10), 客人 *гість* (8), 邻居 *сусід* (8) (див. додаток Е).

Концепт **Власні назви** передається іменниками, що є індивідуальними назвами об'єктів чи осіб і поділяється на концепти четвертого рівня: **Антропоніми** (人名); **Прізвища** (姓); **Топоніми** (地名); **Назви установ** (机构名); **Міфічні істоти** (神秘的生物).

Антропоніми – це група іменників, що позначають власну назву людини. В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу виявлено 44 антропоніми (林娜 *Ліна* (325), 玛丽 *Мері* (203), 小云 *Сяюнь* (171), 华 *Хуа* (169), 大卫 *Давид* (128)) і 35 **Прізвищ** (王 *Ван* (171), 宋 *Сун* (169), 崔 *Цуй* (75), 田 *Тянь* (63), 陆 *Лу* (58)), сумарна частота використання – 1787 і 817 (див. додаток Е). **Топоніми** – це власні географічні назви. В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня виявлено 70 іменників на позначення назв місцевості, населених пунктів, об'єктів рельєфу, водоймищ та інших власних географічних назв, сумарна частота використання – 773: 中国 *Китай* (325), 北京 *Пекін* (133), 上海 *Шанхай* (41), 长城 *Велика Китайська стіна* (38), 美国 *США* (25) (див. додаток Е). **Назви установ** представлені 5 власними назвами організацій і навчальних закладів, сумарна частота використання – 23: 北京语言大学 *Пекінський університет мови та культури* (14), 麦当劳 *Макдональдс* (3), 牛津大学 *Оксфордський університет* (3), 中国银行 *Банк Китаю* (2), 清华大学 *університет Цінхуа* (1) (див. додаток Е). Виявлено 6 іменників на позначення **Міфічних істот**, сумарна частота використання – 10: 玉帝 *Нефритовий імператор* (2), 神仙 *небожитель* (2), 神女 *богиня* (2), 神 *дух* (2), 龙 *дракон* (1) (див. додаток Е).

Концепт 2-го рівня **Угрупування** представлений іменниками з лексичним значенням множинності, що виражають сукупність предметів або осіб як єдине неподільне ціле. У цьому концепті виокремлено концепти 3-го рівня: **Організація** (机构); **Зібрання людей** (人群).

Концепт **Організація** передається 72 іменником на позначення штату службовців і адміністрації, що працюють в певній галузі, сумарна частота використання – 513: 公司 *фірма* (67), 大学 *університет* (65), 学校 *школа* (63), 商店

магазин (33), 銀行 *банк* (26) (див. додаток Е). Концепт **Зібрання людей** представлений 42 іменниками, що називають сукупність двох і/або більше людей, об'єднаних спільною метою, працею, ідеєю і взаємодіють між собою, сумарна частота використання – 246: 人们 *люди* (38), 家庭 *сім'я* (31), 班 *група* (29), 社会 *суспільство* (23), 人口 *населення* (23) (див. додаток Е).

Отже, встановлено, що концепт **Людина** в тексті китайськомовного педагогічного дискурсу представлений 500 іменниками, що становить 30% усіх іменників словника корпусу. Найбільша кількість іменників (кількість іменників $50 \leq$) вербалізує цей концепт в лексемах концептів 2-го і 3-го рівнів: **Професія** (49 іменників), **Статус** (57 іменників), **Топоніми** (70 іменників), **Організації** (72 іменник). Підраховано сумарну частоту використання концепту загалом, який вербалізується певними лексемами в тексті – 7011, і з'ясовано, що концепт **Людина** в корпусі передається найчастіше (частотність $500 \leq$) лексемами, що представляють концепти нижчих рівнів, а саме: **Топоніми** (1787), **Прізвища** (817), **Особа. Стать** (686), **Професія** (674), **Родинні зв'язки** (548). Зауважимо, що висока сумарна частотність концепту **Особа. Стать** – 682, зумовлена використанням тільки 12 іменників, водночас концепт **Професія** з сумарною частотністю 674 передається 50 іменниками, що вказує на важливість концепту **Особа. Стать** на цьому семантичному рівні.

В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня наявні іменники, що вербалізують поняття **Істота** концептами 1-го рівня **Тварина** (动物); **Рослина** (植物); **Мікроорганізм** (微生物). Концепт **Тварина** поділяється на концепти 2-го рівня: **Власне тварини** (动物); **Птахи** (鸟); **Риби** (鱼); **Комахи** (昆虫); **Плазуни** (爬行动物). Концепт **Власне тварини** представлений 9 лексемами на позначення свійських і диких тварин: 小狗 *цуценя* (5), 羊 *баран* (5), 狗 *собака* (4), 动物 *свійська тварина* (3), 兽 *дика тварина* (1) (див. додаток Е). Концепт **Птахи** представлений 6 лексемами: 燕子 *ластівка* (36), 鸽子 *голуб* (4), 鸡 *курка* (3), 鸟 *птиця* (1), 鸭 *качка* (1) (див. додаток Е). Концепт **Риби** передається 3 словами на позначення морських тварин: 鱼 *риба* (7), 蟹 *краб* (2), 虾 *креветка* (1). Концепт **Комахи**

представлений 4 лексемами: 蚊子 *комар* (4), 蚂蚁 *мураха* (3), 苍蝇 *муха* (2), 蝴蝶 *метелик* (1) (див. додаток Е). Концепт **Плазуни** (爬行动物) вербалізується одним словом із словника: 乌龟 *черепаха* (1) (див. додаток Е). Концепт 1-го рівня **Рослина** поділяється на концепти 2-го рівня: **Дерева** (树); **Трави. Квіти** (草花); **Зернові культури** (庄稼). До лексичних одиниць, що номінують дерева належать 4 іменники: 树 *дерево* (17), 盆景 *бонсай* (5), 松树 *сосна* (3), 森林 *ліс* (1) (див. додаток Е). Із номінацій трав'янистих рослин і квітів в словнику використовуються 7 іменників: 花 *квітка* (28), 山楂 *глід* (6), 君子兰 *лілія* (2), 竹子 *бамбук* (1), 草 *трава* (1) (див. додаток Е). У словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня використовуються також одна номінація зернових культур: 稻 *рис посівний* (1) (див. додаток Е). Концепт **Мікроорганізми** представлений одним словом: 病毒 *вірус* (2) (див. додаток Е). Отже, загальна кількість іменників, що вербалізують концепти **Тварина, Рослина і Мікроорганізм** становить – 33, що відповідає 1,8% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота використання лексики – 163.

Отже, поняття **Істота** в словнику і тексті китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня вербалізується 533 іменниками (31% усіх іменників словника корпусу), сумарна частота використання – 7174. Виразно представляє поняття **Істота** лексика, що вербалізує концепт **Людина**, кількість іменників 500 (30% усіх іменників словника корпусу), сумарна частота в тексті – 7011.

Поняття **Неістота** характеризується як річ, що функціонує із значенням фізичної неживої предметної сутності, процесуальності, сутності як явища, результату фізичної чи розумової діяльності. Це поняття знаходить своє вираження у таких концептах 1-го рівня, як: **Штучний предмет** (人工物); **Натуральний предмет** (自然物); **Виділення** (排泄物); **Форма** (外形).

Концепт **Штучний предмет** представлено такими концептами 2-го рівня: **Споруди та їхні частини** (建筑物); **Населені пункти та їхні частини** (居民点); **Одяг** (衣物); **Продукти харчування** (食物); **Лікарський препарат** (药物); **Твори**

мистецтва (创作物); **Програмне забезпечення** (计算机软件); **Гроші** (钱财); **Квитанція** (票据); **Свідоцтво** (证书); **Річ** (物品); **Знак** (符号); **Інструмент** (器具).

Концепт **Споруди та їхні частини** представлений 69 іменниками на позначення назв різних видів закритих і відкритих приміщень, їхніх частин і надвірних споруд, сумарна частота використання – 585 : 家 *дім [родинна] оселя* (229), 房子 *дім* (43), 宿舍 *гуртожиток* (41), 楼 *споруда* (19), 教室 *аудиторія* (19) (див. додаток Е). Концепт **Населені пункти та їхні частини** вербалізується в 40 іменниках, що називають населені пункти та їхні частини, сумарна частота використання – 162: 城市 *місто* (21), 公园 *парк* (21), 农村 *село* (17), 广场 *площа* (7), 区 *район* (7) (див. додаток Е). Концепт **Одяг** передається 43 іменниками словника, сумарна частота використання – 132: 衣服 *одяг* (39), 箱子 *валіза* (10), 钱包 *гаманець* (10), 羽绒服 *пуховик* (5), 衬衫 *сорочка* (4) (див. додаток Е). Концепт **Продукти харчування** знаходить відбиття в 84 іменниках на позначення продуктів харчування та їхніх компонентів, сумарна частота використання – 470: 菜 *страва* (52), 咖啡 *кава* (30), 饺子 *цзяоцзи* (28), 茶 *чай* (21), 水 *вода* (20) (див. додаток Е). Концепт **Лікарський препарат** передається 6 іменниками на позначення продуктів фармацевтичної діяльності, сумарна частота використання – 43: 中药 *лікарський препарат китайської медицини* (19), 药 *ліки* (18), 药方 *рецепт* (3), 维生素 *вітамін* (1), 西药 *лікарський препарат європейської медицини* (1) (див. додаток Е). Концепт **Твори мистецтва** представлений 58 іменниками, що номінують результат творчої діяльності людини, сумарна частота використання – 438: 书 *книга* (68), 京剧 *пекінська опера* (45), 电影 *фільм* (36), 音乐 *музика* (35), 故事 *розповідь* (30) (див. додаток Е). Концепт **Програмне забезпечення** вербалізується 7 іменниками зі спільним лексичним значенням – сукупність програм системи оброблення інформації і програм для забезпечення роботи комп'ютера, сумарна частота використання – 17: 网站 *сайт* (5), 网络 *мережа* (5), 账户 *обліковий запис* (2), 伊妹儿 *електронна пошта, e-mail* (2), 软件 *програмне забезпечення* (1) (див. додаток Е). Концепт **Гроші** передається 34 іменниками, об'єднаною одним родовим значенням – гроші, сумарна частота використання – 284: 钱 *гроші* (167), 收入 *дохід*

(16), 工资 *зарплата* (14), 毛 *монета* (10), 房租 *квартирна плата* (9) (див. додаток Е). Концепт **Квитанція** представлений 6 іменниками на позначення офіційної розписки про прийняття грошей або із зазначеною сумою, яку варто заплатити, сумарна частота використання – 23: 票 *квиток* (7), 车票 *квиток на автобус* (6), 机票 *квиток на літак* (4), 邮票 *поштова марка* (2), 火车票 *квиток на поїзд* (2) (див. додаток Е). Концепт **Свідоцтво** передається 9 іменниками на позначення офіційного документа, який посвідчує певний юридичний факт, підтверджує права на що-небудь, служить доказом чого-небудь, сумарна частота використання – 22: 护照 *паспорт* (7), 学生证 *студентський квиток* (4), 签证 *віза* (4), 借书证 *читацький квиток* (2), 通行证 *перепустка* (1) (див. додаток Е). Концепт **Річ** вербалізується в 13 іменниках, що номінують фізичну неживу предметну сутність, сумарна частота використання – 147: 东西 *річ* (61), 礼物 *подарунок* (59), 作品 *виріб* (6), 行李 *багаж* (4), 货 *товар* (3) (див. додаток Е). Концепт **Знак** представлений 7 іменниками із спільною інтегруючою семою «знак», сумарна частота використання – 75: 字 *ієрогліф* (51), 号码 *номер* (16), 数字 *число* (3), 房间号 *номер кімнати* (2), 牌号 *торгова марка* (1) (див. додаток Е).

Концепт **Інструмент** конкретизується 8 концептами 3-го рівня: **Інвентар** (用具); **Засоби пересування** (交通工具); **Зброя** (武器); **Меблі** (家具); **Музичні інструменти** (乐器); **Електричний пристрій** (电器); **Канцтовари** (文具); **Спортивне спорядження** (运动器械).

Концепт **Інвентар** представлений 53 іменниками на позначення господарських або інших предметів, що входять до складу майна якого-небудь господарства, підприємства або установи», сумарна частота використання – 162: 篮子 *кошик* (15), 杯子 *чашка* (13), 包裹 *пакет* (12), 碗 *піала* (11), 被子 *ковдра* (9) (див. додаток Е). Концепт **Засоби пересування** передається 24 іменниками із загальним значенням «транспорт», сумарна частота використання – 238: 车 *машина* (61), 汽车 *автомобіль* (40), 自行车 *велосипед* (29), 出租车 *таксі* (20), 飞机 *літак* (18) (див. додаток Е). Концепт **Зброя** в словнику виражений одним іменником з частотою 1: 火箭 *ракета* (1) (див. додаток Е). Концепт **Меблі** вербалізується в 13 іменниками із спільним

семантичним значенням «предмет обстановки квартири, кімнати», сумарна частота використання – 56: 桌子 *стіл* (12), 床 *ліжко* (9), 枕头 *подушка* (9), 镜子 *дзеркало* (5), 椅子 *стілець* (5) (див. додаток Е). Концепт **Музичні інструменти** представлений 5 іменниками на позначення інструмента, що призначений для виконання музики, сумарна частота використання – 9: 锣 *гонг* (3), 竽 *сопілка* (3), 钢琴 *фортепіано* (1), 乐器 *музичний інструмент* (1), 小提琴 *скрипка* (1) (див. додаток Е). Концепт **Електричний пристрій** передається 24 іменниками із семантичним значенням «пристрій, який працює за допомогою електроенергії», сумарна частота використання – 166: 电话 *телефон* (60), 电视 *телевізор* (21), 电脑 *комп'ютер* (20), 手机 *мобільний телефон* (13), 空调 *кондиціонер* (7) (див. додаток Е). Концепт **Канцтовари** вербалізується 21 іменником (纸 *папір* (7), 书 *книга* (6), 课本 *підручник* (5), 名片 *візитівка* (4), 毛笔 *пензель* (4)), а концепт **Спортивне спорядження** 3 іменниками (足球 *футбольний м'яч* (7), 篮球 *баскетбольний м'яч* (5), 球 *м'яч* (4)), сумарна частота використання – 59 і 16 (див. додаток Е).

Отже, загальна кількість іменників, що вербалізують концепт **Штучний предмет** становить – 519, що відповідає 29% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота – 3104. Найбільша кількість іменників (кількість іменників $50 \leq$) вербалізує цей концепт в лексемах концептів 2-го і 3-го рівнів: **Продукти харчування** (84 іменники), **Споруди та їхні частини** (69 іменників), **Твори мистецтва** (58 іменників), **Інвентар** (53 іменники). Підраховано сумарну частоту використання концепту загалом, який вербалізується певними лексемами в тексті – 3104, і з'ясовано, що концепт **Штучний предмет** в корпусі передається найчастіше (частотність $500 \leq$) лексемами, що представляє один концепт **Споруди та їхні частини** (585). Результати підрахунку сумарної частоти лексики інших концептів засвідчили, що більша частина лексики концептів є низькочастотною (частота ≤ 10) або трапляється один раз, наприклад: сумарна частота 53 іменники, що вербалізують концепт **Інвентар** – 162, кількість іменників, що представляють концепт **Одяг** становить – 43 із сумарною частотою 132.

Концепт 1-го рівня **Натуральний предмет** конкретизується концептами 2-го рівня: **Астрономічний об'єкт** (天体); **Метеорологія** (气象); **Географія** (地理).

Концепт **Астрономічний об'єкт** представлений 10 іменниками, що є назвами всіх природних об'єктів, які є в космосі, сумарна частота використання – 35: 环境 *середовище* (16), 太空 *космос* (5), 地球 *Земля* (4), 太阳 *сонце* (3), 宇宙 *всесвіт* (2) (див. додаток Е). Концепт **Метеорологія** вербалізується в 20 іменниках, що пов'язані спільним семантичним значенням «погода», сумарна частота використання – 136: 雨 *дощ* (25), 天气 *погода* (21), 雪 *сніг* (17), 云 *хмара* (12), 度 *градус* (9) (див. додаток Е).

Концепт **Географія** передається декількома концептами 3-го рівня: **Земна поверхня** (地表物); **Водоймища** (水域物); **Корисні копалини і метали** (矿物); **Матеріал** (材料). Концепт **Земна поверхня** відображається 16 іменниками, сумарна частота використання – 94: 山 *гора* (57), 峰 *вершина* (10), 草原 *степ* (5), 土 *земля* (4), 草地 *луг* (3) (див. додаток Е). Концепт **Водоймища** представлений 5 іменниками на позначення природного або штучного заглиблення в землі, в якому нагромаджується й затримується вода, сумарна частота використання – 18: 海 *море* (8), 河 *річка* (7), 河流 *течія* (1), 小河 *струмок* (1), 涡流 *вир* (1) (див. додаток Е). Концепт **Корисні копалини і метали** вербалізується в 3 іменниках, сумарна частота використання – 5: 矿物 *мінерал* (2), 白玉 *нефрит* (2), 硅 *кремній* (1) (див. додаток Е). Семантика 11 іменників, що пов'язана з добутим матеріалом призначеним для дальшої промислової обробки і одержання напівфабрикатів або готових виробів передає концепт **Матеріал**, сумарна частота використання – 22: 火 *вогонь* (4), 金 *золото* (4), 木头 *дерево* (2), 铜 (2), 丝綢 *шовк* (2) (див. додаток Е).

Отже, загальна кількість іменників, що вербалізують концепт **Натуральний предмет** становить – 65, що відповідає 3,5% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота використання лексики – 310.

Концепт 1-го рівня **Виділення** (排泄物) вербалізується в 5 іменниках (眼泪 *сльози* (5), 汗 *піт* (2), 泪 *сльози* (2), 泪水 *сльози* (2)), а **Форма** (外形) в 4 (: 形 *форма*

(2), 板寸 *форма стрижки* (2), 圓圈 *круг* (1), 形式 *форма* (1)), сумарна частота використання лексики – 12 і 6 (див. додаток Е).

Отже, поняття **Неістота** в словнику і тексті китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня вербалізується 593 іменниками, що становить 38% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота в тексті 3432. Виразно представляє поняття **Неістота** лексика, що вербалізує концепт **Штучний предмет**, кількість іменників 519 (29% усіх іменників словника корпусу), сумарна частота в тексті – 3104.

Поняття **Частина** (构件) відображене концептами 1-го рівня: **Частина тіла** (身体构件) і **Частина предмета** (非生物构件). Концепт **Частина тіла** 身体构件) передається 46 іменниками (身体 *тіло* (46), 手 *рука* (42), 心 *серце* (41), 头 *голова* (23), 臉 *обличчя* (23)), а концепт **Частина предмета** 31 іменником (卡 *картка* (40), 砖 *цегла* (10), 表 *поверхня* (9), 部 *частина* (8), 光盘 *диск* (8)), що в сумі становить 4% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота використання лексики – 312 і 126 (див. додаток Е).

Встановлено, що онтологія **Конкретний предмет** вербалізується в словнику корпусу 1203 іменниками, що становить 70% усіх іменників корпусу, сумарна частота використання лексики – 11044. Встановлена незначна різниця (39 іменників) між кількістю іменників, що представляють поняття **Істота** і **Неістота**. Поняття **Істота** представлене 533 іменниками, а **Неістота** 593. Однак, що стосується частоти використання слів у тексті корпусу, іменники, які вербалізують поняття **Істота** у двічі перевищують іменники, які вербалізують поняття **Неістота** – 7174 і 3432. Найменша кількість іменників і частота їхнього використання у тексті корпусу – поняття **Частина**, 77 іменників і 438 відповідно.

Онтологія **Абстрактний предмет** передається іменниками, що позначають загальні поняття, непередметні і нематеріальні явища, властивості, почуття, якості, дії, які не піддаються рахунку або іншим кількісним вимірам, а також поняття, які людина може пізнати лише способом мислення. Ця онтологія передається поняттями: **Характеристики** (属性); **Інформація** (信息); **Галузь** (领域); **Держава і управління**

(国家行政); **Фізіологічний стан** (生理); **Психологічний стан** (心理特征); **Спонука** (动机).

Поняття **Характеристики** конкретизується концептами 1-го рівня: **Злічувальні** (量化属性) і **Незлічувальні характеристики** (模糊属性) і **Колір** (颜色).

Концепт **Злічувальні характеристики** передається 26 іменниками на позначення загальних понять, що означають кількісні характеристики, сумарна частота використання – 133: 水平 *рівень* (25), 号 *номер* (20), 年级 *курс* (13), 米 *метр* (10), 岁数 *вік* (8) (див. додаток Е). Концепт **Незлічувальні характеристики** має інтегруючу сему «властивість» і представлений концептами 2-го рівня: **Характеристика особи** (人性); **Характеристика події** (事性); **Характеристики предмета** (物性). Концепт **Характеристика особи** представлений складається з 46 іменників, що є назвами характерних особливостей людини, сумарна частота використання – 128 (див. додаток Е). Концепт **Характеристика події** вербалізується в 8 іменниках на позначення характерних ознак події, сумарна частота використання – 208: 关系 *відношення* (35), 姓 *прізвище* (32), 名字 *ім'я* (26), 方面 *сфера* (21), 知识 *знання* (10) (див. додаток Е). Концепт **Характеристика предмета** передається 19 іменниками, що є назвами характеристик предмета, сумарна частота використання – 86: 时间 *час* (111), 地方 *місце* (63), 条件 *умова* (12), 计划 *план* (9), 地址 *адреса* (5) (див. додаток Е). Концепт **Колір** відображений в 15 іменниках зі спільною семою «колір», сумарна частота використання – 62: 样子 *вид* (20), 味道 *смак* (9), 作用 *роль* (9), 特点 *особливість* (7), 价钱 *вартість* (6) (див. додаток Е).

Поняття **Інформація** передається 63 іменниками, що означають поняття, які людина може пізнати лише способом мислення, сумарна частота використання – 626: 汉语 *китайська мова* (131), 问题 *питання* (96), 字 *ієрогліф* (52), 信 *лист* (43), 英语 *англійська мова* (40) (див. додаток Е). Поняття **Держава і управління** представлене 14 іменниками, що є назвами загальних понять і непередметних явищ з спільною семою «влада», сумарна частота використання – 113: 国家 *держава* (38), 国 *країна* (29), 外国 *закордон* (16), 标准 *стандарт* (6), 规矩 *правило* (5) (див. додаток Е).

Поняття **Галузь** вербалізується в 45 іменниками на позначення певної ділянки виробництва, науки і т. ін., сумарна частота використання – 296: 中医 *китайська медицина* (38), 文化 *культура* (26), 社会 *суспільство* (23), 太极拳 *тайцзіцюань* (20), 历史 *історія* (19) (див. додаток Е). Поняття **Фізіологічний стан** передається 12 іменниками, що позначають найменування фізіологічного стану, сумарна частота використання – 32: 病 *хвороба* (15), 胃病 *гастропатія* (4), 头晕 *запаморочення* (3), 肠炎 *ентерит* (2), 疾病 *хвороба* (1) (див. додаток Е). Поняття **Психологічний стан** представлене концептами на позначення групи процесів: **Емоції** (情感) і **Свідомість** (意识). Концепт **Емоції** передається 12 іменниками на позначення душевних переживань і почуттів людини, сумарна частота використання – 44: 心情 *душевний стан* (9), 情绪 *настрій* (8), 爱情 *любов* (6), 友谊 *дружба* (6), 感情 *почуття* (5) (див. додаток Е). Концепт **Свідомість** представлений 25 іменниками, що є найменування властивого людині осмисленого сприйняття і розуміння навколишнього, сумарна частота використання концепту – 146: 意思 *значення* (43), 兴趣 *інтерес* (21), 看法 *думка* (15), 想法 *погляд* (11), 主意 *сутність* (10) (див. додаток Е).

29 іменників з спільною семою «мотив» на позначення підстави, що змушує діяти, робити щось певним чином відображають поняття **Спонука**, сумарна частота використання – 103: 成绩 *успіх* (13), 好处 *користь* (13), 机会 *можливість* (12), 结果 *результат* (8), 业务 *послуга* (7) (див. додаток Е).

Отже, онтологія **Абстрактний предмет** в словнику і тексті китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня вербалізується 314 іменниками, що становить 18% усіх іменників словника корпусу, сумарна частота в тексті 1988. Виразно представляє цю онтологію лексика, що вербалізує поняття **Інформація**, **Галузь** і **Характеристика особи**, кількість іменників 63, 45 і 46, сумарна частота в тексті – 1050, що становить 58% використання лексики онтології **Абстрактний предмет** в тексті корпусу.

Онтологія **Процес** представлена поняттями **Подія** (事件); **Природні явища** (自然现象); **Власне процес** (过程). Поняття **Подія** передається 36 іменниками, що

позначають події, сумарна частота використання – 409: 事 *справа* (148), 生活 *життя* (64), 课 *урок* (34), 情况 *ситуація* (21), 事情 *справа* (16) (див. додаток Е). Поняття **Природні явища** знаходять своє відображення в концептах **Візуальні явища** (可视现象) і **Звукові явища** (可听现象). Концепт **Візуальні явища** представлений 11 іменниками (风景 *красвид* (8), 阳光 *сонячне світло* (5), 月光 *місячне світло* (5), 电 *електрика* (3), концепт **Звукові явища** 10 іменниками (声音 *звук* (23), 声 *звук* (19), 听力 *аудіювання* (10), 发音 *вимова* (7), 谐音 *акорд* (3)), сумарна частота використання концептів – 33 і 69 (див. додаток Е). Концепт **Власне процес** передається 10 іменниками, що є назвами процесів і способів їхнього виконання, сумарна частота використання – 192: 工作 *робота* (121), 办法 *спосіб* (25), 发展 *розвиток* (10), 步 *крок* (10), 动作 *рух* (7) (див. додаток Е).

Отже, онтологія **Процес** вербалізується 67 іменниками, що становить 4%; усіх іменників словника, сумарна частота використання онтології в тексті корпусу – 703.

Онтологія **Час** (时间) вербалізується лексикою на позначення часових проміжків. Інша назва іменників на позначення часових понять – темпоративи (时间名词). Ця онтологія передається такими поняттями: **Свято** (节日); **Пора року. Сезон** (时令和节气); **Дата** (年月日); **Частина доби** (一天内各种不用时间); **Короткий проміжок часу** (短暂时间); **Довгий проміжок часу** (较长时间); **Відносний час** (相对时间).

Поняття **Свято** вербалізується такими 11 іменниками (圣诞节 *Різдво* (25), 生日 *день народження* (37), 春节 *Свято весни* (15), 新年 *Новий рік* (14), 中秋节 *Свято середини осені* (7)), сумарна частота використання – 111. **Пора року. Сезон** 9 іменниками (冬天 *зима* (42), 秋天 *осінь* (13), 季节 *пора року* (13), 夏天 *літо* (12), 春天 *весна* (10)), сумарна частота використання – 97 (див. додаток Е). Поняття **Дата** передається 36 іменниками на позначення календарного часу, сумарна частота використання – 976: 天 *день* (279), 年 *рік* (166), 今天 *сьогодні* (102), 明天 *завтра* (58), 小时 *година* (39) (див. додаток Е). Поняття **Частина доби** представлено 13

іменниками, сумарна частота використання – 205: 晚上 *вечір* (67), 下午 *день* (49), 早上 *ранок* (41), 上午 *ранок* (18), 中午 *полудень* (13) (див. додаток Е). Поняття **Короткий проміжок часу** вербалізується 5 іменниками (一会儿 *трішки* (17), 转眼 *мигцем* (3), 不久 *недовго* (3), 一刻 *мить* (2), 暂时 *тимчасово* (1)), сумарна частота використання – 26, а **Тривалий проміжок часу** 6 (时代 *ера* (9), 年代 *епоха* (5), 世纪 *століття* (5), 代 *династія* (2), 长期 *тривалий період часу* (1), 旬 *декада* (1)), сумарна частота використання – 23 (див. додаток Е). Поняття **Відносний час** представлено 15 іменниками (现在 *зараз* (201), 以后 *згодом* (103), 先 *спершу* (58), 后来 *потім* (34), 以前 *раніше* (28), 最近 *нещодавно* (27)), що означають часовий інтервал між двома подіями, сумарна частота використання – 532 (див. додаток Е).

Отже, онтологія **Час** вербалізується 95 іменниками, що становить 5%; усіх іменників словника, сумарна частота використання онтології в тексті корпусу – 1970.

П'ята онтологія **Простір** (空间) представлена іменниками на позначення напрямку – **Напрямок** (方位). Поняття **Напрямок** вербалізується в 52 іменниках на позначення лінії руху (上 *вверх* (256), 中 *центр* (56), 后 *ззаду* (39), 旁边 *поруч* (20), 外边 *ззовні* (20)), сумарна частота використання – 635 (див. додаток Е). Отже, онтологія **Простір** вербалізується 52 іменниками, що становить 3%; усіх іменників словника, сумарна частота використання онтології в тексті корпусу – 635.

Повна системно-структурна організація іменників китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня у вигляді синоптичної системи (див. додаток Е).

Отже, в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня найбільшу частку лексики займають іменники – 1729 слова, сумарна частота використання в тексті корпусу становить 16330. Зареєстровані іменники згруповано в п'ять фундаментальних онтологій іменників, які поєднані семантичними зв'язками навколо ядерних одиниць з предметно-речовим і абстрактним значенням, процесуальною, часовою та просторовою семантикою. Встановлено, що кількісно найбільшою є онтологія Конкретний предмет – 1203 іменники із сумарною

частотністю 11044, що відповідає 69% частоти використання усіх іменників корпусу. Вшестеро менше слів, що вербалізують онтологію **Абстрактний предмет** – 312 іменники, сумарна частотність яких становить тільки 1978. Найменше іменників представляють онтологію **Простір** – 52 іменники, сумарна частота використання у тексті – 635.

Візуалізовано кількісне співвідношення іменників у словнику на Рис. 3.1.:

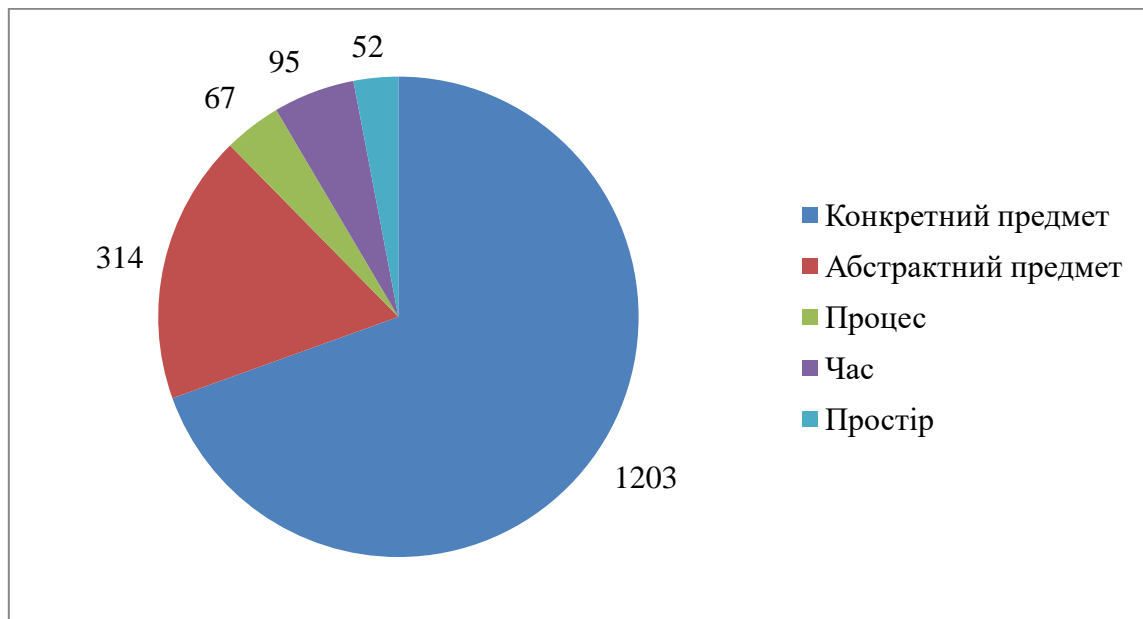

Рис. 3.1. Діаграма кількості іменників у словнику корпусу

На Рис. 3.2. візуалізовано відношення сумарних частот іменників у тексті корпусу.

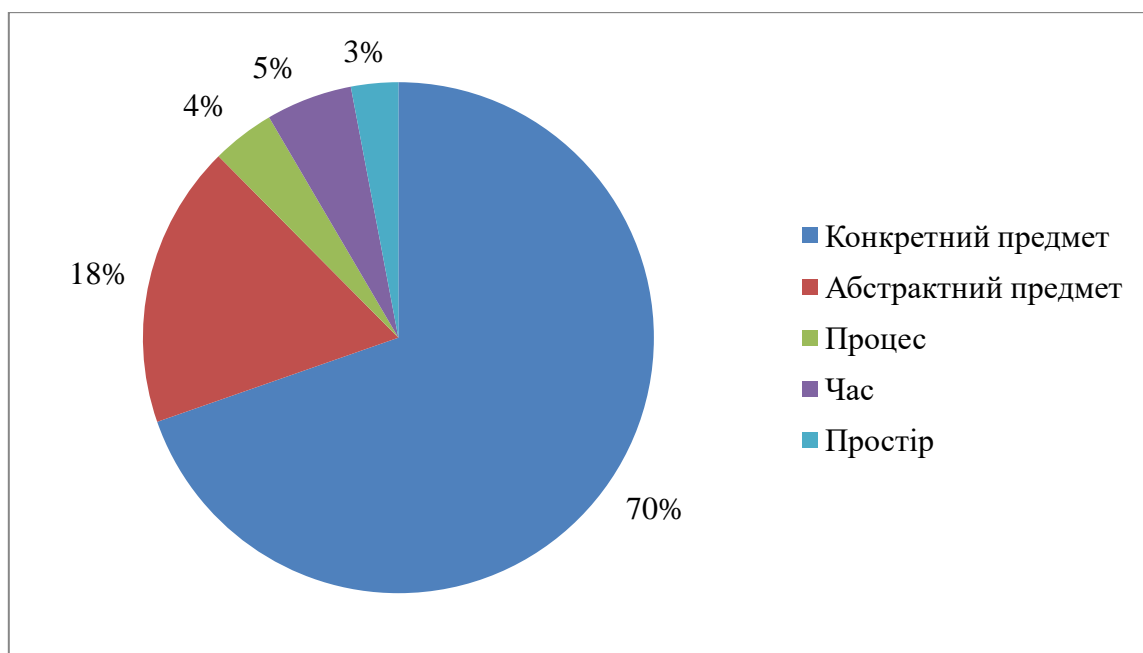

Рис. 3.2. Діаграма сумарної частотності іменників у тексті корпусу

3.2.1.2. Дієслово

Семантика дієслівної лексики завжди цікавила мовознавців. Є різні класифікації дієслів, що базуються на семантичному параметрі та виділяють різну кількість дієслівних лексико-семантичних полів і груп. За допомогою семантичної класифікації розкривається основна семантична ознака дієслова, на якій формується дієслово як частина мови – це категоріальне значення дії як процесу. Так, Люй Шусян (吕叔湘 1981) поділяє дієслова на чотири найзагальніші класи: 1) дії; 2) дієслова «переживання»; 3) неактивні дії; 4) дієслова не-дії. Схожого поділу притримуються О. Драгунов і Лі Цзіньсі (黎锦熙). О. Драгунов (1952), взявши за основу семантичний параметр, деталізував класифікацію Люй Шусяна (吕叔湘), дієслова не-дії науковець поділяє на: 1) дієслова, які виражають думки і почуття; 2) модальні дієслова; 3) напівповнозначні дієслова; 4) дієслова стану. Дієслова дії за граматичним значенням поділяються на перехідні (означають таку дію, яка спрямована безпосередньо на якийсь предмет і в реченні мають при собі додаток) і неперехідні (означають стан або дію, що не спрямована безпосередньо на якийсь предмет і в реченні не мають при собі прямого додатка), а за лексичним значенням поділяються на 1) дієслова напрямку руку; 2) дієслова давання і відбирання; 3) дієслова говоріння, почуттів і мислення. На чотири узагальнені класи поділяє всі дієслова китайської мови Лі Цзіньсі (黎锦熙 (1924) 2007): *перехідні дієслова*, які позначають: 1) активний вплив на предмет; 2) способи пізнання; 3) передавання; 4) втручання в «чужу діяльність»; 5) найменування; 6) перетворення; 7) почуття та їхнє вираження; 8) відношення; *неперехідні дієслова*, які не мають додатка: 1) звичайні неперехідні дієслова; 2) які позначаються дії, пов'язані з предметами; 3) які позначають власні зміни або появу; 4) які позначають почуття та їхній зовнішній вияв; 5) які позначають існування; *дієслова-зв'язки*; *допоміжні дієслова* до яких належать модальні дієслова, дієслова з пасивним значенням, деякі афікси виду і часу та словотвірні елементи. Чжу Цінмін (朱庆明 2005) пропонує класифікувати дієслова на дві групи: *модальні*

дієслова – виражають можливість, бажання, обов’язок. Модальні дієслова становлять незначну кількість дієслів, що не редуплікуються, вживаються без суфіксів 了, 着, 过 перед іншими дієсловами та поділяються на односкладові і двоскладові; *стандартні дієслова* – це велика група дієслів, що складається із дієслів дії і поведінки (позначають дії та поведінку людей або інших живих істот), психічної діяльності (позначають настрій, фізіологічний стан людей або інших живих істот), дієслів-зв’язок (поєднують підмет і присудок), дієслів існування і зміни (позначають існування, зміну, появу або зникнення людини або предмета), напрямку (односкладові або двоскладові дієслова, що в реченні виконують функцію присудка або комплімента). Лі Децзінь і Чен Мейчжень (李德津, 程美珍 2008) поділяють дієслова на такі основні семантичні групи: 1) дієслова, що позначають дії; 2) дієслова, що позначають поведінку; 3) дієслова, що позначають психічну діяльність; 4) дієслова, що позначають зміну і розвиток; 5) дієслова, що позначають оцінку, володіння та існування; 6) дієслова, що позначають напрямок. На основі синтаксичних ознак дієслова Лі Децзінь і Чен Мейчжень поділяють дієслова на перехідні та неперехідні. За семантичним параметром класифікує дієслова китайський лінгвіст Чень Чанлай (陈昌来 2002) і поділяє дієслова сучасної китайської мови на п’ять груп: дієслова дії (动作动词), каузативні дієслова (致使动词), дієслова на позначення почуттів (心理动词), дієслова вияву ознаки (性状动词) та дієслова-зв’язки (关系动词). Дієслова вияву ознаки включають дієслова стану (状态动词) та дієслова властивостей (性质动词). Водночас дієслова китайської мови Чень Чанлай поділяє за синтаксичною ознакою на три групи: одновалентні, двовалентні і тривалентні дієслова. Валентність розуміється в мовознавстві як «здатність слова певним чином реалізуватися в реченні і вступати у визначені комбінації з іншими словами» (Кацнельсон 1972). Одновалентні дієслова (一价动词) – можуть керувати одним додатком. Двовалентні дієслова (二价动词) – можуть керувати двома додатками, тривалентні дієслова (三价动词) можуть приєднувати три додатки. Отже, при класифікації дієслів за семантикою китайські лінгвістики застосовували два підходи – поділ дієслів, що базується на певній граматичній характеристиці або поділ

дієслів, що не базується на граматичних характеристиках, а до уваги береться тільки семантика дієслів.

Правомірність систематизації дієслів за семантичним параметром відзначено у працях багатьох лінгвістів (Агапій 1998; Яровая 1984; Середницька 2015; Дарчук 2015). Проблема систематизації дієслівних одиниць китайської мови ускладнюється існуванням розгорнутої дієслівної полісемії. Дієслова характеризуються широким денотативним потенціалом, розвинутою полісемією, високою частотою вживання і численною кількістю дієслівних лексико-семантичних полів і груп. Загальновідомо, що одне багатозначне дієслово може входити у склад декількох лексико-семантичних полів: в одному з них воно входить в число ядерних дієслів і виступає у первинному денотативному значенні, а в решті розміщується на периферії і має похідне номінативне або конотативне значення (Барановська 2021). Тому хід дослідження має такий вигляд: 1) виділення дієслів, що входять до лексико-семантичного поля на основі спільності значень; 2) параметризація лексико-семантичних полів; 3) виокремлення ядерного і периферійного складу.

Для інвентаризації і опису системно-структурної організації дієслівної лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня за основу взято лексико-семантичну класифікацію дієслів «Семантичного словника сучасної китайської мови». Дослідження лексико-семантичних полів дієслів неможливе без тлумачних словників. В нашому дослідженні використано значення дієслів із «Словника сучасної китайської мови» (2016).

Встановлено, що у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу є 648 дієслів, сумарна частота використання в корпусі – 14269. Систематизація дієслів здійснюється в межах трьох найзагальніших лексико-семантичних полів: **Дія та Діяльність** (动态行为); **Стан та Відношення** (静态关系); **Дієслова вираження емоційного стану** (心理活动) (王惠, 詹卫东, 俞士汶 2021).

Кількісно найбільшим є лексико-семантичне поле **Дії**, воно становить ядро дієслів китайськомовного педагогічного дискурсу. Дієслова лексико-семантичного поля **Дія та Діяльність** об'єднуються загальним родовим значенням «здійснювати діяльність, процес дії», яке виражається в ядерному дієслові *діяти*, що відіграє роль

ідентифікатора. Дієслова першої групи **Дія та Діяльність** розподілені на: **Дієслова, що позначають рухи тіла** (身体活动), **Дієслова зміни** (变化), **Дієслова метеорології** (气象), **Дієслова руху** (位移), **Дієслова творення** (创造), **Дієслова володіння і отримання** (领属), **Дієслова комунікації** (信息交流), **Дієслова соціальної діяльності** (社会活动), **Дієслова розумової діяльності** (知识行为).

Дієслова, що позначають рухи тіла. Першим хто у своїх дослідження згадує про дієслова китайської мови на позначення рухів тіла є Чжао Юаньжень (赵元任 1979). Однак досліджує, систематизує і чітко визначає цю групу дієслів китайський лінгвіст – Ван Дін (王廷 2004). Він зазначив, що дієслова на позначення рухів тіла – це «рухи, які безпосередньо пов'язані лише з тілом і не передбачають нічого поза ним» (2004, 103). Дієслова китайської мови на позначення рухів тіла розглядаються у низці досліджень (马洪海 2003; 李金兰 2005; 王廷 2004; 李临定 1993). Ще в 1962 році дієслова на позначення рухів були поділені на такі чотири категорії (中国文字改... 1962): 1) дієслова «п'яти органів чуття» і голови; 2) рухи рук і кистей; 3) рухи ніг і стоп; 4) дієслова, що вказують на рухи всього тіла, фізіологічні зміни та лікування. Подібну класифікацію також можна знайти в «Дієслова сучасної китайської мови» (郭大方 1994]. Згідно з різними частинами тіла у словнику дієслова розділено на сім категорій, а саме: рухи рук, рухи ніг, рухи очей, рухи рота, рухи вуха, рухи носа, рухи всього тіла. Крім того, у найбільшому словнику китайських синонімів (梅家驹 1983) до дієслів поля **Дія** належать чотири категорії, що стосуються тіла, а саме: рухи верхніх і нижній кінцівок, рухи голови, рухи всього тіла. У досліджуваному словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано значну 182 дієслово цієї семантики, як приклад представимо дієслова з найвищою частотою: 说 *говорити* (559), 看 *дивитись*; читати (538), 吃 *їсти* (238), 做 *робити* (197), 听 *слухати* (171).

Дієслова зміни. В китайській мові дієслів на позначення зміни небагато (朴重奎 1996). До цієї групи належать 79 дієслів словника: 到 *прибувати* (215), 起

починати; підводитися (101), 得 *отримувати* (93), 开 *відкривати; вмикати* (88); 开始 *починати* (76).

Дієслова метеорології. Дієслова метеорології складають найменшу дієслівну групу. До цієї групи віднесено три дієслова: 下雪 *сніжити* (11), 下雨 *дощити* (6), 刮 *віяти* (3).

Дієслова руху. Рух, векторне поняття у фізиці, що означає зміну положення тіла відносно інших тіл у просторі, відрізок прямої, який вказує напрямок від початкового місцезнаходження до кінцевого. У фізиці рух включає лише три елементи: початкове положення, кінцеве положення та напрямок. У лінгвістиці рух також розуміється як зміна положення об'єкта у просторі під час руху. Дієслова руху - це дієслова, які називають зміну положення особи або речі (郑林 2015). Значення дієслів руху базуються на специфікації руху, що полягає в тому, як ці дієслова виражають причину, мету або траєкторію руху (朱蓓 2007). У досліджуваному словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 44 дієслова цієї семантики: 去 *йти* (623), 来 *приходити* (321), 回 *повертатися* (173), 出 *виходити* (138), 上 *підніматися* (101).

Дієслова творення. До цієї групи належать дієслова, що мають значення *творення*: творити розумовою діяльністю, творити художніми засобами, творити з сировини. У словнику зареєстровано 19 дієслів творення: 举行 *влаштовувати* (11), 发展 *розвивати* (11), 做饭 *готувати* (8), 建 *будувати* (5), 建立 *створювати* (4).

Дієслова володіння і отримання. У словнику зареєстровано 19 дієслів цієї семантики: 买 *купувати* (164), 带 *приносити* (93), 送 *відправляти* (84), 给 *давати* (75), 借 *позичати* (41). Ці дієслова позначають зміну володіння та його колишній або отриманий стан.

Дієслова комунікації. До цієї групи входять лише ті дієслова, які мають спільний семантичний компонент – *мовлення*. Різноманітні способи комунікації знайшли своє відображення у китайській мові у вигляді дієслів, що позначають

вербальну і невербальну комунікації. Членами цієї групи є 37 дієслів: 让 *дозволяти* (141), 请 *просити* (137), 问 *питати* (118), 谢谢 *дякувати* (79), 告诉 *повідомляти* (57).

Дієслова соціальної діяльності. Ця група містить 161 дієслів з різних сфер суспільного життя: освіта, економіка, сім'я тощо, які позначають соціальні події, процеси, стосунки або поведінку людини у соціумі чи соціуму загалом: 过 *проходити*; *святкувати* (121), 玩儿 *гратися* (58), 参加 *взяти участь* (42), 工作 *працювати* (41), 准备 *готуватися* (40).

Дієслова розумової діяльності. До цієї групи належать дієслова, що позначають процес здобуття знань та інформації; процес думання, припущення, оцінки; процес запам'ятовування; процес пізнання; процес вирішення проблеми тощо. До цієї групи входять 41 дієслова 想 *думати*; *хотіти* (358), 学 *вивчати* (109), 学习 *вчитися* (103), 觉得 *вважати* (99).

У лексико-семантичному полі **Стан та Відношення** дієслова зі значенням буття становлять найбільшу групу. В словнику виявлено 33 дієслова на позначення стану: 是 *бути* (1507), 有 *мати* (808), 会 *могти* (234), 当 *бути*, *служити* [кимось] (44), 愿意 *бажати* (36).

Лексико-семантичне поле **Дієслова вираження емоційного стану** містить дієслова об'єднані спільним значенням «відчувати якість почуття» (文雅丽 2006). До цього поля належать 33 дієслова: 要 *хотіти*, *потребувати* (441), 喜欢 *подобатися* (209), 高兴 *радіти* (76), 爱 *любити* (33), 希望 *сподіватися* (31).

Повна системно-структурна організація дієслів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня (див. додаток Ж).

В результаті кількісного аналізу дієслів (648) словника встановлено, що дієслова з виразною семантикою «здійснювати діяльність, процес дії» складають 91% усіх дієслів словника, дієслова з значенням буття становлять 5%, дієслова об'єднані спільним значенням «відчувати якість почуття» – 5%. Найбільша кількість дієслів належить до першої групи – 582, що відповідає 73% частоти використання усіх дієслів корпусу. Перші лексеми кожного з виокремлених полів займають значну частину

частотної області лексико-семантичного поля, тим самим формуючи визначені межі ядра. За допомогою квантитативно-частотного визначення ядра і периферії лексико-семантичного поля встановлено, що сукупність високочастотних лексем утворює ядро лексико-семантичного поля (сумарне вживання дієслів ядра у тексті становить 70% від усіх лексем), а низькочастотні лексеми належать до його наближеної (24% вживань у тексті) і віддаленої периферії (6% вживань). Також за допомогою аналізу словникових дефініцій встановлено, що високочастотними дієсловами є слова загального характеру, а низькочастотні дієслова представлені словами уточнювального та диференційного характеру.

Візуалізовано кількісне співвідношення дієслів у словнику на Рис. 3.3.:

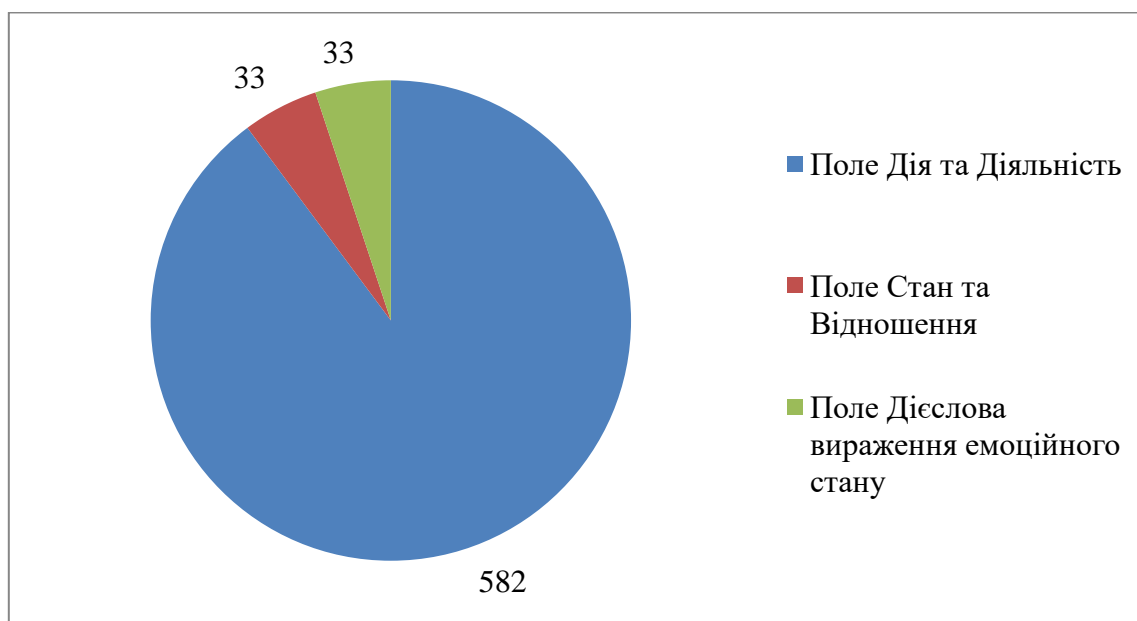

Рис. 3.3. Діаграма кількості дієслів у словнику корпусу

На Рис. 3.4. візуалізовано відношення сумарних частот дієслів у тексті корпусу.

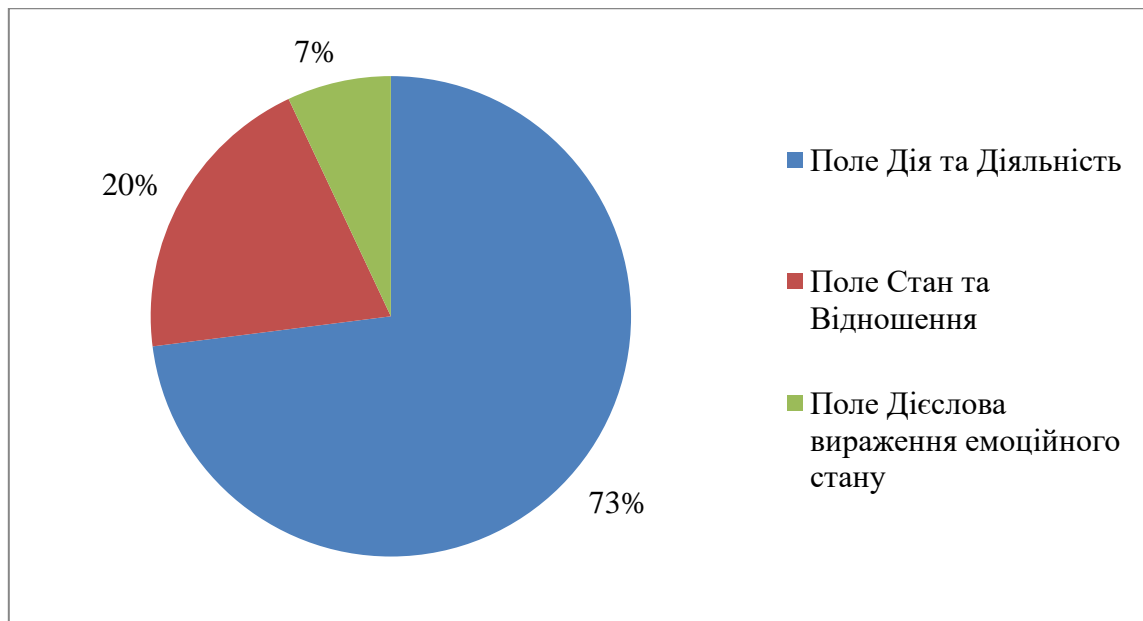

Рис. 3.4. Діаграма сумарної частотності дієслів у тексті корпусу

3.2.1.3. Прикметник, прислівник і займенник

Прикметник. Китайські лінгвісти Чжао Юаньжень (赵元任 1979), Ма Цзяньчжун (马建忠 (1898) 2000), Лі Цзіньсі (黎锦熙 (1924) 2007), Люй Баньсян (吕板湘 1981), Ван Лі (王力 1944), Чжан Чжигун (张志公 1959), Люй Шусян і Чжу Десі (吕叔湘, 朱德熙 1952) виокремлюють прикметник (形容词) китайської мови як окрему самостійну частину мови. Ма Цзяньчжун розуміє прикметники як слова, що «називають ознаку предметів». Лі Цзіньсі зазначає, що прикметники це слова, які «характеризують форму, властивості, кількість і статус предметів». Ван Лі трактує прикметники як слова, що «виражають характеристики предметів. Люй Шусян і Чжу Десі визначають прикметники як «слова на позначення властивостей і стану предметів». Поняття ознаки, властивості і характеристики предметів широкі, вони охоплюють найрізноманітніші значення: колір, розмір, вік, відношення до місця, відношення до часу, духовні властивості та інші. Отже, широкий спектр семантичних властивостей прикметників дає змогу китайській мові відтворювати різноманіття ознак і властивостей осіб, предметів і явищ буття (赵家新 2006).

Сьогодні є два основних підходи до класифікації прикметників – за граматичними і семантичними характеристиками. На основі граматичних

характеристик Люй Баньсян поділяють прикметники на прості (一般形容词) і безпредикатні (非谓形容词). Дослідження семантичної класифікації прикметників здійснюється для розробки систем автоматичної обробки природної мови або укладання семантичних словників. Чжан Чжигун поділив прикметники на три найзагальніші групи: форми людей і предметів (人或事物的形状), властивості людей і предметів (人或事物的性质), стан дії (动作的状态). Хуан Божун і Цзо Сюйдун (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012) групують прикметники в три класи: прикметники на позначення властивостей (性质), стану (状态) і невизначеної кількості (不定数量).

Прикметники китайськомовного педагогічного дискурсу за семантикою творять п'ять великих класів (відповідно до класифікації «Семантичного словника сучасної китайської мови» (2016): **Ознаки події** (事性值), **Ознаки предмета** (物性值), **Ознаки людини** (人性值), **Ознаки простору** (空间性值), **Ознаки часу** (时间性值).

Лексико-семантичне поле **Ознаки події** творять 56 прикметників, що називають ознаки, приписувані предметам за наслідком їхнього сприймання: 对 *правильний* (280), 不错 *непоганий* (45), 漂亮 *красивий* (43), 重要 *важливий* (37), 容易 *легкий* (30) (див. додаток К).

Лексико-семантичне поле **Ознаки предмета** складається із трьох лексико-семантичних груп: **Злічувальні ознаки** (量化属性值), **Незлічувальні ознаки** (模糊属性值), **Колір** (颜色).

В лексико-семантичну групу **Злічувальні ознаки** увійшло 38 прикметників, які згруповано в 15 лексико-семантичних підгруп.

1. температура (温度): 冷 *холодний* (40), 热 *гарячий* (21), 凉快 *прохолодний* (2), 暖和 *теплий* (1);
2. швидкість (速度): 快 *швидкий* (136), 慢 *повільний* (17), 快速 *швидкий* (1), 缓慢 *повільний* (1), 慢腾腾 *повільний* (1), 高速 *швидкісний* (1);
3. довжина (长度): 长 *довгий* (31), 短 *короткий* (13);
4. вага (重量): 重 *важкий* (10), 沉 *важкий* (2);
5. кількість (数量): 多 *багато* (273), 少 *мало* (33);

6. висота (高度): 高 *високий* (41), 低 *низький* (2), 高大 *дуже високий* (1);
7. ширина (宽度): 宽 *широкий* (1);
8. матеріал (材料): 纺织 *текстильний* (2), 纸 *паперовий* (5);
9. глибина (深度): 深 *глибокий* (11), 浅 *мілкий* (2);
10. товщина (厚度): 厚 *товстий, 粗бий* (4);
11. твердість (硬度): 硬 *твердий* (4), 软 *м'який* (3);
12. вологість (湿度): 湿 *вологий* (1), 干燥 *сухий* (1);
13. густина (粗细): 细 *рідкий* (3), 粗 *щільний* (1);
14. розмір (大小): 大 *великий* (80), 小 *малий* (57), 伟大 *великий* (2), 高大 *величезний* (1), 巨大 *гігантський*(1);
15. вартість (价值): 贵 *дорогий* (48), 便宜 *дешевий* (19).

Лексико-семантичну групу **Незлічувальні ознаки** утворюють 49 прикметники, які згруповано в 6 лексико-семантичних підгруп:

1. візуальні (视感): 脏 *брудний* (9), 干净 *чистий* (7), 精彩 *яскравий, ефектний* (4), 亮 *яскравий* (3), 阴 *хмарний* (2), 晴 *ясний* (2), 明亮 *яскравий, світлий* (1), 柔 *плавний* (1), 黑暗 *темний* (1), 和谐 *гармонійний* (1), 灿烂 *блискучий* (1), 暗 *похмурий* (1), 耀眼 *сліпучий* (1);
2. тактильні (触感): 轻柔 *ніжний* (1);
3. акустичні (听觉): 热闹 *шумний* (20), 安静 *тихий* (11), 好听 *мелодійний* (7), 高 *гучний (про звук)* (5), 低 *тихий (про звук)* (2), 静 *м'який* (2), 和谐 *мелодійний* (2);
4. смак (味道): 甜 *солодкий* (32), 辣 *гострий* (27), 好吃 *смачний* (8), 苦 *гіркий* (5), 盐 *солоний* (4), 酸 *кислий* (3), 淡 *прісний* (2), 甜蜜 *медовий* (1);
5. запах (味): 香 *духмяний* (9), 臭 *смердючий* (1);
6. якість (性质): 新 *новий* (75), 好 *хороший* (58), 方便 *комфортний* (23), 坏 *поганий* (13), 旧 *старий* (12), 合适 *підходящий* (12), 新鲜 *свіжий* (8), 真 *справжній* (6), 良好 *хороший* (2), 有用 *корисний* (2), 过期 *прострочений* (2),

破 *дірявий* (2), 速冻 *швидкої заморозки* (2), 整体 *цілісний* (1), 深厚 *міцний* (1), 低碳 *низьковуглеводний* (1);

Лексико-семантична група **Колір** складається із 8 прикметників на позначення кольорів і відтінків: 白 *білий* (15), 黑 *чорний* (15), 红 *червоний* (15), 绿 *зелений* (9), 黄 *жовтий* (8), 蓝 *синій* (8), 草绿 *хакі* (2), 青 *темно-зелений* (1).

Лексико-семантичне поле **Ознаки людини** формують 93 прикметників, які згруповано за семантикою в чотири лексико-семантичних групи: **Фізіологія людини** (生理), **Якості характеру** (品格), **Почуття** (心态), **Становище** (境况).

Фізіологія людини. У словнику зареєстровано 18 прикметників цієї групи: 女 *жіночий* (45), 老 *старий* (40), 累 *втомлений* (30), 男 *чоловічий* (21), 高 *високий* (14) (див. додаток К).

Якості характеру. Зафіксовано 46 прикметників на позначення рис характеру і поведінки людини: 热情 *люб'язний* (20), 认真 *наполегливий* (20), 小心 *обережний* (9), 聪明 *розумний* (8), 自由 *вільний* (8) (див. додаток К).

Почуття. До цієї групи увійшло 17 прикметників на позначення почуттів, настрою, емоцій і відношення: 高兴 *радісний* (78), 快乐 *радісний, веселий* (36), 幸福 *щасливий* (23), 满意 *задоволений* (16), 愉快 *веселий* (14), 深 *глибокий [про почуття]* (2).

Становище. Ця група об'єднує прикметники на позначення соціального і фізіологічного становища людини: 穷 *бідний* (93), 忙 *зайнятий* (60), 有名 *відомий* (10), 饿 *голодний* (2), 丰富 *заможний* (2), 忙碌 *зайнятий* (2), 富 *багатий* (2), 无奈 *безпорадний* (2), 贫穷 *бідний* (1), 疲劳 *втомлений* (1), 平安 *спокійний* (1), 孤零零 *самотній* (1).

До лексико-семантичного поля **Ознаки простору** увійшло 5 прикметники: 远 *далекий* (33), 公共 *громадський* (21), 近 *близький* (5), 平 *плаский* (2), 满 *заповнений* (2).

Лексико-семантичне поле **Ознаки часу** складається із 5 прикметників: 久 *давній* (13), 现代 *сучасний* (10), 古代 *старовинний* (4), 古老 *давній* (2), 漫长 *довготривалий* (1).

Повна системно-структурна організація прикметників китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня (див. додаток К).

Отже, у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 254 прикметників, що виражають ознаку події, предмета, людини, простору і часу, сумарна частота використання в корпусі – 2811. Виявлені прикметники згруповано за семантичною ознакою п'ять лексико-семантичних полів. Одержані результати показали, що кількісно найбільшими є лексико-семантичне поля **Ознаки предмета** (95 прикметників) і **Ознаки людини** (93 прикметники). Встановлено, що незважаючи однакову кількість прикметників **Ознаки людини** і **Ознаки предмета**, сумарна частота використання прикметників поля **Ознаки предмета** у текстів корпусу удвічі перевищує сумарну частоту використання прикметників поля **Ознаки людини**. З'ясовано, що ядром кожного лексико-семантичного поля є високочастотні одиниці із загальним значенням. Прикметники, що належать до периферії мають вузькі значення, що зумовлює нижчу частоту вживання.

Візуалізовано кількісне співвідношення прикметників у словнику на Рис. 3.5.

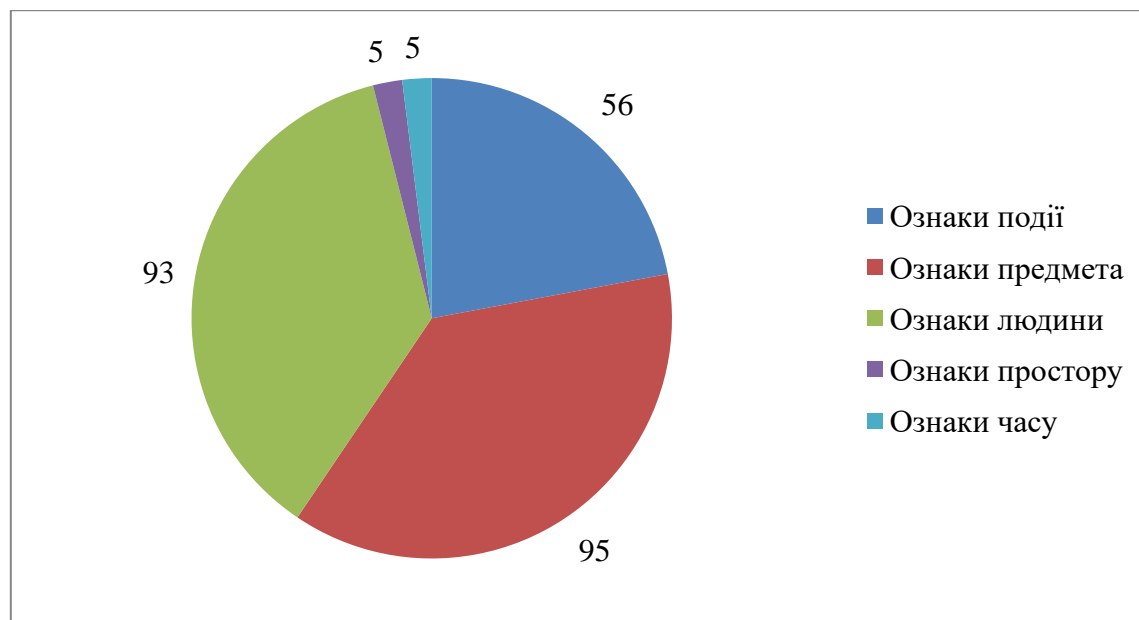

Рис. 3.5. Діаграма кількості прикметників у словнику корпусу

На Рис. 3.6. візуалізовано відношення сумарних частот прикметників у тексті корпусу.

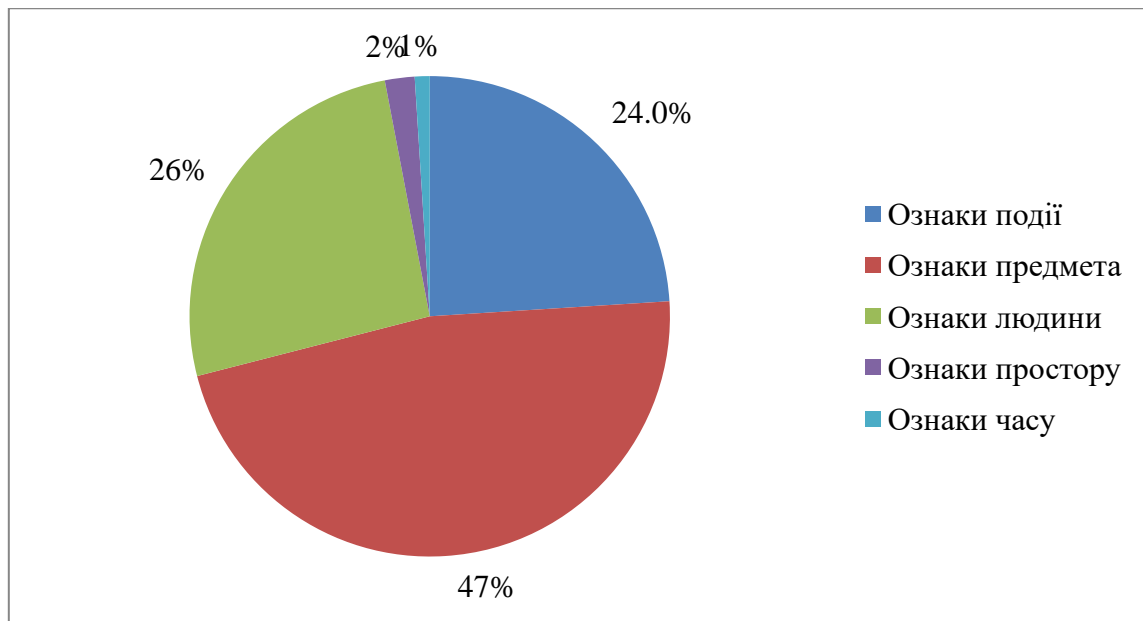

Рис. 3.6. Діаграма сумарної частотності прикметників у тексті корпусу

Прислівник. Китайські лінгвісти (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012; 邢福义 1991; 张谊生 2014) визначають прислівники (副词) як слова з узагальненим граматичним значенням ознака ознаки, яким притаманні характерні граматичні властивості та синтаксичні особливості. Прислівник китайської мови – частина мови, що є найменш морфологізованою, тобто такою, яка не має спеціальних афіксальних засобів вираження, за винятком суфіксів 然 та 地. Належність прислівника до класу повнозначних слів за умови відсутності зовнішніх морфологічних ознак зумовлюється синтаксичними зв'язками з іншими повнозначними словами (іменниками, дієсловами, прикметниками тощо) (Резаненко 2008, 34).

За семантичними особливостями прислівники китайськомовного педагогічного дискурсу утворюють шість великих класів: **Ступеня** (程度), **Міри** (范围), **Часу** (时间), **Частоти** (频度), **Заперечні** (否定), **Способу** (方式). Так класифікують прислівники ((苏新春 (2013) 2021); 张谊生 2014).

До групи прислівників, що виражають **Ступінь** ознаки предмета або дії належать: 很 дуже (520), 太 дуже, надто (202), 最 найбільше (122), 非常 дуже, надзвичайно (79), 越 більше (78), 更 більше (75), 比较 досить (48), 特别 особливо (46), 好 дуже (37), 有点儿 трошки (36), 有些 трошки (25), 极 дуже (25), 挺 дуже (24), 几乎

майже (15), 十分 *дуже* (11), 多么 *так* (11), 较 *відносно* (3), 绝对 *безумовно* (2), 大大 *дуже* (2), 更加 *ще більше* (2), 不大 *не дуже* (2), 稍微 *трішки* (2), 无比 *незрівнянний* (1).

Групу прислівники **Міри** формують слова, які характеризують дії, предмети або їхні ознаки з погляду обмеження або узагальнення: 都 *всі* (530), 一起 *разом* (119), 只 *тільки* (83), 全 *весь* (58), 总 *всі* (19), 一共 *всього* (17), 只有 *тільки* (16), 就是 *тільки* (16), 只是 *тільки* (10), 到处 *всюди* (10), 光 *тільки* (2), 一块儿 *разом* (2), 仅仅 *тільки* (1), 仅 *тільки* (1), 多半 *значна частина* (1), 大都 *більша частина* (1).

Група прислівників **Часу** складається з: 已经 *вже* (113), 以后 *після* (103), 才 *щойно* (91), 先 *раніше* (61), 以前 *перед* (46), 后 *після* (39), 正 *саме* (35), 然后 *потім* (31), 马上 *негайно* (28), 终于 *нарешті* (24), 正在 *зараз* (22), 从来 *ніколи* (19), 原来 *спочатку* (18), 刚才 *щойно* (11), 仍然 *все ще* (10), 本来 *спочатку* (7), 曾经 *вже* (7), 首先 *спершу* (6), 永远 *завжди* (5), 平时 *зазвичай* (5), 将 *ось-ось* (5), 赶紧 *негайно* (4), 立刻 *негайно* (4), 按时 *вчасно* (3), 始终 *постійно* (2), 曾 *колись* (2), 赶快 *негайно* (2), 刚刚 *щойно* (2), 就要 *скоро* (1), 立即 *негайно* (1), 快要 *скоро* (1), 起初 *спершу* (1) 再三 *знову* (1).

У словнику зареєстровано такі прислівники **Частоти**: 也 *також* (604), 还 *ще* (441), 又 *знову* (183), 再 *знову* (144), 常常 *часто* (59), 常 *часто* (53), 一直 *завжди* (27), 有时候 *іноді* (22), 总是 *завжди* (21), 经常 *часто* (18), 有时 *іноді* (6), 往往 *часто* (3), 一向 *завжди* (2), 偶尔 *рідко* (1), 久久 *тривалий час* (1).

Групу **Заперечні** формують слова: 不 *не* (1304), 没有 *нема* (260), 没 *не* (196), 别 *не (категорична заборона)* (64), 非 *не* (1).

До групи прислівник, що позначають **Спосіб** виконання увійшли такі слова: 渐渐 *поступово* (5), 逐渐 *поступово* (2).

Отже, в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 93 прислівники, сумарна частота використання в корпусі – 6440.

Займенник. Китайські лінгвісти зазначають, що займенник (代词) китайської мови вирізняється з-поміж інших повнозначних частин китайської мови семантичною своєрідністю і неоднорідністю граматичних категорій, що полягає в спільності морфологічних ознак і властивостей, синтаксичних функцій з іменниками, дієсловами, прикметниками, числівниками та прислівниками (姜涛 2012). Китайські лінгвісти (赵元任 1979; 吕板湘 1981; 吕叔湘, 朱德熙 1952) виокремлюють такі семантичні групи займенників: **Особові** (人称), **Вказівні** (指示), **Питальні** (疑问).

В словнику зареєстровано 17 **Особових** займенників: 我 я (2624), 你 ти (1233), 我们 ми (468), 他 він (447), 她 вона (390), 您 ви (312), 他们 вони (238), 你们 ви (238), 自己 себе (184), 大家 всі (93), 它 воно (75), 别人 дехто (38), 咱们 ми (28), 她们 вони (13), 它们 вони (3), 人家 інший (1), 自我 себе (1).

До групи **Вказівні** займенники ввійшло 25 слів: 这 це (513), 那 то (257), 每 кожний (150), 这儿 тут (92), 这么 такий (89), 这样 таким чином (74), 这个 це (64), 那儿 там (60), 那么 такий (54), 各 кожний (48), 这些 ці (43), 一些 декілька, декотрі (34), 别的 інший (24), 那个 то (22), 这里 тут (17), 这时 в цей час (14), 那些 ті (11), 那里 там (11), 其他 інший (7), 那样 таким чином (6), 那时 в той час (6), 另 інший (3), 本 цей (2), 某个 деякий (1), 其余 інші (1).

Групу **Питальні** займенники формують 15 слів: 什么 що? (372), 怎么 як? чого? (169), 哪儿 де? (107), 几 скільки (100), 怎么样 як? (83), 为什么 чому? (58), 谁 хто? (57), 多少 скільки? (52), 多 скільки? (44), 哪 де? (32), 怎样 як? (12), 哪里 де? (9), 哪个 який? (4), 如何 як? (4), 哪些 які? (3).

Отже, у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 57 займенників із сумарною частотою використання в корпусі – 9133.

3.2.1.4. Числівник і лічильні слова

Числівник. Слова китайської мови, що вказують на кількість предметів або їхній порядок при лічбі – числівники (数词) (胡裕树 1995). В основі знакового значення числівника лежить поняття математичного числа, тому лексико-семантичні

угруповання числівника становлять замкнутий загальновідомий перелік. Однак, різні китайські лінгвісти групували числівники в різну кількість класів: 1) Ху Юйшу (胡裕树 1995) вважав, що числівники не підлягають поділу на жодні групи; 2) Лю Юехуа (刘月华 1983), Сін Фуї (邢福义 1991), Хуан Божун і Цзо Сюйдун (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012) розділили усі числівники китайської мови на дві групи: кількісні (基数) і порядкові (序数); 3) Чжу Десі (朱德熙 1999) об'єднав числівники китайської мови у три групи: кількісні (基数), порядкові (序数) і неозначено-кількісні (概数); 4) Чжан Чжигун (张志公 1959) поділив числівники на чотири класи: кількісні (基数), порядкові (序数), кратні (倍数), неозначено-кількісні (概数), дробові (分数).

Числівники китайськомовного педагогічного дискурсу поділено на класи, відповідно до класифікації «Семантичного словника сучасної китайської мови» (苏新春 (2013) 2021): **Кількісні** (基数), **Порядкові** (序数), **Неозначено-кількісні** (概数), **Дробові** (分数), **Кратні** (倍数).

У словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано такі **Кількісні** числівники: *один* (1221), *два* (147), *три* (88), *чотири* (46), *половина* (46), *п'ять* (40), *десять* (33), *вісім* (30), *два* (28), *шість* (23), *сім* (17), *двадцять* (12), *дев'ять* (11), *одинадцять* (7), *десять тисяч* (7), *дванадцять* (6), *вісімнадцять* (6), *двадцять один* (5), *нуль* (5), *тридцять* (6), *шістнадцять* (5), *десять мільйонів* (5), *п'ятнадцять* (4), *триста* (5), *п'ятдесят* (4), *шістдесят один* (4), *чотирнадцять* (3), *дев'ятнадцять* (3), *двадцять три* (3), *тисяча* (3), *п'ятнадцять тисяч* (3), *двісті* (3), *сімдесят* (3), *дев'яносто* (3), *дев'яносто п'ять* (3), *двадцять вісім* (2), *десять тисяч* (2), *сімнадцять* (2), *тисяча* (2), *тринадцять* (2), *чотириста дев'яносто* (2), *триста сім* (2), *шістдесят* (2), *триста шістдесят п'ять* (2), *сімдесят* (2), *сорок* (2), *сорок дев'ять* (2), *п'ятсот* (2), *чотириста шістдесят п'ять* (2), *один*

百六 *сто шість* (1), 三十四 *тридцять чотири* (1), 二十四 *двадцять чотири* (1), 二十二 *двадцять два* (1), 二十七 *двадцять сім* (1), 三百二 *триста два* (1), 三千 *три тисячі* (1), 四百 *чотириста* (1), 五十六 *п'ятдесят шість* (1), 三十六 *тридцять шість* (1), 五十二 *п'ятдесят два* (1), 五千七百八十五 *п'ять тисяч сімсот вісімдесят п'ять* (1), 五千九百 *п'ять тисяч дев'ятсот* (1), 六千八十 *шість тисяч вісімдесят* (1), 六百 *шістсот* (1), 七百八十 *сімсот вісімдесят* (1), 八十八 *вісімдесят вісім* (1), 八十五 *вісімдесят п'ять* (1), 四千五百 *чотириста п'ятдесят* (1), 九十八 *дев'яносто вісім* (1), 九百六十万 *дев'ятсот шістдесят п'ять* (1), 亿 *триста мільйонів* (1).

Групу **Порядкові** числівники формують слова: 第一 *перший* (55), 第二 *другий* (26), 第三 *третій* (13), 乙 *другий* (8), 第四 *четвертий* (3), 第五 *п'ятий* (2), 甲 *перший* (2), 第五十 *п'ятдесятий* (1), 第三十 *тридцятий* (1).

До групи **Неозначено-кількісні** ввійшли такі слова: 多 *багато* (229), 很多 *дуже багато* (113), 几 *декілька* (42), 许多 *дуже багато* (18), 好多 *дуже багато* (12), 好几 *багато* (10), 很少 *дуже мало* (9), 左右 *приблизно* (8), 无数 *незліченний* (2).

Дробових числівників зареєстровано три: 五分之一 *одна третя* (3), 十分之一 *одна десята* (1), 四分之三 *три четвертих* (1), 二分之一 *одна друга* (1).

Отже, у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 92 числівники із сумарною частотою використання в корпусі – 2423.

Лічильні слова. У сучасній китайській мові виділяють особливу частину мови, яку називають лічильними словами (量词) (паралельно вживаються терміни «рахівні слова» та «класифікатори»). Є безліч класифікацій лічильних слів. Частина китайських лінгвістів (吕叔湘, 朱德熙 1952; 赵元任 1979) поділяє класифікатори на велику кількість груп, інші групують всі лічильні слова китайської мови у дві (张志公 1959, 胡裕树 1995; 陈望道 1973), три (黎锦熙 (1924) 2007; 刘世儒 1964; 郭绍虞 1979) або чотири групи (何杰 _2000) за семантичними та функціональними принципами. У нашій роботі, слідом за (卢福波 2011; 胡裕树 1995; 陈望道 1973), всі лічильні слова поділимо на дві групи: **Іменникові** (名量词) і **Дієслівні** (动量词).

Іменниковим та дієслівним лічильним словам завжди передують числівник або вказівний займенник.

Іменникові лічильні слова вказують на осіб або речі і поділяються на класифікатори мір, грошових одиниць, часу, осіб, маси тощо. Лічильні слова не вживаються самотійно, їм передують вказівний займенник або числівник. У словнику китайськокомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 49 іменникових лічильних слів: 个 *універсальне лічильне слово* (743), 种 *вживається з класом іменників, що позначають вид* (99), 家 *лічильне слово для магазинів, компаній* (96), 件 *лічильне слово для одягу, справ* (88), 张 *лічильне слово для плоских та тонких предметів* (84), 位 *лічильне слово для людей* (81), 本 *лічильне слово для книг, журналів* (36), 条 *вживається з класом іменників, що позначають предмети, істот, явища видовженої форми або значної протяжності* (31), 口 *лічильне слово для членів сім'ї* (31), 辆 *лічильне слово для транспортних засобів* (25), 名 *лічильне слово для людей* (25), 套 *лічильне слово для квартир, будинків, костюмів одягу* (24), 台 *лічильне слово для апаратури* (23), 句 *лічильне слово для слів, словосполучень і речень* (23), 座 *лічильне слово для великих предметів (будівлі, гори, мости тощо)* (23), 封 *лічильне слово для листів* (17), 只 *лічильне слово для котів* (16), 份 *лічильне слово для газет* (15), 段 *лічильне слово для позначення невеликої частини предмета* (15), 双 *лічильне слово для парних предметів* (15), 场 *лічильне слово для змагань, концертів, кіно* (14), 所 *лічильне слово для будівель* (14), 杯 *лічильне слово для склянок, чашок* (14), 棵 *лічильне слово для дерев* (13), 包 *лічильне слово для предметів в упаковці* (12), 瓶 *лічильне слово для пляшок* (11), 间 *лічильне слово для кімнат* (10), 幅 *лічильне слово для картин* (10), 碗 *лічильне слово для тарілок* (10), 部 *лічильне слово для частин* (8), 把 *лічильне слово для стільців* (7), 片 *лічильне слово для явищ природи, почуттів, мови* (6), 篇 *лічильне слово для статей* (6), 项 (5), 副 *лічильне слово для парних предметів чи комплектів* (5), 门 *лічильне слово для дверей* (5), 束 *лічильне слово для букетів* (5), 盒 *лічильне слово для коробок* (4), 支 *лічильне слово для предметів видовженої форми* (4), 匹

лічильне слово для коней (3), 节 лічильне слово для уроків (3), 道 (3), 袋 лічильне слово для пакетів, пакунків, мішків (2), 朵 лічильне слово для квітів (2), 颗 лічильне слово для планет, зірок (1), 列 лічильне слово для рядів, шеренг (1), 面 лічильне слово для зустрічей і плоских предметів (1), 壺 лічильне слово для чайників (1).

Дієслівні лічильні слова зареєстровані в корпусі вказують на частотність дії виражену дієсловом, і стоять після нього: 次 раз (130), 遍 раз (17), 回 раз (6), 趟 раз (3), 下 раз (2), 顿 раз (1).

Отже, у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 55 лічильних слів із сумарною частотою використання в корпусі – 2007. Кількісно найбільшою є група іменникових лічильних слів.

3.2.2. Системно-структурна організація службових частин мови

Прийменник. «Сучасний нормативний словник китайської мови» визначає прийменник (介词) як «службову частину мови, що в реченні відноситься до іменника або займенника і вказує на об'єкт дії, напрямок, місце, час, причину, мету» (李行健 2014, 231). Прийменники китайськомовного педагогічного дискурсу об'єднано в сім груп (苏新春 (2013) 2021):

- 1) прийменники, що вказують на час, місце і напрямок (时间, 处所, 方向): 在 в (555), 从 від (135), 向 до (38), 当 до (28), 离 від (22), 由 від (18), 以 від (13), 往 до (10), 自 від (8), 于 в (7), 朝 до (3), 沿 по (1), 沿着 по (1);
- 2) прийменники, що вказують на об'єкт (对象): 把 прийменник, за допомогою якого відбувається інверсія додатку в реченні (270), 对 до (189), до (144), 跟 з (99), 连 з (15), 替 з (8), 与 і (7), 跟着 з (4), 关于 про (3), 对于 до (2);
- 3) прийменники, що вказують на причину і мету: (原因, 目的): 为了 для того, щоб (31), 为 для (25), 由于 через (6);

- 4) прийменники, що вказують на спосіб (方式): 靠 (покладатися) на (14), 按 згідно з (6), 根据 згідно з (4), 至于 щодо (3), 按照 згідно з (2), 照 згідно з (2), 趁 за допомогою (2);
- 5) прийменники, що вказують на пасивний стан (被动): 被 (142), 叫 (113), 让 (141), 给 (10);
- 6) прийменники порівняння (比较): 比 ніж (у порівнянні) (106), 跟 і (141), 和 і (79);
- 7) прийменники виключення (排除): 除了 крім (19).

Отже, в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано 41 прийменник, сумарна частота використання в корпусі – 2426.

Сполучник. В китайській мові сполучник (连词) є службовою частиною мовою, яка поєднує слова, фрази або речення для вираження узгодження, причинно-наслідкових та умовних граматичних зв'язків (李行健 2014).

У словнику китайськомовного педагогічного дискурсу 45 сполучників, які згруповано в 11 груп (苏新春 (2013) 2021), сумарна частота використання в корпусі – 1212:

- 1) єднальні сполучники (并列): 和 і (79), 一边 і (56), 跟 і (48), 而 та (43), 并 й (11), 与 і (10), 及 і (3), 以及 і (2), 同 й (1);
- 2) причинно-наслідкові сполучники (因果): 因为 оскільки (75), 所以 тому (65), 因此 бо (9), 由于 через (6), ;
- 3) умовні сполучники (条件): 只好 залишається тільки (26), 只要 тільки необхідно (16), 只有 тільки (16), 不管 не дивлячись на (11);
- 4) допускові сполучники (假设): 如果 якщо (62), 要是 якщо (58), 不然 інакше (2), 假如 якщо (1);
- 5) сполучники, що виражають перелом, повну зміну, поворот (转折): 可是 однак (147), 但是 але (77), 不过 однак (53), 虽然 хоча (27), 则 а (5);

- 6) сполучники, що виражають поступку (让步): 即使 *навіть якщо* (11), 就是 *навіть якщо* (10);
- 7) сполучники вибору (选择): 还是 або (69), 或者 або (27), 或 *або* (9);
- 8) сполучники, що виражають перелік (列举): 比如 *наприклад* (23), 如 *наприклад* (11);
- 9) сполучники, що виражають продовження дії (紧接相承): 然后 *потім* (31), 于是 *після цього* (12), 接着 *потім* (10);
- 10) сполучники, що виражають збільшення (进一步): 而且 *і до того ж, а також* (36), 不但 *не тільки* (31), 不仅 *не тільки* (10), 甚至 *навіть і* (4), 至于 *щодо* (3) 何况 *поготів* (2), 且 *крім цього* (1);
- 11) сполучники, що виражають висновок або оцінку (推论判断): 总之 *коротко кажучи* (2), 从而 *таким чином* (1).

Допоміжні слова. В китайській мові є група слів – допоміжні слова (助词), які вживаються для утворення окремих граматичних форм чи нових слів. Китайські дослідники (卢福波 2011; 胡裕树 1995; 陈望道 1973) поділяють допоміжні слова на три групи: структурні допоміжні слова (结构助词) – 的, 得, 地; модальні допоміжні слова (语气助词) – 了, 吗, 呢, 吧; аспектні допоміжні слова (动态助词) – 着, 了, 过, 来, 着.

У словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано такі допоміжні слова: 的 (3036), 了 (2211), 吗 (474), 得 (391), 呢 (308), 着 (286), 吧 (276), 地 (244), 过 (230), сумарна частота використання в корпусі – 7455.

Вигук. Є безліч класифікацій вигуків (叹词), які базуються на семантичному параметрі (Вежбицкая 1999; Виноградов (1986) 2001; 周一民著 1998; 赵元任 1979; Оршинська 2011; Нестеренко 2017). У нашій роботі вигуки класифіковано згідно з класифікацією О. Нестеренко (2017). В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зареєстровано сім емотивних вигуків (мають у своїй семантиці компонент «я щось відчуваю»)), які виражають захоплення чимось, здивування або

невдоволення: 啊 Ого! А! (176), 呀 Ой! (26), 哦 О! (9), 啦 підсилюють емоційне забарвлення спілкування (9), 哎呀 Ой! (6), 嗯 Ну! О! (5), 阿 Ох! (3); 唉 Ага! (2), 噢 Ой! (1); два волітивні вигуки (мають у своїй семантиці компонент «я щось хочу»): 喂 алло (11), 慢走! Будьте обережні! (1); два когнітивні вигуки (мають у своїй семантиці компонент «я щось думаю» або «я щось знаю»), які виражають пригадування або здогад 啊 А! (13), 哦 О! (8), сумарна частота використання вигуків в корпусі – 270.

Звуконаслідування. У китайській лінгвістичній традиції слова за допомогою яких передаються, відтворюють різні звуки природи, тварин, птахів, машин тощо називаються звуконаслідуваннями (象声词). В словнику китайськомовного педагогічного дискурсу зафіксовано трьома словами – 哈哈 ха-ха! (3), 咔嚓 клац! (2), 嘭 бах! (1).

3.3. Парадигматичні відношення на внутрішньолексемному та міжлексемному рівні

3.3.1. Полісемія та омонімія

Полісемія (多义性) – це одночасна наявність в семантичній структурі слова двох і більше значень (李宇宏 2010). У словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня зафіксовано 1777 полісемічних одиниць, що становить 58% від загальної кількості. Серед полісемічних одиниць 669 односкладові (див. додаток Л). Двоскладових багатозначних слів виявлено – 1108, серед яких найчастотнішими (частотність ≥ 100) є: 老师 (311), 喜欢 (209), 时候 (181), 朋友 (167), 工作 (162), 知道 (151), 时间 (111).

Полісемія, або багатозначність, як універсальне явище мов світу, віддавна була предметом зацікавлення науковців. Дослідження полісемії відбувалося з позиції диференціації значень (Taylor 2003), психологічної репрезентації (Anderson, Ortony, A 1972; Baker 1999; 赵翠莲 2005) та моделей внутрішньолексемних, міжлексемних і міжгрупових семантичних відношень (廖光蓉 2007).

У китайському мовознавстві проблему полісемії в сучасній китайській мові розглядали Ге Бенї (葛本仪 (1985) 2001), Лі Юньтун (李云彤 2013), Фу Хуайцін (符淮青 (1985) 2004), Хуан Божун і Цзо Сюйдун (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012), Ань Хуалін (安华林 2020). Багатозначність лексики, що використовується при вивченні китайської мови є об'єктом дослідження низки китайських лінгвістів: Цуй Юнхуа (崔永华 1997), Сунь Децзіня (孙德金 2006), Чжан Цзянлі, Мен Дехуна і Лю Вейхуна (张江丽, 孟德宏, 刘卫红 2011) та інших.

Ге Бенї та низка інших вчених (李云彤 2013; 张江丽, 孟德宏, 刘卫红 2011) погоджуються в тому, що лексична одиниця з двома або більше внутрішньо пов'язаними значеннями є полісемою (多义词).

Китайський дослідник Чжан Лі (张莉 2009) за допомогою частотного списку «8000 найчастотніших слів» (《使用度最高的前 8000 个词词表》), що укладений на основі «Частотного словника сучасної китайської мови» (《现代汉语词频词典》), визначив, що 3140 слів, із 8000 найчастотніших, є багатозначними. Найбільша кількість багатозначних слів припадає на першу тисячу слів. Чжан Лі також встановив, що 50% лексики з першої тисячі найчастотніших слів це односкладові багатозначні слова, кількість двоскладових багатозначних слів лиш 9,04% і жодного трискладового багатозначного слова. Отже, багатозначні слова становлять 59,08% (понад половину!) слів із найвищою частотністю вживання, ранг 1-1000. Полісемічні зв'язки у загальноживаній лексиці є явищем природним і таким, якого уникнути неможливо, як вказував В.В. Виноградов, неможливо створювати все нові і нові слова для позначення кожної нової ідеї чи поняття, через що ми змушені використовувати одні і ті ж слова для перенесення «безкінечної множини значень по тих чи інших рубриках основних понять» (Виноградов (1986) 2001).

Полісемія – один із основних способів зв'язку між лексико-семантичними полями і групами, оскільки слова-полісеми можуть входити в різні з них. Наприклад, прикметник 深 *глибокий* у першому значенні «який має велику глибину» (刘源 1990) входить до лексико-семантичної підгрупи «глибина», а в другому – «який досяг

високого ступеня; сильний (про душевний стан, почуття і т. ін.)» (刘源 1990) – до лексико-семантичної підгрупи «почуття».

З явищем полісемії тісно пов'язані омонімічні процеси. Так, Ге Бенї та Чжан Лі зазначають, що межі між полісемантичним і омонімічним словом дуже умовні. Головною відмінністю омонімії від полісемії, за словами Ге Бенї, є те, що омонімія ґрунтується на основі спільності тільки звукової форми: значення слів-омонімів не мають спільної семантичної основи, а полісемія базується на єдності складових частин значень слова.

Омонімія це «збіг за звуковим складом двох або більше різних за значенням, семантично не пов'язаних мовних одиниць» (武占坤, 王勤 1983). У китайському мовознавстві омоніми (同音词) визначаються як слова, що за однакового звучання мають абсолютно різні значення (武占坤, 王勤 1983).

Під час проведення аналізу лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня ми виявили 180 омонімів. Із односкладових омонімів (单音节同音词) 72 є двокомпонентними (对——对; 多——多; 门——门; 点——点; 花——花; 给——给; 家——家; 要——要; 班——搬; 办——半; 报——抱; 比——笔; 变——遍; 不——部; 茶——查; 城——成; 地——第; 电——店; 东——冬; 付——附; 哥——歌; 个——各; 合——和; 后——厚; 画——话; 极——急; 记——寄; 见——件; 交——教; 节——结; 九——酒; 旧——就; 课——刻; 块——快; 礼——里; 名——明; 其——骑; 前——钱; 轻——清; 深——身; 生——声; 束——树; 玩——完; 喂——位; 邮——游; 在——再; 正——挣; 祝——住; 百——摆; 背——杯; 倍——被; 曾——层; 成——乘; 和——盒; 壶——湖; 极——级; 交——浇; 建——见; 卖——迈; 娶——取; 瘦——受; 甜——填; 忘——望; 香——箱; 想——响; 由——游; 只——支; 只——指; 岛——倒; 第——递; 深——伸; 临——淋), 8 трикомпонентними (平——评——瓶; 十——时——食; 他——她——它; 男——南——难; 零——灵——铃; 坐——做——座) і 2 чотирикомпонентними (市——事——试——是; 长——场——常——尝). Із двоскладових омонімів (双音节同音词) 2 є двокомпонентними (特别——特别; 自然——自燃).

Серед 180 слів-омонімів 20 є власне омонімами (同形同音词), словами, що мають однакове звучання і написання: 对——对; 多——多; 门——门; 点——点; 花——花; 给——给; 家——家; 要——要; 特别——特别; 自然——自然; 160 є омофонами (异形同音词), словами, що збігаються за вимовою, проте мають різне значення й різне графічне оформлення: 班——搬; 办——半; 报——抱; 比——笔; 变——遍; 不——部; 茶——查; 城——成; 地——第; 电——店; 东——冬; 付——附; 哥——歌; 个——各; 合——和; 后——厚; 画——话; 极——急; 记——寄; 见——件; 交——教; 节——结; 九——酒; 旧——就; 课——刻; 块——快; 礼——里; 名——明; 其——骑; 前——钱; 轻——清; 深——身; 生——声; 束——树; 玩——完; 喂——位; 邮——游; 在——再; 正——挣; 祝——住; 百——摆; 背——杯; 倍——被; 曾——层; 成——乘; 和——盒; 壶——湖; 极——级; 交——浇; 建——见; 卖——迈; 娶——取; 瘦——受; 甜——填; 忘——望; 香——箱; 想——响; 由——游; 只——支; 只——指; 岛——倒; 第——递; 深——伸; 临——淋; 平——评——瓶; 十——时——食; 他——她——它; 男——南——难; 零——灵——铃; 坐——做——座; 市——事——试——是; 长——场——常——尝).

Отже, у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня зафіксовано 1777 полісемічних одиниць, що становить 58% і 180 омонімічних одиниць, що становить 6% словника.

3.3.2. Гіперо-гіпонімія

Гіперо-гіпонімія – один із видів парадигматичного зв'язку в семантичному полі – «сукупність ієрархічно організованих і семантично пов'язаних лексичних одиниць (гіпонімів), що позначають конкретні підрозділи загального родового поняття – гіпероніма» (Wang, He, 2016). Основою гіпонімії є відношення включення і підпорядкування – «властивості семантично однорідних мовних одиниць, що співвідносяться з поняттями, обсяги яких не перетинаються» (Козоріз 2012, 28-37). При гіперо-гіпонімічних зв'язках гіперонім (上义词) – слово, із загальним значенням, яке позначає родове поняття, включає в себе гіпонім (下义词) – слово з більш

конкретним значенням, яке позначає видове поняття (葛本仪 (1985) 2001). В китайській мові виокремлюють три види гіперо-гіпонімії: графічну (в межах ієрогліфа), суфіксальну (в межах похідного слова) і гіпоніми-словосполучення (Козоріз 2012, 28-37).

Для проаналізованої лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня характерною є суфіксальна гіперо-гіпонімія. Виявлено значну кількість гіпонімічних груп об'єднаних спільною суфіксальною морфемою-гіперонімом.

За допомогою суфіксальних морфем-гіперонімів (人, 馆, 车, 场, 员, 天, 学, 院, 生, 国, 店, 师, 法, 者, 长, 包, 护, 学家, 手, 家, 料, 民, 客) цим зв'язком поєднано **іменники**, наприклад:

83 іменники-гіпоніми, що називають національність, професію тощо, поєднано морфемою-гіперонімом 人. Слова розташовані в порядку спадання частот: 中国人 *китаєць* (84), 别人 *інша людина* (37), 病人 *пацієнт* (18), 男人 *чоловік* (15), 美国人 *американець* (15), 年轻人 *молодь* (15), 主人 *господар* (13), 老人 *людина похилого віку* (13), 北京人 *мешканець Пекіну* (13), 女人 *жінка* (12).

12 іменників-гіпонімів поєднано гіперонімом 馆 на позначення закладів: 图书馆 *бібліотека* (21), 饭馆 *ресторан* (18), 茶馆 *чайна* (10), 博物馆 *музей* (7), 宾馆 *готель* (7), 体育馆 *спортивний зал* (5), 大使馆 *посольство* (4), 文学馆 *літературний центр* (4), 旅馆 *готель* (4), 美术馆 *художня галерея* (2), 咖啡馆 *кафе* (2), 展览馆 *виставковий центр* (1).

11 іменників-гіпонімів поєднано суфіксальною гіпонімією за допомогою морфеми-гіпероніма 车, що позначає транспортний засіб: 汽车 *автомобіль* (40), 自行车 *велосипед* (29), 出租车 *таксі* (20), 公共汽车 *автобус* (16), 火车 *поїзд* (14), 旅游车 *туристичний автобус* (2), 出租汽车 *таксі* (1), 小车 *візок* (1), 缆车 *фунікулер* (1), 快车 *експрес* (1), 卡车 *вантажівка* (1).

11 іменників-гіпонімів на позначення площі, поля, місця проведення тощо об'єднано за допомогою гіпероніма 场: 市场 *ринок* (11), 商场 *торговий центр* (9), 广

场 *площа* (7), 机场 *аеропорт* (6), 考场 *екзаменаційний зал* (4), 剧场 *театр* (3), 操场 *спортивний майданчик* (3), 会场 *конференц-зал* (2), 运动场 *стадіон* (2), 足球场 *футбольне поле* (1), 球场 *стадіон* (1).

11 іменників-гіпонімів з гіперонімом 员 на позначення посади, професії, члена організації тощо: 服务员 *офіціант* (34), 售货员 *продавець* (20), 营业员 *продавець-консультант* (17), 职员 *працівник* (13), 演员 *актор* (8), 讲解员 *гід* (5), 航天员 *космонавт* (3), 管理员 *адміністратор* (2), 公务员 *службовець* (2), 队员 *член команди* (1), 推销员 *торговельний представник* (1).

9 іменників-гіпонімів на позначення часу, об'єднано за допомогою гіпероніма 天: 今天 *сьогодні* (102), 明天 *завтра* (58), 冬天 *зима* (42), 昨天 *вчора* (32), 秋天 *осінь* (13), 夏天 *літо* (12), 春天 *весна* (10), 星期天 *неділя* (9), 后天 *післязавтра* (1).

9 іменників-гіпонімів поєднані гіперонімом 学 на позначення окремої галузі знань: 文学 *література* (9), 哲学 *філософія* (3), 心理学 *психологія* (2), 物理学 *фізика* (2), 化学 *хімія* (2), 医学 *медицина* (2), 数学 *математика* (2), 文化学 *літературознавство* (1), 地理学 *географія* (1).

9 іменників-гіпонімів на позначення установ із суфіксальною морфемою 院: 学院 *інститут* (24), 医院 *лікарня* (22), 戏院 *театр* (4), 四合院 *сіхеюань* (3), 文学院 *інститут гуманітарних наук* (3), 电影院 *кінотеатр* (2), 敬老院 *пансіонат для людей похилого віку* (1), 书院 *академія* (1), 商学院 *бізнес-школа* (1).

9 іменників-гіпонімів поєднано суфіксальною гіпонімією за допомогою гіпероніма 生, що позначає професій, вченого ступеню тощо: 学生 *учень* (79), 留学生 *іноземний студент* (38), 医生 *лікар* (21), 研究生 *аспірант* (12), 小学生 *учень початкової школи* (7), 女生 *студентка* (6), 中小學生 *учень школи* (1), 男生 *студент* (1), 函授生 *заочник* (1).

9 іменників-гіпонімів об'єднаних родовою морфемою-гіперонімом 国 на позначення країн: 中国 *Китай* (325), 美国 *США* (25), 外国 *закордон* (16), 英国 *Англія*

(7), 韩国 *Південна Корея* (7), 德国 *Німеччина* (5), 泰国 *Тайланд* (5), 法国 *Франція* (3), 祖国 *батьківщина* (2).

8 іменників-гіпонімів, що називають магазин, заклад, поєднано морфемою-гіперонімом 店: 商店 *магазин* (33), 书店 *книжковий магазин* (8), 饭店 *готель-ресторан* (8), 酒店 *магазин алкогольних напоїв* (7), 文具店 *магазин канцтоварів* (4), 快餐店 *заклад швидкого харчування* (3), 咖啡店 *кав'ярня* (2), 火锅店 *заклад з хого* (1).

8 іменників-гіпонімів поєднано за допомогою морфеми-гіпероніма 师 *учитель, наставник, майстер*: 老师 *учитель* (311), 律师 *юрист* (10), 理发师 *перукар* (7), 厨师 *повар* (6), 教师 *викладач* (5), 园艺师 *садівник* (2), 导师 *наставник* (1).

6 іменників-гіпонімів на позначення деяких спеціальностей із гіперонімом 法, що позначає спосіб, метод, підхід: 办法 *спосіб* (25), 看法 *думка* (15), 想法 *погляд* (11), 方法 *спосіб* (5), 做法 *метод* (4), 写法 *спосіб написання* (1).

5 іменників-гіпонімів на позначення осіб, що належать до тієї чи іншої категорії осіб або професії, об'єднано за допомогою 者: 记者 *журналіст* (7), 爱好者 *любитель* (1), 志愿者 *волонтер* (1), 悲观主义者 *песиміст* (1), 乐观主义者 *оптиміст* (1).

5 іменників-гіпонімів об'єднаних родовою морфемою 长 на позначення посад: 校长 *директор школи* (11), 班长 *староста групи* (4), 家长 *голова сім'ї* (4), 组长 *керівник групи* (1), 部长 *керівник відділу* (1).

5 іменників-гіпонімів на позначення виробу із шкіри, тканини і т. ін., що має форму торбинки, футляра з ручками і служить для перенесення чого-небудь об'єднано за допомогою морфеми-гіпероніма 包: 钱包 *гаманець* (10), 提包 *сумка* (4), 书包 *портфель* (3), 旅行包 *саквояз* (2), 背包 *рюкзак* (1).

4 іменники-гіпоніми на позначення професій і шанованих осіб із спільною родовою морфемою 护: 护士 *медсестра* (3), 博士 *доктор наук* (2), 女士 *пані* (1).

4 іменники-гіпоніми з морфемою 学家 *вчений*: 科学家 *науковець* (6), 心理学家 *психолог* (5), 哲学家 *філософ* (4), 文学家 *літературознавець* (2).

4 іменники-гіпоніми на позначення представників професій та іменники з якісною характеристикою особи поєднано 手: 歌手 *співак* (2), 新手 *новачок* (1), 黑手 *зłodий* (1), 对手 *конкурент* (1).

4 іменники-гіпоніми на позначення деяких спеціальностей із гіперонімом 家: 作家 *письменник* (7), 钢琴家 *піаніст* (1), 发明家 *винахідник* (1), 专家 *експерт* (3).

4 іменники-гіпоніми на позначення матеріалу, сировини, матерії із суфіксальною морфемою 料: 资料 *дані* (5), 饮料 *напої* (1), 材料 *матеріал* (1), 原料 *сировина* (1).

3 іменники-гіпоніми на позначення громадянства, представника соціального прошарку об'єднано за допомогою морфеми 民: 农民 *селяни* (9), 居民 *мешканці* (3), 人民 (2) *народ*.

2 іменники-гіпоніми на позначення осіб поєднано суфіксальною гіпонімією за допомогою гіпероніма 客: 顾客 *клієнт* (7), 乘客 *пасажир* (1).

2 іменники-гіпоніми на позначення кімнат поєднано суфіксальною гіпонімією за допомогою гіпероніма 房: 厨房 *кухня* (9), 水房 *вбиральня* (2), 书房 *кабінет* (1).

Отже, іменникам китайськомовного початкового дискурсу властива суфіксальна гіперо-гіпонімія.

Для встановлення гіперо-гіпонімічних зв'язків між семами кожного слова в словосполученні застосовують конструкції: «А – це таке В», «А, В і інші види С», «В, в тому числі А», «А, В і інші С», «А та інші В» тощо (Мостовая 1990, 141). В нашій роботі, для встановлення зв'язків між гіперонімом та гіпонімом, використано конструкцію «А та інші В».

В китайськомовному педагогічному дискурсі початкового рівня цим зв'язком поєднано найбільше **іменників**, наприклад (подано у форматі *гіперонім* – ряд гіпонімів): 父母 **батьки** – 父亲 *батько*, 母亲 *матір*, 妈妈 *мама*, 爸爸 *тато*; 小孩子 **дитина** – 男孩子 *хлопчик*, 女孩子 *дівчинка*; 子女 **діти** – 儿子 *син*, 女儿 *донька*; 人 **людина** – 男人 *чоловік*, 女人 *жінка*; 科学 **наука** – 历史 *історія*, 经济学 *економіка*, 文学 *література*, 哲学 *філософія*, 心理学 *психологія*, 物理学 *фізика*, 化学 *хімія*, 医学

медицина, 数学 *математика*, 文化学 *літературознавство*, 地理学 *географія*; 食物 *продукт* – кількість гіпонімів становить більше 30, наприклад: 蛋糕 *торт*, 面包 *хліб*, 巧克力 *шоколад*; 感情 *почуття* – 爱情 *любов*, 友谊 *дружба*, 信心 *віра*. Трохи менше – дієслів, серед яких наприклад: 感觉 *відчувати* – кількість гіпонімів становить понад 10, наприклад: 害怕 *боятися*, 爱 *любити*, 恨 *ненавидіти*, 后悔 *шкодувати*, 高兴 *радіти*, 羡慕 *заздрити*, 怒 *злитися*; 收 *набувати* – 带 *брати*, 收 *отримувати*, 受 *одержувати*, 寄 *отримувати*, 拿 *брати*, 接 *приймати*, 买 *купувати*; 提 *звернутися* – 请 *просити*; 表示 *висловлювати* – 问 *питатися*, 回答 *відповідати*, 道谢 *дякувати*. Ще менше гіперо-гіпонімічних зв'язків у прикметниках, наприклад: 大 *великий* – 长 *довгий*, 高 *високий*, 深 *глибокий*. Виявлено також завершені ланцюжки гіперонімів, що побудовані безпосередньо один за одним, де кожен наступний член є гіперонімом попередньому і гіпонімом наступному: 世纪 *століття* – 年 *рік* – 月 *місяць* – 星期/周 *тиждень* – 天 *день* – 小时 *година* – 分钟 *хвилина*.

Загалом гіперо-гіпонімічним зв'язком пов'язані між собою приблизно 10% лексичних одиниць китайськомовного педагогічного дискурсу.

3.3.3. Синонімія

Синонімія (同义性) – явище, яке в сучасному китайському мовознавстві було і залишається об'єктом численних досліджень. Неабиякий інтерес синологів до явища синонімії зумовлений потребою визначення поняття синоніма, побудови синонімічних рядів, створення прогресивних моделей аналізу синонімічної лексики сучасної китайської мови, якій властиве таке специфічне явище, як “一词多类” (одна лексична одиниця може виступати в ролі різних частин мови).

Синонімію загалом у китайській мові вивчали Ван Лі (王力 1944), Хуан Божун і Цзо Сюйдун (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012), Чжан Чжиї і Чжан Цінюнь (张志毅, 张庆云 1986), Ге Беньї (葛本仪 (1985) 2001), Люй Шусян (吕叔湘 1981), Мей Лічун (梅立崇 1995), Сін Фуї (邢福义 1991), Чжоу Цзумо (周祖谟 1959), Лю Шусінь (刘叔新 (1984) 2005), синонімію в словниковому складі начальних текстів вивчали Лю Найшу і Ао

Ґуйхуа (刘乃叔, 傲桂华 2003), Лю Чуньмей (刘春梅 2007), Чжоу Юйкунь (周玉琨 2002), Шень Цзявей (沈家伟 2017).

Деяка частина лексичних одиниць китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня відзначається тотожним або майже тотожним лексичним значенням при повній або частковій розбіжності форми. Такий зв'язок називається синонімічним (Бук 2004). В китайській лінгвістиці *синонімами* (同义词) називають слова, які при різному формальному вираженні мають лексичне значення, що повністю або частково збігається (王力 1944; 葛本仪 (1985) 2001); 刘乃叔, 傲桂华 2003; 黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012); 张志毅, 张庆云 1986; 刘叔新 (1984) 2005]. Китайські лінгвісти при дослідженні синонімічних зв'язків, оперують здебільшого терміном 同义词 *синонім*, аргументуючи це тим, що «семантичне поле, що складається з слів, які мають значення, що повністю або частково збігаються, називається синонімічним полем, а слова цього поля називаються синонімами» (黄伯荣, 廖序东 (1983) 2012), на що і ми будемо оператися у нашій роботі. Синоніми утворюють лексичне угруповання, складові частини якого об'єднані синонімічними зв'язками навколо спільної семантичної ознаки – синонімічний ряд (Левицкий 2012).

Існують різні підходи до інвентаризації синонімічного ряду: експериментальний (В. Левицкий, І. Стернін), психолінгвістичний (Ж. Мазур, А. Клименко), дистрибутивно-статистичний (А. Супрун, А. Шайкевич), математичне визначення семантичних відмінностей між синонімами (М. Білинський) та інші. В китайськомовному педагогічному дискурсі синоніми виявлено через застосування класичного семантичного методу виділення спільних та відмінних сем у межах семемі методом, описаним вище (див. пункт 1.3).

Отримані синонімічні ряди верифікувалися за словниками синонімів китайської мови (梅家驹 1983).

Синонімію виявлено в різному обсязі в межах всіх виділених частин мови в китайськомовному педагогічному дискурсі.

Найчисельніше синонімія представлена в іменниках (148 рядів, охоплено 355 одиниць), далі в дієсловах (88 рядів, охоплено 205 одиниць) і прикметниках (29 рядів,

охоплено 68 одиниць), найменше її в прислівниках (11 рядів, охоплено 37 одиниць), сполучниках (7 ряди, охоплено 27 одиниць), прийменниках (7 ряд, 23 одиниці). Загалом синонімією охоплено 715 одиниць словника китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня, що становить 23,5%.

Із іменникових 148 синонімічних рядів 108 є двокомпонентними (母亲~妈妈; 父亲~爸爸; 办法~方法; 需求~需要; 国~国家; 节~节日; 口~嘴; 脾气~性格; 日~号; 商业~贸易; 食堂~餐厅; 兴趣~爱好; 英语~英文; 风格~式样; 市~城市; 安全~平安; 汉语~中文; 上午~早上; 习惯~风俗; 计划~工程; 日子~白天; 生命~生活; 事儿~东西; 主任~头儿; 组~派; 健康~身体; 老家~故乡; 医生~大夫; 售货员~营业员; 中国人~华人; 饭馆~饭店; 旅馆~宾馆; 戏院~剧场; 咖啡店~咖啡馆; 商场~购物中心; 人类~人们; 亲人~亲戚; 人口~老百姓; 屋子~房间; 公共汽车站~汽车站; 运动场~球场; 大厅~客厅; 区~地区; 村子~农村; 上衣~外衣; 相片~照片; 款~费; 出租汽车~出租车; 照相机~相机; 贺卡~明信片; 月亮~月球; 雨~雨水; 天气~天儿; 大陆~大洲; 眼泪~泪水; 部~部分; 行程~距离; 数~数量; 人格~人性; 才能~技能; 精神~心灵; 住址~地址; 颜色~色彩; 味儿~味道; 玩笑~笑话; 传统~风俗; 通知~通知单; 谈话~会话; 标语~口号; 政治~政策; 病~病痛; 心情~情绪; 友谊~情谊; 感情~情感; 好恶~滋味; 目的~目标; 可能性~机会; 早餐~早饭; 事~事情; 课~功课; 情况~情景; 往事~过去; 宴席~宴会; 声~声音; 发音~语音; 春天~春季; 秋季~秋天; 年代~时代; 旁~旁边; 面前~前面; 左~左边; 内~之内; 家里~家中; 心里~心中; 信里~信中; 地上~世上; 手中~手里; 梦里~梦中; 跟前~附近; 街上~路上; 车里~车上; 以后~后来; 从前~以前; 小孩子~小孩儿; 年轻人~青年人; 顾客~客户; 有钱人~富人; 房东~主人; 同行~同事; 职工~工人; 级~程度), 25 трикомпонентними (教师~老师~导师; 马路~街~街道; 时候~时间~日子; 江~河~河流; 妻子~老婆~太太; 邻居~隔壁~近邻; 中国~天下~中华; 家~房子~住宅; 水房~卫生间~厕所; 大楼~楼房~公寓; 歌~歌曲~乐曲; 钱~金钱~币; 面~长相~脸; 眼~眼睛~目; 特长~优点~特色; 生活~生命~辈子; 风景~风光~山水; 答~答案~回答; 前途~未来~将来; 里~里边~里面; 东~东边~东方; 中~中间~之间; 北~北边~北方; 南~南边~南方; 西~西边~西方), 13 чотирикомпонентними (姑娘~小姐~女人~女士; 小伙子~先生~男人~男子; 真理~真正~实话~真相; 班~组~帮子~队; 东西~商品~货~作

品; 意义~意思~意味~主意; 道理~原因~因素~理由; 结果~效果~收成; 心愿~意愿~愿望; 办法~方法~做法~方案; 下~下边~下面~之外; 外~外边~以外~外面; 后~背面~后边~后面), 2 шестикомпонентними (看法~角度~观点~想法~心意~心思; 上~上面~上边~上头~以上).

Із 88 дієслівних синонімічних рядів – 71 двокомпонентних (吃惊~惊讶; 举办~举行, 改变~变化, 轻松~放松, 旅游~旅行, 运动~锻炼, 离开~出发, 掉~倒; 出现~发生, 解释~说明, 了解~明白, 预习~复习, 收~受, 做~成为, 说~说话, 完~完成, 得~获得, 看~看见, 经历~感觉, 交流~联系, 吃~尝; 交流~交往, 爱惜~爱护; 按~压; 表现~表示; 肥~胖; 给~送; 帮~帮助; 车~汽车; 读~阅读; 放~摆; 关系~有关; 练~练习; 说~谈; 消息~报道; 演~演出; 称赞~表扬; 告诉~通知; 穿~戴; 带~拿; 建设~建筑; 进~进来; 考~考试; 抬~举; 玩~打; 学~学习; 移~移动; 当~成; 管~弄; 通过~传; 包含~包括; 问~让; 爱~爱恋; 发生~产生; 以为~认为; 觉得~感觉; 高兴~开心; 保管~保证; 讨论~谈; 练习~锻炼; 帮助~帮忙; 办~办理; 分配~安排; 保存~保护; 接受~受到; 会~能; 急~着急; 适应~适合; 急忙~匆忙; 睡着~入睡), 12 трикомпонентних (答~答应~回答; 用~使用-利用; 想~考虑~觉得; 怕~害怕~恐怕; 觉得~认为~以为; 照顾~看~管; 感~感到~感觉; 去~到~走; 谢谢~感谢~感激; 认识~知道~了解; 培养~养~种; 懂~了解~理解), 5 чотирикомпонентних (计划~安排~打算~设计; 变~变化~改变~改成; 住~过~生活~活; 作~做~办~打; 表明~表示~表达~表现) і 1 семикомпонентний (发动~发展~发拌~进步~开发~开展~发挥).

Із 29 прикметникових синонімічних рядів – 22 двокомпонентних (热情~热心; 美丽~漂亮; 矮~低; 满足~满意; 坏~糟糕; 旧~老; 古~旧; 黑~黑暗; 主要~重要; 暖和~热; 困~累; 聪明~高明; 亲切~善良; 勇敢~大胆; 肥~胖; 平常~普通; 著名~有名; 少~小; 容易~方便; 有点儿~一点儿; 真~确实; 突然~忽然), 4 трикомпонентних (好~健康~舒服; 深~深刻~深厚; 适应~合适~适合; 长~长久~漫长;), 3 чотирикомпонентних (艰苦~困难~辛苦~挑战; 快乐~幸福~高兴~愉快; 大~巨大~伟大~高大;).

У службових частинах мови найбільше синонімів у прислівника: 6 двокомпонентних (本来~原来; 曾经~已经; 常常~经常; 又~再; 渐渐~逐渐; 有些~有点儿), 2 трикомпонентних (才~刚才~刚刚; 一向~一直~总是), 1 п'ятикомпонентний (马

上~赶快~赶紧~立即~立刻), 1 шестикомпонентний (只~只有~只是~就是~仅仅~仅), 1 восьмикомпонентний (很~太~非常~好~极~挺~十分~大大). Також зареєстровано синонімію серед сполучників (不但~不仅;即使~就是;可是~不过;还是~或者~或;如果~要是~假如;跟~和~与~及;所以~因此~于是~从而;并且~还是~再说~此外~另外~以及) і прийменників (在~于;沿~沿着;对~给~对于;跟~与~跟着;向~往~朝~当;从~离~由~自~以;按~按照~照~根据).

3.3.4. Антонімія

Антонімія – це зв'язок між словами, що, тісно поєднуючись певною семантичною спільністю, розрізняються на цій самій основі максимально протилежними значеннями (Бук 2004). В китайській мові лексичні одиниці, що об'єднані антонімічним зв'язком називаються антонімами (反义词) (谢文庆 1988). Китайський лінгвіст Лю Шусінь (刘叔新 (1984) 2005) сформував п'ять критеріїв антонімічності: 1) наявність протилежної семантики; 2) семантична спільність, яка виявляється в тому, що антоніми виражають одне й те саме родове поняття; 3) слова диференціюються лише за наявності в кожному з них спільної семантичної основи; 4) здатність слів-антонімів уживатися в однаковому, аналогічному контекстуальному оточенні; 5) належність до однієї частини мови. Ці критерії використано як основу при визначенні антонімічності слів і виявленні парадигматичних відношень антонімів між собою в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня.

Гао Цінси (高庆赐 1978) та низка інших вчених погоджуються в тому, що лексичні одиниці, які об'єднані антонімічним зв'язком через додавання заперечної частки «не» до слова, є антонімами, наприклад: *好 хороший – 不好 поганий*. Водночас Цуй Фуюань (崔复爱 1957), Сунь Лянмін (孙良明 1994) та інші вчені вважають, що слово не може утворювати антонімічні пари зі своєю заперечною формою. Вони вважають, що такі слова, як *不好 поганий (нехороший)*, є словосполученнями, які не можна використовувати як слова-антоніми. Вважаємо, що традиційна точка зору, згідно з якою лише слова можуть бути об'єднані антонімічним зв'язком, є занадто

вужкою, сталі вирази також можуть утворювати антонімічні зв'язки зі словами, тому антонімічні зв'язки є між словами, між сталими виразами і між словами та сталими виразами. Наприклад, 久 *довго* – 不久 *скоро*, можливо, спершу 不 *не* було додано як заперечну частку перед 久 *довго*, щоб утворити словосполучення, але згодом, із збільшенням частоти вживання, слово 不久 *скоро* поступово набуло сталого значення, закріпилося як окреме слово, а його стверджувальна форма становить частину класифікації слів-антонімів.

У процесі класифікації одиниць китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня за основу взято найавторитетніше на сьогодні лексикографічне джерело антонімів китайської мови – «Словник антонімів китайської мови» (《汉语反义词词典》) (张志毅, 张庆云 1986). Тлумачення тих слів, яких не зафіксовано в словнику, взято із «Словника антонімів Цилінь» 《反义词词林》 (张志毅, 张庆云 1986). Виокремлено 527 антонімічних пар розділено на дві групи (李慧 2011): субстанціальні (名词性反义词对儿) і предикатні антонімічні пари (谓词性反义词对儿). Субстанціальні антонімічні пари – це група непередикатних слів-антонімів, що передають значення реальної предметності. В словнику виявлено 166 субстанціальних антонімічних пар (див. додаток М). Предикатні антонімічні пари – це об'єднання предикатних слів-антонімів, які своєю семантикою зумовлюють кількісно-якісний склад субстанціальних слів, а також позначають діяльність, процес, стан. В словнику виявлено 361 предикатна антонімічна пара (див. додаток Н).

Встановлено, що серед слів-антонімів є іменникові, прикметникові, дієслівні, прислівникові та займенникові антонімічні пари. Кількість іменникових антонімічних пар в словнику становить – 158, дієслівних – 177, прикметникових – 135, займенникових – 6, прислівникових – 18.

Багато слів, що об'єднані антонімічним зв'язком в антонімічну пару, є багатозначними. За кількістю лексичних значень антонімічні пари поділяється на такі типи:

- 1) однозначне слово (单义词) і однозначне слово (单义词): 天 *небо* — 地 *земля*:

- 2) однозначне слово (单义词) і багатозначне слово (多义词): 骄傲 *гордий* — 虚心 *скромний*, 骄傲 *гордий* є багатозначним словом;
- 3) багатозначне слово (多义词) і багатозначне слово (多义词): 厚 *тонкий* — 薄 *товстий*, 厚 *тонкий* має 9 значень, а 薄 *товстий* має 6 значень.

На семантичному рівні лексиці китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня притаманні всі типи антонімічних зв'язків, що реалізують у відповідних антонімічних парах (郭怡颖 2008):

- 1) комплементарна антонімія (绝对反义词) – між антонімами немає проміжного стану, такі антоніми повністю заперечують один одного. Серед комплементарних антонімів найбільше іменників (死 *смерть* – 活 *життя*; 男人 *чоловік* – 女人 *жінка*, 爸爸 *тато* – 妈妈 *мама*, 先生 *пан* – 女士 *пані*), далі – прикметників (愉快 *веселий* – 伤心 *сумний*, 里面 *внутрішній* – 外面 *зовнішній* 表面, 永远 *постійний* – 暂时 *тимчасовий*).
- 2) контрарна антонімія (相对反义词) – слова в антонімічній парі позначають несумісні поняття, що взаємно виключають одне одного. Водночас між антонімічною парою може бути проміжний елемент. Серед контрарних антонімів найбільше прикметників (大 *великий* – 小 *малий*; 高 *високий* – 矮 *низький*, 远 *далекий* – 近 *близький*, 新 *новий* – 旧 *старий*, 热 *гарячий* – 冷 *холодний*, 一样 *однаковий* – 不同 *різний*, 长 *довгий* – 短 *короткий*), далі – іменників (朋友 *друг* – 敌人 *ворог*, 医生 *лікар* – 病人 *хворий*, 胜 *перемога* – 败 *поразка*), прислівників (有些 *трохи* – 非常 *дуже*, 少 *мало* – 多 *багато*).
- 3) конверсивна антонімія (依存反义词) – антоніми, що описують ситуацію з погляду її учасників. Конверсивних антонімів найбільше серед дієслів (买 *купувати* – 卖 *продавати*; 问 *питати* – 答 *відповідати*, 教 *навчати* – 学 *вчитися*, 胜利 *перемогати* – 失败 *програвати*).

Серед 527 антонімічних пар можна виокремити три великі лексико-семантичні групи на позначення:

1) родинних зв'язків:

哥哥—弟弟 姐姐—妹妹 兄弟—姐妹 叔叔—阿姨 丈夫—妻子 爷爷—奶奶
父亲—母亲 爸爸—妈妈

2) часу:

永远—暂时 现在—本来 现代—古代 现在—从前 现在—过去 现在—将来
现在—未来 现在—以后 现在—以前 现在—原来 如今—从前 如今—当年
如今—过去 如今—将来 如今—未来 如今—以前 目前—从前 目前—过去
目前—将来 目前—未来 目前—以后 目前—以前 当前—从前 当前—过去
当前—将来 当前—未来 当前—以后 当前—以前 过去—将来 过去—未来
过去—以后 过去—最近 从前—后来 从前—将来 从前—今后 从前—未来
从前—以后 从前—最近 以前—后来 以前—将来 以前—今后 以前—未来
以前—以后 以前—最近 之前—之后 后来—当时 后来—最初 春天—冬天
春天—秋天 今天—明天 今天—昨天 前天—后天 寒假—暑假 上午—下午
夜间—白天 半天—半夜 半夜—中午 长期—短期 永远—临时;

3) місця:

东—西 外—中 外—内 里—表 里—面 里—外
里边—表面 里边—外面 里边—外边 里面—表面 里面—外面 里面—外边
以内—以外 其中—表面 其中—外边 其中—外面 中心—旁边 中心—外边
中心—外面 中心—一边 中心—周围 中央—旁边 中央—外边 中央—外面
中央—一边 中央—周围 外边—当地 外边—中间 外部—里面 外部—里边
外部—其中 外部—中间 外部—内部 以内—以外 这边—那边 以上—以下
背后—表面 背后—对面 空中—地下 空中—地面 底下—上边 底下—上面

Можемо зробити висновок, що в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу переважають предикатні антонімічні пари, що вказує на особливості семантико-синтаксичних відношень між словами в реченнях корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу – спрямування семантико-синтаксичних відношень в реченні від предиката (передусім дієслівного) до субстанціальних

синтаксем (передусім іменникових), наприклад: 浪费钱 *марнувати гроші* – 节约钱 *економити гроші*; 离开城市 *виїхати з міста* – 进入城市 *заїхати в місто*. Як наслідок, серед антонімічних пар кількісно переважають дієслівні антонімічні пари – 177, далі іменникові – 158, прикметникові – 135. Загалом антонімією охоплено – 1052 лексичних одиниць, що становить 35% словника корпусу. Виокремленим словам-антонімам притаманна комплементарна, контрарна і конверсивна антонімія. Особливості цих антонімічних зв'язків між словами у словнику зумовлені специфікою їхньої семантики. Крім того, в межах 527 антонімічних пар виділено три найбільші за обсягом лексико-семантичні групи на позначення родинних зв'язків, кольору, часу і місця.

3.4. Частотні зони лексики китайськомовного педагогічного дискурсу

Слова характеризують неоднаковою частотою використання в текстах. В зв'язку з цим виділяють слова, яким властива відносно висока, середня і низька частота уживання в тексті (Бук 2021, 266)

Одним із завдань створення ЧС є виявлення його частотних зон. Словник корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня умовно поділено на сім зон: **лексика із верхньою високою частотністю** (ранг 1-7, частотність 3036-1233), **лексика із нижньою високою частотністю** (ранг 8-112, частотність 743-100), **лексика із середньою частотністю** (ранг 113-945, частота 99-10), **низькочастотна лексика** (ранг 946-3312, частота 9-2), **hарах legomena** (ранг 3313-5990, частота 1).

Таблиця 3.1.

Частотні зони лексики китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня

Частотна зона	Слів у текстах		Слів у словнику	
Частота ≥ 1000	13159	17,63%	7	0,12%
Частота ≥ 100	27012	36,19%	105	1,75%
Частота ≥ 10	22803	30,55%	833	13,91%

Частота 9-2	8988	12,04%	2367	39,51%
Частота 1	2678	3,59%	2678	44,71%

Лексика китайськомовного педагогічного дискурсу із **верхньою високою частотністю** – це 7 слів (ранг 1-7), що мають найінтенсивніше функціонування в тексті (частотність 3036-1233). Ці сім слів, займаючи 0,12% словника, покривають 17,63% тексту.

Першим словом за частотою вживання в тексті корпусу виявилось структурне допоміжне слово (结构助词) – 的 (3036). До лексики із верхньою високою частотністю належить аспектне допоміжне слово (动态助词) – 了 (2211). Також до цього списку входять два особових займенники 我 я (2624) і 你 ти (1233), одне дієслово 是 бути (1507), один прислівник 不 не (1304), один числівник 一 один (1244).

Лексика китайськомовного педагогічного дискурсу із **нижньою високою частотністю** – це 105 слів (ранг 8-112, частота 743-100), займає 1,75 словника та 36,19% тексту. Серед **самостійних частин мови** переважають **дієслова із найзагальнішим значенням** 有 мати (742), 能 могли (259), 吃 їсти (240), 会 вміти (234), 喜欢 любити (209), 做 робити (197), 可以 дозволити; могли, 买 купувати (158); **дієслова мовлення** 说 говорити (574) 问 питати (102); **мислення** 要 хотіти; вимагати (419), 想 хотіти; думати (312), 知道 знати (151); **зорового сприйняття** 看 дивитися (363); **пересування** 去 йти (630), 来 приходити (352), 到 прибувати (209).

В **іменниках** першіть має слово 人 людина (400); власні назви персонажів 林娜 Ліна (325), 马 (194) 大为 (220) Ма Давей, 丁 (177) 力波 (177) Дін Лібо, 玛丽 Мері (203), 王小云 Ван Сяююн (171), 宋华 Сунхуа (171), 大卫 Давей (128), 马丁 Мартін (109) і топоніми 中国 Китай (325), 北京 Пекін (133). До цієї зони також належать іменники з конкретним значенням: 老师 вчитель (311), 家 дім; сім'я, 朋友 друг (167), 钱 гроші (167), 工作 робота (121), 孩子 дитина (110). Іменники на позначення часових проміжків: 天 день (278), 现在 зараз (201), 年 рік (164).

Серед найчастотнішої лексики тексту є лише декілька **прикметників** 好 *хороший* (618), 大 *великий* (193), 快 *швидкий* (136), 小 *маленький* (113); два **лічильних слова** 个 (743), 次 (142) і один **числівник** 两 *два* (145). До **займенників** із нижньою високою частотністю належать особові: 我们 *ми* (467), 他 *він* (448), 她 *вона* (390), 您 *ви* (312), 他们 *вони* (238), 你们 *ви* (238); вказівні: 这 *цей* (513), 那 *той* (257); питальні: 什么 *що?* (370), 哪儿 *де?* (107), 怎么 *як?* (169), 几 *скільки?* (131). В **прислівниках** лідирують слова 就 *відразу* (648), 也 *також* (605), 很 *дуже* (517), 还 *ще* (445), 又 *знову* (202), 太 *дуже* (202). Виявлено, що в лексиці із нижньою високою частотністю є структурні, аспектні і модальні **допоміжні слова**. Структурні допоміжні слова представлені такими словами: 得 (391), 地 (244); аспектні: 着 (286), 过 (159); модальні: 吗 (474), 呢 (308), 吧 (275), 啊 (189). В зоні із нижньою високою частотністю також присутні сполучники і прийменники. **Сполучників** виявлено два – 和 *і, та* (403), 可是 *проте* (147). Прийменників більше, порівнюючи зі сполучником: 在 (555), 把 (282), 对 (280), 跟 (161), 给 (152), 比 (112), 让 (141), 每 (140), 从 (135).

Привертає увагу, що лексика із частотністю ≥ 100 , займаючи всього 1,87%, покриває понад половину тексту (53,82%).

Перелік слів із високою частотністю (див. додаток А)

Лексика із середньою частотністю (ранг 113-945, частота 99-10) займає 13,91% словника і 30,55% тексту.

Сюди потрапили **іменники** на позначення **особи і статі**: 姑娘 *панна* (55), 先生 *пан* (49), 小伙子 *юнак* (46), 妇女 *жінка* (32), 小姐 *юнка* (32), 女孩子 *дівчинка* (27), 男人 *чоловік* (15), 女人 *жінка* (12), 男孩子 *хлопчик* (12); **віку**: 年轻人 *молода людина* (15), 老人 *людина похилого віку* (13); **зовнішності**: 病人 *хворий* (18); **професії**: 教授 *професор* (47), 服务员 *офіціант* (34), 司机 *водій* (31), 医生 *лікар* (21), 警察 *поліцейський* (21), 售货员 *продавець* (20), 师傅 *майстер* (17), 营业员 *продавець-консультант* (17), 大夫 *лікар* (15), 校长 *директор школи* (11), 律师 *юрист* (10); **статусу**: 学生 *учень* (79), 经理 *менеджер* (44), 留学生 *іноземний студент* (38), 工作

人员 *працівник* (22), 大学生 *студент* (17), 老板 *керівник* (17), 领导 *керівник* (14), 职员 *працівник* (13), 研究生 *аспірант* (12); **національності**: 中国人 *китаєць* (84), 美国人 *американець* (15), 北京人 *мешканець міста Пекін* (13); **родинних зв'язків**: 妈妈 *мама* (93), 儿子 *син* (64), 爸爸 *тато* (60), 父母 *батьки* (43), 母亲 *матір* (33), 姐姐 *старша сестра* (31), 父亲 *батько* (26), 女儿 *донька* (23), 丈夫 *чоловік* (21), 妻子 *дружина* (21), 哥哥 *старший брат* (16), 阿姨 *тітка* (14); **соціальних зв'язків**: 朋友 *друг* (160), 同学 *однокласник* (53), 男朋友 *друг* (10); **власних назв людей**: 娜塔莎 *Наталя* (76), 浩 *Хао* (75), 芳 *Фан* (63), 红 *Хун* (59), 雨平 *Юйпін* (58), 军 *Цзюнь* (57), 萨沙 *Саша* (45), 阿明 *Амін* (44), 力波 *Лібо* (33), 罗曼 *Роман* (32), 云 *Юнь* (25), 一民 *Їмін* (14), 巴 *Ба* (11), 爱丽丝 *Аліса* (10); **прізвищ**: 崔 *Цуй* (75), 田 *Тянь* (63), 陆 *Лу* (58), 中村 *Накамура* (56), 陈 *Чень* (35), 刘 *Лю* (30), 朱 *Чжу* (25), 丁 *Дін* (25), 赵 *Чжао* (15), 李 *Лі* (14), 马 *Ма* (13), 金 *Цзін* (11); **власних географічних назв**: 上海 *Шанхай* (41), 长城 *Велика Китайська стіна* (38), 美国 *США* (25), 埃及 *Єгипет* (13), 黄山 *Хуаншань* (11), 三峡 *Санься* (11), 柏林 *Берлін* (10); **власних назв установ**: 北京语言大学 *Пекінський університет мови та культури* (14); **організацій**: 公司 *фірма* (67), 大学 *університет* (63), 学校 *школа* (63), 商店 *магазин* (33), 银行 *банк* (26), 学院 *інститут* (24), 医院 *лікарня* (22), 图书馆 *бібліотека* (21), 饭馆 *ресторан* (18), 邮局 *поштове відділення* (17), 市场 *ринок* (11), 食堂 *буфет* (11), 茶馆 *чайна* (10); **груп людей**: 人们 *люди* (38), 家庭 *сім'я* (31), 班 *група* (29), 社会 *суспільство* (23), 人口 *населення* (23), 党 *партія* (13), 朋友们 *друзі* (11); **рослин**: 花 *квітка* (28), 树 *дерево* (14); **споруд та їхніх частин**: 房子 *дім* (43), 宿舍 *гуртожиток* (40), 楼 *споруда* (19), 教室 *аудиторія* (19), 房间 *кімната* (19), 门 *двері* (17), 屋子 *кімната* (15), 门口 *вхід* (14); **населених пунктів та їхніх частин**: 城市 *місто* (21), 公园 *парк* (21), 农村 *село* (17); **одягу**: 衣服 *одяг* (39), 箱子 *валіза* (10), 钱包 *гаманець* (10); **їжі**: 菜 *страва* (52), 咖啡 *кава* (30), 饺子 *цзяоцзи* (28), 茶 *чай* (21), 水 (20), 辣椒 *гострий перець* (18), 水果 *фрукт* (17), 晚饭 *вечеря* (17), 蛋糕 *торт* (17), 葡萄 *виноград* (13), 饭 *їжа* (12), 香蕉 *банан* (13), 苹果 *яблуко* (11), 鸡蛋 *яйця* (10); **лікарських препаратів**: 中药 *лікарський препарат*

китайської медицини (19), 药 ліки (18); **витворів мистецтва:** 书 книга (68), 京剧 пекінська опера (45), 电影 фільм (36), 音乐 музика (35), 故事 розповідь (30), 照片 фотографія (25), 作业 завдання (16), 词典 словник (14), 地图 карта (13), 越剧 шаосінська опера (11), 民歌 народна пісня (11), 课文 текст (10); **грошей:** 收入 дохід (16), 工资 зарплата (14), 毛 монета (10); **речей:** 东西 річ (61), 礼物 подарунок (59); **знаків:** 字 ієрогліф (51), 号码 номер (16); **інвентарю:** 篮子 кошик (15), 杯子 чашка (13), 包裹 пакет (12), 碗 піала (11); **засобів пересування:** 车 машина (61), 汽车 автомобіль (40), 自行车 велосипед (29), 出租车 таксі (20), 飞机 літак (18), 公共汽车 автобус (16), 火车 поїзд (14); **меблів:** 桌子 стіл (12); **електричних пристроїв:** 电话 телефон (60), 电视 телевізор (21), 电脑 комп'ютер (20), 手机 мобільний телефон (13); **астрономічних об'єктів:** 环境 середовище (16); **погодних явищ:** 雨 дощ (25), 天气 погода (21), 雪 сніг (17), 云 хмара (12); **земних поверхонь:** 山 гора (57), 峰 вершина (10); **частин тіла:** 身体 тіло (46), 手 рука (42), 头 голова (23), 脸 обличчя (23), 心 серце (17), 眼睛 очі (14), 眼 очі (12), 腿 нога (11), 身 тіло (10); **частин предмета:** 卡 картка (40), 砖 цегла (10); **злічувальних характеристик:** 水平 рівень (25), 号 номер (20), 年級 курс (13), 米 метр (10); **характеристик особи:** 关系 відношення (35), 姓 прізвище (32), 名字 ім'я (26), 方面 сфера (21), 知识 знання (10), 专业 спеціальність (10), 地位 статус (10); **характеристик події:** 地方 місце (63), 条件 умова (12); **кольору:** 颜色 колір (28); **інформації:** 问题 питання (96), 字 ієрогліф (52), 信 лист (43), 英语 англійська мова (40), 语言 мова (22), 汉字 китайський ієрогліф (21), 消息 новина (15), 邮件 пошта (15), 中文 китайська мова (14), 外语 іноземна мова (10), 口语 розмовна мова (10), 玩笑 жарт (10); **держави і управління:** 国家 держава (38), 国 країна (29), 外国 закордон (16); **галузі:** 中医 китайська медицина (38), 文化 культура (26), 社会 суспільство (23), 太极拳 тайцзіцюань (20), 历史 історія (19), 经济 економіка (18), 书法 каліграфія (17), 技术 техніка (10); **фізіологічного стану:** 病 хвороба (15); **сприйняття:** 意思 значення (43), 兴趣 інтерес (21), 看法 думка (15), 想法 погляд (11), 主意 сутність (10); **спонуки:** 成绩 успіх (13), 好处 користь (13), 机会 можливість

(12); **події**: 事 *справа* (148), 生活 *життя* (64), 课 *урок* (34), 情况 *ситуація* (21), 事情 *справа* (16), 节目 *програма* (15), 晚会 *вечірка* (11); **звукових явищ**: 声音 *звук* (23), 声 *звук* (19), 听力 *аудіювання* (10); **процесу**: 工作 *робота* (121), 办法 *спосіб* (25), 发展 *розвиток* (10), 步 *крок* (10); **часу**: 先 *спершу* (58), 明天 *завтра* (58), 下午 *день* (49), 冬天 *зима* (42), 小时 *година* (39), 月 *місяць* (38), 岁 *рік* (38), 生日 *день народження* (37), 星期 *тиждень* (37), 后来 *потім* (34), 昨天 *вчора* (32), 今年 *цей рік* (30), 以前 *раніше* (28), 最近 *недавно* (27), 圣诞节 *Різдво* (25), 分钟 *хвилина* (25), 过去 *минуле* (25), 周末 *вихідні* (24), 有时候 *іноді* (24), 星期六 *субота* (21), 上午 *ранок* (18), 新年 *Новий рік* (14), 中午 *полудень* (13), 秋天 *осінь* (13), 当时 *тоді* (13), 夏天 *літо* (12), 星期日 *неділя* (12), 日子 *день* (12); **напрямку**: 旁边 *поруч* (20), 外边 *зовні* (20), 东边 *на сході* (14), 以外 *зовні* (16); **місця**: 家里 *вдома* (33), 心里 *в душі* (20). До лексики із середньою частотністю не ввійшли іменники на позначення назв міфічних істот, тварин, мікроорганізмів, лікарських препаратів, програмного забезпечення, квитанцій, документів, матеріалів, зброї, музичних інструментів, канцтоварів, спортивного спорядження, водоймищ, мінералів.

Серед **Дієслів** кількісно найбільшою є група **Дієслова, що позначають рухи тіла** 喝 *пити* (99), 坐 *сидіти* (99), 写 *писати* (85), 用 *використовувати* (73), 放 *класти, поміщати* (55), 拿 *нести* (53), 见 *бачити* (53), 干 *робити* (48), 笑 *сміятися* (46), 穿 *носити (одяг)* (39), 接 *контактувати. отримувати* (38), 办 *робити. займатися* (38), 收 *отримувати* (37), 跑 *бігати* (35), 使 *використовувати* (34), 站 *стояти* (33), 睡 *спати* (31), 唱 *співати* (31), 练 *тренуватися* (31), 洗 *мити* (27), 骑 *їхати* (27), 读 *читати* (26), 搬 *переносити* (25), 画 *малювати* (23), 修 *ремонтувати* (23), 跳 *стрибати* (22), 生 *жити* (22), 包 *ліпити* (21), 摆 *класти* (19), 取 *брати* (17), 锻炼 *тренуватися* (17), 生活 *жити* (16), 说话 *говорити* (15), 停 *зупинятися* (15), 跑步 *бігати* (14), 挂 *вішати* (13), 尝 *куштувати* (12), 围 *оточувати* (12), 拉 *тягнути* (12), 提 *піднімати* (12), 贴 *клеїти* (12), 提 *витягувати* (11), 撞 *вдаряти* (10), 戴 *носити (аксесуари)* (10), 扭 *крутитися* (10), 指 *вказувати* (10), 背 *нести на спині* (10), 低

нахиляти (10), 望 спостерігати (10), 动 рухатися (10). Також виділяється група дієслів **Соціальна діяльність** 玩儿 гратися (58), 参加 взяти участь (42), 工作 працювати (41), 准备 готуватися (40), 上课 вести урок (33), 等 чекати (30), 遇到 стикатися (28), 休息 відпочивати (27), 参观 відвідувати (26), 帮 допомагати (26), 试 пробувати (25), 花 витратити (25), 选择 вибирати (21), 开车 кермувати (20), 帮助 допомагати (15), 上班 йти на роботу (14), 照顾 піклуватися (13), 管 керувати (13), 放假 йти на канікули (12), 继续 продовжувати (12), 感冒 простуджуватися (12), 查 перевіряти (11), 难过 страждати (11), 上学 ходити в школу (11), 付 платити (11), 留 залишатися (11), 偷 красти (11), 迟到 запізнюватися (10), 拍 фотографувати (10), 下班 йти з роботи (10), 麻烦 турбувати (10), 感动 розчулювати (10); **дієслова зміни**: 得 отримувати (93), 开 відкривати. вмикати (88). 开始 починати (76), 关 закривати. вимикати (30), 毕业 завершувати навчання (29), 成 ставати. завершувати (29), 少 зменшувати (24), 完 завершувати (21), 加 додавати (21), 成功 досягати успіху (18), 流 текти (12), 实现 реалізовувати (12), 改变 змінювати (12), 改 змінювати (12), 成为 ставати (11), 死 помирати (10); **дієслова руху** 下 спускатися (82), 进 заходити (52), 爬 підніматися (45), 离开 покидати (20), 旅行 подорожувати (18), 入 заходити (17), 搬 переїжджати (14), 飞 літати (13), 伤 травмуватися (12), 出发 відправлятися (11), 提高 підвищувати (11); **дієслова володіння і отримання** 送 відправляти (84), 给 давати (75), 借 позичати (41), 发 надсилати, випускати (32), 寄 надсилати (31), 受 отримувати (25), 卖 продавати (25), 交 здавати. заводити (друзів). вносити (оплату) (23), 换 обмінювати (22), 送给 дарувати (18); **дієслова комунікації**: 谢谢 дякувати (79), 告诉 повідомляти (57), 行 дозволяти (49), 聊 розмовляти (43), 坚持 наполягати (24), 谈 обговорювати (23), 回答 відповідати (22), 介绍 представляти (20), 同意 погоджуватися (19), 讲 розказувати (19), 欢迎 вітати (18), 感谢 дякувати (13); **дієслова розумової діяльності**: 觉得 вважати (99), 懂 розуміти (45), 发现 виявляти (38), 打算 планувати (37), 认识 знати (36), 忘 забувати (32), 习惯 звикати (32), 认为 вважати (29), 了解 розуміти (27), 决定 вирішувати (26),

教 *навчати* (25), 算 *рахувати* (22), 记得 *пам'ятати* (19), 念 *пам'ятати* (12), 考虑 *обдумувати* (11), 解决 *вирішувати* (11), 复习 *повторювати* (10), 以为 *вважати* (10); **стану та відношення** 当 *бути* (44), 愿意 *бажати* (36), 好像 *бути схожим* (31), 需要 *потребувати* (29), 了 *могти* (28), 该 *слід* (22), 放心 *бути спокійним* (19), 姓 *носити прізвище* (19), 差 *відрізнятися* (15), 为 *бути* (12); **дієслова вираження емоційного стану** 高兴 *радіти* (76), 爱 *любити* (33), 希望 *сподіватися* (31), 感到 *відчувати* (26), 着急 *хвилюватися* (22), 怕 *боятися* (21), 担心 *хвилюватися* (20), 相信 *вірити* (20), 客气 *соромитися* (17), 关心 *хвилюватися* (13), 感觉 *відчувати* (10).

До лексики із середньою частотністю ввійшли також **прикметники ознаки події** 不错 *непоганий* (45), 漂亮 *красивий* (43), 重要 *важливий* (37), 容易 *легкий* (30), , 美丽 *красивий* (21), 困难 *важкий* (19), 清楚 *чіткий* (19), 简单 *легкий* (17), 电子 *електронний* (15), 好看 *красивий* (12), 舒服 *комфортний* (11); **ознаки предмета** 大 *великий* (80), 小 *малий* (57), 贵 *дорогий* (48), 高 *високий* (41), 冷 *холодний* (40), 少 *мало* (33); 甜 *солодкий* (32), 长 *довгий* (31), 辣 *гострий* (27), 热 *гарячий* (21), 便宜 *дешевий* (19). 慢 *повільний* (17), 白 *білий* (15), 黑 *чорний* (15), 红 *червоний* (15), 短 *короткий* (13), 深 *глибокий* (11), 重 *важкий* (10); **ознаки людини** 女 *жіночий* (45), 老 *старий* (40), 累 *втомлений* (30), 男 *чоловічий* (21), 高 *високий* (14), 胖 *гладкий* (13), 好 *здоровий* (10) 热情 *люб'язний* (20), 认真 *наполегливий* (20), 高兴 *радісний* (78), 快乐 *радісний* (36), 幸福 *щасливий* (23), 满意 *задоволений* (16), 愉快 *веселий* (14), 难过 *сумний* (11), 穷 *бідний* (93), 忙 *зайнятий* (60), 有名 *відомий* (10); **ознаки простору** 远 *далекий* (33); **ознаки часу** 久 *давній* (13), 现代 *сучасний* (10). **Займенники** 大家 *всі* (93), 这儿 *тут* (92), 这么 *такий* (89), 怎么样 *як?* (83), 它 *воно* (75), 这样 *таким чином* (74), 这个 *це* (64), 那儿 *там* (60), 为什么 *чому?* (58), 谁 *хто?* (57), 那么 *такий* (54), 多少 *скільки?* (52), 各 *кожний* (48), 多 *скільки?* (44), 这些 *ці* (43), 别人 *дехто* (38), 一些 *дехто* (34), 哪 *де?* (32), 咱们 *ми* (28), 别的 *інший* (24), 那个 *то* (22), 这里 *тут* (17), 这时 *в цей час* (14), 她们 *вони* (13), 怎样 *як?* (12), 那些 *ті* (11), 那里 *там* (11); **Числівники** 三 *три* (86), 第一 *перший* (55), 四 *чотири* (47), 半 *половина* (46), 几

декілька (42), 五 *п'ять* (40), 十 *десять* (33), 二 *два* (28), 第二 *другий* (26), 八 *вісім* (24), 六 *шість* (23), 许多 *дуже багато* (18), 七 *сім* (17), 第三 *третій* (13), 二十 *двадцять* (12), 好多 *дуже багато* (12), 九 *дев'ять* (11), 好几 *багато* (10); **Лічилні слова** 种 (99), 家 (96), 件 (88), 张 (83), 位 (81), 块 (74), 本 (34), 课 (33), 条 (31), 口 (31), 辆 (25), 名 (25), 套 (24), 台 (23), 句 (23), 座 (23), 斤 (19), 楼 (19), 封 (17), 遍 (17), 只 (16), 份 (15), 段 (15), 双 (15), 场 (14), 所 (14), 杯 (14), 棵 (13), 包 (12), 瓶 (11), 米 (10), 间 (10), 幅 (10), 碗 (10); **Прислівники** 才 *щойно* (91), 只 *тільки* (83), 非常 *дуже* (79), 越 *більше* (78), 更 *більше* (75), 别 *не* (64), 先 *раніше* (61), 常常 *часто* (59), 全 *весь* (58), 常 *часто* (53), 比较 *досить* (48), 特别 *особливо* (46), 以前 *перед* (46), 后 *після* (39), 好 *дуже* (37), 有点儿 *трішки* (36), 正 *саме* (35), 然后 *потім* (31), 马上 *негайно* (28), 一直 *завжди* (27), 有些 *трішки* (25), 极 *дуже* (25), 挺 *дуже* (24), 终于 *нарешті* (24), 正在 *зараз* (22), 有时候 *іноді* (22), 总是 *завжди* (21), 从来 *ніколи* (19), 总 *всі* (19), 原来 *спочатку* (18), 经常 *часто* (18), 一共 *всього* (17), 只有 *тільки* (16), 就是 *тільки* (16), 几乎 *майже* (15), 十分 *дуже* (11), 多么 *так* (11), 只是 *тільки* (10), 到处 *всюди* (10), 刚才 *щойно* (11), 仍然 *все ще* (10); **Прийменники** 和 *і* (79); 向 *до* (38), 为了 *для того, щоб* (31), 当 *до* (28), 为 *для* (25), 离 *від* (22), 除了 *крім* (19), 由 *від* (18), 靠 (*покладатися*) *на* (14), 以 *від* (13), 给 (10); 往 *до* (10); **Сполучники** 和 *і* (79), 但是 *але* (77), 因为 *оскільки* (75), 所以 *тому* (65), 如果 *якщо* (62), 要是 *якщо* (58), 一边 *і* (56), 不过 *однак* (53), 跟 *і* (48), 而 *та* (43), 而且 *і до того ж, а також* (36), 不但 *не тільки* (31), 然后 *потім* (31), 虽然 *хоча* (27), 比如 *наприклад* (23), 于是 *після цього* (12), 如 *наприклад* (11); 并 *й* (11), 与 *і* (10), 接着 *потім* (10) 不仅 *не тільки* (10); **Вигуки** 呀 *Ой!* (27), 啊 *А!* (13).

До **низькочастотної лексики** (ранг 946-3312, частота 9-2) належать 39,51% словника, що покривають 12,04% тексту. До низькочастотної лексики належить досить багато топонімів: 加拿大 *Канада* (7), 哈尔滨 *Харбін* (7), 英国 *Англія* (7), 韩国 *Південна Корея* (7), 西藏 *Тибет* (7), 泰山 *Тайшань* (7), 西安 *Сіань* (6), 德国 *Німеччина* (5), 泰国 *Тайланд* (5), 杭州 *Ханчжоу* (4), 灵山 *Ліншань* (4), 西山 *Сішань* (4), 香港 *Гонконг* (3), 长江 *Янцзи* (3). Іменники на позначення **одягу, продуктів харчування,**

організацій та інші (див. додаток Е). Серед дієслів найбільше низькочастотної лексики в групі дієслів на позначення **соціальної діяльності і зміни** (див. додаток Ж). Серед службових частин мови найбільше низькочастотної лексики зафіксовано серед прислівників.

Лексика, що трапляється в тексті один раз, **hарах legomena** займає 44,7% словника і покриває лише 3,59% тексту. Досить багато іменників **назв організацій**: 展览馆 *виставковий центр*, 幼儿园 *дитячий садок*, 旅行社 *туристичне агентство*, 副业 *підсобне господарство*, 迪厅 *нічний клуб*, 急诊室 *кабінет швидкої допомоги*; Сюди також входить значна кількість іменників на позначення **професії, національності, одягу, продуктів харчування, інвентарю, частин тіла, характеристик особи**. 131 дієслово (із 632) трапляється в словнику китайськомовного педагогічного дискурсу один раз, наприклад: 喷 *пчихати* (1), 叹 *зітхати* (1), 编辑 *редагувати* (1), 宣布 *оголошувати* (1), 启发 *надихати* (1), 恨 *ненавидіти* (1). Сюди також входять прикметники, наприклад: 暖和 *теплий* (1); 轻柔 *ніжний* (1); 1. 甜蜜 *медовий* (1); 矮 *низький* (1), 贫穷 *бідний* (1). Варто зауважити, що найменше **hарах legomena** серед займенників і службових частин мови. Наприклад, з 41 прийменника тільки два трапляються в словнику один раз – 沿 *по* (1), 沿着 *по* (1).

Таким чином, за допомогою аналізу тексту за частотними зонами з'ясовано, яка лексика має найбільш активне функціонування, також виявлено значеннєво найважливіші для аналізованого тексту слова самостійних частин мови.

3.5. Активність частин мови в словнику й тексті

Морфолого-статистичні характеристики – це величини, що вказують на кількість кожної частини мови в словнику і тексті корпусу. Виявлення і аналіз кількісного співвідношення частин мови в словнику і тексті корпусу є важливим процесом у встановленні особливостей лінгвістичного корпусу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня. Внаслідок морфологічного маркування корпусу текстів біля кожного слова вказаного його частиномовну приналежність, за допомогою інструментів комп'ютерної програми *Sketch Engine* можна автоматично

обчислили кількість слів кожної частини мови в тексті корпусу. Розподіл за частинами мови словникового складу китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня і визначення активності частин мови у тексті корпусу здійснюється вперше. Квантитативна параметризація мовних одиниць уможливило визначення статистичної структури тексту корпусу на морфологічному рівні. На цьому наголошують В. Перебийніс (2013), В. Тищенко (1970), М. Рушковський (2004), Т. Скубалянка (1986).

У цьому аналізі викладено класичний поділ слів китайської мови на частини мови. До самостійних частин мови китайської мови зараховують іменники, дієслова, прикметники, числівники, лічильні слова, займенники і прислівники. До службових частин мови належать прийменники, сполучники, допоміжні слова, вигуки і звуконаслідування.

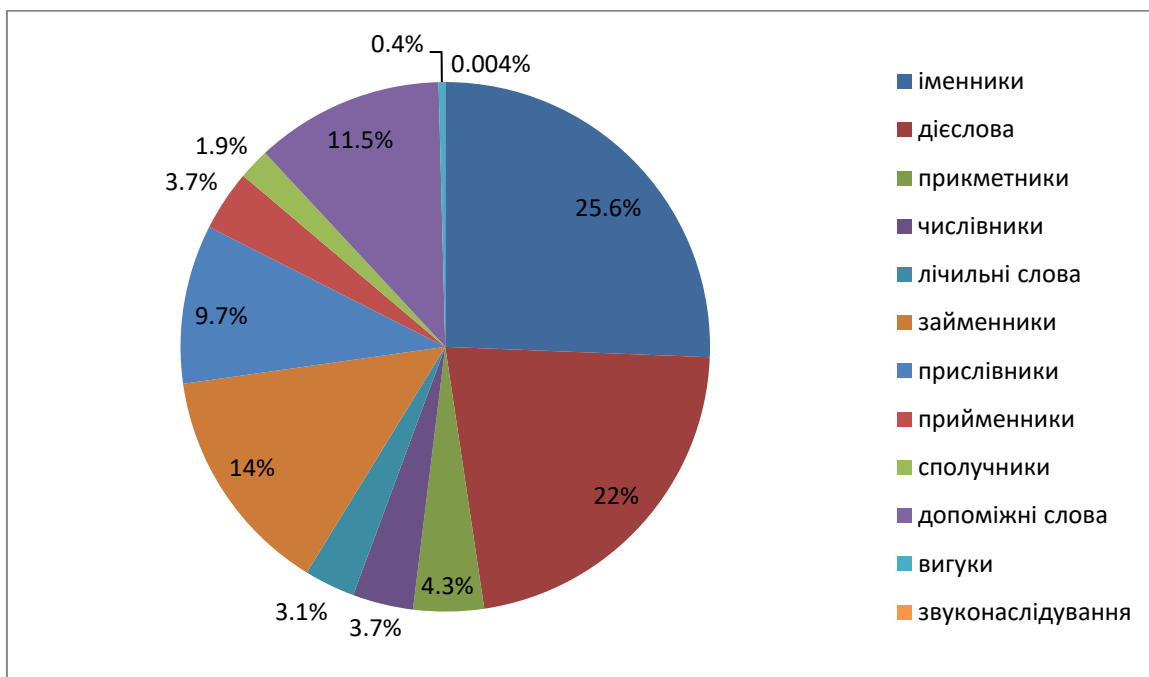

Рис. 3.7. Діаграма частин мови у тексті корпусу

Загальна довжина тексту корпусу становить 74640 слів. Діаграма демонструє (Рис. 3.7.), що найчастотнішими словами в тексті корпусу є дієслова та іменники, які становлять фактично однакову частку тексту корпусу. Впадає у вічі перевага самостійних частин мови (72,73) над службовими частинами мови (27,27).

Прикметники займають усього 4,95% тексту корпусу. Числівники і лічильні слова функціонують подібно, тому мають близькі кількісні показники.

Співвідношення частин мови у словнику китайськомовного педагогічного дискурсу подано у Рис. 3.8.:

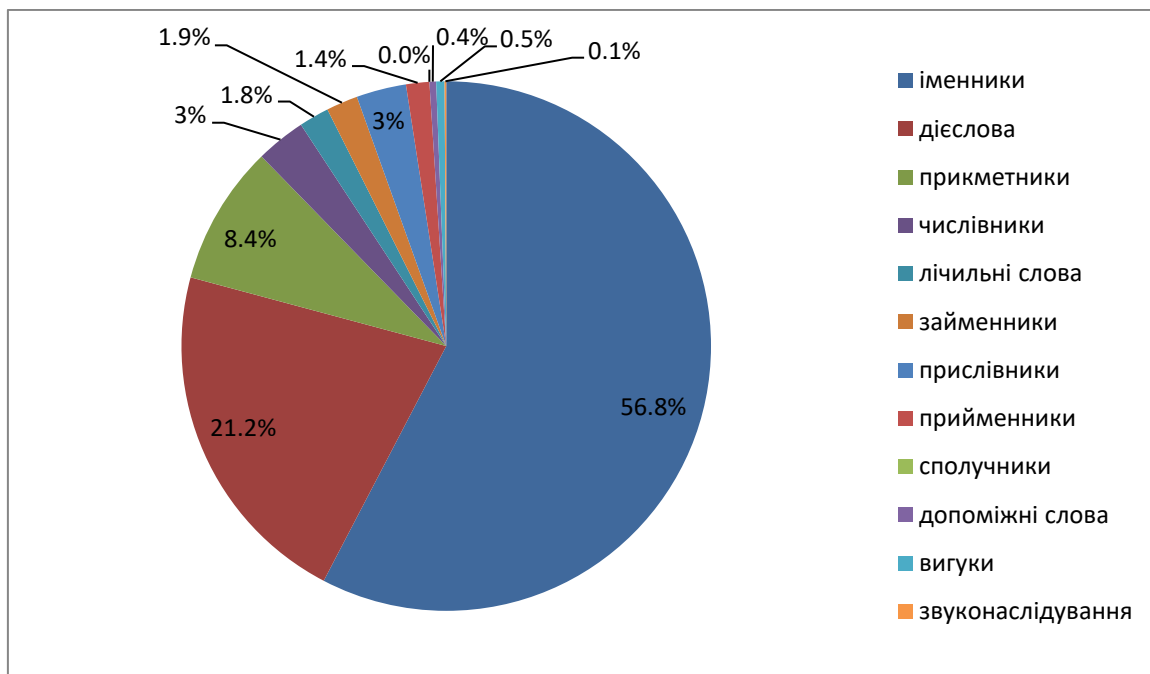

Рис. 3.8. Діаграма частин мови у словнику корпусу

Діаграма демонструє, що найбільшу частину словника китайськомовного педагогічного дискурсу займають іменники (56,8%), дієслова (21,2%) та прикметники (8,4%), таким чином залишаючи для інших морфологічних класів лише 13,6%: числівник (3%), лічильні слова (1,8%), займенник (1,9%), службові (6,9%).

Отже, на основі даних про розподіл частин мови, отриманих завдяки морфологічній анотації корпусу автоматичному обчисленні, виявлено особливості поведінки класів слів у словнику і текстах підручників китайської мови початкового рівня.

Висновки до Розділу 3

Із корпусу КПД отримано всебічну кількісну і якісну характеристику лексики. У розділі обчислено найважливіші морфологічні й семантичні лінгвостатистичні характеристики КПД початкового рівня. Уперше у вітчизняному китаєзнавстві

з'ясовано, що найбільшу частку лексики словника КПД займають іменники – 1729 слів, які об'єднано в 5 фундаментальних онтологій іменників, які поєднані семантичними зв'язками навколо ядерних одиниць з предметно-речовим і абстрактним значенням, процесуальною, часовою та просторовою семантикою. Встановлено, що кількісно найбільшою є онтологія Конкретний предмет – 1203 іменники. Найменше іменників представляють онтологію Простір – 52 іменники. З'ясовано, що дієслова з виразною семантикою «здійснювати діяльність, процес дії» складають 91% усіх дієслів словника, дієслова з значенням буття становлять 5%, дієслова об'єднані спільним значенням «відчувати якість почуття» – 5%. Найбільша кількість дієслів належить до першої групи – 582, що відповідає 73% частоти використання усіх дієслів корпусу. З'ясовано, що із 245 прикметники, які виражають ознаку події, предмета, людини, простору і часу. Виявлені прикметники згруповано за семантичною ознакою в п'ять лексико-семантичних полів. Одержані результати показали, що кількісно найбільшими є лексико-семантичне поля Ознаки предмета (95 прикметників) і Ознаки людини (93 прикметники). Зафіксовано, що найбільшу частину словника китайськомовного педагогічного дискурсу займають іменники 56,8%, дієслова 21,2% та прикметники 8,4%, таким чином залишаючи для інших морфологічних класів лише 13,6%: числівник 3%, лічильні слова 1,8%, займенник 1,9%, службові 6,9%. Також зафіксовано, що найчастотнішими словами в тексті корпусу є дієслова та іменники, які становлять фактично однакову частку тексту корпусу. Виявлено перевагу самостійних частин мови (72,73) над службовими частинами мови (27,27). Прикметники займають усього 4,95% тексту корпусу. Числівники й лічильні слова функціонують подібно, тому мають близькі кількісні показники.

Виявлено, що 74% словника пов'язані внутрішньолексемними зв'язками – 58% слів словника КПД це полісемічні лексичні одиниці. З явищем полісемії тісно пов'язані омонімічні процеси. Зареєстровано 180 омонімічних лексичних одиниць – 6%. Міжлексемними зв'язками в КПД пов'язані 68,5% її одиниць, зокрема, гіперо-гіпонімією – 10% від її загальної кількості, синонімією – 23,5%, антонімією – 35%. Синонімія охоплює практично всі виділені в КПД частини мови, найчисленніше вона

представлена в іменниках (355 одиниць), далі – в дієсловах (205 одиниць), прикметниках (68 одиниць), прислівниках (37 одиниць), сполучниках (27 одиниць), прийменниках (23 одиниці). За структурою синонімічного ряду в КПД найбільше двокомпонентних рядів (213), далі — трикомпонентних (48), і найменше — чотири-, п'яти-, шестикомпонентних (21, 1 і 3 відповідно). Суттєво, що в КПД зафіксовано такі види антонімічних відношень: комплементарні, контрарні й коверсивні. Особливістю гіперо-ніпонімії в межах КПД є те, що цими типами зв'язків поєднано в основному іменники та дієслова. Встановлено, що найчастотніші одиниці (слова із частотою 10 та більше) охоплюють 84,4% слів тексту і 15% словника.

Аналіз частотного словника дав змогу визначити і охарактеризувати частотні зони словника. Найчастотніша лексика поділяється на дві зони: лексика із верхньою високою частотністю (ранг 1-7) – це сім слів, які займають 17,63% тексту корпусу і представлені двома допоміжними словами 的 (3036), 了 (2211), двома займенниками 我 я (2624), 你 ти (1233), одне дієслово 是 бути (1507), один прислівник 不 не (1304), один числівник 一 один (1244). Лексика КПД із нижньою високою частотністю – це 105 слів (ранг 8-112, частота 743-100), займає 36,19% тексту. Серед самостійних частин мови переважають іменники з конкретним значенням, топоніми; дієслова із найзагальнішим значенням, дієслова мовлення і мислення. Лексика із середньою частотністю (ранг 113-945, частота 99-10) займає 30,55% тексту і за складом суттєво не відрізняється від лексики із нижньою середньою частотністю (ранг 946-3312, частота 9– 2) — це топоніми, загальні назви людей тощо; дієслова соціальної діяльності і зміни. Лексика, що зустрічається в тексті один раз, *hapax legomena* займає 44,7% словника і покриває лише 3,59% тексту.

Зазначена в розділі класифікація і виявлені семантичні відношення на внутрішньогруповому (іменник, дієслово, прикметник, прислівник) та на внутрішньолексемному, міжлексемному рівнях (гіперонімія, антонімія, полісемія, синонімія, омонімія) можуть бути використані як у дидактичних цілях, так і розвинуті в контекстуально зумовлені лексичні узагальнення, використані при створенні сучасних інформаційних систем, що працюють на базі штучного інтелекту.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підстави визначити особливості системно-структурної організації лексики КПД початкового рівня.

Відповідно до поставлених мети і завдань у роботі досягнуто основних результатів, які збагачують наукові уявлення про лексичний склад КПД, його кількісні параметри на лексичному й морфологічному рівнях, системні парадигматичні відношення на внутрішньолексемному, міжлексемному і внутрішньогруповому рівнях та інші особливості як кількісні, так і якісні. Маючи об'єктивні підстави, застосування квантитативних методів до вивчення мови загалом та лексики КПД зокрема активізувалося з появою комп'ютерних технологій. Аналіз новітніх наукових досліджень лексичного складу КПД депортує тенденції до його інвентаризації, параметризації, систематизації та застосування комп'ютерних технологій зокрема, створення корпусу текстів.

Основні вимоги світової (зокрема і китайської) практики корпусних побудов реалізовано в головних змістових принципах добору текстів власне навчальних підручників, якими стали принцип цілісності, принцип відповідності проблемній сфері, принцип структурної спрямованості, а також основні принципи формування корпусу – репрезентативність, автентичність, відібраність, збалансованість, машиночитаність. Укладено відібраний, організований, електронний, персоналізований і користувацький корпус «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)», джерелами якого обрано лексику основних навчальних текстів 236 уроків підручників «Новий практичний курс китайської мови», «Комплексний курс китайської мови *Фачжань ханьюй*: початковий рівень», «Поглиблений курс китайської мови. Початковий рівень», «Курс китайської мови» (початковий рівень). Завдяки корпусу КПД здійснено повну інвентаризацію лексичного складу КПД, що фіксує 74640 слів. Лінгвістичне маркування діє підстави вважати корпус КПД мультифункціональним ресурсом для розв'язання різноманітних лінгвістичних завдань, а саме: автоматичний пошук і аналіз колокацій, встановлення системних відношень між вибіркою мовних одиниць, групування дібраних слів у кластери,

виявлення співпадіння слова або фрази із фрагментами текстів у конкордансі тощо. Розроблена методика укладання корпусу і словника КПД початкового рівня може бути використана за основу для дослідження середнього та високого рівнів володіння китайською мовою.

Аналіз наукових дефініцій «дискурс», «педагогічний дискурс», «навчальний текст» і «лінгвістичний корпус» доводить їхню неоднозначність і варіативність, зумовлену методологічними та цільовими чинниками дослідницьких підходів. Для висвітлення специфіки представлених понять у роботі з'ясовано їхню сутність і уточнено визначення, для подальшого використання під час проведення дослідження лексики китайськомовного педагогічного дискурсу, а саме:

- дискурс – сукупність створених із певною метою низки усних або письмових зв'язних текстів у певній комунікативній ситуації, які поєднані спільною темою, яким притаманна особлива грамати́ка та лексика, особливі правила слововживання й синтаксису, особлива семантика, які взаємодіють між собою в сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними та іншими чинниками;
- педагогічний дискурс – інституційний тип дискурсу, що є систематичним процесом взаємодії статусно-рольових учасників навколо тексту, що має певну структуру, жанрові особливості й особливий тезаурус, у межах локалізованого хронотопу з встановленою метою, зафіксованими цінностями і стратегіями;
- навчальний текст – усний або письмовий текст, дібраний або створений, попередньо продуманий і методично опрацьований організатором навчального процесу (вчителем, викладачем, автором підручника) згідно з навчальною метою сформувані певні знання, уміння й навички в процесі текстової діяльності певного контингенту учнів/студентів;
- лінгвістичний корпус текстів – електронний, уніфікований, розмічений, значний за обсягом масив репрезентативної групи текстів будь-якою національною мовою, що доповнений універсальними програмними інструментами пошуку й опрацювання різної лінгвістичної інформації.

Обґрунтовані та реалізовані принципи квантитативної параметризації уможливили на основі корпусу укласти ЧС (загальна довжина словника – 5948 слів), а також визначити структурно-кількісні закономірності будови тексту корпусу, зробити дослідження основних квантитативних параметрів лексичного і морфологічного рівнів, здійснити морфолого-статистичну і лексико-семантичну інвентаризацію лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня. Доведено факт, що КПД демонструє внутрішню статистичну структури за багатьма параметрами: індекс різноманітності КПД становить 8%; середня повторюваність слів – 13 разів. Кількість слів, що трапились в корпусі один раз – 2664 слів, тому індекс винятковості словника становить 44,7%, індекс винятковості корпусу становить 3,6%. Кількість високочастотної лексики в корпусі – 62974 слововживань, тому індекс концентрації корпусу становить 84%. Кількість високочастотної лексики в словнику – 935 лексем, тому індекс концентрації словника корпусу становить 16%.

Морфологічне маркування КПД дало змогу інвентаризувати частини мови КПД, підрахувати морфолого-статистичні її характеристики у словнику (іменники 56,8%, дієслова 21,2% та прикметники 8,4%, таким чином залишаючи для інших морфологічних класів лише 13,6%: числівник 3%, лічильні слова 1,8%, займенник 1,9%, службові 6,9%) і тексті (самостійні частини мови 72,73% і службові частини мови 27,27%).

Завдяки аналізу системно-структурної організації лексики КПД на внутрішньолексемному, міжлексемному та внутрішньогруповому рівнях, встановлено, що 74% словника пов'язані внутрішньолексемними зв'язками, міжлексемними зв'язками в КПД пов'язані 68,5% її одиниць, зокрема, гіперо-гіпонімією – 10% від її загальної кількості, синонімією – 23,5%, антонімією – 35%. Лексичний склад КПД творить семантичні угруповання різного характеру та величини залежно від частиномовної приналежності. Іменники об'єднано в п'ять фундаментальних онтологій. Кількісно найбільшою є онтологія Конкретний предмет – 1203 іменники. Найменше іменників представляють онтологію Простір – 52 іменники. Дієслова систематизовано в межах трьох найзагальніших лексико-семантичних полів. Дієслова з виразною семантикою «здійснювати діяльність, процес

дії» складають 91% усіх дієслів словника, дієслова зі значенням буття становлять 5%, дієслова об'єднані спільним значенням «відчувати якийсь почуття» – 5%. Найбільша кількість дієслів належить до першої групи – 582, що відповідає 73% частоти використання усіх дієслів корпусу. Одержані результати показали, що кількісно найбільшими є лексико-семантичне поля прикметників Ознаки предмета (95 прикметників) і Ознаки людини (93 прикметники). Завдяки ЧС отримано також частотні зони словника. Найчастотніша лексика поділяється на дві зони: лексика із верхньою високою частотністю (ранг 1-7) – це сім слів, які займають 17,63% тексту корпусу і представлені двома допоміжними словами 的 (3036), 了 (2211), двома займенниками 我 я (2624), 你 ти (1233), одне дієслово 是 бути (1507), один прислівник 不 не (1304), один числівник 一 один (1244) Лексика КПД із нижньою високою частотністю – це 105 слів (ранг 8-112, частота 743-100), займає 36,19% тексту. Серед самостійних частин мови переважають іменники з конкретним значенням, власні назви персонажів; дієслова із найзагальнішим значенням, дієслова мовлення і мислення. Лексика із середньою частотністю (ранг 113-945, частота 99-10) займає 30,55% тексту і за складом суттєво не відрізняється від лексики із нижньою середньою частотністю (ранг 946-3312, частота 9– 2) — це топоніми, загальні назви людей тощо; дієслова соціальної діяльності і зміни. Лексика, що трапляється в тексті один раз, *harax legomena* займає 44,7% словника і покриває лише 3,59% тексту.

Сукупність одержаних результатів вирішує важливу наукову проблему – встановлення особливостей системно-структурної організації лексики КПД.

Перспективи дослідження багатоаспектні, вони полягають у дослідженні синтаксичних і семантичних особливостей тексту КПД, а також у деталізації погрішностей морфологічного анотування китайського тексту корпусними менеджерами. Запропонована методика формування лінгвістичного анотованого корпусу текстів китайськомовного педагогічного дискурсу початкового рівня сприяє подальшому розвитку досліджень з корпусної лінгвістики на матеріалі саме східних мов. Розроблена методика може слугувати зразком для аналогічних досліджень і інших східних мов – японської, корейської, індонезійської тощо. Варто наголосити, що теоретико-методологічна модель представленої роботи може бути спроектована

на системне вивчення лексичного складу не тільки східних мов, але й західних мов. Застосовані класичні та оригінальні міждисциплінарні підходи, апробовані на матеріалі корпусу КПД, можливо верифікувати на корпусі текстів педагогічного дискурсу інших мов. Корпус КПД та створений ЧС можуть слугувати емпіричною підставою подальших мовознавчих, лексикографічних, методичних студій над текстом КПД. Змодельована ідеографічна структура дає змогу більш наочно уявити розгалужену систему парадигматичних відношень усередині лексичного складу КПД й може стати відправною точкою для подальших досліджень у відповідній галузі. Всі результати дисертаційного дослідження можуть бути використані при викладанні китайської мови. Результати дослідження можуть також стати основою для подальшого опрацювання з прагматичною метою (укладання нових навчальних матеріалів, орієнтованих на потреби українських студентів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапій А. П. Лексико-семантична група дієслів мовлення в сучасній німецькій мові. *Науковий вісник*, 41 (1998): 61-64.
2. Александров, Е. П. Учебный текст: опыт дефиниции и типологического анализа. *Международный сборник научных трудов*, 7 (2008): 202–207.
3. Александрова, В.Ф. Навчальний текст у рамках педагогічного дискурсу. VI *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція* (2015): 45-49.
4. Алексеев, П. М. *Частотные словари: учебное пособие*. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2001. 156 с.
5. Андрієць, О. М. *Методика опрацювання науково-навчальних текстів у старших класах з поглибленим вивченням української мови*: автореф. дис. канд. пед. наук. Херсон, 2007. 20 с.
6. Антонова, Н.А. *Педагогический дискурс: речевое поведение учителя на уроке*: дис. кандидата фил. наук. Саратов, 2007. 97 с.
7. Арутюнова, Н. Д. *Лингвистический энцикл. словарь*. Москва: Советская энциклопедия, 1990. С. 56-57.
8. Бабайлова, А. Э. *Текст как продукт, средство и объект коммуникации при обучении неродному языку*. Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1987. 246 с.
9. Баранов, А. Н., Михайлова О. В., і Шипова, Е. А. *Некоторые константы русского политического дискурса сквозь призму политической метафорики («взаимоотношения бизнеса и власти», «коррупция»)*. Москва: Фонд ИНДЕМ, 2006. 86 с.
10. Баранов, А. Н. *Лингвистическая экспертиза текста : теория и практика*: учеб. пособие. Москва: Флинта-Наука, 2012. 592 с.
11. Барановська, О.Д. *Дієслівна інвентаризація і параметризація емотивної лексики в сучасній англійській мові*: дис. канд. філол. наук. Львів, 2021. 446 с.
12. Бацевич, Ф. С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*, 453 (2002): 30-34.

- 13.Бацевич, Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики*: навч. посіб.. Київ: ВЦ. «Академія», 2004. 346 с.
- 14.Бейлинсон, В. Г. *Арсенал образования. Характеристика, подготовка, конструирование учебных изданий*. Москва: Книга, 1986. 286 с.
- 15.Белова, А. Д. *Лингвистические аспекты аргументации*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 1997. 300 с.
- 16.Бенвенист, Э. *Общая лингвистика*. Москва: Прогресс, (1974) 2009. 448 с.
- 17.Богданов, В. В. *Текст и текстовое сообщение*. СПб : Изд-во Санкт-Петерб. гос. ун-та, 1993. 68 с.
- 18.Бук, С. Н. Лексична основа української мови як компресована мовна модель. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 34 (2004): 289-293.
- 19.Бук, С. Н. *Лексична основа української мови: виділення та системно-структурна організація*: дис. канд. філол. наук. Львів, 2004. 281 с.
- 20.Бук, С. Н. Статистичні характеристики лексики основних функціональних стилів української мови: спроба порівняння. *Лексикографічний бюлетень*, 13 (2006): 166-170.
- 21.Бук, С. Н. *Основи статистичної лінгвістики*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 124 с.
- 22.Бук, С. Н. *Корпусно-лексикографічні та лінгвостатистичні виміри великої прози Івана Франка: словник і текст*: дис. докт. філол. наук. Київ, 2021. 450 с.
- 23.Валгина, Н. С. *Теория текста*. Москва: Логос, 2003. 173 с.
- 24.Вежбицкая, А. *Семантические универсалии и описания языков*. Москва: «Языки русской культуры», 1999. С. 263-305.
- 25.Виноградов, В. В. *Русский язык. Грамматическое учение о слове*. Москва: Русский язык, (1986) 2001. 642 с.
- 26.Габідулліна, А. Р. *Навчально-педагогічний дискурс: категоріальна структура та жанрова своєрідність*: дис. докт. філ. наук. Донецьк: ДНУ, 2009. 338 с.
- 27.Гельфман, Э. Г., Холодная, М. А. *Психодидактика школьного учебника. Интеллектуальное воспитание учащихся*. СПб.: Питер, 2006. 384 с.

28. Головінський, І. З. *Педагогічна психологія*: навч. посіб. для вищ. шк.. Київ: Аконіт, 2003. 288 с.
29. Громко, Т. В. *Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини)*: монографія. Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. 144 с.
30. Гурочкина, А. Г. Понятіе дискурса в сучасному мовознавстві. *Номинация и дискурс* (1999): 45-65.
31. Дарчук, Н. П., Грязнухіна, Т. О. Частотний словник сучасної української публіцистики. *Мовознавство*, 4-5 (1996): 5-19.
32. Дарчук, Н. П., Денисенко, І. В., Сірук, О. Б., і Сорокін, В. М. Ідеографічний тезаурус української мови. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*, 24 (2001): 3-10.
33. Дарчук, Н. П. *Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту)*. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 351 с.
34. Дарчук, Н. П. *Комп'ютерне анування українського тексту: результати і перспективи*. Київ: Освіта України, 2013. 543 с.
35. Дарчук, Н. П. *Корпусна лінгвістика: проблеми, методи, перспективи*. Київ: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2013. 140 с.
36. Дарчук, Н. П. *Лінгвістичне забезпечення автоматичних систем аналізу українськомовного тексту (на прикладі системи автоматичного граматичного аналізу тексту АГАТ)*: дис. доктора філол. наук. Київ, 2015. 449 с.
37. Дейк, Т. А. ван. *Язык. Познание. Коммуникация*. Москва: Прогресс, 1989. 310 с.
38. Дем'янчук, Ю. І. Паралельний корпус текстів: теоретико-методологічний та лексикографічний аналіз, принципи застосування. *Записки з українського мовознавства*, 24 (2017): 285–293.
39. Дем'янчук, Ю. І. Різновиди корпусу текстів у процесі перекладу документів офіційно-ділового стилю. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія Філологічні науки. Мовознавство*, 5 (2017): 104–107.
40. Демська-Кульчицька, О. М. *Основи національного корпусу української мови*: монографія. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2005. 218 с.

41. Драгунов, О.О. *Исследования по грамматике современного китайского языка*. Москва: Акад. наук СССР. Ин-т востоковедения, 1952. 231 с.
42. Ежова, Т.В. К проблеме изучения педагогического дискурса. *Вестник ОГУ*, 2 (2006): 54.
43. Жофкова, Г. Роль и место учебного текста в концепции учебника русского языка как иностранного. *Стереотипность и творчество в тексте: межвуз. сб. науч. Труды* (1999): 2–9.
44. Жуковська, В. В. *Вступ до корпусної лінгвістики*: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 140 с.
45. Загнітко, А. П. *Словник сучасної лінгвістики*. Том 3. Донецьк: ДНУ, 2012. 350 с.
46. Захаров, В. П., Богданова, С.Ю. *Корпусная лингвистика: учебник для студентов гуманитарных вузов*. Иркутск: ИГЛУ, 2011. 161 с.
47. Зубов, А. В. Корпусная лингвистика: возможности и проблемы. *Актуальные проблемы компьютерной лингвистики* (2003): 71–72.
48. Зуев, Д. Д. *Школьный ученик*. Москва: Педагогика, 1983. 240 с.
49. Карамнов, А. С. Модель создания корпуса учебника английского языка. *Научный диалог*, 2 (2013): 59-69.
50. Карасик, В. И. Характеристики педагогического дискурса. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*, 1999. 407 с.
51. Карасик, В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс* (2000): 5-20.
52. Карасик, В. И. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. Москва: Гнозис, 2004. 477 с.
53. Кацнельсон, С. Д. *Типология языка и речевое мышление*: монография. Москва: Наука, 1972. 213 с.
54. Кибрик, А. А. Модус, жанр и другие параметры классификации дискурсов. *Вопросы языкознания*, 2 (2009): 3-21.
55. Кірносова, Н. А. *Практична фонетика китайської мови*. Київ: НАККІМ, 2010. 128 с.

- 56.Ковалик, І. І. Логіко-лінгвальна природа категоріальних значень частин мови. *Мовознавство*, 4 (1970): 3-10.
- 57.Козоріз, О. П. Словосполучення та словотвір у сучасній китайській мові. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*, 17 (2011): 16–18.
- 58.Козоріз, О. П. Явище гіпонімії у юридичній термінології сучасної китайської мови. *Сходознавство*, 59 (2012): 28-37.
- 59.Козоріз, О. П. Явище полісемії у юридичній термінології сучасної китайської мови. *Східний світ*, 3 (2012): 80-87.
- 60.Козоріз, О. П. Явище омонімії у китайській юридичній термінології. *Мовні і концептуальні картини світу*, 43 (2013): 210-217.
- 61.Кочерган, М. П. *Загальне мовознавство*. Київ: Видавничий центр «Академія», 2003. 403 с.
- 62.Кочерган, М. П. *Вступ до мовознавства: підручник*. Київ: Академія, 2008. 368 с.
- 63.Кочергин, И. В. Очерки лингводидактики китайского языка. Москва: Восток-Запад, 2018. 184 с.
- 64.Курдюмов, В. А. *Курс китайского языка. Теоретическая грамматика*. Москва: Цитадель-Трейд, 2005. 576 с.
- 65.Лавров, О.А. Дистанционное обучение: учебный текст. *Вопросы Интернет Образования*, 19 (2004): 87-91.
- 66.Левицкий, В. В. *Квантитативные методы в лингвистике*. Винница: Нова книга, 2007. 264 с.
- 67.Левицкий, В. В. *Семасиология: монография для молодых исследователей*. Винница: Нова Книга, 2012. 680 с.
- 68.Лу, Исинь. *Гармонизация терминологии лингводидактики методами корпусной лингвистики: на материале русского и китайского языков*: дис. канд. філол. наук. Санкт-Петербург, 2018. 242 с.
- 69.Лукашевич, Н.В. *Тезаурусы в задачах информационного поиска*. Москва: Издательство МГУ, 2011. 512 с.

70. Любимова, Ю. С. Засоби і способи реалізації модальності можливості в сучасній китайській мові. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки*, 1 (2016): 72-78.
71. Макаров, М. Л. *Основы теории дискурса*. Москва: Гнозис, 2003. 280 с.
72. Мартинюк, А. П. *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 196 с.
73. Матвєєва, С. П. *Лінгвістична реконструкція когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів*: дис. докторара філол. наук. Київ, 2020. 426 с.
74. Мацько, Л. І., Кравець, Л.В. *Культура української фахової мови*: навч. Посіб. Київ: Академія, 2007. 360 с.
75. Мейзерська, І. В. Корпусний підхід у сучасній лінгвістиці: перспективи і можливості застосування. *Науковий вісник кафедри Юнеско. Серія : Філологія. Педагогіка. Психологія*, 28 (2014): 53-58.
76. Мельничук О. С. *Словник іншомовних слів*. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1974. 865 с.
77. Мельничук, Р. І. Методи у дослідженні фоносемантичних явищ. *Science and education a new dimension. Philology*, 99 (2016): 36–39.
78. Мильруд, Р.П. *Введение в лингвистику: учебное пособие для студентов педагогических вузов*. Москва: Дрофа, 2005. 210 с.
79. Михальская, А.К. *Педагогическая риторика: история и теория*: учеб. пос.. Москва: Академия, 1998. 210 с.
80. Мотина, Е. И. *Язык специальности: лингвометодические основы обучения русскому языку студентов-нефилологов*. Москва: Русский язык, 1988. 172 с.
81. Морковкин, В. В. *Идеографические словари*. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1970. 103 с.
82. Морковкин, В. В. Тематический список русских слов (1177 слов). *Лексические минимумы русского языка* (1972): 93–107.
83. Морковкин, В. В. *Лексические минимумы современного русского языка*. Москва: Рус. яз, 1985. 609 с.

84. Мостовая, А. Д. Гипо-гиперонимия и другие семантические отношения на конкретных существительных. *Язык и структура знания: сб. ст. АН СССР, Ин-т языкознания* (1990): 141-155.
85. Нагибина, И. Г. *Формирование дискурсивно-коммуникативно парадигмы в китайском языкознании: от теории к социальной практике*: дис. канд. фил. наук. Красноярск, 2017. 213 с.
86. Нестеренко, О. О. *Вигуки сучасної китайської мови: типологія та функціонування*: дис. канд. філ. наук. Київ, 2017. 182 с.
87. Нікітіна, А. В. *Педагогічний дискурс учителя словесника*: монографія. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.
88. Олешков, М. Ю. *Основы функциональной лингвистики: дискурсивный аспект*: учеб. пособие для студентов фак. рус. Нижний Тагил: Изд-во Нижнетагильская государственная социально-педагогическая академия, 2006. 146 с.
89. Олешков, М. Ю. *Моделирование коммуникативного процесса*: монографія. Нижний Тагил: Нижнетагильская гос. соц.-пед. Академия, 2006. 336 с.
90. Оршинська, Т. З. Психо-семантичні характеристики англійських емоційно-експресивних вигуків. *Психолінгвістика*, 8 (2011): 134-139.
91. Перебийніс, В. С., Муравицька, М. П., і Дарчук, Н. П. *Частотні словники та їх використання*. Київ: Наукова думка, 1985. 204 с.
92. Перебийніс, В. І. *Статистичні методи для лінгвістів*. Вінниця: Нова книга, 2013. 176 с.
93. Почепцов, Г. Г. *Теория коммуникации*. Москва: Рефл-бук, 2001. 229 с.
94. Ревзина, О. Г. Дискурс и дискурсивные формации. *Критика и семиотика*, 8 (2005): 66-78.
95. Резаненко, В. Ф. *Прислівник у китайській мові: структура, семантика, функції*: дис. канд. філ. наук. Київ, 2008. 215 с.
96. Сабадош, І. В. . *Зведений тематичний словник як вид лексикографічної праці. Волинь – Житомирищина: Історико-філологічний збірник з регіональних проблем*, 10 (2003): 195-205.

97. Савельева, Е. Б. О взглядах Мишеля Фуко на теорию дискурса. *Вестник Московской международной академии* (2015): 93-95.
98. Самусенко, О. М. Лексичні мінімуми з української мови як іноземної: основні підходи до укладання. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2 (2018): 144–150.
99. Селезнева, Л. В. Исследование дискурса в современной лингвистике : опыт, направления, проблемы. *Вестник Северо-Восточного федерального университета им. М. К. Аммосова*, № 4 (2011): 119-124.
100. Селіванова, О. О. *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля, 2006. 711 с.
101. Серажим, К. С. *Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики)*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.
102. Семенас, А. Л. *Лексикология современного китайского языка*. Москва: Наука, 1992. 278 с.
103. Середницька, А. Я. Ідеографічний словник дієслів переміщення як засіб представлення системності лексики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*, 15(2015): 64-66.
104. Ситник, І. В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*, 46 (2020а):123-126.
105. Ситник, І. В. Дискурс у китайській лінгвістиці: огляд наукових праць. «Актуальні питання гуманітарних наук» *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 33 (2020б): 156-160.
106. Ситник, І. В. Навчальний текст як основа навчально-педагогічного дискурсу. *Філологічні науки на перехресті культур і цивілізацій: актуальні питання: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28 листопада 2020 року)*(2020в): 144-146.
107. Ситник, І. В. Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 260 (2021а): 64-67.

108. Ситник, І. В. Корпус підручника «Новий практичний курс»: квантитативний аналіз. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 листопада 2021 р., м. Львів) (2021б): 123-126.*
109. Ситник, І. В. Особливості створення корпусу текстів підручників китайської мови початкового рівня. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32 (71) (2021в): 35-41.
110. Ситник, І. В. Педагогічний дискурс у типології дискурсу. «*Нова філологія*», 83 (2021г): 244-250.
111. Ситник, І. В., Ісаєва, Н.С. До проблеми виділення базової лексики китайськомовного педагогічного дискурсу: аналітичний огляд наукових праць. *Науковий вісник Національного університету «Острозька академія». Серія Філологія*, 12 (80) (2021д): 47-51.
112. Ситник І. В. Частотний словник, його функції та укладання. *Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників філологічних наук: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24-27 лютого 2021 р., м. Одеса) (2021е): 89-91.*
113. Ситник, І. В., Ісаєва, Н.С. Квантитативні характеристики лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня. *Сходознавство*, 89 (2022): 207-226.
114. Степанов, Ю. С. Альтернативный мир, Дискурс, Факт и принцип Причинности. *Язык и наука конца XX века* (1995): 35-73.
115. Степанов, Ю. С. Между системой и текстом – дискурс. *Язык и метод. К современной философии языка* (1998): 44-65.
116. Суворова, С.Л. Феноменология исследования понятий «дискурс» и «педагогический дискурс». *Вестник Южно-Уральского государственного университета*, 4 (2012): 4- 87.
117. Тищенко, В. Частота частин мови в різних функціональних стилях сучасної української мови. *Питання структурної лексикології* (1970): 215-224.

118. Туркевич, О. В. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*, 4 (2009): 137-144.
119. Уфимцева, А. А. *Слово в лексико-семантической системе языка*. Москва: Наука, 1968. 272 с.
120. Ушакова, Н. И. *Многоаспектная методическая модель учебника русского языка как иностранного*: дис. доктора пед. наук. Харьков, 2010. 173 с.
121. Форманова, С. В. Ідеографічні словники як крок до становлення поняття «картина світу». *Записки українського мовознавства*, 27 (2020): 20-32.
122. Фреге, Г. О смысле и значении. Логика и логическая семантика: Сборник трудов. Москва: Аспект Пресс, 2000. 512 с.
123. Фуко М. *Археология знания*. Перекладено Бр. Левченко. Киев: Ника-Цент, 1996. 123 с.
124. Хаматова, А. А. *Омонимия в современном китайском языке*: Учеб. пособие. Владивосток: ДВГУ, 1981. 127 с.
125. Чернявская, В. Е. *Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность*. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 245 с.
126. Швець, Г. Д. *Теоретико-методичні засади навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей*: автореф. дис.... докт. пед. наук. Київ, 2021. 383 с.
127. Широков, В. А., Бугаков, О. В., Грязнухіна, Т. О. та ін. *Корпусна лінгвістика*. Київ: Довіра, 2005. 471 с.
128. Штерн, І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. Київ: Артек, 1998. 336 с.
129. Янкович, М. В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна «дискурс» в лінгвістиці». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* (2015): 123-126.
130. Яровая Л. С. *Лексико-семантическая группа английских глаголов с общим значением оценок*: дис. канд. фил. наук. Москва, 1984. 238 с.

131. Anderson, R. and Ortony, A. On putting apples into bottles: a Problem of Polysemy. *Cognitive Psychology*, 7 (1972): 167-180.
132. Baker, C.F. *Seeing clearly: frame semantic, psy-cholinguistics, and cross-linguistic fpproaches to the semantics of the English verb see*. California: University of California, 1999. 256 p.
133. Bennett, G. R. *Using Corpora in the Language Learning Classroom*. Michigan: University of Michigan Press, 2010. 154 p.
134. Brown, G., Yule, G. *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983. 201 p.
135. Dixon, R. M. W., Aikhenvald, A. Y. *Word: a cross-linguistic typology*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 144 p.
136. Ghsoon, R. English Coursebooks : Prototype Texts and Basic Vocabulary Norms. *ELT Journal*, 57 (2003): 260-268.
137. Grant, A. Swadesh's life and place in linguistics. *Quantitative Approaches to Linguistic Diversity* (2010): 1-6.
138. Halliday, M.A.K. On the concept of «Educational linguistics». *Language and Education* (2007): 76-87.
139. Harris, Z. Discourse analysis. *Language* 28 (1952): 1-30.
140. Jiang, Song. Defining the So-Called «Core Vocabulary». A Case Study of Chinese Textbooks. *Journal of Chinese Language and Computing*, 16 (2004): 63–71.
141. Kornai, A. *Mathematical Linguistics*. London: Springer, 2008. 289 p.
142. McCarthy, M. «What constitutes a basic vocabulary for spoken communication?». *English Language and Literature* (1999): 233–249
143. Millrood, R. *Theory of Language Teaching: Linguistics, Didactics, Pedagogy*. Sunnyvale: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2010. 144 p.
144. Ogden, C. K., Richards I. A. *The Meaning of «Meaning»*. London: London: Kegan Paul, Trench, Trubner and Co., Ltd, 1923. 364 p.
145. Ogden, C. K. *Basic English. A general introduction with rules and grammar*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner and Co., Ltd, 1937. 278 p.

146. Roget, P.M. Thesaurus of English words and phrases classified so as facilitate the expression of ideas and assist in literary composition. South Carolina: Nabu press, (1994) 2011. 698.
147. Ruszkowski, M. Wskaźnik epitetyzacji w badaniach stylistycznych. *Respectus Philologicus*, 5 (2004): 48-53.
148. Sinclair, J. M., Coulthard, R. M. *Towards an analysis of discourse the English used by teachers and pupils*. London: Oxford University Press, 1975. 179 p.
149. Sketch Engine. Дата звернення 1 березня 2022 року, <https://www.sketchengine.eu/>.
150. Skubalanka, T. Założenia gramatyki stylistycznej. *Typy opisów gramatycznych języka* (1986): 141-155.
151. Spolsky, B., Hult, Francis M. *The handbook of educational linguistics*. Blackwell : Blackwell Publishing, 2008. 144 p.
152. Taylor, J. N. *Linguistic Categorization: Prototype in Linguistic Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2003. 331 p.
153. Wang, Chengyu, He, Xiaofeng. Chinese Hypernym-Hyponym Extraction from User Generated Categories. *26th International Conference on Computational Linguistics: Technical Papers* (2016): 1350-1361.
154. 曹漫雯. *新概念英语与新实用汉语课本的对比研究*. 北京: 北京大学出版社, 2018. 197 页.
155. 邓军. «语用学、语义学及话语语言学基础理论在高年级教学中的应用». *外语学刊*, 3 (1998): 61-72.
156. 任学良. *汉语词法*. 北京: 北京语言大学出版社, 1981. 202 页.
157. 任雪梅, 徐晶凝. *博雅汉语初级 (I-II)*. 北京: 北京大学出版社, 2004.
158. 何杰. *现代汉语量词研究*. 北京: 民族出版社, 2000. 189 页.
159. 侯艳婷. *《博雅汉语》与《汉语教程》特殊句型对比研究*. 广西: 广西民族大学, 2018. 64 页.
160. 冯志伟. 中国语料库研究的历史与现状. 国际中文电脑会议 ICCC2001 论文集 (新加坡) (2011): 1-15.

161. 刘世儒. *现代汉语语法讲义*. 北京: 商务印书馆, 1964. 89 页.
162. 刘乃叔, 傲桂华. *同义词使用区别*. 北京: 北京语言大学出版社, 2003. 365 页.
163. 刘叔新. *汉语描写词汇学 (重排本)*. 北京: 商务印书馆, . (1984) 2005. 289 页.
164. 刘开瑛. *中文文本自动分词和标注*. 北京: 商务印书馆, 2000. 188 页.
165. 刘春梅. 留学生单双音同义名词偏误统计分析. *语言教学与研究*, 2 (2007): 67-73.
166. 刘源, 谭强, 沈旭昆. *信息处理用现代汉语分词规范及自动分词方法*. □ 清华: 清华大学出版社, 1993. 202 页.
167. 刘源. *现代汉语词频词典*. 北京: 宇航出版社, 1990. 256 页.
168. 刘珣. *新实用汉语课本 (I-IV)*. 北京: 北京语言大学出版社, 2002.
169. 刘英林. *汉语国际教育用音节汉字词汇等级划分*. 北京: 北京语言大学, 2010. 102 页.
170. 刘诗涵. *《博雅汉语》情态副词调查与分析*. 上海: 上海师范大学, 2016. 98 页.
171. 刘颖. *《发展汉语》综合教材新词语收录现状分析*. 上海: 上海交通大学国际教育学院, 2016. 132 页.
172. 刘月华. *实用现代汉语语法*. 北京: 商务印书馆, 1983. 145 页.
173. 卢福波. *对外汉语教学实用语法*. 北京: 京语言大学出版社, 2011. 187 页.
174. 吕冀平. *汉语语法基础*. 北京: 商务印书馆, 2000. 204 页.
175. 吕叔湘, 朱德熙. *语法修辞讲话*. 北京: 中国青年出版社, 1952. 133 页.
176. 吕板湘. *关于汉语词类的一些原则性问题*. *现代汉语词料选编*. 甘肃人民出版社, 1981. 127 页.
177. 吴朝华. 翻译与话语语言学. *毕节师范专科学校学报*, 5 (1999): 44-60.
178. 周一民著. *北京口语语法: 词法卷*. 北京: 语文出版社, 1998. 234 页.
179. 周小成. 话语语言学与俄语篇章教学. *外语教学*, 4 (1996): 55-70.
180. 周晓晔. *《博雅汉语》名量词使用情况研究*. 北京: 北京大学出版社, 2020. 78 页.
181. 周浪. *汉语术语词组组合模式*. 南京: 南京理工大学, 2019. 154 页.
182. 周玉琨. 试谈同义词和近义词的区分. *内蒙古大学学报*, 3 (2002): 54-61.

183. 周祖谟. *汉语词汇讲话*. 北京: 人民教育出版社, 1959. 221 页.
184. 唐光才. 话语语言学在中国. *内蒙古师大学报(哲学社会科学版)*, 4 (1988): 25-36.
185. 国家汉语水平考试委员会办公室考试中心. *《汉语水平词汇与汉字等级大纲》*. 北京: 经济科学出版社. 北京: 商务印书馆, 2001. 259 页.
186. 中国社会科学院语言研究所. *现代汉语词典*. 北京: 商务印书馆, 2016. 235 页.
187. 中国文字改革委员会. *普通话三千常用词表*. 北京: 商务印书馆, 1962. 301 页.
188. 姜涛. *汉语代词和连词的语义关系*. 温州: 温州大学, 2012. 288 页.
189. 孙彦. 对《新实用汉语课本》初级部分词汇处理情况的考察与分析. *语言应用研究*(2009): 102-104.
190. 孙德金. *对外汉语词汇及词汇教学研究*. 北京: 商务印书馆, 2006. 123 页.
191. 孙造成. *现代汉语语法大全*. 北京: 北京语言大学出版社, 2003. 189 页.
192. 安华林. *汉语学习词典多维研究*. 广州: 暨南大学出版社, 2020. 78 页.
193. 尉文珧. 哈尔维克教授谈话语语言学. *外语界*(1986): 103-108.
194. 尉文珧. «话语语言学与风格学». *外语界*(1988): 88-90.
195. 尉文珧. «索温斯基的《话语语言学》简介», *外语界*(1989): 115-117.
196. 岑惠芬. 学习话语语言学,改进俄语教学法. *中国俄语教学*(1983): 34-40.
197. 崔永华. *词汇文字研究与对外汉语教学*. 北京: 北京语言文化大学出版社, 1997. 189 页.
198. 康艳红,董明. 初级对外汉语教材的词汇重现率研究. *语言文字应用*, 4 (2005): 页 94-99.
199. 廖光蓉. *多义词意义关系模式研究*. 北京: 北京大学出版社, 2007. 145 页.
200. 张宁宁. *新实用汉语课本与博雅汉语(初级)比较研究*. 武汉: 华中师范大学, 2015. 103 页.
201. 张志公. *汉语知识*. 北京: 人民教育出版社, 1959. 231 页.
202. 张志毅, 张庆云. *汉语反义词词典*. 山东: 齐鲁书社, 1986. 254 页.

203. 张江丽, 孟德宏, 刘卫红. 汉语第二语言学习者单音多义词习得深度研究, *语言文字应用*, 1 (2011): 112-121.
204. 张红武. *基于语料库的上海市初中语文教材语言统计与分析*. 上海: 上海师范大学, 2007. 103 页.
205. 张莉. *语言学概论*. 河北: 河北大学, 2009. 145 页.
206. 张谊生. *现代汉语副词研究*. 北京: 高等教育出版社, 2014. 98 页.
207. 文雅丽. *现代汉语情感心理动词及语义网络研究*. 北京: 北京师范大学文, 2006. 78 页.
208. 施旭. 文化话语研究: 探索中国的理论、方法与问题. *语言教学与研究*, (2010): 44-52.
209. 朱德熙. *语法讲义*. 北京: 商务印书馆, 2002. 176 页.
210. 朱庆明. *现代汉语: 实用语法分析*. 上海: 东华大学出版社有限公司, 2005. 187 页.
211. 朱德熙. *语法答问*. 北京: 商务印书馆, 1999. 276 页.
212. 朱蓓. *现代汉语位移动词研究综述*. 上海: 上海工程技术大学高职学院, 2007. 165 页.
213. 朴重奎. 现代汉语中变化动词的再分类问题. *汉语学习*, 6 (1996): 28-35.
214. 李临定. *现代汉语句型*. 北京: 商务印书馆, 1993. 156 页.
215. 李云彤. *认知语言学视域下的汉语多义词研究*. 吉林: 吉林大学, 2013. 145 页.
216. 李佐文, 张天伟. 话语语言学是语言学历史发展的必然——中国话语语言学研究会成立大会暨首届全国话语语言学学术研讨会会议综述. *外语研究*, 5 (2006): 16-19.
217. 李发元, 郑虹. 俄语话语语言学的形成与发展. *西北师大学报(社会科学版)*, 2 (2000): 21-40.
218. 李德津, 程美珍. *外国人实用汉语语法*. 北京: 北京语言大学, 2008. 139 页.
219. 李宇宏. *现代汉语多义词词义引申认知研究*. 北京: 中央民族大学, 2010. 165 页.

220. 李小玲. 《发展汉语》初级阶段系列教材文化因素研究. 扬州: 扬州大学, 2019. 187 页.
221. 李慧. 对外汉语教学中的反义词不对称原则研究. 内蒙古: 内蒙古师范大学, 2011. 198 页.
222. 李福印. 语义学概论. 北京: 北京大学出版, 2007. 147 页.
223. 李行健. 现代汉语规范词典. 北京: 外语教学与研究出版社, 2014. 177 页.
224. 李金兰. 现代汉语身体动词的认识研究. 浙江: 浙江师范大学学报, 2005. 198 页.
225. 孙良明. 古代汉语语法变化研究. 北京: 语文出版社, 1994. 149 页.
226. 梁达, T.M.尼柯拉耶娃. 话语语言学和普通语言学问题. 语言学动态, 7 (1979): 40-52.
227. 杨寄洲. 编写初级汉语教材的几个问题. 语言教学与研究, 4 (2003): 52-57.
228. 杨寄洲. 汉语教程(I-III). 北京: 北京语言大学出版社, 2009.
229. 梅家驹. 同义词词林. 上海: 上海辞书出版社, 1983. 193 页.
230. 梅立崇. 汉语和汉语教学探究. 北京: 华语教学出版社, 1995. 278 页
231. 武占坤, 王勤. 现代汉语词汇纲概要. 内蒙古: 内蒙古人民出版社, 1983. 310 页
232. 江子莹. 《发展汉语初级综合》生字形义关系考察及教学建议. 苏州: 苏州大学, 2019. 167 页
233. 汤姆哈根, 张允文. 文话语语言学和第二语言的教学. 语言学动态, 6 (1978): 9-31.
234. 沈家伟. 留学生反义复合词习得情况考察. 上海: 上海师范大学, 2017. 98 页
235. 潘文国. 汉语的构词法研究. 上海: 华东师范大学出版社, 2004. 103 页
236. 王兰. 留学生汉语中介语语料库的建立与研究. 现代语文: 下旬. 言研究》, 1 (2015): 102-104.
237. 王凤玲. 从韩国版《汉语教程》看汉语教材的本土化改编. 上海: 海外国语大学, 2018. 78 页.
238. 王力. 第一卷. 中国语法理论. 山东: 山东教育出版社, 1944. 310 页.
239. 王力. 第二卷. 中国现代语法. 山东: 山东教育出版社, 1986. 288 页.

240. 王力. 第十六卷. 语言理论. 中国语言学. 古汉语概论. 语法理论. 古汉语语法. 现代汉语语法. 山东: 山东教育出版社, 1990. 312 页.
241. 王华. 现代汉语名词语义分类体系研究. 语言文字探索, 2 (2012): 197-198.
242. 王孝军, 刘凤枝. 话语语言学浅说. 河南师范大学学报(哲学社会科学版), 4 (1991): 53-61.
243. 王廷. 汉语生命范畴初论. 上海: 华东师范大学, 2004. 167 页.
244. 王惠, 詹卫东, 俞士. 现代汉语语义词典规范. 汉语语言与计算学, 13 (2001): 159-176.
245. 王惠, 俞士汶, 詹卫东. 现代汉语语义词典 (SKCC) 的新进展. 《语言计算与基于内容的文本处理》——全国第七届计算语言学联合学术会议, 7 (2003): 351-356.
246. 苏新春. 现代汉语语义词典. 北京: 商务印书馆, (2013) 2021. 189 页.
247. 王松林. 苏联话语语言学的发展. 中国俄语教学(1987): 71-79.
248. 王淼. 《汉语教程》生词复现情况统计及分析. 江西: 江西科技师范学院学, 2017. 102 页.
249. 王福祥. 谈谈话语语言学与俄语教学. 中国俄语教学(1982): 56-59.
250. 王福祥. 汉语话语语言学初探. 外语与外语教学, 7 (1989): 32-46.
251. 王福祥. 话语语言学的兴起与发展. 外语与外语教学, 4 (1994): 3-10.
252. 王福祥. 话语语言学的兴起与发展(续). 外语与外语教学, 5 (1994): 17-23.
253. 王秉钦. 话语语言学与篇段翻译. 天津: 南开大学, 1987. 298 页.
254. 白婉莹. 《博雅汉语》副词研究. 广西: 广西民族大学, 2020. 88 页.
255. 符淮青. 现代汉语词汇. 北京: 北京大学出版社, (1985) 2004. 167 页.
256. 耿直. 《博雅汉语》初级阶段教材词汇重现率研究. 国际汉语教育(中英文), 2 (2017): 100-107.
257. 胡裕树. 现代汉语. 上海: 上海教育出版社, 1995. 256 页.
258. 胡裕树. 现代汉语话语语言学. 北京: 北京大学出版社, 1995. 313 页.
259. 荣继华. 发展汉语初级综合(I-II). 北京: 北京语言大学出版社, 2011.

260. 葛本仪. *现代汉语词汇学*. 山东: 山东人民出版社, (1985) 2001. 276 页.
261. 蔡梅. 现代汉语外来词探源. *齐齐哈尔社会科学* (1999): 23-46.
262. 蔡毅. 翻译理论与话语语言学. *中国俄语教学*, 2 (2000): 25-36
263. 裕树. 现代汉语话语语言学. 上海教育出版社. № 4 (1995): 358–359.
264. 褚琦. *对外汉语初级综合教材《发展汉语》与《新实用汉语课本》比较研究*. 北京: 北京大学出版社, 2018. 156 页.
265. 许先文. 话语语言学视角下的科学名著重译和复译. *江苏社会科学*, 2 (2010): 183–188.
266. 徐赳赳. *话语分析在中国*. 上海: 上海教育出版社, 1997. 237 页.
267. 沈开木. *现代汉语话语语言学*. 北京: 商务印书馆, 1996. 310 页.
268. 盛晓明. *话语规则与知识基础: 语用学维度*. 北京: 北京大学出版社, 2000. 134 页.
269. 语料库在线 Chinese Corpus online. Дата звернення 3 березня 2022 року, <http://corpus.zhonghuayuwen.org/>.
270. 谢文庆. 现代汉语反义词的关系. *语文教学与研究*, 1988. 303 页.
271. 赵丹慧. *《博雅汉语》与《新实用汉语课本》语言点例句对比分析*. 广东: 广东外语外贸大学, 2016. 87 页.
272. 赵元任. *汉语口语语法*. 北京: 商务印书馆, 1979. 235 页.
273. 赵家新. *现代汉语心里形容词网结研究*. 南京: 南京师范大学, 2006. 156 页
274. 赵翠莲. 多义词心理表征的发展模式基于对中国 EFL 学习者的实验研究. *外语教学与研究*, 37 (2005): 294-302.
275. 迟惠倩. *《博雅汉语》与《发展汉语》初级综合教材比较研究*. 辽宁: 辽宁大学, 2017. 135 页.
276. 邓军. 语用学、语义学及话语语言学基础理论在高年级教学中的应用. *外语学刊*, 3. (1998): 61-72.
277. 邢福义. *关于副词修饰名词*. 北京: 高等教育出版社, 1991. 213 页.
278. 郑林. *普通话三千字常用词表*. 北京: 商务印书馆, 2005. 112 页.
279. 郑林. *位移动词的词义分析* 姚文. 北京: 北京师范大学文, 2015. 97 页.

280. 廖秋忠. *篇章与语用和句法研究*. 北京: 商务印书馆, 1991. 297 页.
281. 郭大方. *现代汉语动词分类词典*. 吉林: 吉林教育出版社, 1994. 310 页.
282. 郭怡颖. *基于对外汉语教学的反义形容词不均衡性研究*. 济南: 山东大学, 2008. 176 页.
283. 郭曙纶, 李愚中. 小学语文教材用字频次与分布的对比分析. *第七届全国语言文字应用学术研讨会论文集*, 5 (2015): 297-302.
284. 郭曙纶, 杨晓惠. *三套对外汉语高级教材课文字词的对比统计与分析*. 上海: 上海交通大学国际教育学院, 2016. 198 页.
285. 郭曙纶. *汉语语料库的建设及应用*. 上海: 上海交通大学国际教育学院, 2016. 87 页.
286. 郭绍虞. *汉语语法修辞新探*. 北京: 商务印书馆, 1979. 231 页.
287. 郭锐. 先生的汉语词类研究. *语言学论丛*, 46 (2013): 71-85.
288. 袁攀攀. *《新实用汉语课本》(初) 词汇研究*. 锦州: 渤海大学, 2016. 156 页.
289. 陆志韦. *汉语的构词法*. 北京: 北京科学出版社, 1964. 312 页.
290. 陈平. *话语分析说略*. *语言教学与研究*. № 3 (1987): 4-19.
291. 陈昌来. *现代汉语动词的句法语义属性研究*. 上海: 学林出版社, 2002. 157 页.
292. 陈望道. *论现代汉语中的单位和单位词*. 上海: 上海人民出版社, 1973. 297 页.
293. 陈本源. *句群的两种逻辑结构形式——话语语言学学习笔记*. 苏州: 苏州教育学院学报, 1984. 315 页.
294. 陈汝东. 论话语研究的现状与趋势. *浙江大学学报*. №6 (2008): 130-137.
295. 陈鹤琴. *语体文应用字汇*. 北京: 商务印书馆, 2022. 67 页.
296. 章士钊. 汉字的概念、结构和节奏. *江苏社会科学*, 2 (2010): 183-188.
297. 顾益军, 樊孝忠, 王建华. *中文停用词表的自动选取*. 北京: 理工大学学报, 2005. 167 页.
298. 马建忠. *马氏文通*. 上海: 上海教育出版社, (1898) 2000. 187 页.
299. 马洪海. *论身体行为句式*. 浙江: 浙江师范大学学报, 2003. 167 页.
300. 崔复爰. *现代汉语构词法例解*. 山东: 山东人民出版社, 1957. 296 页.

301. 高名凯. *汉语语法论*. 北京: 科学出版社, 1957. 311 页.
302. 高庆赐. *现代汉语词义辨析*. 湖北: 湖北人民出版社, 1978. 255 页.
303. 黄伯荣, 廖序东. *现代汉语*. 北京: 高等教育出版社, (1983) 2012. 134 页.
304. 黄昌宁, 李涓子. *语料库语言学*. 北京: 商务印书馆, 2002. 175 页.
305. 黄波忠, 廖徐东. 简要介绍一下当代中文问题的答案. *外语教学*, 4 (1996): 55-70.
306. 黄润杉. *《汉语教程》第一册生词英文注释研究*. 上海: 上海教育出版社, 2018. 132 页.
307. 黎锦熙. *新著国语文法*. 湖南: 湖南教育出版社, (1924) 2007. 169 页.
308. 黎锦熙. *汉语语法教材*. 北京: 商务印书馆, 1959. 314 页.
309. 沈家煊. *二十世纪的中国话语语言学*. 北京: 商务印书馆, 1998. 277 页.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фрагмент словника «Китайськомовний педагогічний дискурс (початковий рівень)»

(сто найчастотніших слів)

序号	字词	频次
1	的	3036
2	我	2624
3	了	2211
4	是	1507
5	不	1304
6	一	1244
7	你	1233
8	个	743
9	有	742
10	在	676
11	就	648
12	去	630
13	好	618
14	也	604
15	说	574
16	都	530
17	很	517
18	这	513
19	吗	474

20	我们	467
21	他	448
22	还	445
23	要	419
24	和	403
25	人	400
26	得	391
27	她	390
28	什么	370
29	看	363
30	来	352
31,5	林娜	325
31,5	中国	325
33,5	想	312
33,5	您	312
35	老师	311
36	呢	308
37	着	286
38	把	282
39	对	280
40	天	278
41	吧	275
42	多	273
43	到	268
44	没有	260

45	能	259
46	那	257
47	上	256
48	地	244
49	吃	240
50,5	他们	238
50,5	你们	238
52	会	234
53	过	230
54	给	227
55	大为	220
56	里	212
57	喜欢	209
58	玛丽	203
59,5	又	202
59,5	太	202
61	现在	201
63,5	家	196
63,5	没	196
64	马	194
65	大	193
66	啊	189
67	自己	185
68	时候	181
69,5	丁力	177

69,5	波	177
71,5	王小云	171
71,5	宋华	171
73	怎么	169
74,5	朋友	167
74,5	钱	167
76	年	164
77,5	可以	162
77,5	工作	162
79	跟	161
80	做	160
81	买	158
82	知道	151
83	可是	147
84	两	145
85	次	142
86	让	141
87	每	140
88	用	138
89	快	136
90	从	135
91	北京	133
92,5	几	130
92,5	再	130
94,5	汉语	129

94,5	真	129
96	大卫	128
97	学习	122
98	一起	119
99	听	115
100	很多	113

Додаток Б

Фрагмент словника «Новий практичний курс китайської мови» 《新实用汉语课本》

(сто найчастотніших слів)

Ранг	Слово	Абсл. част.
1	的	1068
2	我	734
3	了	646
4	是	587
5	不	466
6	你	430
7	一	324
8	有	269
9	在	253
10	好	251
11	这	231
12	林娜	226
13	也	223
14	都	221
15	就	215
16	很	214
17	大为	213
18	我们	211
19	去	203
20	个	194
21	还	193

22	马	185
24	说	177
24	丁力	177
24	波	177
26	得	176
27,5	王小 云	171
27,5	宋华	171
29	您	163
30	中国	159
31,5	他	156
31,5	他	156
33	来	143
34	你们	139
35	吗	130
36	人	129
37	看	128
38	多	123
39	想	115
40	和	114
41	她	108
42	什么	105
43	现在	104
44	对	102
45	没有	99

46	他们	96
47,5	吃	95
47,5	到	95
49	吧	92
50	呢	91
51	能	87
52	工作	86
53	上	85
54	跟	84
55,5	大	83
55,5	过	83
57	那	82
58	老师	76
59,5	啊	76
59,5	钱	76
61,5	着	74
61,5	会	74
63,5	给	72
63,5	把	72
65,5	喜欢	71
65,5	地	71
68	太	70
68	天	70
68	怎么	70
70	自己	66

71	买	65
72	做	63
74	时候	61
74	比	61
74	真	61
76,5	可是	59
76,5	可以	59
78,5	知道	58
78,5	陆雨 平	58
81,5	年	56
81,5	又	56
81,5	问题	56
81,5	家	56
84	里	55
85	两	54
87,5	几	50
87,5	种	50
87,5	很多	50
87,5	哪儿	50
90	从	49
91,5	北京	48
91,5	件	48
95	张	47
95	这儿	47

95	让	47
95	朋友	47
95	快	47
98	今天	46
99,5	觉得	44
99,5	小	44

Додаток В

Фрагмент частотного словника «Комплексний курс китайської мови *Фачжань*

ханьюй: початковий рівень» 《发展汉语初级综合》

(сто найчастотніших слів)

Ранг	Слово	Абс. част.
1	的	619
2	我	609
3	了	509
4	一	281
5	不	263
6	是	252
7	你	233
8	个	178
9	有	149
10	在	139
11	也	136
12	就	132
13	去	127
14	说	119
15	马丁	109
16	好	108
17	她	100
18	林娜	99
19	都	96
21	很	92
21	着	92

21	吗	92
23,5	人	91
23,5	这	91
25	我们	89
26	和	87
27	要	81
28	还	78
29	您	77
30	看	76
32	呢	75
32	什么	75
32	崔浩	75
34	他	74
35	能	73
36	天	71
37	里	64
38	想	63
39	中国	62
40	家	58
41,5	会	55
41,5	地	55
43	那	54
44,5	没	53
44,5	山田	53
46	他们	52

47,5	又	51
47,5	到	51
50	可是	50
50	得	50
50	用	50
52	上	48
53,5	太	47
53,5	钱	47
56	现在	44
56	阿明	44
56	时候	44
59	汉语	43
59	朋友	43
59	喜欢	43
61,5	把	42
61,5	多	42
63,5	对	41
63,5	给	41
66,5	可以	40
66,5	两	40
66,5	买	40
66,5	过	40
69,5	来	37
69,5	小	37
71	知道	36

73	每	35
73	吃	35
73	儿子	35
76	啊	34
76	学习	34
76	次	34
78	大	33
79,5	没有	31
79,5	从	31
82	带	30
82	吧	30
82	你们	30
84,5	却	29
84,5	很多	29
87,5	自己	28
87,5	妈妈	28
87,5	问	28
87,5	它	28
90	长城	27
92,5	年	26
92,5	中国人	26
92,5	时间	26
92,5	几	26
97	叫	25
97	这么	25

97	最	25
97	朱云	25
97	卡	25
100	工作	24

Додаток Г

Фрагмент частотного словника «Поглиблений курс китайської мови» 《博雅汉语初级》

(сто найчастотніших слів)

Ранг	Слово	Абс.част.
1	的	386
2	我	327
3	了	305
4	是	204
5	你	196
6	玛丽	190
7	一	179
8	不	157
9	大卫	127
10	有	118
11	个	113
12	吗	102
13,5	好	96
13,5	在	96
15	去	89

16	就	70
17	很	69
18	也	68
19	他	63
20	天	61
21	张红	59
22	李军	57
23,5	中村	56
23,5	什么	56
25,5	吧	51
25,5	和	51
28	还	50
28	都	50
28	来	50
31	呢	49
31	说	49
31	我们	49
33	老师	47
34	吃	45
35	看	44
36	没有	43
38	年	40
37	没	40
38	那	40
40	多	39

41	里	37
43	中国	36
43	这	36
43	太	36
45,5	时候	35
45,5	对	35
47,5	喜欢	33
47,5	啊	33
50	人	32
50	做	32
50	他们	32
52,5	想	31
52,5	上	31
54,5	要	30
54,5	她	30
56	得	29
57,5	到	28
57,5	时间	28
59,5	大	27
59,5	您	27
62	朋友	26
62	每	26
62	你们	26
64,5	刘	25
64,5	着	25

66	把	24
67,5	现在	23
67,5	地	23
69	今天	22
71,5	过	22
71,5	真	22
71,5	家	22
71,5	明天	22
71,5	给	22
75	三	21
78	如果	20
78	会	20
78	再	20
78	请	20
78	已经	20
83,5	开始	19
83,5	打算	19
83,5	一起	19
83,5	自己	19
83,5	那么	19
83,5	怎么样	19
88,5	从	18
88,5	又	18
88,5	知道	18
88,5	大学	18

92	汉语	17
92	怎么	17
92	学校	17
97	但是	16
97	叫	16
97	饺子	16
97	能	16
97	买	16
97	一定	16
97	画画儿	16

Додаток Д

Фрагмент частотного словника «Курс китайської мови» (《汉语教程》)

(перших сто найчастотніших слів)

Ранг	Слово	Абслт. част.
1	的	963
2	我	954
3	了	751
4	是	464
5	一	460
6	不	418
7	你	374
8	个	358
9	就	258
10	说	229
11	去	211
12	有	206
13	在	188
14	也	177
15	老师	165
16,5	好	163
16,5	都	163
18,5	这	155
18,5	他	155
20,5	要	152
20,5	她	152

22	和	151
23	吗	150
24	人	148
25	把	144
26	很	142
27	得	136
28	什么	134
29	还	124
30	来	122
31	我们	118
32	看	115
33	想	103
34,5	吧	102
34,5	对	102
36,5	着	95
36,5	地	95
38	到	94
39	呢	93
40,5	给	92
40,5	上	92
42	没有	87
43,5	会	85
43,5	过	85
45	能	83
46	那	81

47	又	77
48,5	天	76
48,5	娜塔莎	76
50	自己	72
51	多	69
52	中国	68
53	吃	65
54	没	64
56	次	63
56	田芳	63
56	让	63
58,5	喜欢	62
58,5	怎么	62
60	家	60
61	他们	58
62	里	56
63	北京	55
64,5	快	53
64,5	听	53
66	跟	52
68	可以	51
68	王	51
68	朋友	51
70,5	大	50
70,5	再	50

72	太	49
74,5	啊	46
74,5	孩子	46
74,5	学	46
74,5	时	46
77,5	您	45
77,5	萨沙	45
79	你们	43
81	做	42
81	年	42
81	几	42
83	时候	41
84,5	才	40
84,5	工作	40
87	每	39
87	知道	39
87	汉语	39
90,5	一起	38
90,5	事	38
90,5	钱	38
90,5	打	38
94,5	买	37
94,5	从	37
94,5	张东	37
94,5	只	37

97	两	36
98	学习	35
99,5	请	34
99,5	可	34

Додаток Е

Класифікації іменників КПД (початкового рівня)

1. 具体事务 **Конкретний предмет**

1.1. 生物 **Істота**

1.1.1. 人 **Людина**

1.1.1.1. 个人 **Особа:**

1.1.1.1.1. 人, 性别 **Особа. Стать:** 人 *особа* (403), 姑娘 *панна* (56), 先生 *пан* (49), 小伙子 *юнак* (46), 妇女 *жінка* (32), 小姐 *юнка* (32), 女孩子 *дівчинка* (27), 男人 *чоловік* (15), 女人 *жінка* (12), 男孩子 *хлопчик* (12), 男子 *чоловік* (1), 女士 *пані* (1).

1.1.1.1.2. 年龄 **Вік:** 年轻人 *молода людина* (15), 老人 *людина похилого віку* (13), 小孩子 *дитина* (4), 小孩儿 *дитина* (2), 小子 *хлопчик* (2), 男子汉 *дорослий чоловік* (1), 大人 *дорослий* (1), 青年人 *молода людина* (1).

1.1.1.1.3. 体格 **Зовнішність:** 病人 *хворий* (18), 聋哑 *глухонімиий* (2), 残疾人 *інвалід* (1), 盲人 *сліпий* (1).

1.1.1.1.4. 职业 **Професія:** 老师 *вчитель* (311), 教授 *професор* (47), 服务员 *офіціант* (34), 司机 *водій* (31), 医生 *лікар* (21), 警察 *поліцейський* (21), 售货员 *продавець* (20), 师傅 *майстер* (17), 营业员 *продавець-консультант* (17), 大夫 *лікар* (15), 校长 *директор школи* (11), 律师 *юрист* (10), 演员 *актор* (8), 记者 *журналіст* (7), 作家 *письменник* (7), 理发师 *перукар* (7), 厨师 *повар* (6), 科学家 *науковець* (6), 中国通 *синолог* (5), 讲解员 *гід* (5), 教师 *викладач* (5), 心理学家 *психолог* (5), 导演 *режисер* (5), 家教 *репетитор* (4), 秘书 *секретар* (4), 哲学家

філософ (4), 导游 *екскурсовод* (3), 护士 *медсестра* (3), 诗人 *поет* (3), 修理工 *ремонтник* (3), 航天员 *космонавт* (3), 官 *чиновник* (2), 园艺师 *садівник* (2), 书法家 *каліграф* (2), 公务员 *службовець* (2), 文学家 *літературознавець* (2), 管理员 *адміністратор* (2), 歌手 *співак* (2), 外交官 *дипломат* (2), 导师 *наставник* (1), 推销员 *торговельний представник* (1), 钢琴家 *піаніст* (1), 编辑 *редактор* (1), 发明家 *винахідник* (1), 总统 *президент* (1), 副总理 *віцепрем'єр* (1), 志愿者 *волонтер* (1), 法官 *суддя* (1), 戏子 *актор* (1).

1.1.1.1.5. 身份 **Статус**: 学生 *учень* (79), 经理 *менеджер* (44), 留学生 *іноземний студент* (38), 工作人员 *працівник* (22), 大学生 *студент* (17), 老板 *керівник* (17), 领导 *керівник* (14), 职员 *працівник* (13), 研究生 *аспірант* (12), 丁克 *працююче подружжя без дітей* (9), 女主人 *домогосподарка* (8), 国王 *король* (8), 小学生 *учень початкової школи* (7), 工人 *робітник* (6), 女生 *студентка* (6), 乞丐 *жебрак* (6), 有钱人 *багач* (5), 独生子女 *єдина дитина* (5), 主人 *господар* (5), 班长 *староста групи* (4), 班主任 *класний керівник* (4), 头儿 *голова* (4), 弟子 *учень-послідовник* (4), 师母 *дружина наставника* (4), 总经理 *головний директор* (3), 读书人 *читач* (3), 角色 *дійова особа* (3), 主任 *керівник* (3), 皇帝 *імператор* (3), 专家 *експерт* (3), 博士 *доктор наук* (2), 游人 *турист* (2), 穷人 *бідняк* (2), 正常人 *звичайна людина* (2), 新娘 *наречена* (2), 红人 *фаворит* (2), 双职工 *працююче подружжя* (2), 代表 *представник* (2), 教练 *тренер* (2), 富人 *багач* (1), 男生 *студент* (1), 大器 *велика людина* (1), 独生女 *єдина донька* (1),

未婚夫 *наречений* (1), 部长 *керівник відділу* (1), 组长 *керівник групи* (1), 新手 *новачок* (1), 女工 *робітниця* (1), 熟人 *знайомий* (1), 亲王 *князь* (1), 电影明星 *кінозірка* (1), 黑手 *зłodий* (1), 房东 *домовласник* (1), 中小學生 *учень школи* (1), 中介 *посередник* (1), 联系人 *контактна особа* (1), 函授生 *заочник* (1).

1.1.1.1.6. 人品 **Натура**: 小偷 *зłodий* (5), 傻瓜 *дурень* (3), 负责人 *відповідальна особа* (2), 骗子 *шахрай* (2), 热心人 *ентузіаст* (1), 懒虫 *ледар* (1), 君子 *джентльмен* (1), 悲观主义者 *песиміст* (1), 乐观主义者 *опиміст* (1).

1.1.1.1.7. 民族 **Національність**: 中国人 *китаєць* (84), 美国人 *американець* (15), 北京人 *мешканець міста Пекін* (13), 外国人 *іноземець* (9), 韩国人 *корєєць* (8), 西方人 *мешканець західної частини* (8), 加拿大人 *канадієць* (7), 汉 *ханець* (5), 城里人 *мешканець міста* (5), 上海人 *мешканець міста Шанхай* (4), 北方人 *мешканець північної частини* (3), 法国人 *француз* (3), 日本人 *японець* (2), 老外 *іноземець* (2), 美籍华人 *американець китайського походження* (1), 英国人 *англієць* (1), 华人 *китаєць* (1), 俄国人 *росіянин* (1), 农村人 *селянин* (1), 村里人 *селянин* (1), 四川人 *житель провінції Сичуань* (1), 湖北人 *житель провінції Хубей* (1), 湖南 *житель провінції Хунань* (1), 山东 *житель провінції Шаньдун* (1).

1.1.1.1.8. 亲属关系 **Родинні зв'язки**: 妈妈 *мама* (93), 儿子 *син* (64), 爸爸 *тато* (60), 父母 *батьки* (43), 母亲 *матір* (33), 姐姐 *старша сестра* (31), 父亲 *батько* (26), 女儿 *донька* (23), 丈夫 *чоловік* (21), 妻子 *дружина* (21), 哥哥 *старший брат* (16),

阿姨 *тітка* (14), 弟弟 *молодший брат* (9), 夫妇 *подружжя* (9), 太太 *тітка* (8), 母 *матір* (8), 奶奶 *бабуся з батьківської сторони* (6), 子女 *діти* (6), 半边天 *кохана жінка* (5), 妹妹 *молодша сестра* (5), 老婆 *дружина* (5), 家人 *член сім'ї* (5), 夫人 *подружжя* (4), 家长 *голова сім'ї* (4), 父 *батько* (4), 爷爷 *дідусь з батьківської сторони* (3), 外婆 *бабуся з материнської сторони* (3), 孙子 *внук* (3), 舅妈 *тітка* (3), 亲人 *рідна людина* (2), 夫妻 *подружжя* (2), 叔叔 *дядько з батьківської сторони* (2), 舅舅 *дядько з материнської сторони* (1), 姑爷 *дядько* (1), 岳母 *теща* (1), 媳妇 *невістка* (1), 儿女 *діти* (1), 公公 *свекор* (1), 表姐 *двоюрідна сестра* (1), 爹 *дядько* (1), 双胞胎 *двійнята* (1).

1.1.1.1.9. 社交关系 **Соціальні зв'язки:** 朋友 *друг* (160), 同学 *однокурсник* (53), 男朋友 *друг* (10), 客人 *гість* (8), 邻居 *сусід* (8), 女朋友 *подруга* (7), 顾客 *клієнт* (7), 同屋 *співмешканець* (5), 同事 *колега* (3), 隔壁 *сусід* (2), 陌生人 *чужинець* (2), 近邻 *близький сусід* (2), 客户 *клієнт* (2), 友 *друг* (2), 情人 *кохана людина* (2), 爱人 *кохана людина* (2), 乘客 *пасажир* (1), 队员 *член команди* (1), 对手 *конкурент* (1), 同行 *співробітник* (1), 邻座 *попутник* (1).

1.1.1.1.10. 专名 **Власні назви:**

1.1.1.1.10.1. 人名 **Антропоніми:** 林娜 *Ліна* (325), 玛丽 *Мері* (203), 小云 *Сяююнь* (171), 华 *Хуа* (169), 大卫 *Давид* (128), 马丁 *Мартін* (109), 娜塔莎 *Наталя* (76), 浩 *Хао* (75), 芳 *Фан* (63), 红 *Хун* (59), 雨平 *Юйпін* (58), 军 *Цзюнь* (57), 萨沙 *Саша* (45), 阿明 *Амін* (44), 力波 *Лібо*

(33), 罗曼 *Роман* (32), 云 *Юнь* (25), 一民 *Їмінь* (14), 巴 *Ба* (11), 爱丽丝 *Аліса* (10), 安娜 *Анна* (8), 保尔 *Павло* (7), 罗兰 *Роланд* (7), 英台 *Їнтай* (7), 余 *Юй* (7), 岳 *Юе* (7), 叶利亚 *Еля* (5), 安德烈 *Андрій* (5), 畅 *Чан* (5), 白 *Бай* (4), 悲鸿 *Бейхун* (3), 海伦 *Хелен* (3), 甫 *Фу* (2), 泽东 *Цзедун* (2), 安妮 *Анна* (2), 艾娃 *Ава* (1), 孔子 *Конфуцій* (1), 舍 *Ше* (1), 白石 *Байши* (1), 山伯 *Шаньбо* (1), 迅 *Сінь* (1), 西王母 *Сі Ван Му* (1), 亮 *Лян* (1), 卡佳 *Катя* (1).

1.1.1.1.10.2. 姓 **Прізвища**: 王 *Ван* (171), 宋 *Сун* (169), 崔 *Цуй* (75), 田 *Тянь* (63), 陆 *Лу* (58), 中村 *Накамура* (56), 陈 *Чень* (35), 刘 *Лю* (30), 朱 *Чжу* (25), 丁 *Дін* (25), 赵 *Чжао* (15), 李 *Лі* (14), 马 *Ма* (13), 金 *Цзінь* (11), 梁 *Лян* (8), 辉 *Хуей* (7), 谷 *Гу* (7), 畅 *Чан* (5), 杨 *Ян* (5), 吕 *Люй* (4), 徐 *Сюй* (3), 毛 *Мао* (2), 范 *Фань* (2), 杜 *Ду* (2), 莎士比亚 *Шекспір* (2), 老 *Лао* (1), 鲁 *Лу* (1), 艺 *Ї* (1), 齐 *Ці* (1), 张 *Чжан* (1), 祝 *Чжу* (1), 山田 *Ямада* (1), 关 *Гуань* (1), 奴 *Ну* (1), 爱迪生 *Едісон* (1).

1.1.1.1.10.3. 地名 **Топоніми**: 中国 *Китай* (325), 北京 *Пекін* (133), 上海 *Шанхай* (41), 长城 *Велика Китайська стіна* (38), 美国 *США* (25), 埃及 *Єгипет* (13), 黄山 *Хуаншань* (11), 三峡 *Санься* (11), 柏林 *Берлін* (10), 南京 *Нанкін* (9), 加拿大 *Канада* (7), 哈尔滨 *Харбін* (7), 英国 *Англія* (7), 韩国 *Південна Корея* (7), 西藏 *Тибет* (7), 泰山 *Тайшань* (7), 西安 *Сіань* (6), 德国 *Німеччина* (5), 泰国 *Тайланд* (5), 杭州 *Ханчжоу* (4), 灵山 *Ліншань* (4), 西山

Сішань (4), 香港 *Гонконг* (3), 长江 *Янцзи* (3), 长安 *Чаньань* (3), 法国 *Франція* (3), 欧洲 *Європа* (3), 内蒙 *Внутрішня Монголія* (3), 天津 *Тяньцзінь* (3), 中华 *Китай* (3), 兵马俑 *Теракотова армія* (3), 建国门 *ворота Цзяньго* (3). 八达岭 *Бадалін* (2), 故宫 *Гугун* (2), 非洲 *Африка* (2), 河北 *Хебей* (2), 黄河 *Хуанхе* (2), 广州 *Гуанчжоу* (2), 重庆 *Чунцін* (2), 桂林 *Гуйлінь* (2), 哥伦比亚 *Колумбія* (2), 台湾 *Тайвань* (2), 日本 *Японія* (2), 王府井 *Ванфуцзін* (2), 天安门 *Таняаньмень* (2), 托福 *TOEFL* (2), 云南 *Юньнань* (2), 亚洲 *Азія* (2), 新疆 *Сінцзян* (2), 西直门 *Січжимень* (2), 颐和园 *парк Іхеюань* (2), 苏州 *Сужчоу* (2), 四川 *Сичуань* (1), 澳门 *Макао* (1), 北海 *Північне море* (1), 敦煌 *Дуньхуан* (1), 俄罗斯 *Росія* (1), 捷克 *Чехія* (1), 珠穆朗玛 *Джомолунгма* (1), 辽宁 *Ляонін* (1), 澳洲 *Австралія* (1), 江南 *Цзяннань* (1), 伦敦 *Лондон* (1), 罗马 *Рим* (1), 美洲 *Америка* (1), 太行山 *Тайханьшань* (1), 天下 *Піднебесна* (1), 香山 *Сяншань* (1), 新西兰 *Нова Зеландія* (1), 意大利 *Італія* (1), 海南 *Хайнань* (1).

1.1.1.1.10.4. 机构名 **Назви установ:** 北京语言大学 *Пекінський університет мови та культури* (14), 麦当劳 *Макдональдс* (3), 牛津大学 *Оксфордський університет* (3), 中国银行 *Банк Китаю* (2), 清华大学 *університет Цінхуа* (1), 同仁堂 *Тунженьтан* (1).

1.1.1.1.10.5. 神秘的生物 **Міфічні істоти**: 玉帝 *Нефритовий імператор* (2), 神仙 *небожитель* (2), 神女 *богиня* (2), 神 *дух* (2), 龙 *дракон* (1), 仙女 *небожителька* (1).

1.1.1.2. 团体 **Угрупування**

1.1.1.2.1. 机构 **Організація**: 公司 *фірма* (67), 大学 *університет* (63), 学校 *школа* (63), 商店 *магазин* (33), 银行 *банк* (26), 学院 *інститут* (24), 医院 *лікарня* (22), 图书馆 *бібліотека* (21), 饭馆 *ресторан* (18), 邮局 *поштове відділення* (17), 市场 *ринок* (11), 食堂 *буфет* (12), 茶馆 *чайна* (10), 商场 *торговий центр* (9), 饭店 *готель-ресторан* (8), 书店 *книжковий магазин* (8), 餐厅 *їдальня* (7), 博物馆 *музей* (7), 酒店 *магазин алкогольних напоїв* (7), 夏令营 *літній табір* (7), 宾馆 *готель* (7), 工厂 *фабрика* (6), 海关 *митниця* (6), 中学 *середня школа* (6), 小学 *початкова школа* (5), 企业 *підприємство* (5), 体育馆 *спортивний зал* (5), 大使馆 *посольство* (4), 戏院 *театр* (4), 文具店 *магазин канцтоварів* (4), 文学馆 *літературний центр* (4), 旅馆 *готель* (4), 派出所 *відділ поліції* (4), 发廊 *перукарня* (4), 快餐店 *заклад швидкого харчування* (3), 文学院 *інститут гуманітарних наук* (3), 事务所 *контора* (3), 报社 *редакція газети* (3), 剧场 *театр* (3), 组织 *організація* (2), 咖啡馆 *кафе* (2), 电视台 *телевізійна станція* (2), 电影院 *кінотеатр* (2), 美术馆 *художня галерея* (2), 咖啡店 *кав'ярня* (2), 教堂 *церква* (2), 中文系 *факультет китайської мови* (2), 校园 *кампус* (2), 卡拉 OK *караоке* (2), 母校 *альма-матер* (2), 购物中心 *торговий центр* (2), 连锁

店 *мережевий магазин* (1), 汽车公司 *автомобільна компанія* (1), 展览馆 *виставковий центр* (1), 国营企业 *державне підприємство* (1), 敬老院 *пансіонат для людей похилого віку* (1), 广播电台 *радіостанція* (1), 网吧 *Інтернет-кафе* (1), 书院 *академія* (1), 商学院 *бізнес-школа* (1), 幼儿园 *дитячий садок* (1), 教学楼 *навчальний корпус* (1), 家学 *сімейна школа* (1), 补习班 *підготовчі курси* (1), 学生会 *студентський гурток* (1), 网校 *он-лайн-школа* (1), 旅行社 *туристичне агентство* (1), 副业 *підсобне господарство* (1), 迪厅 *нічний клуб* (1), 急诊室 *кабінет швидкої допомоги* (1), 数学系 *математичний факультет* (1), 医务室 *медичний пункт* (1).

1.1.1.2.2. 人群 **Зібрання людей**: 人们 *люди* (38), 家庭 *сім'я* (31), 班 *група* (29), 社会 *суспільство* (23), 人口 *населення* (23), 党 *партія* (13), 朋友们 *друзі* (11), 农民 *селяни* (9), 队 *команда* (6), 同事们 *колеги* (6), 职工 *персонал* (5), 民族 *національна меншість* (6), 国家队 *національна збірна* (3), 青年 *молодь* (3), 居民 *мешканці* (3), 民 *народ* (3), 亲戚 *родичі* (3), 代表团 *делегація* (2), 封建社会 *феодалне суспільство* (2), 辅导班 *підготовча група* (2), 家里人 *члени сім'ї* (2), 人类 *людство* (2), 老百姓 *населення* (2), 剧团 *трупа* (2), 人民 *народ* (2), 亲人 *родичі* (2), 黑社会 *мафія* (1), 学习班 *студентська група* (1), 代表队 *група представників* (1), 乐队 *музична група* (1), 足球队 *футбольна команда* (1), 组 *група* (1), 帮子 *група* (1), 多数 *більшість* (1), 贵族 *аристократія* (1), 集体 *колектив* (1), 众人 *натовп* (1), 百姓

простий народ (1), 观众 *глядачі* (1), 中华民族 *китайський народ* (1), 长辈 *старше покоління* (1), 子孙 *нащадки* (1).

1.1.2. 动物 **Тварина**

1.1.2.1. 动物 **Власне тварини**: 小狗 *щеня* (5), 羊 *баран* (5), 狗 *собака* (4), 动物 *свійська тварина* (3), 兽 *дика тварина* (1), 驴 *осел* (1), 猫 *ведмідь* (1), 熊猫 *панда* (1), 牛 *корова* (1).

1.1.2.2. 鸟 **Птахи**: 燕子 *ластівка* (36), 鸽子 *голуб* (4), 鸡 *курка* (3), 鸟 *птих* (1), 鸭 *качка* (1), 夜猫子 *сова* (1).

1.1.2.3. 鱼 **Риби**: 鱼 *риба* (7), 蟹 *краб* (2), 虾 *креветка* (1).

1.1.2.4. 昆虫 **Комахи**: 蚊子 *комар* (4), 蚂蚁 *мураха* (3), 苍蝇 *муха* (2), 蝴蝶 *метелик* (1).

1.1.2.5. 爬行动物 **Плазуни**: 乌龟 *черепаха* (1).

1.1.3. 植物 **Рослина**

1.1.3.1. 树 **Дерева**: 树 *дерево* (17), 盆景 *бонсай* (6), 松树 *сосна* (3), 森林 *ліс* (1).

1.1.3.2. 草花 **Трави. Квіти**: 花 *квітка* (28), 山楂 *глід* (6), 君子兰 *лілія* (2), 竹子 *бамбук* (1), 草 *трава* (1), 芽 *брунька* (1), 水仙花 *нарцис* (1).

1.1.3.3. 庄稼 **Зернові культури**: 稻 *рис посівний* (1).

1.1.4. 微生物 **Мікроорганізм**: 病毒 *вірус* (2).

1.2. 非生物 **Неістота**

1.2.1. 人工物 **Штучний предмет**

1.2.1.1. 建筑物 **Споруди та їхні частини**: 家 *дім* (229), 房子 *дім* (43), 宿舍 *гуртожиток* (41), 楼 *споруда* (19), 教室 *аудиторія* (19), 房间 *кімната* (19), 门 *двері* (17), 屋子 *кімната* (15), 门口 *вхід* (14), 厨房 *кухня* (9), 院子 *подвір'я* (8), 暖气 *центральне*

опалення (8), 楼下 *нижній поверх* (7), 机场 *аеропорт* (6), 客厅 *вітальня* (6), 台阶 *сходи* (6), 卫生间 *вбиральня* (6), 车站 *зупинка* (5), 汽车站 *автостанція* (5), 大楼 *багатоповерхівка* (5), 窗户 *вікно* (4), 卧室 *спальня* (4), 礼堂 *актовий зал* (4), 考场 *екзаменаційний зал* (4), 操场 *спортивний майданчик* (3), 中心 *центр* (3), 坟墓 *склеп* (3), 四合院 *сихеюань* (3), 课堂 *клас* (3), 门铃 *дверний дзвінок* (3), 大厦 *палац* (3), 温室 *теплиця* (3), 公共场所 *громадське місце* (3), 地铁站 *станція метро* (2), 住宅 *житло* (2), 电梯 *ліфт* (2), 水房 *вбиральня* (2), 阳台 *балкон* (2), 棚 *павільйон* (2), 楼房 *багатоповерхівка* (2), 公共汽车站 *автобусна зупинка* (2), 柜台 *прилавок* (2), 厕所 *туалет* (2), 宝库 *скарбниця* (2), 会场 *конференц-зал* (2), 室 *кімната* (2), 楼上 *верхній поверх* (2), 烽火台 *маяк* (2), 运动场 *стадіон* (2), 校门 *ворота навчального закладу* (2), 车棚 *навис* (2), 足球场 *футбольне поле* (1), 把手 *ручка* (1), 窗口 *вікно* (1), 书房 *кабінет* (1), 墙壁 *стіна* (1), 墙角 *кут стіни* (1), 扶手 *перила* (1), 自来水 *водопровід* (1), 球场 *стадіон* (1), 单元 *під'їзд* (1), 橱窗 *вітрина* (1), 舞厅 *танцювальний зал* (1), 大厅 *вітальня* (1), 小院 *двір* (1), 舞台 *сцена* (1), 公寓 *багатоповерховий житловий будинок* (1), 浴室 *ванна кімната* (1), 大坝 *дамба* (1).

1.2.1.2. 居民点 **Населені пункти та їхні частини**: 路 *дорога* (24), 城市 *місто* (21), 公园 *парк* (21), 农村 *село* (17), 广场 *площа* (7), 区 *район* (7), 小区 *житловий комплекс* (7), 郊区 *передмістя* (6), 家乡 *батьківщина* (6), 花园 *сад* (5), 马路 *проїзна дорога* (5), 名胜 *визначні пам'ятки* (5), 道 *шлях* (4), 地区 *район* (4), 街 *вулиця* (4), 路边 *узбіччя* (4), 大街 *проспект* (4), 旅途 *маршрут* (3), 桥 *міст*

(3), 路线 *траса* (2), 道路 *шлях* (2), 小路 *стежка* (2), 市中心 *центр міста* (2), 小城 *містечко* (2), 街道 *вулиця* (2), 市区 *район міста* (2), 铁道 *залізнична дорога* (1), 十字路口 *перехрестя* (1), 城墙 *міські стіни* (1), 故乡 *батьківщина* (1), 立交桥 *транспортна розв'язка* (1), 广告栏 *дошка оголошень* (1), 红绿灯 *світлофор* (1), 胡同 *провулок* (1), 林荫道 *бульвар* (1), 街心 *середина вулиці* (1), 村子 *село* (1), 大都市 *мегаполіс* (1), 长椅 *лавка* (1), 物业 *нерухомість* (1), 植物园 *ботанічний сад* (1)..

1.2.1.3. 衣物 **Одяг**: 衣服 *одяг* (39), 箱子 *валіза* (10), 钱包 *гаманець* (10), 羽绒服 *пуховик* (5), 衬衫 *сорочка* (4), 睡衣 *піжама* (4), 旗袍 *ціпао* (4), 提包 *сумка* (4), 上衣 *верхній одяг* (3), 外衣 *верхній одяг* (3), 帽子 *шапка* (2), 鞋 *взуття* (2), 鞋带儿 *шнурки* (2), 手表 *наручний годинник* (2), 棉衣 *ватник* (2), 拉链 *блискавка* (2), 旅行包 *саквояж* (2), 眼镜 *окуляри* (2), 裤子 *штани* (2), 毛衣 *свєтр* (2), 口袋 *кишеня* (2), 袋子 *сумка* (2), 裙子 *спідниця* (2), 牛仔褲 *джинси* (1), 手套 *рукавиці* (1), 手帕 *носова хустка* (1), 雨傘 *парасоля* (1), 短衣 *коротка сукня* (1), 大衣 *пальто* (1), 袜子 *шкарпетки* (1), 背包 *рюкзак* (1), 綢帶 *шовкова стрічка* (1), 春裝 *весняний одяг* (1), 服装 *наряд* (1), 恤衫 *сорочка* (1), 西服 *костюм* (1), 墨鏡 *сонячні окуляри* (1), 唐裝 *наряд епохи Тан* (1), 围巾 *шарф* (1), 男装 *чоловічий наряд* (1), 冬衣 *зимовий одяг* (1), 手鐲 *браслет* (1), 鐲 *браслет* (1), 首飾 *ювелірні прикраси* (1).

1.2.1.4. 食物 **Продукти харчування**: 菜 *страва* (52), 咖啡 *кава* (30), 饺子 *цзяоцзи* (28), 茶 *чай* (21), 水 (20), 辣椒 *гострий перець* (18), 水果 *фрукт* (17), 晚饭 *вечеря* (17), 蛋糕 *торт* (17), 葡萄 *виноград* (13), 饭 *їжа* (12), 香蕉 *банан* (13), 苹果 *яблуко* (11), 鸡

蛋 яйця (10), 羊肉 баранина (9), 啤酒 пиво (8), 西红柿 помідор (8), 蔬菜 овочі (8), 中餐 китайська кухня (7), 汤 суп (7), 火锅 хого (6), 糖 цукор (6), 午饭 обід (6), 早饭 сніданок (6), 点心 солодоці (5), 葡萄酒 вино (5), 烤鸭 запечена качка (5), 食物 продукти харчування (5), 油 олія (5), 米饭 рис (4), 红茶 червоний чай (4), 年夜饭 новорічний стіл (4), 盐 сіль (4), 橘子 мандарин (3), 家常菜 домашня їжа (3), 面包 хліб (3), 寿面 локишина довголіття (3), 肉丝 тонко нарізане м'ясо (3), 肉 м'ясо (3), 月饼 юебін (3), 饭菜 страва (2), 鸡爪 куряча лапа (2), 鸡丁 шматки курятини (2), 面条 локишина (2), 牛排 біфштекс (2), 绿茶 зелений чай (2), 牛奶 молоко (2), 汽水 мінеральна вода (2), 扎啤 розливне пиво (2), 猪排 стейк зі свинини (2), 冰淇淋 морозиво (2), 棉花糖 цукрова вата (2), 淀粉 крохмаль (2), 豆浆 соєве молоко (2), 巧克力 шоколад (2), 营养 харчі (2), 白酒 горілка (1), 包子 баоцзи (1), 麻婆豆腐 гострий тофу (1), 馒头 маньтоу (1), 面食 мучні вироби (1), 牛肉 яловичина (1), 土豆 картопля (1), 鸡肉 курятина (1), 比萨饼 піца (1), 酸奶 йогурт (1), 果汁 сік (1), 方便面 локишина швидкого приготування (1), 饼 корж (1), 冰激凌 морозиво (1), 青菜 зелень (1), 烙饼 (1), 喜糖 весільні цукерки (1), 蟹肉 м'ясо краба (1), 瓜果 диня (1), 蒜 часник (1), 萝卜 редиска (1), 羊排 стейк із баранини (1), 酒水 випивка (1), 稀饭 каша (1), 糖醋鱼 риба в кисло-солодкому соусі (1), 馅 начинка (1), 饮料 напої (1), 西餐 західна кухня (1).

1.2.1.5. 药物 Лікарський препарат: 中药 лікарський препарат китайської медицини (19), 药 ліки (18), 药方 рецепт (3), 維生素

вітамін (1), 西药 лікарський препарат європейської медицини (1), 毒药 отрута (1).

1.2.1.6. 创作物 **Твори мистецтва**: 书 книга (68), 京剧 пекінська опера (45), 电影 фільм (36), 音乐 музика (35), 故事 розповідь (30), 照片 фотографія (25), 作业 завдання (16), 词典 словник (14), 地图 карта (13), 越剧 шаосінська опера (11), 民歌 народна пісня (11), 课文 текст (10), 杂志 журнал (9), 歌 пісня (8), 文章 стаття (7), 诗 віри (6), 歌词 слова пісні (6), 油画 олійний живопис (6), 小说 повість (6), 民乐 народна музика (5), 文件 документ (5), 歌曲 пісня (4), 脸谱 альбом масок (4), 对联 парні надписи (4), 唐诗 поезія династії Тан (4), 地方戏 місцевий театр (3), 电视剧 телесеріал (3), 相声 сяншиен (3), 录音 звукозапис (3), 报纸 газета (3), 画面 зображення (3), 协奏曲 концерт (2), 说明书 інструкція (2), 古诗 давня поезія (2), 教案 навчальний план (2), 字画 каліграфія (2), 动画片 мультфільм (1), 乐曲 пісня (1), 神话 легенда (1), 绘画 живопис (1), 秧歌 янге (1), 山水画 традиційний китайський пейзажний живопис (1), 年画 новорічні картинки (1), 作文 твір (1), 图片 картинка (1), 窗花 паперові узорі (1), 相片 фотографія (1), 画册 альбом картин (1), 出土文物 реліквія (1), 笔记 нотатки (1), 春联 парні написи з новорічними побажаннями (1), 话剧 спектакль (1), 剧 п'єса (1), 雪人 сніговик (1), 舞蹈 танець (1), 戏剧 театр (1), 课程 навчальна програма (1), 独奏 соло (1).

1.2.1.7. 计算机软件 **Програмне забезпечення**: 网 Інтернет (14), 网站 сайт (5), 网络 мережа (5), 账户 обліковий запис (2), 伊妹儿

електронна пошта (2), *软件 програмне забезпечення* (1), *信息高速公路 інформаційна магістраль* (1), *互联网 Інтернет* (1).

1.2.1.8. 钱财 **Гроші**: 钱 *гроші* (167), 块 *юань* (74), 收入 *дохід* (16), 工资 *зарплата* (14), 毛 *монета* (10), 房租 *квартина плата* (9), 信用 *кредит* (9), 现金 *готівка* (7), 人民币 *китайський юань* (6), 小费 *дрібні витрати* (5), 英镑 *англійський фунт* (5), 报酬 *оплата* (4), 学费 *плата за навчання* (3), 财 *фінанси* (3), 奖学金 *стипендія* (2), 生活费 *витрати на проживання* (2), 债 *борг* (2), 信用卡 *кредитна карта* (2), 货款 *плата за товар* (2), 零钱 *дрібні гроші* (1), 零花钱 *кишенькові гроші* (1), 退休金 *пенсія* (1), 电费 *плата за електроенергію* (1), 电话费 *плата за телефон* (1), 营养费 *витрати на харчування* (1), 医药费 *витрати на лікування* (1), 美元 *американський долар* (1), 交通费 *витрати на проїзд* (1), 邮费 *поштовий збір* (1), 金钱 *гроші* (1), 水费 *плата за водопостачання* (1), 币 *гроші* (1), 硬币 *монета* (1), 款 *витрати* (1), 大奖 *куш* (1).

1.2.1.9. 票据 **Квитанція**: 票 *квиток* (7), 车票 *квиток на автобус* (6), 机票 *квиток на літак* (4), 邮票 *поштова марка* (2), 火车票 *квиток на поїзд* (2), 账单 *рахунок* (2).

1.2.1.10. 证书 **Свідоцтво**: 护照 *паспорт* (7), 学生证 *студентський квиток* (4), 签证 *віза* (4), 借书证 *читацький квиток* (2), 通行证 *пропуск* (1), 结婚证 *свідоцтво про шлюб* (1), 毕业证书 *диплом* (1), 成绩单 *табель успішності* (1), 准考证 *допуск до іспиту* (1).

1.2.1.11. 物品 **Річ**: 东西 *річ* (61), 礼物 *подарунок* (59), 作品 *виріб* (6), 行李 *багаж* (4), 货 *товар* (3), 明信片 *лістівка* (3), 纪念品 *сувенір* (2), 牌子 *бирка* (2), 食品 *продовольство* (2), 物 *річ* (1),

日用品 *товар щоденного вжитку* (1), 商品 *продукт* (1), 行李箱 *валіза* (1), 鞭炮 *хлопавка* (1).

1.2.1.12. 符号 **Знак**: 字 *ієрогліф* (51), 号码 *номер* (16), 数字 *число* (3), 房间号 *номер кімнати* (2), 牌号 *торгова марка* (1), 密码 *пароль* (1), 序数 *порядкове число* (1).

1.2.1.13. 器具 **Інструмент**

1.2.1.13.1. 用具 **Інвентар**: 篮子 *кошик* (15), 杯子 *чашика* (13), 包裹 *пакет* (12), 碗 *піала* (11), 被子 *ковдра* (9), 灯 *лампа* (9), 盾 *щит* (8), 针头 *медична голка* (7), 钥匙 *ключ* (6), 盘子 *тарілка* (5), 磁带 *касета* (4), 盒 *коробка* (4), 筷子 *палички для їжі* (3), 闹钟 *будильник* (3), 信箱 *поштовий ящик* (3), 针 *голка* (3), 刀叉 *столові прибори* (2), 玩具 *іграшка* (2), 锅 *каструля* (2), 梳子 *гребінь* (2), 垃圾箱 *урна для сміття* (2), 桶 *відро* (2), 箱子 *ящик* (2), 毛巾 *рушник* (2), 缸 *чан* (2), 邮箱 *поштовий ящик* (2), 打火机 *запальничка* (1), 刀子 *ніж* (1), 碟子 *блюдце* (1), 浴巾 *банний рушник* (1), 黑板 *шкільна дошка* (1), 红灯 *червона лампа* (1), 剪刀 *ножиці* (1), 酒壶 *чайник* (1), 酒杯 *келих* (1), 香水 *парфуми* (1), 香烟 *цигарка* (1), 饭盒 *контейнер для їжі* (1), 摊子 *ларьок* (1), 家伙 *інструмент* (1), 模型 *зразок* (1), 画笔 *пензлик* (1), 瓶子 *пляшка* (1), 工具 (1), 牌子 *вивіска* (1), 牌子 *марка* (1), 唱片 *грампластинка* (1), 花盆 *вазон* (1), 罩布 *покривало* (1), 剑 *меч* (1), 卡片 *картка* (1), 信物 *подарунок на пам'ять* (1), 烛 *свічка* (1).

1.2.1.13.2. 交通工具 **Засоби пересування**: 车 *машина* (61), 汽车 *автомобіль* (40), 自行车 *велосипед* (29), 出租车 *таксі* (20),

飞机 літак (18), 公共汽车 автобус (16), 火车 поїзд (14), 飞碟 НЛО (9), 船 човен (7), 海运 морський транспорт (4), 航空 авіація (3), 花轿 весільний паланкін (3), 旅游车 туристичний автобус (2), 飞船 дирижабль (2), 出租汽车 таксі (1), 小车 візок (1), 铁路 залізнична дорога (1), 缆车 фунікулер (1), 轻舟 ялик (1), 轿 паланкін (1), 快车 експрес (1), 游船 яхта (1), 卡车 вантажівка (1), 大巴 туристичний автобус (1).

1.2.1.13.3. 武器 **Зброя**: 火箭 ракета (1).

1.2.1.13.4. 家具 **Меблі**: 桌子 стіл (12), 床 ліжко (9), 枕头 подушка (9), 镜子 дзеркало (5), 椅子 стілець (5), 讲台 трибуна (3), 卧铺 спальне місце (3), 衣柜 гардероб (2), 架 полиця (2), 转椅 офісне крісло (2), 货架 стелаж (2), 摇篮 колиска (1), 讲桌 кафедра (1).

1.2.1.13.5. 乐器 **Музичні інструменти**: 锣 гонг (3), 竽 сопілка (3), 钢琴 фортепіано (1), 乐器 музичний інструмент (1), 小提琴 скрипка (1).

1.2.1.13.6. 电器 **Електричний пристрій**: 电话 телефон (60), 电视 телевізор (21), 电脑 комп'ютер (20), 手机 мобільний телефон (13), 空调 кондиціонер (7), 照相机 фотоапарат (5), 洗衣机 пральна машина (5), 机器 машина (5), 冰箱 холодильник (4), 相机 фотоапарат (4), 电池 батарея (3), 收音机 радіоприймач (3), 听诊器 стетоскоп (3), 电视机 телевізор (2), 摄像机 відеокамера (2), 电冰箱 рефрижератор (2), 打印机 принтер (1), 复印机 ксерокс (1), 自动取款机 банкомат (1), 电器 електричний пристрій (1),

彩灯 *ілюмінація* (1), 话筒 *рупор* (1), 开关 *вимикач* (1), 鼠标
комп'ютерна миша (1).

1.2.1.13.7. 文具 **Канцтовари**: 书 *книга* (76), 纸 *папір* (7), 课本
підручник (5), 名片 *візитівка* (4), 毛笔 *пензель* (4), 笔
олівець (4), 本子 *зошит* (4), 书包 *портфель* (3), 书 *лист* (3),
文具 *канцтовари* (3), 信封 *конверт* (3), 钢笔 *ручка* (2), 橡
皮 *резинка* (2), 尺子 *лінійка* (2), 铅笔 *олівець* (1), 书本 *книга*
(1), 稿子 *чернетка* (1), 废纸 *макулатура* (1), 工具书
довідник (1), 墨 *чорнило* (1), 贺卡 *листівка* (1).

1.2.1.13.8. 运动器械 **Спортивне спорядження**: 足球
футбольний м'яч (7), 篮球 *баскетбольний м'яч* (5), 球 *м'яч*
(4).

1.2.2. 自然物 **Натуральний предмет**

1.2.2.1. 天体 **Астрономічний об'єкт**: 环境 *середовище* (16), 太空
космос (5), 地球 *Земля* (4), 太阳 *сонце* (3), 宇宙 *всесвіт* (2), 大
自然 *природа* (1), 星星 *зірка* (1), 月亮 *місяць* (1), 月球 *місяць*
(1), 火星 *Марс* (1).

1.2.2.2. 气象 **Метеорологія**: 雨 *дощ* (25), 天气 *погода* (21), 雪 *сніг*
(17), 云 *хмара* (12), 度 *градус* (9), 风 *вітер* (9), 空气 *повітря* (8),
气温 *температура повітря* (7), 气候 *клімат* (7), 烟 *туман* (5),
彩虹 *веселка* (4), 天空 *небо* (4), 天 *небо* (4), 明月 *повня* (2), 风雨
шторм (2), 雷雨 *гроза* (2), 雨水 *дощ* (1), 风气 *вітер* (1), 霜 *іній*
(1), 雷 *грим* (1), 天儿 *погода* (1).

1.2.2.3. 地理 **Географія**

1.2.2.3.1. 地表物 **Земна поверхня**: 山 *гора* (68), 峰 *вершина*
(10), 草原 *степ* (5), 土 *земля* (4), 草地 *луг* (3), 高原 *плато*

(3), 大陆 *материк* (2), 山顶 *пік* (2), 森林 *ліс* (1), 沙漠 *пустеля* (1), 大洲 *континент* (1), 地面 *поверхня* (1), 半球 *півкуля* (1), 岩 *скеля* (1), 寒带 *холодний пояс* (1), 热带 *тропіки* (1).

1.2.2.3.2. 水域物 **Водоймища**: 海 *море* (8), 河 *річка* (7), 河流 *течія* (1), 小河 *струмок* (1), 涡流 *вир* (1).

1.2.2.3.3. 矿物 **Корисні копалини і метали**: 矿物 *мінерал* (2), 白玉 *нефрит* (2), 硅 *кремній*(1).

1.2.2.3.4. 材料 **Матеріал**: 火 *вогонь* (4), 金 *золото* (4), 木头 *дерево* (2), 铜 (2), 丝绸 *шовк* (2), 石膏 *гіпс* (2), 银 *срібло* (1), 材料 *матеріал* (1), 瓷 *порцеляна* (1), 钢铁 *сталь* (1), 原料 *сировина* (1).

1.2.3. 排泄物 **Виділення**: 眼泪 *сльози* (5), 汗 *піт* (2), 泪 *сльози* (2), 泪水 *сльози* (2), 大便 *кал* (1).

1.2.4. 外形 **Форма**: 形 *форма* (2), 板寸 *форма стрижки* (2), 圆圈 *круг* (1), 形式 *форма* (1).

1.3. 构件 **Частина**

1.3.1. 身体构件 **Частина тіла**: 身体 *тіло* (46), 手 *рука* (42), 头 *голова* (23), 脸 *обличчя* (23), 眼睛 *очі* (14), 眼 *очі* (12), 腿 *нога* (11), 身 *тіло* (10), 头发 *волосся* (8), 手指 *палець* (7), 脚 *стопа* (6), 耳 *вухо* (5), 嘴 *рот* (5), 面 *лице* (5), 嗓子 *горло* (4), 血 *кров* (4), 巴掌 (3), 笑容 *усмішка* (3), 腰 *поперек* (3), 胳膊 *передпліччя* (3), 器官 *орган* (3), 口 *рот* (3), 背 *спина* (2), 肚子 *живіт* (2), 脑筋 *мозок* (2), 胃 *шлунок* (2), 骨头 *кістка* (2), 鼻 *ніс* (1), 舌头 *язик* (1), 脚指头 *палець ноги* (1), 皮 *шкіра* (1), 牙齿 *зуб* (1), 眼圈 *очна ямка* (1), 食指 *вказівний палець* (1), 尾巴 *хвіст* (1), 肝 *печінка* (1), 四肢 *кінцівки* (1), 肩 *плече* (1), 目

очі (1), 表情 *міміка* (1), 长相 *обличчя* (1), 心头 *серце* (1), 手腕 *зап'ястя* (1), 体质 *організм* (1), 中指 *середній палець* (1).

1.3.2. 非生物构件 **Частина предмета:** 卡 *картка* (40), 砖 *цегла* (10), 表 *поверхня* (9), 部 *частина* (8), 光盘 *диск* (8), 叶 (7), 车胎 *шина* (4), 座位 *місце* (4), 零件 *деталь* (3), 幕布 *екран* (3), 把手 *ручка* (3), 带 *ремінь* (2), 钉子 *цвях* (2), 车子 *візок* (2), 部分 *частина* (2), 基础 *основа* (2), 源 *джерело* (2), 贝 *ракушка* (2), 插头 *штепсель* (1), 屏幕 *монітор* (1), 轮胎 *шина* (1), 下半场 *другий тайм* (1), 轮子 *колесо* (1), 角 *кут* (1), 标 *знак* (1), 部件 *деталь* (1), 底 *дно* (1), 黑点 *пляма* (1), 原子 *атом* (1), 元素 *елемент* (1), 卡子 *засувка* (1).

2. 抽象事物 **Абстрактний предмет**

2.1. 属性 **Характеристики**

2.1.1. 量化属性 **Злічувальні характеристики:** 水平 *рівень* (25), 号 *номер* (20), 年级 *курс* (13), 米 *метр* (10), 岁数 *вік* (8), 克 *грам* (8), 智商 *коефіцієнт розумового розвитку* (7), 速度 *швидкість* (4), 级 *ступінь* (4), 面积 *площа* (3), 个子 *ріст* (3), 程度 *ступінь* (3), 体重 *вага* (3), 方向 *напрямок* (3), 质量 *якість* (2), 种类 *категорія* (2), 情商 *коефіцієнт емоційного розвитку* (2), 增长率 *коефіцієнт росту* (2), 大小 *розмір* (2), 数 *кількість* (2), 公斤 *кілометр* (2), 行程 *відстань* (1), 距离 *дистанція* (1), 效率 *ефективність* (1), 力量 *сила* (1), 高空 *вись* (1).

2.1.2. 模糊属性 **Незлічувальні характеристики:**

2.1.2.1. 人性 **Характеристики особи:** 关系 *відношення* (35), 姓 *прізвище* (32), 名字 *ім'я* (26), 方面 *сфера* (21), 知识 *знання* (10), 专业 *спеціальність* (10), 地位 *статус* (10), 性格 *характер* (7), 态度 *ставлення* (6), 责 *відповідальність* (5), 职业 *професія* (5),

精神 *душа* (5), 经历 *досвід* (4), 性别 *стать* (4), 职务 *посада* (4), 目光 *погляд* (3), 才能 *вміння* (3), 勇气 *хоробрість* (2), 劳动 *праця* (2), 人格 *характер* (2), 简历 *резюме* (2), 人性 *натура* (2), 住址 *адреса* (2), 联系 *зв'язок* (2), 技巧 *майстерність* (2), 决心 *рішучість* (2), 人品 *натура* (1), 耐力 *стійкість* (1), 毅力 *наполегливість* (1), 岗位 *посада* (1), 好儿 *доброта* (1), 技能 *вміння* (1), 职 *зайнятість* (1), 心理 *психіка* (1), 素质 *природа* (1), 面子 *честь* (1), 疑心 *сумнів* (1), 礼貌 *ввічливість* (1), 权力 *влада* (1), 智 *мудрість* (1), 相貌 *зовнішність* (1), 心灵 *душа* (1), 资格 *кваліфікація* (1), 学历 *освіта* (1), 人缘 *ставлення* (1), 架子 *зверхність* (1).

2.1.2.2. 事性 **Характеристики події**: 时间 *час* (111), 地方 *місце* (63), 条件 *умова* (12), 计划 *план* (9), 地址 *адреса* (5), 交通 *сполучення* (4), 地点 *пункт* (3), 气氛 *атмосфера* (1).

2.1.2.3. 物性 **Характеристики предмета**: 样子 *вид* (20), 斤 *цзін* (19), 味道 *смак* (9), 作用 *роль* (9), 特点 *особливість* (7), 价钱 *вартість* (6), 毛病 *дефект* (6), 内容 *зміст* (5), 特色 *особливість* (4), 香味 *аромат* (4), 味儿 *смак* (3), 风格 *стиль* (3), 色彩 *колір* (2), 坏处 *недолік* (2), 式样 *зразок* (1), 差别 *відмінність* (1), 小意思 *дрібниця* (1), 优点 *перевага* (1), 总数 *сума* (1), 特长 *перевага* (1).

2.1.3. 颜色 **Колір**: 颜色 *колір* (28), 黄色 *жовтий колір* (5), 粉色 *рожевий колір* (5), 绿色 *зелений колір* (4), 蓝色 *синій колір* (4), 红色 *червоний колір* (3), 白色 *білий колір* (3), 黑色 *чорний колір* (2), 灰色 *сірий колір* (3), 橘黄色 *оранжевий колір* (1), 咖啡色 *кавовий колір*

(1), 橙红色 *оранжево-рожевий колір* (1), 紫红色 *багряний колір* (1), 紫色 *фіолетовий колір* (1), 色调 *відтінок* (1).

2.2. 信息 **Інформація**: 汉语 *китайська мова* (131), 问题 *питання* (96), 字 *ієрогліф* (52), 信 *лист* (43), 英语 *англійська мова* (40), 语言 *мова* (22), 汉字 *китайський ієрогліф* (21), 消息 *новина* (15), 邮件 *пошта* (15), 中文 *китайська мова* (14), 外语 *іноземна мова* (10), 口语 *розмовна мова* (10), 玩笑 *жарт* (10), 生词 *нове слово* (7), 理论 *теорія* (7), 英文 *англійська мова* (6), 通知 *повідомлення* (6), 句子 *речення* (5), 广告 *реклама* (5), 新闻 *новини* (5), 话题 *тема* (5), 资料 *дані* (5), 观念 *ідея* (5), 词 *слово* (4), 会话 *бесіда* (4), 标语 *гасло* (4), 道理 *істина* (4), 普通话 *путунхуа* (4), 笑话 *анекдот* (4), 台词 *репліка* (4), 词语 *вираз* (3), 传说 *легенда* (3), 信息 *інформація* (3), 秘密 *секрет* (3), 传统 *традиція* (3), 风俗 *звичай* (4), 实话 *правда* (3), 教材 *навчальний матеріал* (3), 合同 *договір* (3), 手语 *жестова мова* (3), 俄语 *російська мова* (3), 通知单 *повідомлення* (3), 德语 *німецька мова* (2), 真相 *правда* (2), 谈话 *розмова* (2), 广东话 *діалекти провінції Гуандун* (2), 俄文 *російська мова* (2), 母语 *рідна мова* (1), 成语 *фразеологізм* (1), 词汇 *лексика* (1), 口头语 *вираз, що часто використовується* (1), 口头禅 *слово, що часто використовується* (1), 西班牙语 *іспанська мова* (1), 报告 *доповідь* (1), 通讯 *листування* (1), 简称 *абревіатура* (1), 结论 *висновок* (1), 结余 *сальдо* (1), 口号 *гасло* (1), 帖子 *публікація* (1), 话语 *вислів* (1), 对话 *діалог* (1), 真理 *правда* (1).

2.3. 国家行政 **Держава і управління**: 国家 *держава* (38), 国 *країна* (33), 外国 *закордон* (16), 标准 *стандарт* (6), 规矩 *правило* (5), 首都 *столиця* (4), 政策 *політика* (4), 政府 *уряд* (3), 祖国 *батьківщина* (2), 制度

система (2), 政治 *політика* (1), 边界 *кордон* (1), 保险 *страхування* (1), 顺序 *порядок* (1).

2.4. 领域 **Галузь**: 中医 *китайська медицина* (38), 文化 *культура* (26), 社会 *суспільство* (23), 太极拳 *тайцзіцюань* (20), 历史 *історія* (19), 经济 *економіка* (18), 书法 *каліграфія* (17), 技术 *техніка* (10), 文学 *література* (9), 生意 *бізнес* (9), 太极剑 *тайцзіцзянь* (8), 西医 *західна медицина* (8), 语法 *граматика* (8), 运动 *спорт* (7), 贸易 *торгівля* (6), 系 *мовна система* (6), 艺术 *мистецтво* (6), 科学 *наука* (5), 权利 *право* (5), 气功 *цигун* (4), 针灸 *акупунктура* (4), 体育 *фізична культура* (4), 哲学 *філософія* (3), 商务 *комерція* (3), 心理学 *психологія* (2), 物理学 *фізика* (2), 化学 *хімія* (2), 医学 *медицина* (2), 手艺 *ремесло* (2), 功夫 *гунфу* (2), 美术 *живопис* (2), 商业 *торгівля* (2), 数学 *математика* (2), 法律 *право* (1), 地理学 *географія* (1), 武术 *ушу* (1), 橄榄球 *регбі* (1), 武打 *акробатика* (1), 书画 *каліграфія і живопис* (1), 学问 *наука* (1), 医疗 *лікування* (1), 农业 *землеробство* (1), 外交 *дипломатія* (1), 义务劳动 *волонтерство* (1), 文化学 *літературознавство* (1).

2.5. 生理 **Фізіологічний стан**: 病 *хвороба* (15), 胃病 *гастропатія* (4), 头晕 *запаморочення* (3), 肠炎 *ентерит* (2), 疾病 *хвороба* (1), 红眼病 *кон'юнктивіт* (1), 慢性病 *хронічна хвороба* (1), 疫病 *епідемія* (1), 病痛 *хвороба* (1), 高血压 *гіпертонія* (1), 近视 *короткозорість* (1), 骨折 *перелом* (1).

2.6. 心理特征 **Психологічний стан**:

2.6.1. 情感 **Емоція**: 心情 *стан душі* (9), 情绪 *настрій* (8), 爱情 *любов* (6), 友谊 *дружба* (6), 感情 *почуття* (5), 信心 *віра* (4), 感想 *відчуття* (1), 情感 *емоція* (1), 好恶 *смаки* (1), 情结 *настрій* (1), 良心 *совість* (1), 情谊 *дружба* (1).

2.6.2. 意识 **Свідомість**: 意思 *значення* (43), 兴趣 *інтерес* (21), 看法 *думка* (15), 想法 *погляд* (11), 主意 *сутність* (10), 梦 *сон* (9), 意见 *думка* (7), 印象 *враження* (5), 风俗 *звичай* (3), 观点 *думка* (3), 体会 *уявлення* (2), 滋味 *смак* (2), 人生哲学 *світогляд* (2), 意义 *смысл* (2), 角度 *погляд* (1), 心血 *помисел* (1), 反应 *реакція* (1), 记忆 *спогади* (1), 思维 *мислення* (1), 心思 *думка* (1), 谴责 *докір* (1), 心意 *думка* (1), 意味 *значення* (1), 说法 *твердження* (1), 答案 *відповідь* (1).

2.7. 动机 **Спонука**: 成绩 *успіх* (13), 好处 *користь* (13), 机会 *можливість* (12), 结果 *результат* (8), 业务 *послуга* (7), 理想 *мрія* (6), 原因 *причина* (5), 愿望 *бажання* (5), 目的 *ціль* (4), 因素 *причина* (3), 行为 *поведінка* (3), 前途 *майбутнє* (3), 成就 *успіх* (2), 正传 *біографія* (2), 效果 *результат* (2), 运气 *удача* (2), 缘分 *доля* (1), 目标 *ціль* (1), 矛盾 *суперечність* (1), 差错 *помилка* (1), 出息 *вигода* (1), 动力 *енергія* (1), 心愿 *бажання* (1), 任务 *завдання* (1), 意愿 *бажання* (1), 真理 *правда* (1), 可能性 *можливість* (1), 理由 *причина* (1), 收成 *результат* (1).

3. 过程 **Процес**

3.1. 事情 **Подія**: 事 *справа* (148), 生活 *життя* (64), 课 *урок* (34), 课 *урок* (33), 情况 *ситуація* (21), 事情 *справа* (16), 节目 *програма* (15), 晚会 *вечірка* (11), 婚礼 *весілля* (8), 往事 *минуле* (8), 情景 *ситуація* (6), 宴席 *бенкет* (6), 事业 *заняття* (6), 休闲 *дозвілля* (6), 堵车 *затор* (5), 联欢会 *захід* (5), 功课 *заняття* (5), 音乐会 *концерт* (4), 辈子 *життя* (4), 宴会 *бенкет* (4), 休假 *відпустка* (3), 约会 *зустріч* (3), 寒假 *зимові канікули* (3), 暑假 *літні канікули* (3), 实验 *експеримент* (3), 童年 *дитинство* (2), 事故 *випадок* (2), 生命 *життя* (2), 游戏 *гра* (2), 早餐 *сніданок* (1), 舞会 *танцювальна вечірка* (1), 欢迎会 *урочистий прийом* (1), 研讨会

конференція (1), 班会 класні збори (1), 罪 злочин (1), 奇迹 диво (1), 寿命 довголіття (1).

3.2. 自然现象 **Природні явища**

3.2.1. 可视现象 **Візуальні явища**: 风景 краєвид (8), 阳光 сонячне світло (5), 月光 місячне світло (5), 电 електрика (3), 山水 краєвид (3), 光束 промінь (2), 雨点 капля дощу (2), 风光 краєвид (1), 电源 джерело напруги (1), 霹雳 удар грому (1), 多媒体 (1), 亮点 пляма (1), 飞吻 повітряний поцілунок (1).

3.2.2. 可听现象 **Звукові явища**: 声音 звук (23), 声 звук (19), 听力 аудіювання (10), 发音 вимова (7), 谐音 акорд (3), 语音 вимова (2), 声调 мелодія (2), 音响 звучання (1), 腔调 інтонація (1).

3.3. 过程 **Процес**: 工作 робота (121), 办法 спосіб (25), 发展 розвиток (10), 步 крок (10), 动作 рух (7), 爱好 хобі (6), 方法 спосіб (6), 手续 процедура (3), 做法 метод (4), 方案 спосіб (2).

4. 时间 **Час**

4.1. 节日 **Свято**: 圣诞节 Різдво (25), 生日 день народження (37), 春节 Свято весни (15), 新年 Новий рік (14), 中秋节 Свято середини осені (7), 情人节 День закоханих (5), 感恩节 День подяки (2), 新春 Нова весна (2), 植树节 Свято насадження дерев (2), 国庆节 День утворення КНР (1), 除夕 вечір напередодні Нового року (1).

4.2. 时令和节气 **Пора року. Сезон**: 冬天 зима (42), 秋天 осінь (13), 季节 пора (13), 夏天 літо (12), 春天 весна (10), 春夏秋冬 чотири пори року (3), 春季 весна (2), 冬季 зима (1), 秋季 осінь (1).

4.3. 年月日 **Дата**: 天 день (279), 年 рік (166), 今天 сьогодні (102), 明天 завтра (58), 小时 година (39), 月 місяць (38), 星期 тиждень (37), 昨天 вчора (32), 今年 цей рік (30), 分钟 хвилинка (25), 周末 вихідні (26), 星期

六 *субота* (21), 星期日 *неділя* (12), 星期天 *неділя* (9), 明年 *наступний рік* (8), 星期一 *понеділок* (8), 周 *тиждень* (7), 十月 *жовтень*(5), 五月 *травень* (5), 星期五 *п'ятниця* (5), 九月 *вересень* (4), 钟头 *час* (3), 前天 *позавчора* (3), 十一月 *листопад* (3), 三月 *березень* (3), 八月 *серпень* (3), 四月 *квітень* (2), 十二月 *грудень* (2), 星期二 *вівторок* (2), 星期三 *середа* (2), 星期四 *четвер* (2), 二月 *лютий* (1), 后天 *післязавтра* (1), 休息日 *вихідний* (1), 六月 *червень* (1), 一月 *січень* (1).

4.4. 一天内各种不用时间 **Частина доби**: 晚上 *вечір* (67), 下午 *день* (49), 早上 *ранок* (41), 上午 *ранок* (18), 中午 *полудень* (13), 夜里 *ніч* (4), 早晨 *світанок* (4), 白天 *день* (2), 清晨 *світанок* (2), 落山 *захід* (2), 深夜 *ніч* (1), 傍晚 *сутінки* (1), 夕阳 *захід* (1).

4.5. 短暂时间 **Короткий проміжок часу**: 一会儿 *трішки* (17), 转眼 *мигцем* (3), 不久 *недовго* (3), 一刻 *мить* (2), 暂时 *тимчасово* (1).

4.6. 较长时间 **Тривалий проміжок часу**: 时代 *ера* (9), 年代 *епоха* (5), 世纪 *століття* (5), 代 *династія* (2), 长期 *тривалий період часу* (1), 旬 *декада* (1).

4.7. 相对时间 **Відносний час**: 现在 *зараз* (201), 以后 *згодом* (103), 先 *спершу* (58), 后来 *потім* (34), 以前 *раніше* (28), 最近 *нещодавно* (27), 过去 *минуле* (25), 有时候 *іноді* (24), 当时 *тоді* (13), 将来 *майбутнє* (7), 平时 *зазвичай* (5), 从前 *раніше* (3), 未来 *майбутнє* (2), 当初 *на початку* (1), 末世 *кінець століття* (1).

5. 空间 **Простір**

5.1. 方位 **Напря́м**: 上 *вверх* (282), 中 *центр* (60), 后 *здаду* (39), 旁边 *поруч* (20), 外边 *ззовні* (20), 外边 *ззовні* (20), 以外 *ззовні* (16). 东边 *на сході* (14), 东方 *східна сторона* (14), 里边 *всередині* (10), 南方 *південь* (10), 后面 *здаду* (10), 北方 *північ* (9), 西边 *західна сторона* (9), 东 *схід* (9), 外

面 ззовні (8), 中间 в центрі (7), 左边 зліва (6), 上面 зверху (6), 右边 справа (6), 左边 зліва (6), 北边 північна сторона (5), 西 захід (5), 其中 серед (5), 上边 зверху (5), 下边 внизу (4), 面前 попереду (4), 里面 всередині (4), 后边 ззаду (4), 前面 спереду (4), 之间 в центрі (4), 南 південь (3), 南边 південна сторона (3), 西北 північний-захід (3), 左 ліво (3), 右 право (3), 下面 внизу (3), 内 середина (3), 旁 поруч (3), 之内 всередині (2), 西方 захід (2), 北 північ (2), 东西 захід і схід (2), 背面 ззаду (2), 东南边 південно-східна сторона (1), 南北 північ і південь (1), 上头 зверху (1), 以上 зверху (1), 之外 ззовні (1), 西南 південний-захід (1).

Додаток Ж

Класифікація дієслів КПД (початковий рівень)

1. 动态行为 Поле Дія та Діяльність

- 1.1. 身体活动 Дієслова, що позначають рухи тіла: 说 *говорити* (559), 看 *дивитись*. *читати* (538), 吃 *їсти* (238), 做 *робити* (197), 听 *слухати* (171), 打 *робити*. *грати* (140), 叫 *називати* (125), 走 *ходити* (113), 喝 *пити* (99), 坐 *сидіти* (99), 写 *писати* (85), 用 *використовувати* (73), 放 *класти*, *поміщати* (55), 拿 *нести* (53), 见 *бачити* (53), 干 *робити* (48), 笑 *сміятися* (46), 穿 *носити (одяг)* (39), 接 *контактувати*. *отримувати* (38), 办 *робити*. *займатися* (38), 收 *отримувати* (37), 跑 *бігати* (35), 使 *використовувати* (34), 站 *стояти* (33), 睡 *спати* (31), 唱 *співати* (31), 练 *тренуватися* (31), 洗 *мити* (27), 骑 *їхати* (27), 读 *читати* (26), 搬 *переносити* (25), 画 *малювати* (23), 修 *ремонтувати* (23), 跳 *стрибати* (22), 生 *жити* (22), 包 *ліпити* (21), 摆 *класти* (19), 取 *брати* (17), 锻炼 *тренуватися* (17), 生活 *жити* (16), 说话 *говорити* (15), 停 *зупинятися* (15), 跑步 *бігати* (14), 挂 *вішати* (13), 尝 *куштувати* (12), 围 *оточувати* (12), 拉 *тягнути* (12), 提 *піднімати* (12), 贴 *клеїти* (12), 提 *витягувати* (11), 撞 *вдаряти* (10), 戴 *носити (аксесуари)* (10), 指 *вказувати* (10), 背 *нести на спині* (10), 低 *нахилити* (10), 望 *спостерігати* (10), 动 *рухатися* (10), 抱 *обіймати*. *виховувати* (9), 点 *вибирати* (9), 握 *тиснути* (9), 扭 *крутитися* (9), 烤 *смажити* (9), 运动 *тренуватися* (9), 摘 *збирати* (8), 哭 *плакати* (9), 摇 *трясти* (8), 摔 *кидати* (8), 吹 *дути* (8), 利用 *використовувати* (8), 抽 *тягнути* (7), 产生 *народжувати* (7), 游泳 *плавати* (7), 分 *розділяти* (7), 挤 *тіснитися* (6), 抢 *забирати* (6), 挖 *копати* (6), 踢 *копати* (6), 游 *плавати* (6), 填 *заповнювати* (6), 刺 *колоти* (6), 笑话 *сміятися* (6), 擦 *терти* (5), 登 *підніматися* (5), 剪 *стригти* (5), 活 *жити* (5), 收拾 *ремонтувати* (5), 阅读 *читати* (5), 抓 *ловити* (5), 弄 *робити* (5), 搞 *робити*

(5), 洗澡 *приймати душі* (4), 打扮 *наряджатися* (4), 临 *спостерігати* (4), 敲 *стукати* (4), 倒 *падати* (4), 扶 *підпирати* (4), 闻 *нюхати* (4), 微笑 *усміхатися* (4), 喊 *кричати* (4), 挑 *піднімати* (4), 推 *штовхати* (4), 下 *грати (в шахи)* (4), 立 *стояти* (4), 传 *поширювати* (3), 接吻 *цілувати* (3), 咳嗽 *кашляти* (3), 活动 *рухатися* (3), 招 *звати* (3), 扔 *кидати* (3), 躺 *лежати* (3), 插 *вставляти* (3), 编 *писати, складати* (3), 搅拌 *перемішувати* (3), 称 *називати* (3), 掏 *виймати* (3), 闭 *замикати* (3), 脱 *знімати (одяг)* (3), 切 *різати* (3), 扒 *копати* (2), 挡 *загороджувати* (2), 按摩 *масажувати* (2), 扫 *підмітати* (2), 拔 *витягати* (2), 拾 *піднімати* (2), 射 *стріляти* (2), 捡 *збирати* (2), 投 *кидати* (2), 碰倒 *наштовхуватися* (2), 咬 *кусати* (2), 瞧 *розглядати* (2), 修理 *ремонтувати* (2), 争 *боротися* (2), 滚 *котити* (2), 醒来 *прокидатися* (2), 翻 *перевертати* (2), 扛 *нести (на спині)* (2), 训练 *тренуватися* (2), 煮 *варити* (1), 按 *стискати* (1), 挥 *махати* (1), 堆 *згрібати* (1), 砍 *рубати* (1), 抬 *піднімати* (1), 扳 *тягнути* (1), 捞 *отримувати* (1), 吐 *рвати* (1), 跨 *крокувати* (1), 喷 *пчихати* (1), 拦 *блокувати* (1), 扑 *бити* (1), 撒 *пускати* (1), 呼吸 *дихати* (1), 摸 *торкатися* (1), 夹 *стискати* (1), 刷 *чистити* (1), 锁 *замикати* (1), 逃 *бігати* (1), 叹 *зітхати* (1), 甩 *кидати* (1), 迈 *ступати* (1), 翻滚 *клекотати* (1), 挨 *тягнути* (1), 扎 *вколоти* (1), 背靠 *притулятися* (1), 伸 *протягувати* (1), 混 *пролазити* (1), 捧 *тримати* (1), 破坏 *псувати* (1), 洒 *поливати* (1), 绕 *обмотувати* (1), 弯 *гнути* (1), 撑 *підпирати* (1), 跪 *стояти на колінах* (1), 刻 *гравірувати* (1), 入睡 *лягати спати* (1), 使用 *використовувати* (1), 睁 *відкривати* (1).

1.2. 变化 **Дієслова зміни:** 到 *прибувати* (215), 起 *починати. підводиться* (101), 得 *отримувати* (93), 开 *відкривати. вмикати* (88). 开始 *починати* (76), 关 *закривати, вимикати* (30), 毕业 *завершувати навчання* (29), 成 *ставати. завершувати* (29), 少 *зменшувати* (24), 完 *завершувати* (21), 加 *додавати* (21), 成功 *досягати успіху* (18), 流 *текти* (12), 实现 *реалізовувати* (12), 改变

змінювати (12), 改 змінювати (12), 成为 ставати (11), 死 помирати (10), 丢 губити (9), 出现 з'являтися (9), 发生 з'являтися (9), 替 підміняти (8), 烧 горіти (8), 变得 ставати (8), 实行 реалізовувати (7), 变成 перетворюватися (7), 赢 перемагати (6), 去世 помирати (6), 出生 народжуватися (5), 变 змінювати (5), 病 захворіти (4), 失去 загубити (4), 结束 завершувати (4), 愣 остовпіти (4), 晒 сушити (4), 破 рвати (3), 暖 зігрівати (3), 完成 завершувати (3), 摔伤 розбиватися (3), 离婚 розлучатися (3), 齐 упорядковувати (3), 输 програвати (3), 失败 зазнати поразки (3), 掉 упускати (2), 损失 губити (2), 胜 перемагати (2), 统一 об'єднувати (2), 添 додавати (2), 丧失 втрачати (2), 淋 промокати (2), 放弃 покидати (2), 合 закривати (2), 缩 стискатися (2), 纠正 виправляти (2), 代替 заміняти (2), 冻 замерзати (1), 灭 загасати (1), 折 ламати (1), 醉 захмеліти (1), 漏 пропускати (1), 搭上 починати романтичні стосунки (1), 使用 використовувати (1), 比赛 змагатися (1), 获得 отримувати (1), 增长 збільшувати (1), 裂 тріскати (1), 消失 зникати (1), 升 підвищувати (1), 编辑 редагувати (1), 成熟 дозрівати (1), 加强 підсилювати (1), 减轻 полегшувати (1), 减少 зменшувати (1), 配合 поєднувати (1), 公开 розсекретити (1), 成长 рости (1), 消化 розчиняти (1), 开花 розквітати (1), 开锅 закипати (1).

1.3. 气象 **Дієслова метеорології**: 下雪 сніжити (11), 下雨 дощити (6), 刮 віяти (3).

1.4. 位移 **Дієслова руху**: 去 йти (623), 来 приходити (321), 回 повертатися (173), 出 виходити (138), 上 підніматися (101), 下 спускатися (82), 进 заходити (52), 爬 підніматися (45), 离开 покидати (20), 旅行 подорожувати (18), 入 заходити (17), 搬 переїжджати (14), 飞 літати (13), 伤 травмуватися (12), 出发 відправлятися (11), 提高 підвищувати (11), 落 опускаватися (7), 通 проходити (7), 进入 заходити (5), 透 проникати (5), 布置

розташовувати (5), 朝 *направлятися* (4), 放下 *опускати* (4), 盖 *накривати* (4), 通过 *проходити* (4), 移 *переміщати* (4), 拐 *повернути* (4), 逛 *гуляти* (3), 离 *розлучатися* (3), 开走 *відправлятися* (3), 追 *гнатися* (2), 转 *повертатися* (2), 列 *упорядковувати* (2), 争取 *боротися* (2), 停止 *зупиняти* (2), 举 *піднімати* (2), 起飞 *злітати* (2), 冲 *направлятися* (2), 向往 *направлятися* (2), 经过 *проходити* (2), 到达 *досягати* (1), 送行 *проводжати* (1), 降落 *опускатися* (1), 止 *стояти* (1).

1.5. 创造 **Дієслова творення**: 举行 *влаштовувати* (11), 发展 *розвивати* (11), 做饭 *готувати* (8), 建 *будувати* (5), 建立 *створювати* (4), 进步 *розвивати* (3), 组织 *організовувати* (3), 进修 *удосконалювати* (2), 开发 *розвивати* (2), 举办 *організовувати* (2), 组 *формувати* (2), 发动 *розвивати* (1), 发拌 *розвивати* (1), 生产 *виготовляти* (1), 开展 *розвивати* (1), 发出 *видавати* (1), 设计 *проектувати* (1), 成立 *створювати* (1), 制造 *виготовляти* (1).

1.6. 领属 **Дієслова володіння і отримання**: 买 *купувати* (164), 带 *приносити* (93), 送 *відправляти* (84), 给 *давати* (75), 借 *позичати* (41), 发 *надсилати*, *виpusкати* (32), 寄 *надсилати* (31), 受 *отримувати* (25), 卖 *продавати* (25), 交 *здавати*. *заводити (друзів)*. *вносити (оплату)* (23), 换 *обмінювати* (22), 送给 *дарувати* (18), 取得 *отримувати* (5), 招牌 *наймати* (5), 安排 *організовувати* (5), 派 *посилати* (3), 转交 *передавати* (1).

1.7. 信息交流 **Дієслова комунікації**: 让 *дозволяти* (141), 请 *просити* (137), 问 *питати* (118), 谢谢 *дякувати* (79), 告诉 *повідомляти* (57), 行 *дозволяти* (49), 聊 *розмовляти* (43), 坚持 *наполягати* (24), 谈 *обговорювати* (23), 回答 *відповідати* (22), 介绍 *представляти* (20), 同意 *погоджуватися* (19), 讲 *розказувати* (19), 欢迎 *вітати* (18), 感谢 *дякувати* (13), 祝贺 *вітати* (9), 要求 *вимагати* (9), 表示 *виражати* (8), 答应 *відповідати* (7), 建议 *пропонувати*

(7), 解释 *пояснювати* (6), 商量 *радитися* (5), 答 *відповідати* (5), 关系 *контактувати* (4), 表扬 *хвалити* (3), 批评 *критикувати* (3), 批评 *критикувати* (3), 开玩笑 *жартувати* (3), 请求 *просити* (3), 通知 *повідомляти* (2), 辅导 *консультувати* (2), 讨论 *обговорювати* (2), 交流 *спілкуватися* (2), 称呼 *називати* (1), 证明 *доводити* (1), 宣布 *оголошувати* (1), 问候 *вітати* (1).

1.8. 社会活动 **Дієслова соціальної діяльності:** 过 *проходити*, *святкувати* (121), 玩儿 *гратися* (58), 参加 *взяти участь* (42), 工作 *працювати* (41), 准备 *готуватися* (40), 打工 *працювати (не за основним місцем роботи)* (36), 上课 *вести урок* (33), 等 *чекати* (30), 遇到 *стикатися* (28), 休息 *відпочивати* (27), 参观 *відвідувати* (26), 帮 *допомагати* (26), 试 *пробувати* (25), 花 *витрачати* (25), 选择 *вибирати* (21), 开车 *кермувати* (20), 帮助 *допомагати* (15), 见面 *зустрічатися* (15), 上班 *йти на роботу* (14), 照顾 *піклуватися* (13), 管 *керувати* (13), 放假 *йти на канікули* (12), 继续 *продовжувати* (12), 感冒 *простуджуватися* (12), 查 *перевіряти* (11), 难过 *страждати* (11), 上学 *ходити в школу* (11), 付 *платити* (11), 留 *залишатися* (11), 偷 *красти* (11), 迟到 *запізнюватися* (10), 拍 *фотографувати* (10), 下班 *йти з роботи* (10), 麻烦 *турбувати* (10), 感动 *розчулювати* (10), 上网 *заходити в Інтернет* (9), 治 *лікувати* (9), 照 *фотографувати* (9), 控制 *контролювати* (8), 靠 *покладатися* (8), 满足 *задовольняти* (8), 鼓励 *надихати* (8), 研究 *досліджувати* (8), 检查 *перевіряти* (8), 适合 *підходити* (7), 求 *шукати* (7), 省 *економити* (7), 下课 *завершувати урок* (7), 表演 *виступати* (7), 发挥 *демонструвати, розвивати* (6), 游览 *йти на екскурсію* (6), 下车 *виходити з машини* (6), 讲究 *звертати увагу* (6), 搭车 *їхати автостопом* (6), 排 *стояти в черзі* (6), 骗 *обманювати* (6), 选 *вибирати* (6), 埋单 *оплачувати рахунок* (5), 赶 *поспішати* (5), 适应 *підходити* (5), 联系 *зв'язуватися* (5), 影响 *впливати* (5), 丰富 *багатіти* (5),

赞成 *сприяти* (5), 充满 *заповнювати* (5), 忍 *витримати* (5), 安慰 *втішати* (5), 碰 *зіштовхуватися* (4), 上车 *сідати в машину* (4), 劝 *старатися* (4), 放松 *розслаблятися* (4), 保证 *гарантувати* (4), 比较 *порівнювати* (4), 治疗 *лікувати* (4), 待 *очікувати* (4), 领 *очолювати* (4), 经历 *пережити* (4), 等待 *очікувати* (3), 禁止 *забороняти* (3), 计划 *планувати* (3), 拒绝 *відмовлятися* (3), 打听 *з'ясовувати* (3), 反对 *протистояти* (3), 重视 *звертати увагу* (3), 表现 *показувати* (3), 翻译 *перекладати* (3), 听写 *писати диктант* (3), 显得 *здаватися* (3), 进行 *вести* (3), 数 *рахувати* (3), 表达 *виражати* (3), 争论 *сперечатися* (3), 赔 *відшкодовувати* (3), 退休 *іти на пенсію* (3), 不如 *поступатися* (3), 试验 *експериментувати* (3), 支持 *підтримувати* (3), 代表 *представляти* (2), 服从 *підкорятися* (2), 下岗 *звільнитися* (2), 污染 *забруднювати* (2), 飘 *доноситися* (2), 上演 *демонструвати* (2), 保持 *зберігати* (2), 补习 *займатися додатково* (2), 原谅 *процати* (2), 告别 *процатися* (2), 决心 *наважуватися* (2). 丢人 *осоромлюватися* (2), 访问 *робити візит* (2), 发财 *розбагатіти* (2), 调 *змінювати місце роботи* (2), 广播 *рекламувати* (2), 签订 *підписувати* (2), 犯 *скоїти (злочин)* (2), 领导 *керувати* (2), 制订 *встановлювати* (2), 欺骗 *обманювати* (2), 邀请 *запрошувати* (2), 讨厌 *набридати* (2), 接触 *контактувати* (2), 避 *ховатися* (2), 比画 *жестикулювати* (1), 集合 *збирати* (1), 指出 *відзначати* (1), 补充 *доповнювати* (1), 吸引 *притягувати* (1), 放学 *завершувати заняття* (1), 服务 *обслуговувати* (1), 违反 *порушувати* (1), 压抑 *давити* (1), 剩 *залишатися* (1), 展出 *експонувати* (1), 指导 *направляти* (1), 推醒 *будити* (1), 推荐 *рекомендувати* (1). 演出 *виступати* (1), 录 *записувати* (1), 营业 *діяти* (1), 爱护 *піклуватися* (1), 保存 *зберігати* (1), 保管 *гарантувати* (1), 保洁 *зберігати чистоту* (1), 逼 *змушувати* (1), 表明 *виражати* (1), 承认 *визнавати* (1), 从事 *присвятити себе (справі)* (1), 托运 *здавати багаж* (1), 登记 *реєструватися*

(1), 等于 *дорівнювати* (1), 管理 *керувати* (1), 活跃 *активізувати* (1), 激动 *стимулювати* (1), 集中 *зосереджувати* (1), 计算 *обчислювати* (1), 闹 *шуміти* (1), 启发 *надихати* (1), 庆祝 *святкувати* (1).

1.9. 知识行为 **Дієслова розумової діяльності**: 想 *думати*. *хотіти* (358), 学 *вивчати* (109), 学习 *вчитися* (103), 觉得 *вважати* (99), 懂 *розуміти* (45), 发现 *виявляти* (38), 打算 *планувати* (37), 认识 *знати* (36), 忘 *забувати* (32), 习惯 *звикати* (32), 认为 *вважати* (29), 了解 *розуміти* (27), 决定 *вирішувати* (26), 教 *навчати* (25), 算 *рахувати* (22), 记得 *пам'ятати* (19), 念 *пам'ятати* (12), 考虑 *обдумувати* (11), 解决 *вирішувати* (11), 复习 *повторювати* (10), 以为 *вважати* (10), 记得 *пам'ятати* (9), 留学 *вчитися закордоном* (9), 理解 *розуміти* (9), 读书 *вчитися* (8), 熟悉 *знати* (8), 猜 *вгадувати* (6), 讲解 *пояснювати* (5), 考试 *складати іспит* (5), 说明 *пояснювати* (5), 忘记 *забувати* (4), 想象 *фантазувати* (4), 当做 *сприймати* (3), 恍然大悟 *прозрівати* (3), 回忆 *пригадувати* (3), 懂得 *розуміти* (3), 自觉 *усвідомлювати* (2), 想念 *думати* (2), 分析 *аналізувати* (1), 做梦 *снитися* (1), 估计 *оцінювати* (1).

2. 静态关系 **Поле Стан та Відношення**: 是 *бути* (1507), 有 *мати* (808), 会 *могти* (234), 当 *служити [кимось]* (44), 愿意 *бажати* (36), 好像 *бути схожим* (31), 需要 *потребувати* (29), 了 *могти* (28), 该 *слід* (22), 放心 *бути спокійним* (19), 姓 *носити прізвище* (19), 差 *відрізнятися* (15), 为 *бути* (12), 疼 *боліти* (9), 够 *вистачати* (8), 负责 *нести відповідальність* (5), 包括 *мати у своєму складі* (5), 像 *бути схожим*, 感激 *бути вдячним* (4), 发烧 *температурити* (4), 闪 *сяяти* (3), 有关 *мати відношення* (3), 缺 *бракувати* (3), 存在 *існувати* (3), 痛 *боліти* (3), 延长 *тривати* (2), 发亮 *блищати* (1), 具有 *володіти* (1), 烂 *сяяти* (1), 呆 *знаходитися* (1), 亮 *світити* (1), 存 *існувати* (1), 包含 *мати у своєму складі* (1), 反映 *відображати* (1).

3. 心理活动 Поле Дієслова вираження емоційного стану: 要 хотіти, потребувати (419), 喜欢 подобатися (209), 高兴 радіти (76), 爱 любити (33), 希望 сподіватися (31), 感到 відчувати (26), 着急 хвилюватися (22), 怕 боятися (21), 担心 хвилюватися (20), 相信 вірити (20), 客气 соромитися (17), 关心 хвилюватися (13), 感觉 відчувати (10), 开心 радіти (7), 吓 гніватися (6), 恐怕 боятися (6), 吃惊 злякатися (6), 爱好 любити (5), 后悔 шкодувати (5), 害怕 боятися (4), 享受 насолоджуватися (4), 热爱 палко любити (3), 羡慕 заздрити (3), 称赞 захоплюватися (2), 偷懒 лінуватися (2), 盼望 сподіватися (2), 发火 розізлитися (1), 退缩 злякатися (1), 恨 ненавидіти (1), 怒 злитися (1), 入迷 захоплюватися (1), 恋爱 любити (1), 尊敬 поважати (1).

Додаток К

Класифікація прикметників КПД (початковий рівень)

1. 事性值 **Ознаки події**: 对 *правильний* (280), 不错 *непоганий* (45), 漂亮 *красивий* (43), 重要 *важливий* (37), 容易 *легкий* (30), , 美丽 *красивий* (21), 困难 *важкий* (19), 清楚 *чіткий* (19), 简单 *легкий* (17), 电子 *електронний* (15), 好看 *красивий* (12), 舒服 *комфортний* (11), 经济 *економічний* (10), 够 *достатній* (10), 可爱 *милий* (9), 一般 *звичайний* (9), 主要 *важливий* (9), 错 *помилковий* (8), 普通 *звичайний* (7), 流利 *вільний* (6), 科学 *науковий* (5), 错误 *помилковий* (5), 了不起 *чудовий* (4), 艰苦 *важкий* (4), 美好 *красивий* (4), 古典 *класичний* (4), 危险 *небезпечний* (4), 复杂 *складний* (4), 隐私 *особистий* (3), 厉害 *сильний* (3), 糟糕 *поганий* (2), 免费 *безкоштовний* (2), 国营 *державний* (2), 温柔 *ласкавий* (2), 突然 *неочікуваний* (2), 可怕 *страшний* (2), 故意 *умисний* (2), 特别 *особливий* (2), 基本 *основний* (2), 正确 *правильний* (2), 重大 *серйозний* (1), 同 *однаковий* (1), 红火 *жвавий* (1), 丑 *гидкий* (1), 丑恶 *огидний* (1), 雄伟 *величний* (1), 自发性 *надихаючий* (1), 多样化 *різноманітний* (1), 和平 *мирний* (1), 亲密 *близький* (1), 充分 *достатній* (1), 珍贵 *дорогоцінний* (1), 宝贵 *коштовний* (1), 同样 *однаковий* (1), 真正 *справжній* (1), 简化 *спрощений* (1).

2. 物性值 **Ознаки предмета**

2.1. 量化属性值 **Злічувальні ознаки**

2.1.1. 温度 температура: 冷 *холодний* (40), 热 *гарячий* (21), 凉快 *прохолодний* (2), 暖和 *теплий* (1);

2.1.2. 速度 швидкість: 快 *швидкий* (136), 慢 *повільний* (17), 快速 *швидкий* (1), 缓慢 *повільний* (1), 慢腾腾 *повільний* (1), 高速 *швидкісний* (1);

2.1.3. 长度 довжина: 长 *довгий* (31), 短 *короткий* (13);

2.1.4. 重量 вага: 重 *важкий* (10), 沉 *важкий* (2);

2.1.5. 数量 кількість: 多 *багато* (273), 少 *мало* (33);

- 2.1.6. 高度 висота: 高 *високий* (41), 低 *низький* (2), 高大 *дуже високий* (1);
- 2.1.7. 宽度 ширина: 宽 *широкий* (1);
- 2.1.8. 材料 матеріал: 纺织 *текстильний* (2), 纸 *паперовий* (5);
- 2.1.9. 深度 глибина: 深 *глибокий* (11), 浅 *мілкий* (2);
- 2.1.10. 厚度 товщина: 厚 *товстий, грубий* (4);
- 2.1.11. 硬度 твердість: 硬 *твердий* (4), 软 *м'який* (3);
- 2.1.12. 湿度 вологість: 湿 *вологий* (1), 干燥 *сухий* (1);
- 2.1.13. 粗细 густина: 细 *рідкий* (3), 粗 *щільний* (1);
- 2.1.14. 大小 розмір: 大 *великий* (80), 小 *малий* (57), 伟大 *великий* (2), 高大 *величезний* (1), 巨大 *гігантський*(1);
- 2.1.15. 价值 вартість: 贵 *дорогий* (48), 便宜 *дешевий* (19).

2.2. 模糊属性值 **Незлічувальні ознаки**

- 2.2.1. 视感 візуальні: 脏 *брудний* (9), 干净 *чистий* (7), 精彩 *яскравий, ефектний* (4), 亮 *яскравий* (3), 阴 *хмарний* (2), 晴 *ясний* (2), 明亮 *яскравий, світлий* (1), 柔 *плавний* (1), 黑暗 *темний* (1), 和谐 *гармонійний* (1) 灿烂 *блискучий* (1), 暗 *похмурий* (1), 耀眼 *сліпучий* (1);
- 2.2.2. 触感 тактильні: 轻柔 *ніжний* (1);
- 2.2.3. 听觉 акустичні: 热闹 *шумний* (20), 静 *тихий* (11), 好听 *мелодійний* (7), 高 *гучний (про звук)* (5), 低 *тихий (про звук)* (2), 静 *м'який* (2), 和谐 *мелодійний* (2);
- 2.2.4. 味道 смак: 甜 *солодкий* (32), 辣 *гострий* (27), 好吃 *смачний* (8), 苦 *гіркий* (5), 盐 *солоний* (4), 酸 *кислий* (3), 淡 *прісний* (2), 甜蜜 *медовий* (1);
- 2.2.5. 味 запах: 香 *духмяний* (9), 臭 *смердючий* (1);
- 2.2.6. 性质 якість: 新 *новий* (75), 好 *хороший* (58), 方便 *комфортний* (23), 坏 *поганий* (13), 旧 *старий* (12), 合适 *підходящий* (12), 新鲜 *свіжий* (8), 真 *справжній* (6), 良好 *хороший* (2), 有用 *корисний* (2), 过期 *прострочений*

(2), 破 *дірявий* (2), 速冻 *швидкої заморозки* (2), 整体 *цілісний* (1), 深厚 *міцний* (1), 低碳 *низьковуглеводний* (1);

2.3. 颜色 **Колір**: 白 *білий* (15), 黑 *чорний* (15), 红 *червоний* (15), 绿 *зелений* (9), 黄 *жовтий* (8), 蓝 *синій* (8), 草绿 *хакі* (2), 青 *темно-зелений* (1).

3. 人性值 **Ознаки людини**

3.1. 生理 **Фізіологія людини**: 女 *жіночий* (45), 老 *старий* (40), 累 *втомлений* (30), 男 *чоловічий* (21), 高 *високий* (14), 胖 *гладкий* (13), 好 *здоровий* (10), 舒服 *здоровий* (8), 健康 *здоровий* (8), 饿 *голодний* (7), 年轻 *молодий* (5), 渴 *спраглий* (3), 幼小 *малолітній* (1), 肥 *товстий* (1), 聋 *глухий* (1), 矮 *низький* (1), 困 *втомлений* (1), 矮 *низький* (1).

3.2. 品格 **Якості характеру**: 热情 *люб'язний* (20), 认真 *наполегливий* (20), 小心 *обережний* (9), 聪明 *розумний* (8), 自由 *вільний* (8), 安静 *тихий* (6), 负责 *відповідальний* (5), 懒 *ледащий* (5), 感人 *зворушливий* (4), 仔细 *ретельний* (3), 亲切 *близький, інтимний* (3), 善良 *добрий* (3), 小气 *скупий* (3), 大方 *щедрий* (3), 活跃 *жвавий* (2), 谦虚 *скромний* (2), 努力 *старанний* (2), 自然 *невимушений* (2), 弱智 *недоумкуватий* (2), 笨 *дурний* (2), 急 *різкий* (2), 高明 *розумний* (2), 沉静 *урівноважений* (1), 沉着 *спокійний* (1), 严肃 *суворий* (1), 坚决 *рішучий* (1), 软 *м'який* (1), 软弱 *слабкий* (1), 勇敢 *хоробрий, рішучий, зухвалий* (1), 大胆 *хоробрий* (1), 马虎 *недбалий* (1), 积极 *активний* (1), 忠厚 *щирий* (1), 天真 *наївний* (1), 好奇 *допитливий* (1), 诚挚 *щирий* (1), 崇高 *благородний* (1), 友好 *дружелюбний* (1), 和气 *дружелюбний, миролюбний* (1), 感伤 *сентиментальний* (1), 独立 *незалежний* (1), 自立 *самостійний* (1), 好学 *допитливий* (1), 下定决心 *рішучий* (1), 良心 *сумлінний* (1), 高明 *мудрий* (1).

3.3. 心态 **Почуття**: 高兴 *радісний* (78), 快乐 *радісний, веселий* (36), 幸福 *щасливий* (23), 满意 *задоволений* (16), 愉快 *веселий* (14), 难过 *сумний* (11),

紧张 *напружений* (6), 着急 *занепокоєний, схвилюваний* (6), 兴奋 *з наснагою, із запалом* (3), 难受 *засмучений* (2), 痛快 *веселий* (2), 苦恼 *засмучений* (2), 痛苦 *болісний, страдницький* (1), 愤怒 *сердитий* (1), 激动 *розчулений* (1), 轻松 *невимушений* (1), 骄傲 *гордий, зарозумілий* (1), 深 *глибокий [про почуття]* (2).

3.4. 境况 **Становище**: 穷 *бідний* (93), 忙 *зайнятий* (60), 有名 *відомий* (10), 饿 *голодний* (2), 丰富 *заможний* (2), 忙碌 *зайнятий* (2), 富 *багатий* (2), 贫穷 *бідний* (1), 疲劳 *втомлений* (1), 平安 *спокійний* (1), 孤零零 *самотній* (1).

4. 空间性值 **Ознаки простору**: 远 *далекий* (33), 公共 *громадський* (21), 近 *близький* (5), 平 *плаский* (2), 满 *заповнений* (2).

5. 时间性值 **Ознаки часу**: 久 *давній* (13), 现代 *сучасний* (10), 古代 *старовинний* (4), 古老 *давній* (2), 漫长 *довготривалий* (1).

Додаток Л

Полісеми КПД (початковий рівень)

№	Ієрогліф	Піньїн	Частина мови в корпусі	Частина мови в мові	Кількість значень
1	好	hǎo	прикметник	прикметник, дієслово, прислівник, займенник	15
2	白 ¹	bái	прикметник	прикметник, прислівник, дієслово	11
3	口	kǒu	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	11
4	马	mǎ	іменник	іменник	3
5	忙	máng	прикметник	прикметник, дієслово	3
6	难	nán	прикметник	прикметник, дієслово	3
7	太	tài	прислівник	прислівник, іменник	5
8	对	duì	прикметник	прикметник, дієслово, рахівне слово, прийменник, іменник	16
9	学	xué	дієслово	дієслово, іменник	6
10	见 ¹	jiàn	дієслово	дієслово, іменник	7
11	去 ¹	qù	дієслово	дієслово	12
12	寄	jì	дієслово	дієслово, іменник	5
13	信 ¹	xìn	іменник	іменник, дієслово	11
14	取	qǔ	дієслово	дієслово, іменник	4
15	天	tiān	іменник	іменник, рахівне слово	13
16	几	jǐ	займенник	займенник, числівник	2
17	二	èr	числівник	числівник	3

18	这	zhè	займенник	займенник	3
19	是1	shì	дієслово	прикметник, дієслово, іменник	4
20	是3	shì	дієслово	дієслово	11
21	进	jìn	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	7
22	坐	zuò	дієслово	дієслово, прийменник, прислівник	11
23	喝1	hē	дієслово	дієслово	2
24	茶	chá	іменник	іменник	8
25	日	rì	іменник	іменник, рахівне слово	9
26	问	wèn	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	7
27	姓	xìng	дієслово, іменник	дієслово, іменник	3
28	叫	jiào	дієслово	дієслово, прийменник	9
29	哪	nǎ	займенник	займенник	5
30	国	guó	іменник	іменник	5
31	人	rén	іменник	іменник	7
32	书	shū	іменник	іменник	6
33	的1	de	частка	частка	6
34	那	nà	займенник	займенник, сполучник	2
35	吃1	chī	дієслово	дієслово, прийменник	8
36	饭	fàn	іменник	іменник	4
37	米1	mǐ	іменник	іменник	4
38	要2	yào	дієслово, модальне дієслово	дієслово, модальне дієслово	8
39	个1	gè	рахівне слово	рахівне слово	2
40	碗	wǎn	іменник	іменник	3

41	蛋	dàn	іменник	іменник	3
42	汤	tāng	іменник	іменник	5
43	些	xiē	рахівне слово	рахівне слово	2
44	换	huàn	дієслово	дієслово	3
45	百	bǎi	числівник	числівник	2
46	千1	qiān	числівник	числівник, іменник	3
47	万	wàn	числівник	числівник, прислівник, іменник	4
48	多	duō	числівник	числівник, прикметник, займенник, іменник, прислівник	9
49	少	shǎo	прикметник	прикметник, дієслово, прислівник	6
50	等2	děng	дієслово	дієслово, прийменник	2
51	数	shù	дієслово	дієслово	3
52	块	kuài	рахівне слово	рахівне слово, іменник	3
53	角1	jiǎo	рахівне слово	рахівне слово, іменник	9
54	分	fēn	рахівне слово	рахівне слово, дієслово, іменник	10
55	还	hái	прислівник	прислівник	6
56	卖	mài	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	6
57	两1	liǎng	числівник	числівник, іменник	4
58	给	gěi	дієслово, прийменник	дієслово, прийменник, частка	9
59	先	xiān	прислівник	прислівник, іменник	7
60	位	wèi	рахівне слово	рахівне слово, іменник	7
61	都	dōu	прислівник	прислівник	4
62	和2	hé	сполучник	сполучник, прийменник,	5

				іменник	
63	俩	liǎ	числівник	числівник	2
64	在	zài	дієслово, прийменник	дієслово, прийменник, прислівник	8
65	家	jiā	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	12
66	住	zhù	дієслово	дієслово, іменник	4
67	楼	lóu	іменник	іменник	5
68	门	mén	іменник	іменник, рахівне слово	14
69	号1	hào	іменник	іменник, рахівне слово, дієслово	13
70	号2	hào	іменник	іменник	4
71	电	diàn	іменник	іменник, дієслово	6
72	话	huà	іменник	іменник, дієслово	2
73	零	líng	числівник	числівник, прикметник, іменник	9
74	手	shǒu	іменник	іменник	7
75	水1	shuǐ	іменник	іменник, рахівне слово	7
76	本2	běn	рахівне слово	рахівне слово, іменник	5
77	张	zhāng	рахівне слово	рахівне слово, дієслово	8
78	支2	zhī	рахівне слово	рахівне слово	2
79	笔	bǐ	іменник	іменник, рахівне слово	7
80	听1	tīng	дієслово	дієслово	4
81	读	dú	дієслово	дієслово	4
82	写	xiě	дієслово	дієслово	4
83	给	gěi	сполучник	прийменник, дієслово, частка	9
84	新	xīn	прикметник	прикметник, прислівник, іменник	8

85	班	bān	іменник	іменник, рахівне слово	8
86	没	méi	дієслово, прислівник	дієслово, прислівник	2
87	有	yǒu	дієслово	дієслово, іменник	10
88	重	zhòng	прикметник	прикметник, іменник	7
89	黑	hēi	прикметник	прикметник, дієслово, іменник	8
90	红	hóng	прикметник	прикметник,, іменник	6
91	轻	qīng	прикметник	прикметник	9
92	旧	jiù	прикметник	прикметник, іменник	5
93	药	yào	іменник	іменник, дієслово	5
94	里1	lǐ	іменник	іменник, локатив	2
95	件	jiàn	рахівне слово	рахівне слово, іменник	4
96	钱	qián	іменник	іменник	6
97	刚	gāng	прислівник	прислівник	4
98	开1	kāi	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	18
99	杯	bēi	іменник	іменник	3
100	车	chē	іменник	іменник, дієслово	7
101	蓝	lán	прикметник	прикметник, іменник	3
102	全	quán	прикметник, прислівник	прикметник, прислівник,, іменник	5
103	看	kàn	дієслово	дієслово, частка	9
104	只	zhǐ	прислівник	прислівник	2
105	做	zuò	дієслово	дієслово	8
106	小	xiǎo	прикметник	прикметник, прислівник, іменник	10
107	多	duō	прикметник	прикметник, числівник, займенник,	9

				прислівник, іменник	
108	办	bàn	дієслово	дієслово	5
109	半	bàn	іменник	числівник, прислівник, іменник	5
110	帮	bāng	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	7
111	报	bào	іменник	іменник, дієслово	11
112	比1	bǐ	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
113	遍	biàn	рахівне слово	рахівне слово, дієслово	2
114	别4	bié	прислівник	прислівник	2
115	病	bìng	дієслово, іменник	дієслово, іменник	6
116	才2	cái	прислівник	прислівник	5
117	菜	cài	іменник	іменник	6
118	层	céng	рахівне слово	рахівне слово, іменник	4
119	查	chá	дієслово	дієслово	3
120	差	chà	дієслово, прикметник	дієслово, прикметник	4
121	长	cháng	прикметник	прикметник, іменник	6
122	常	cháng	прислівник	прислівник, іменник	5
123	唱	chàng	дієслово	дієслово, іменник	4
124	成1	chéng	дієслово	дієслово, іменник	10
125	出1	chū	дієслово	дієслово, іменник	13
126	床	cháng	іменник	іменник, іменник	4
127	词	cí	іменник	іменник, іменник	3
128	次	cì	рахівне слово	рахівне слово, іменник	8
129	从	cóng	прийменник	прийменник, іменник	10
130	错1	cuò	прикметник	прикметник, дієслово	7

131	答	dá	дієслово	дієслово, іменник	3
132	打1	dǎ	дієслово	дієслово, іменник	24
133	带	dài	дієслово	дієслово, іменник	13
134	当1	dāng	дієслово	дієслово	10
135	到	dào	дієслово	дієслово, іменник	5
136	道1	dào	рахівне слово	рахівне слово, іменник	12
137	得	de	частка	частка	4
138	得	dé	дієслово	дієслово	10
139	灯	dēng	іменник	іменник, іменник	4
140	点1	diǎn	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	26
141	点2	diǎn	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	4
142	短	duǎn	дієслово	дієслово	3
143	队	duì	іменник	іменник	4
144	对	duì	прийменник	прийменник, іменник	16
145	发	fā	дієслово	дієслово, іменник	18
146	飞	fēi	дієслово	дієслово, іменник	7
147	肥	fēi	прикметник	прикметник, іменник	9
148	分	fēn	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово, іменник	10
149	份	fèn	рахівне слово	рахівне слово	3
150	赶	gǎn	дієслово	дієслово, іменник	8
151	干2	gàn	дієслово	дієслово	4
152	跟	gēn	прийменник, сполучник, дієслово	прийменник, сполучник , дієслово	6

153	拐	guǎi	дієслово	дієслово, числівник	5
154	关	guān	дієслово	дієслово	13
155	过	guò	дієслово	дієслово	12
156	好	hǎo	прислівник	прислівник, прикметник, (дієслово, займенник)	5
157	号1	hào	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	13
158	号2	hào	іменник, рахівне слово	іменник	4
159	河	hé	іменник	іменник, іменник	4
160	后1	hòu	іменник	іменник	6
161	花1	huā	іменник	іменник	18
162	画1	huà	дієслово	дієслово	4
163	画2	huà	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	4
164	会1	huì	модальне дієслово, дієслово	дієслово, іменник, прислівник	6
165	会2	huì	модальне дієслово, дієслово	дієслово, прислівник	10
166	挤	jǐ	прикметник, дієслово	прикметник, дієслово	5
167	记	jì	дієслово	дієслово, іменник	7
168	见1	jiàn	дієслово	дієслово, іменник	7
169	浇1	jiāo	дієслово	дієслово	4
170	教1	jiào	дієслово	дієслово, іменник	3
171	叫	jiào	дієслово	дієслово, прийменник	9
172	接	jiē	дієслово	дієслово, іменник	7

173	节1	jié	рахівне слово	рахівне слово, іменник, дієслово	10
174	借1	jiè	дієслово	дієслово	2
175	近	jìn	прикметник	прикметник, дієслово, іменник	4
176	就	jiù	прислівник	прислівник, дієслово, прийменник, сполучник	8
177	开1	kāi	дієслово	дієслово, рахівне слово	18
178	看	kàn	дієслово	дієслово, частка	9
179	P728 考1	kǎo	дієслово	дієслово, іменник	4
180	刻	kè	рахівне слово	рахівне слово	7
181	课1	kè	іменник	іменник	5
182	块	kuài	рахівне слово	рахівне слово	3
184	快	kuài	прикметник	прикметник, іменник	9
185	来1	lái	дієслово	дієслово, частка, іменник	14
186	来//	lái	дієслово	дієслово	2
187	离1	lí	прийменник	дієслово, іменник	4
188	练	liàn	дієслово	дієслово, іменник	5
189	了	le	частка	частка	2
190	路	lù	іменник	іменник, іменник	9
191	乱	luàn	прикметник	прикметник	6
192	每	měi	займенник	займенник, іменник	4
193	门	mén	рахівне слово	рахівне слово, іменник	14
194	拿	ná	дієслово	дієслово, прийменник	10
195	能	néng	модальне дієслово	модальне дієслово	4
196	年	nián	іменник	іменник, іменник	11

197	念1	niàn	дієслово	дієслово, іменник	3
198	念2	niàn	дієслово	дієслово	2
199	爬	pá	дієслово	дієслово	3
200	派1	pài	дієслово	дієслово, іменник, прикметник, рахівне слово	9
201	跑	pǎo	дієслово	дієслово	6
202	陪	péi	дієслово	дієслово	2
203	片	piàn	рахівне слово	рахівне слово, дієслово, іменник	7
204	骑	qí	дієслово	дієслово	4
205	前	qián	іменник	іменник, іменник	9
206	浅	qiǎn	прикметник	прикметник	8
207	球	qiú	іменник	іменник	5
208	让	ràng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
209	晒1	shài	дієслово	дієслово, іменник	3
210	上1	shàng	дієслово	дієслово, іменник	19
211	上//	shàng	дієслово	дієслово	3
212	深	shēn	прикметник	прикметник, прислівник, іменник	9
213	事	shì	іменник	іменник	6
214	试	shì	дієслово	дієслово	2
215	收	shōu	дієслово	дієслово	8
216	瘦	shòu	прикметник	прикметник	4
217	输1	shū	дієслово	дієслово	2
218	熟	shú	прикметник	прикметник	6
219	属	shǔ	дієслово	дієслово	7

220	岁	suì	рахівне слово	рахівне слово, іменник	4
221	台	tái	іменник	іменник	8
222	谈	tán	дієслово	дієслово, іменник	3
223	套	tào	рахівне слово	рахівне слово, дієслово, іменник	19
224	疼	téng	дієслово	дієслово, прикметник	2
225	题	tí	іменник	іменник	3
226	替	tì	прийменник, дієслово	прийменник, дієслово	3
227	条	tiáo	рахівне слово	рахівне слово, іменник	7
228	挺	tǐng	прислівник	прислівник	7
229	头	tóu	іменник	іменник	14
230	团	tuán	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	11
231	完	wán	дієслово	дієслово, іменник	6
232	玩 ¹	wán	дієслово	дієслово	3
233	晚	wǎn	прикметник	прикметник, іменник	8
234	网	wǎng	іменник	іменник	6
235	往	wǎng	прийменник	прийменник	4
236	为	wèi	прийменник	прийменник	4
237	洗	xǐ	дієслово	дієслово	9
238	下 ¹	xià	іменник	іменник, рахівне слово, дієслово	21
239	响	xiǎng	дієслово	дієслово	5
240	想	xiǎng	дієслово, модальне дієслово	дієслово, модальне дієслово	6
241	笑	xiào	дієслово	дієслово, іменник	3

242	行	xíng	дієслово	дієслово, іменник	13
243	页	yè	рахівне слово	рахівне слово, іменник	3
244	赢	yíng	дієслово	дієслово	2
245	用	yòng	дієслово	дієслово, іменник	8
246	又	yòu	прислівник	прислівник	6
247	右	yòu	іменник	іменник	7
248	远	yuǎn	прикметник	прикметник, іменник	5
249	月	yuè	іменник	іменник, іменник	5
250	再	zài	прислівник	прислівник, іменник	3
251	在	zài	прислівник	дієслово, прийменник, прислівник	8
252	站 ²	zhàn	дієслово	дієслово, іменник	2
253	真	zhēn	прислівник, прикметник	прислівник, прикметник, іменник	7
254	正	zhèng	прислівник	прислівник, іменник	19
255	种	zhǒng	рахівне слово	рахівне слово, іменник	7
256	准 ²	zhǔn	прикметник	прикметник, прислівник, прийменник, іменник	6
257	总	zǒng	прислівник	прислівник	5
258	走	zǒu	дієслово	дієслово, іменник	11
259	租	zū	дієслово	дієслово,, іменник	5
260	左	zuǒ	іменник	іменник, іменник	8
261	座	zuò	рахівне слово	рахівне слово, іменник	6
262	爱	ài	дієслово	дієслово, іменник	5
263	拔	bá	дієслово	дієслово, іменник	8
264	摆 ¹	bǎi	дієслово	дієслово, іменник	7

265	帮	bāng	дієслово	дієслово	7
266	棒	bàng	прикметник	прикметник	2
267	倍	bèi	рахівне слово	рахівне слово, іменник	3
268	比1	bǐ	прийменник	прийменник, іменник, дієслово	10
269	闭	bì	дієслово	дієслово, іменник	4
270	变	biàn	дієслово	дієслово, іменник	9
271	表	biǎo	іменник	іменник, іменник	12
272	步1	bù	рахівне слово	рахівне слово, іменник	8
273	插	chā	дієслово	дієслово	2
274	成1	chéng	дієслово	дієслово, іменник, прикметник	10
275	抽1	chōu	дієслово	дієслово	4
276	抽2	chōu	дієслово	дієслово	3
277	穿	chuān	дієслово	дієслово	5
278	春	chūn	іменник	іменник	5
279	戴	dài	дієслово	дієслово, іменник	3
280	倒	dào	дієслово	дієслово	5
281	得	dé	дієслово	дієслово	10
282	第1	dì	头	头, іменник	3
284	掉1	diào	дієслово	дієслово	5
285	掉2	diào	дієслово	дієслово	3
286	丢	diū	дієслово	дієслово, іменник	3
287	度	dù	рахівне слово	рахівне слово, іменник, дієслово	15
288	放	fang	дієслово	дієслово, іменник	18
289	分	fēn	рахівне слово	дієслово, рахівне слово, іменник	10

290	风	fēng	іменник	іменник	12
291	该1	gāi	модальне дієслово	модальне дієслово	2
292	高	gāo	прикметник	прикметник, іменник	8
293	各	gè	займенник	займенник, прислівник, іменник	3
294	更	gèng	прислівник	прислівник	2
295	够	gòu	дієслово	дієслово	4
296	挂	guà	дієслово	дієслово, рахівне слово	9
297	光	guāng	прислівник	прислівник, іменник, дієслово, прикметник	12
298	还	hái	прислівник	прислівник	6
299	过	guo	частка	частка	2
300	好	hǎo	прислівник	прислівник, дієслово, займенник, прикметник	15
301	坏	huài	прикметник	прикметник, дієслово, іменник	6
302	还	huán	дієслово	дієслово, іменник	4
303	交1	jiāo	дієслово	дієслово, іменник	10
304	扛	káng	дієслово	дієслово	2
305	烤	kǎo	дієслово	дієслово	2
306	靠1	kào	дієслово	дієслово	5
307	可1	kě	прислівник	дієслово, прислівник, прийменник, іменник	8
308	可2	kě	прислівник	прислівник, сполучник	4
309	苦	kǔ	прикметник	прикметник, іменник	7
310	困	kùn	прикметник	прикметник	6
311	老	lǎo	прикметник	прикметник, іменник	17
312	累	lèi	прикметник	прикметник	3

313	冷	lěng	прикметник	прикметник, іменник	9
314	落	luò	дієслово	дієслово, іменник	12
315	嘛	ma	частка	частка	3
316	脉	mài	іменник	іменник	4
317	慢	màn	прикметник	прикметник, іменник	5
318	迷	mí	дієслово, іменник	дієслово, іменник	4
319	摸	mō	дієслово	дієслово	4
320	拍	pāi	дієслово	дієслово, іменник	8
321	盘	pán	рахівне слово	рахівне слово, іменник, дієслово	11
322	碰	pèng	дієслово	дієслово	3
323	起	qǐ	рахівне слово	рахівне слово, прийменник, дієслово	15
324	墙	qiáng	іменник	іменник	2
325	秋1	qiū	іменник	іменник	6
326	区	qū	іменник	іменник	3
327	曲1	qū	іменник	іменник	3
328	却	què	прислівник	прислівник, іменник	6
329	热	rè	прикметник	прикметник, іменник, дієслово	11
330	声	shēng	рахівне слово, іменник	рахівне слово, іменник	7
331	摔	shuāi	дієслово	дієслово	5
332	送	sòng	дієслово	дієслово, іменник	4
333	算	suàn	дієслово	дієслово, іменник	10
334	糖	táng	іменник	іменник	3
335	趟	tàng	рахівне слово	рахівне слово	4

336	提	tí	дієслово	дієслово, іменник	10
337	甜	tián	прикметник	прикметник	4
338	挑1	tiāo	дієслово	дієслово, іменник	2
339	挑2	tiāo	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	3
340	贴1	tiē	дієслово	дієслово, рахівне слово	5
341	停1	tíng	дієслово	дієслово	4
342	洗	xǐ	дієслово	дієслово	9
343	喜	xǐ	іменник	прикметник, дієслово, іменник	6
344	细	xì	прикметник	прикметник, іменник	9
345	下	xià	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	21
346	向1	xiàng	прийменник	прийменник, іменник, дієслово	6
347	像	xiàng	дієслово	дієслово, іменник	6
348	选	xuǎn	дієслово	дієслово	4
349	雪	xuě	іменник	іменник, іменник	4
350	样	yàng	рахівне слово	рахівне слово	5
351	叶1	yè	іменник	іменник	4
352	长	zhǎng	дієслово	дієслово	8
353	着	zháo	дієслово	дієслово	5
354	照	zhào	дієслово	дієслово, іменник	13
355	整	zhěng	прикметник	прикметник	6
356	纸	zhǐ	іменник	іменник, іменник	3
357	治	zhì	дієслово	дієслово, іменник	8
358	着	zhe	частка	частка	4
359	最	zuì	прислівник	прислівник	2

360	暗	àn	прикметник	прикметник	4
361	把	bǎ	прийменник	прийменник, іменник, рахівне слово, дієслово	14
362	扳	bān	дієслово	дієслово	2
363	搬	bān	дієслово	дієслово	3
364	抱	bào	дієслово	дієслово, рахівне слово	7
365	背	bèi	дієслово	дієслово, іменник, прикметник	12
366	被	bèi	прийменник	прийменник	6
367	笨	bèn	прикметник	прикметник	3
368	比1	bǐ	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
369	擦	cā	дієслово	дієслово	5
370	猜	cāi	дієслово	дієслово	2
371	尝	cháng	дієслово	дієслово, прислівник, іменник	4
372	乘1	chéng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	4
373	抽1	chōu	дієслово	дієслово	4
374	抽2	chōu	дієслово	дієслово	3
375	吹	chuī	дієслово	дієслово	6
376	呆	dāi	дієслово	дієслово, іменник	4
377	带	dài	іменник	іменник, дієслово	13
378	当1	dāng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
379	倒1	dǎo	дієслово	дієслово	4
380	倒2	dǎo	дієслово	дієслово	4
381	动	dòng	дієслово	дієслово, прислівник	8
382	对	duì	рахівне слово	рахівне слово, іменник	16
384	饿	è	прикметник, дієслово	прикметник, дієслово	2

385	发	fā	дієслово	дієслово, іменник	18
386	扶	fú	дієслово	дієслово, іменник	4
387	幅	fú	рахівне слово	рахівне слово	3
388	福	fú	іменник	іменник, дієслово	4
389	盖1	gài	дієслово	дієслово, іменник	11
390	敢	gǎn	能愿	能愿, прислівник, іменник	6
391	搞	gǎo	дієслово	дієслово	2
392	光	guāng	прикметник	прикметник, дієслово, прислівник, іменник	12
393	滚	gǔn	дієслово	дієслово, прислівник, іменник	7
394	花1	huā	іменник	іменник, прикметник	18
395	活	huó	дієслово	дієслово	8
396	系1	xì	дієслово	дієслово, іменник	9
397	甲1	jiǎ	іменник	іменник	3
398	建1	jiàn	дієслово	дієслово, іменник	4
399	脚	jiǎo	іменник	іменник	4
400	叫	jiào	прийменник	прийменник, дієслово	9
401	结	jié	дієслово	дієслово, іменник	7
402	句	jù	рахівне слово	рахівне слово	2
403	开1	kāi	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	18
404	可1	kě	прислівник	дієслово, прислівник, прийменник, іменник	8
405	可2	kě	прислівник	прислівник, сполучник	4
406	渴	kě	прикметник	прикметник, іменник	3
407	空	kōng	прикметник	прикметник, прислівник, іменник	4

408	拉1	lā	дієслово	дієслово	13
409	凉	liáng	прикметник	прикметник, іменник	5
410	了1	liǎo	дієслово	дієслово, прислівник, іменник	4
411	淋	lín	дієслово	дієслово	2
412	流1	liú	дієслово	дієслово, іменник	9
413	满1	mǎn	прикметник	прикметник, дієслово, прислівник, іменник	8
414	梅	méi	іменник	іменник	4
415	怕	pà	дієслово	дієслово, прислівник	4
416	排1	pái	рахівне слово	рахівне слово, іменник, дієслово	9
417	骗1	piàn	дієслово	дієслово	2
418	票	piào	іменник	іменник, рахівне слово	6
419	签1	qiān	дієслово	дієслово	2
420	签2	qiān	дієслово	дієслово, іменник	4
421	让	ràng	прийменник	дієслово, прийменник, іменник	10
422	洒	sǎ	дієслово	дієслово, іменник	3
423	傻	shǎ	прикметник	прикметник	2
424	伤	shāng	дієслово	дієслово	5
425	烧	shāo	дієслово	дієслово, іменник	8
426	身	shēn	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	8
427	受	shòu	дієслово	дієслово	4
428	熟	shú	прикметник	прикметник	6
429	顺	shùn	прикметник	прикметник, дієслово, прийменник, іменник	9
430	掏	tāo	дієслово	дієслово	2

431	提	tí	дієслово	дієслово, іменник	10
432	甜	tián	прикметник	прикметник	4
433	通	tōng	іменник, дієслово	дієслово, іменник ,прикметник, рахівне слово,	12
434	偷	tōu	дієслово	дієслово, прислівник	6
435	透	tòu	прикметник	прикметник, дієслово	5
436	图	tú	іменник	іменник, дієслово	6
437	腿	tuǐ	іменник	іменник	3
438	弯	wān	дієслово,прикметник	дієслово,прикметник	4
439	无	wú	дієслово	дієслово, сполучник, іменник	5
440	下	xià	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	21
441	心	xīn	іменник	іменник	5
442	演	yǎn	дієслово	дієслово, іменник	5
443	腰	yāo	іменник	іменник	6
444	音	yīn	іменник	іменник, дієслово	5
445	应	yìng	дієслово	дієслово, іменник	4
446	约	yuē	дієслово	дієслово, прислівник	9
447	种	zhòng	дієслово	дієслово	2
448	周1	zhōu	іменник	рахівне слово, іменник	7
449	装1	zhuāng	дієслово	дієслово, іменник	6
450	装2	zhuāng	дієслово	дієслово	3
451	撞	zhuàng	дієслово	дієслово	4
452	字	zì	іменник	іменник	10
453	白1	bái	прислівник	прислівник, дієслово,прикметник, іменник	11

454	爆	bào	дієслово	дієслово	3
455	背	bēi	дієслово	дієслово, рахівне слово	3
456	本1	běn	займенник	займенник, іменник, прислівник, рахівне слово, прийменник	12
457	并2	bìng	прислівник, сполучник	прислівник, сполучник, прийменник, дієслово	5
458	差	chà	прикметник	прикметник, дієслово	4
459	场	chǎng	рахівне слово	рахівне слово, іменник	8
460	朝	cháo	прийменник	прийменник, дієслово, іменник	7
461	冲1	chōng	дієслово	дієслово, іменник	5
462	冲2	chōng	дієслово	дієслово, іменник	5
463	传	chuán	дієслово	дієслово, іменник	8
464	串	chuàn	рахівне слово	рахівне слово, іменник, дієслово	9
465	吹	chuī	дієслово	дієслово	6
466	刺	cì	дієслово	дієслово, іменник	8
467	从	cóng	прислівник	прислівник, прийменник, іменник	10
468	粗	cū	прикметник	прикметник, прислівник	8
469	打1	dǎ	дієслово	дієслово	24
470	淡	dàn	прикметник	прикметник, іменник	7
471	当1	dāng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
472	道1	dào	рахівне слово	рахівне слово, іменник	12
473	瞪	dèng	дієслово	дієслово	2
474	低	dī	прикметник	прикметник, дієслово	4
475	地	dì	іменник	іменник	14

476	丢	diū	дієслово	дієслово	3
477	冻	dòng	дієслово	дієслово, іменник	5
478	段	duàn	рахівне слово	рахівне слово, іменник	4
479	堆	duī	дієслово	дієслово	5
480	盾2	dùn	іменник	іменник	2
481	而	ér	сполучник	сполучник, іменник	5
482	犯	fàn	дієслово	дієслово, іменник	5
484	封2	fēng	рахівне слово	рахівне слово, дієслово	3
485	付1	fù	дієслово	дієслово, іменник	3
486	副1	fù	рахівне слово	рахівне слово	2
487	瓜	guā	іменник	іменник	3
488	果	guǒ	іменник	іменник, прислівник, сполучник	6
489	喊	hǎn	дієслово	дієслово	3
490	横	héng	дієслово	дієслово, прикметник, прислівник іменник	11
491	吼	hǒu	дієслово	дієслово, іменник	4
492	后1	hòu	іменник	іменник	6
493	湖	hú	іменник	іменник	4
494	黄	huáng	прикметник	прикметник, іменник	8
495	挥	huī	дієслово	дієслово, іменник	4
496	混	hùn	дієслово	дієслово, прислівник	4
497	加1	jiā	дієслово	дієслово, іменник	5
498	兼	jiān	дієслово	дієслово, іменник	3
499	交1	jiāo	дієслово	дієслово, іменник	10
500	举	jǔ	дієслово	дієслово, іменник	9
501	捐	juān	дієслово	дієслово, іменник	3

502	来1	lái	дієслово	дієслово, іменник, модальне дієслово	14
503	来	lái	дієслово	дієслово	2
504	愣	lèng	дієслово	дієслово, прикметник, прислівник	3
505	理	lǐ	дієслово	дієслово, іменник	7
506	脸	liǎn	іменник	іменник	4
507	临	lín	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	5
508	溜1	liū	дієслово	дієслово, прислівник	7
509	留	liú	дієслово	дієслово, іменник	8
510	露2	lù	дієслово	дієслово	2
511	路	lù	іменник	іменник, рахівне слово	9
512	每	měi	прислівник	прислівник, займенник, іменник	4
513	梦	mèng	іменник	іменник, займенник	4
514	内	nèi	іменник	іменник	4
515	捏	niē	дієслово	дієслово	5
516	弄	nòng	дієслово	дієслово	4
517	趴	pā	дієслово	дієслово	2
518	拍	pāi	дієслово	дієслово, іменник	8
519	赔	péi	дієслово	дієслово	3
520	捧	pěng	дієслово	дієслово, рахівне слово	3
521	起	qǐ	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	16
522	起//	qǐ	дієслово	дієслово	4
523	敲	qiāo	дієслово	дієслово	2
524	穷	qióng	прикметник	прикметник, прислівник	6

525	塞	sāi	дієслово	дієслово, іменник	2
526	闪	shǎn	дієслово	дієслово, іменник	8
527	上1	shàng	дієслово	дієслово, іменник	19
528	上//	shàng	дієслово	дієслово	3
529	胜1	shèng	дієслово	дієслово, іменник	6
530	收	shōu	дієслово	дієслово	8
531	熟	shú	прикметник	прикметник	6
532	数	shǔ	дієслово	дієслово	3
533	束	shù	рахівне слово	рахівне слово, дієслово, іменник	5
534	甩	shuǎi	дієслово	дієслово	4
535	双	shuāng	рахівне слово	рахівне слово, прикметник, іменник	5
536	死	sǐ	дієслово, прикметник	дієслово, прикметник, прислівник	7
537	算	suàn	дієслово	дієслово, прислівник, іменник	10
538	所1	suǒ	рахівне слово	рахівне слово, іменник	5
539	跳	tiào	дієслово	дієслово	4
540	透	tòu	дієслово	дієслово, прикметник	5
541	推	tuī	дієслово	дієслово	10
542	脱	tuō	дієслово	дієслово, іменник, прийменник	8
543	望	wàng	дієслово	дієслово, іменник	13
544	围	wéi	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	5
545	系1	xì	іменник	іменник, дієслово	9
546	项2	xiàng	рахівне слово	рахівне слово, іменник	3
547	薪	xīn	іменник	іменник	3

548	悬	xuán	дієслово	дієслово	8
549	压	yā	дієслово	дієслово	7
550	阴	yīn	прикметник	прикметник, іменник	13
551	愿2	yuàn	дієслово	дієслово	4
552	摘	zhāi	дієслово	дієслово	3
553	站2	zhàn	дієслово	дієслово, іменник	3
554	之3	zhī	частка	частка	2
555	直	zhí	прислівник, прикметник	прислівник, прикметник, іменник, дієслово	11
556	指	zhǐ	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	7
557	洲	zhōu	іменник	іменник	3
558	抓	zhuā	дієслово	дієслово	6
559	专	zhuān	прислівник	прислівник, прикметник, іменник	5
560	装1	zhāng	дієслово	дієслово, іменник	6
561	装2	zhāng	дієслово	дієслово	3
562	足2	zú	прикметник	прикметник, прислівник	3
563	嘴	zuǐ	іменник	іменник	3
564	挨	ái	дієслово	дієслово	3
565	按1	àn	дієслово	дієслово, прийменник	5
566	按2	àn	дієслово	дієслово	2
567	扒	bā	дієслово	дієслово	4
568	般1	bān	частка	частка, іменник, рахівне слово	3
569	逼	bī	дієслово	дієслово	4
570	布1	bù	іменник	іменник	3

571	擦	cā	дієслово	дієслово	5
572	趁	chèn	прийменник	прийменник, дієслово, прикметник	4
573	撑	Chēng	дієслово	дієслово	5
574	丑2	chǒu	прикметник	прикметник, іменник	5
575	初	chū	прикметник	прислівник, іменник	8
576	催	cuī	дієслово	дієслово, іменник	3
577	待1	dài	дієслово	дієслово	2
578	待2	dài	дієслово	дієслово	3
579	当1	dāng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	10
580	等1	děng	частка	частка, іменник, рахівне слово	7
581	滴	dī	дієслово	дієслово, рахівне слово	4
582	递	dì	дієслово	дієслово	2
584	点1	diǎn	іменник, рахівне слово	дієслово, рахівне слово, іменник	21
585	点2	diǎn	іменник, рахівне слово	іменник, рахівне слово	4
586	多	duō	прислівник	прислівник, прикметник, числівник, займенник, іменник	9
587	分	fēn	дієслово, іменник	дієслово, рахівне слово, іменник	10
588	份	fēn	рахівне слово	рахівне слово, дієслово,	3
589	改	gǎi	дієслово	дієслово, іменник	4
590	股1	gǔ	рахівне слово	рахівне слово, іменник	7
591	鼓	gǔ	дієслово	дієслово, іменник, прикметник	8
592	关	guān	іменник	іменник, дієслово	13
593	官1	guān	іменник	іменник	4

594	惯	guàn	дієслово	дієслово	2
595	滚	gǔn	дієслово	дієслово, прислівник, іменник	7
596	喊	hǎn	дієслово	дієслово	3
597	好	hǎo	частка	прикметник, дієслово, прислівник, займенник	15
598	滑	huá	прикметник	прикметник, дієслово, іменник	5
599	化1	huà	дієслово	дієслово, іменник	9
600	怀	huái	іменник	іменник, дієслово	6
601	火	huǒ	іменник	іменник, дієслово, прикметник	10
602	急	jí	прикметник	прикметник, дієслово	7
603	夹	jiā	дієслово	дієслово	5
604	嫁	jià	дієслово	дієслово, іменник	3
605	肩	jiān	іменник	іменник, дієслово	2
606	剪	jiǎn	дієслово	дієслово, іменник	5
607	将	jiāng	прислівник	прислівник, прийменник, дієслово, іменник	13
608	讲	jiǎng	дієслово	дієслово, прийменник, іменник	6
609	搅	jiǎo	дієслово	дієслово	2
610	接	jiē	дієслово	дієслово, іменник	7
611	结	jié	дієслово	дієслово, іменник	7
612	届	jiè	рахівне слово	рахівне слово, іменник	3
613	尽	jìn	дієслово	дієслово, прислівник	7
614	肯2	kěn	модальне дієслово	модальне дієслово, іменник	2
615	孔	kǒng	іменник	іменник, рахівне слово	3
616	块	kuài	рахівне слово	рахівне слово	3
617	拦	lán	дієслово	дієслово	2

618	懒	lǎn	прикметник	прикметник	2
619	雷	léi	іменник	іменник, дієслово	4
620	类	lèi	рахівне слово	рахівне слово, іменник	4
621	连	lián	дієслово	дієслово, прислівник, прийменник, іменник	6
622	裂	liè	дієслово	дієслово, іменник	2
623	领	lǐng	дієслово	дієслово, рахівне слово, іменник	11
624	另	lìng	займенник, прислівник	займенник, прислівник, іменник	3
625	漏	lòu	дієслово	дієслово	5
626	轮	lún	дієслово	дієслово, іменник, рахівне слово	5
627	骂	mà	дієслово	дієслово	2
628	免	miǎn	дієслово	дієслово	3
629	面1	miàn	рахівне слово, іменник	рахівне слово, іменник, дієслово	11
630	面2	miàn	рахівне слово, іменник	іменник, прикметник	4
631	某	mǒu	займенник	займенник	4
632	怒	nù	дієслово	дієслово, прикметник	2
633	暖	nuǎn	прикметник	прикметник, дієслово	2
634	泡2	pào	дієслово	дієслово	2
635	配	pèi	дієслово	дієслово, прикметник	10
636	品	pǐn	дієслово	дієслово, іменник	8
637	凭	píng	дієслово	дієслово, прийменник, рахівне слово, іменник	6

638	扑	pū	дієслово	дієслово, іменник	5
639	漆	qī	дієслово, іменник	дієслово, іменник	3
640	气	qì	іменник	іменник	15
641	强	qiáng	прикметник	прикметник, іменник	7
642	抢1	qiǎng	дієслово	дієслово	3
643	劝	quàn	дієслово	дієслово, іменник	3
644	缺	quē	дієслово	дієслово, іменник	4
645	软	ruǎn	прикметник	прикметник, дієслово, іменник	9
646	散	sàn	дієслово	дієслово	3
647	生1	shēng	дієслово	дієслово, іменник	10
648	死	sǐ	дієслово	дієслово, прикметник, прислівник	7
649	所2	suǒ	частка	частка	4
650	锁	suǒ	іменник, дієслово	іменник, дієслово	6
651	逃	táo	дієслово	дієслово	2
652	特1	tè	прислівник	прислівник, іменник	7
653	提	tí	дієслово	дієслово, іменник	10
654	添	tiān	дієслово	дієслово, іменник	3
655	头	tóu	прикметник	прикметник, іменник	14
656	醒	xǐng	дієслово	дієслово	5
657	性	xìng	іменник	іменник	6
658	眼	yǎn	іменник	іменник	7
659	咬	yǎo	дієслово	дієслово	7
660	硬	yìng	прикметник	прикметник, прислівник	6
661	由	yóu	прийменник	прийменник, займенник, іменник	9

662	与	yǔ	сполучник	сполучник, прийменник, іменник	7
663	玉	yù	іменник	іменник, іменник	4
664	占	zhàn	дієслово	дієслово	2
665	招1	zhāo	дієслово	дієслово, іменник	7
666	罩	zhào	дієслово	дієслово, іменник	6
667	者1	zhě	частка	частка, іменник	6
668	证	zhèng	іменник	іменник	2
669	中	zhōng	іменник	іменник, прикметник	11

Додаток М

Субстанціальні антонімічні пари КПД (початковий рівень)

手——脚	男——女	白——黑	里——面	里——表	外——内
里——外	春——秋	夏——冬	早——晚	夜——日	单——双
天——地	水——火	这——那	中——外	中——西	中——洋
东——西	外——中	外——内			
大陆——海洋	高原——平原	自己——别人	男人——女人	先生——女士	爷爷——奶奶
朋友——敌人	主人——客人	父亲——母亲	爸爸——妈妈	丈夫——妻子	叔叔——阿姨
哥哥——弟弟	姐姐——妹妹	兄弟——姐妹	教师——学生	老师——学生	观众——演员
教授——学生	观众——演员	成绩——错误	成绩——缺点	成绩——问题	质量——数量
优点——缺点	优点——毛病	现象——本质	表面——本质	形式——本质	战争——和平
形式——内容	现在——本来	现代——古代	现在——从前	现在——过去	现在——将来
现在——未来	现在——以后	现在——以前	现在——原来	如今——从前	如今——当年
如今——过去	如今——将来	如今——未来	如今——以前	目前——从前	目前——过去
目前——将来	目前——未来	目前——以后	目前——以前	当前——从前	当前——过去
当前——将来	当前——未来	当前——以后	当前——以前	过去——将来	过去——未来
过去——以后	过去——最近	从前——后来	从前——将来	从前——今后	从前——未来
从前——以后	从前——最近	以前——后来	以前——将来	以前——今后	以前——未来
以前——以后	以前——最近	之前——之后	后来——当时	后来——最初	春天——冬天
春天——秋天	今天——明天	今天——昨天	前天——后天	寒假——暑假	上午——下午
夜间——白天	半天——半夜	半夜——中午	长期——短期	永远——临时	永远——暂时
里边——表面	里边——外面	里边——外边	里面——表面	里面——外面	里面——外边
以内——以外	其中——表面	其中——外边	其中——外面	中心——旁边	中心——外边
中心——外面	中心——一边	中心——周围	中央——旁边	中央——外边	中央——外面
中央——一边	中央——周围	外边——当地	外边——中间	外部——里面	外部——里边
外部——其中	外部——中间	外部——内部	以内——以外	这边——那边	以上——以下
背后——表面	背后——对面	空中——地下	空中——地面	底下——上边	底下——上面
长途——短途	外地——当地	祖国——外国	农村——城市	这里——那里	这儿——那儿

业余——专业 正式——临时 公费——自费 公共——个人 自然——人造 这个——那个
这些——那些 现代——传统 半天——一阵儿 原因——结果 老头儿——老太太
早晨（早上）——晚上 医生（大夫）——病人 半天——一会儿

Додаток Н

Предикатні антонімічні пари КПД (початковий рівень)

高—矮	饿—饱	强—弱	笑—哭	宽—严	宽—窄
爱—恨	睁—闭	拉—推	插—拔	挖—填	提—举
盖—掀	丢—拾	丢—捡	扔—拾	脱—穿	脱—戴
撒—收	开—关	开—闭	开—合	站—坐	立—坐
睡—醒	阴—晴	亮—暗	亮—黑	大—小	胖—瘦
肥—瘦	胜—败	捉—放	扔—捡	抓—放	发—领
发—收	接—给	接—交	接—送	收—发	收—放
种—收	买—卖	省—费	差—多	剩—欠	剩—缺
留—除	留—赶	留—离	留—去	缺—多	缺—有
少—多	到—从	到—起	到—由	到—自	到—打
问—答	送—取	交—收	借—还	退—进	退—入
存—灭	让—抢	让—争	住—搬	分—合	合—离
起—止	起—至	起—落	起—降	起—扑	久—暂
带—从	带—跟	带—随	逃—追	藏—露	生—熟
生—灭	生—死	热—寒	热—冷	热—冻	热—凉
暖—寒	暖—冷	暖—凉	上—下	出—回	出—进
出—入	来—去	来—还	来—回	来—往	入—离
入—退	至—从	至—发	至—自	至—由	暗—淡
暗—亮	暗—浅	深—浅	高—低	厚—薄	长—短
远—近	直—横	直—弯	空—满	粗—细	粗—光
粗—滑	正—歪	正—斜	正—反	方—圆	软—硬
甜—苦	浓—淡	香—臭	轻—重	干—湿	浓—薄
快—慢	急—慢	新—旧	新—老	古—今	静—动
静—吵	松—紧	鲜—烂	齐—乱	真—假	对—错
露—挡	伸—缩	活—死	好—坏	差—对	差—好

难——易	正——副	成——败	胜——败	忙——闲	富——穷
赢——输	伸——缩	加——减	升——降	涨——落	涨——退
涨——跌	有——没	有——无			

抬“抬头”——低“低头”

摇“摇头”——点“点头”

抽——吐(气)

升(职)——降(职)	出来——进来	出来——回去	出去——回来	出去——回去
出去——进来	出去——进入	进去——出来	过来——过去	住院——出院
鼓励——打击	鼓舞——打击	批评——表扬	答应——拒绝	欢迎——欢送
来信——回信	答应——反对	允许——不许	保护——破坏	爱护——破坏
独立——联合	独立——一道	独立——一齐	劳动——休息	上班——下班
睡觉——起来	得到——失去	保存——放弃	保留——放弃	暖和——寒冷
结婚——离婚	上来——下来	上去——下去	出来——出去	马虎——认真
细心——粗心	骄傲——虚心	天真——成熟	喜欢——讨厌	赞成——反对
支持——反对	干净——脏	高兴——痛苦	高兴——难过	高兴——难受
干净——脏	开心——痛苦	开心——难过	开心——难受	开心——悲痛
愉快——痛苦	愉快——难过	愉快——难受	愉快——悲痛	快乐——伤心
快乐——难过	快乐——难受	快乐——悲痛	紧张——轻松	激动——平静
可以——不许	好处——坏处	安全——危险	消失——出现	接受——拒绝
出口——进口	浪费——节约	缺乏——充分	缺乏——丰富	离开——回去
回去——回来	离开——到达	卫生——脏	离开——进来	离开——进入
问题——答案	上课——下课	预习——复习	分析——综合	目的——手段
发展——停止	一定——也许	平常——非常	平常——奇怪	难看——好看
突然——逐步	突然——逐渐	缓慢——迅速	平静——兴奋	丰富——单调
紧张——轻松	不久——长久	集中——分开	封建——开明	经常——有时
糟糕——不错	糟糕——漂亮	不行——有用	突出——普通	突出——一般
特别——普遍	特别——普通	特别——一般	特殊——平常	特殊——普遍
简单——复杂	奇怪——平常	奇怪——正常	正常——异常	生动——单调
相当——不当	普遍——个别	普及——提高	有的——一切	有的——所有
有的——整个	有些——非常	有些——十分	有的——所有	进步——反动

有些——异常	有些——整个	全面——片面	容易——困难	顺利——困难	方便——麻烦
先进——落后	聪明——笨	大概——保证	大概——肯定	大概——一定	实际——表面
实际——理论	秘密——公开	完成——动手	幸福——不幸	联系——区别	分别——共同
分别——联合	失败——成功	失败——胜利	增加——减少	增加——减轻	久——不久
出发——到达	开学——毕业	开始——结束	首先——最后	出现——消失	产生——消失
得到——失去	相同——不同	一样——不同	同样——不同	相同——相反	同样——相反
一样——相反	一致——相反	一致——矛盾	获得——失去	取得——失去	一定——大约
一定——或许	一定——或者	一定——可能	一定——恐怕		
独立——一块儿		干活儿——休息		差不多——差点儿	

Додаток П

Список публікацій за темою дисертації

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ситник І.В. Дискурс у китайській лінгвістиці: огляд наукових праць. *«Актуальні питання гуманітарних наук» Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. № 33 (2). С. 156-160.
2. Ситник І.В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2020. № 46 (2). С. 123-126.
3. Ситник І.В., Ісаєва Н.С. До проблеми виділення базової лексики китайськомовного педагогічного дискурсу: аналітичний огляд наукових праць. *Науковий вісник Національного університету «Острозька академія». Серія Філологія*. 2021. № 12 (80). С. 47-51.
4. Ситник І.В. Педагогічний дискурс у типології дискурсу. *«Нова філологія»*. 2021. № 83. С. 244-250.
5. Ситник І.В. Особливості створення корпусу текстів підручників китайської мови початкового рівня. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71), № 5, ч. 2. С. 35-41.
6. Ситник І.В. Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2021. Том 9 (76), № 260. С. 64-67.
7. Ситник І.В., Ісаєва Н.С. Квантитативні характеристики лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня. *Сходознавство*. 2022. № 89. С. 207-226.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Ситник І.В. Навчальний текст як основа навчально-педагогічного дискурсу. *Філологічні науки на перехресті культур і цивілізацій: актуальні питання* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28

- листопада 2020 року). Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2020. С. 144-146.
9. Ситник І.В. Частотний словник, його функції та укладання. *Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників філологічних наук* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24-27 лютого 2021 р., м. Одеса). Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 89-91.
10. Ситник І.В. Корпус підручника «Новий практичний курс»: квантитативний аналіз. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 листопада 2021 р., м. Львів). Львів : Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2021. С. 123-126.